Республика Татарстан Татарстан Республикасы
Зеленодольский муниципальный район Зеленодол муниципаль районы

Глава Большекургузинского Олы Караужа авыл җирлеге
сельского поселения башлыгы

Мирная ул., 41 с.Б.Кургузи, 422525 Тынычлык ур., 41 О.Караужа ав., 422525
Тел:2-80-29 Тел:2-80-29
E-mail: Bkrg.Zel@tatar.ru E-mail: Bkrg.Zel@tatar.ru

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
КАРАР

«11» январь 2019 ел **№1**

Олы Караужа авыл җирлеге Советының «муниципаль берәмлекне төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында» карары проекты буенча ачык тыңлауларны билгеләү хакында
Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы «Олы Караужа авыл җирлеге»

Олы Караужа авыл җирлегендә яшәүчеләрнең хокукларын үтәү максатыннан Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Осиново авыл җирлеге» муниципаль берәмлеген төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турындагы карар проекты буенча фикер алышуда катнашу өчен, «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 28 статьясы, «Олы Караужа авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә Татарстан Республикасы Зеленодол муниципаль районының «Олы Караужа авыл җирлеге» муниципаль берәмлегендә гавами тыңлауларны (җәмәгать фикер алышуларын) оештыру һәм үткәрү тәртибе турында Нигезләмә

КАРАР БИРӘМ:

1. Минем инициативам буенча Олы Караужа авыл җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Зеленодол муниципаль районының «Олы Караужа авыл җирлеге» муниципаль берәмлеген төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында " карары проекты буенча ачык тыңлаулар үткәрүне билгеләп кую (кушымта N. 1).

2. Билгеләү:

2.1. уздыру датасы һәм вакыты - 2019 елның 11 феврале 16.00 сәгатьтә;

2.2. үткәрү вакыты 1 көн;

2.3. үткәрү урыны - Олы Караужа авылы, Күпер урамы, 23нче йорт Башкарма комитетның административ бинасы;

2.4. фикер алышына торган мәсьәлә буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр адресы — Олы Караужа авылы, Күпер урамы, 23нче йорт Башкарма комитетның административ бинасы.

3. Гавами тыңлаулар Әзерләү һәм үткәрү буенча оештыру комитеты составын расларга (2 нче кушымта).

4. Оештыру комитетына Татарстан Республикасы Зеленодол муниципаль районының «Олы Карауҗа авыл җирлеге» муниципаль берәмлегендә Совет карары белән расланган гавами тыңлауларны (җәмәгать фикер алышуларын) оештыру һәм үткәрү тәртибе турындагы Нигезләмә нигезендә ачык тыңлаулар оештырырга һәм үткәрергә Олы Карауҗа авыл җирлегенең 2018 елның 16 ноябрендәге 165нче номерлы мәктәбе.

5. 2019 елның 18 гыйнварына кадәр әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында урнаштырырга (http://pravo.tatarstan.ru), Зеленодол муниципаль районы сайты Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составында (http://zelenodolsk.tatarstan.ru) «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә, шулай ук Зеленодольск муниципаль районы Олы Карауҗа авыл җирлегенең мәгълүмат стендларында түбәндәге адреслар буенча: Татарстан Республикасы

6. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тоту үземдә

Олы Карауҗа
авыл җирлеге башлыгы **М.Г. Шакиров**

ТР Җир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгының
Олы Карауҗа авыл җирлеге башлыгының 2019 елның
11 гыйнварындагы карарына 1 нче кушымта. №1

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЗЕЛЕНОДОЛЬСК МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ОЛЫ КАРАУҖА АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

РЕШЕНИЕ
КАРАР

__________ 201 ел. **№______**

Татарстан Республикасы
Зеленодольск муниципаль районының
"Олы Карауҗа авыл җирлеге"
муниципаль берәмлеге территориясен
төзекләндерү кагыйдәләрен раслау
турында

1. Россия Федерациясе Торак кодексына, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законга, «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законына, Татарстан Республикасы Зеленодол муниципаль районының «Олы Карауҗа авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставына таянып, Олы Карауҗа авыл җирлеге Советы карар кабул итте:

1. Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Олы Карауҗа авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен, әлеге карар кушымтасы нигезендә расларга.

2. Үз көчен югалткан дип тану:

- Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Олы Карауҗа авыл җирлеге муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында «2014 елның 21 июлендәге 152 номерлы Олы Карауҗа авыл җирлеге Советы карары»

- Олы Карауҗа авыл җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Олы Карауҗа авыл җирлеге муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында «2014 елның 21 июлендәге 152 номерлы Олы Карауҗа авыл җирлеге Советы карарына үзгәрешләр кертү хакында»2017 елның 15 ноябрендәге 118 номерлы карары

- Олы Карауҗа авыл җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Олы Карауҗа авыл җирлеге муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында «2014 елның 21 июлендәге 152 номерлы Олы Карауҗа авыл җирлеге Советы карарына үзгәрешләр кертү хакында " 2018 елның 12 июнендәге 149 номерлы карары»

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында урнаштырырга (http://pravo.tatarstan.ru) һәм Зеленодол муниципаль районы сайты составында Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы (http://zelenodolsk.tatarstan.ru) «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә, шулай ук Зеленодольск муниципаль районының Олы Карауҗа авыл җирлегенең информацион стендларында түбәндәге адреслар буенча барды: Татарстан Республикасы, Зеленодольск районы, Олы Карауҗа авылы, Күпер урамы, 23 йорт (мәдәният йорты бинасы), Олы Күлбаш авылы, ур. Подгорная, 26 йорт (мәдәният йорты бинасы).

4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тоту үземдә

Олы Карауҗа авыл җирлеге башлыгы,
Совет рәисе **М.Г.Шакиров**

Олы Карауҗа авыл җирлеге Советы карары белән
расланды __________ №___

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЗЕЛЕНОДОЛЬСК МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ «ОЛЫ КАРАУҖА АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ ТЕРРИТОРИЯСЕН ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ КАГЫЙДӘЛӘРЕ

Раздел 1. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1.1. Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Олы Карауҗа авыл җирлеге " муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре (алга таба – кагыйдәләр) Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Олы Карауҗа авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территорияләрен карап тоту һәм җыештыру тәртибен һәм таләпләрен билгели (алга таба-Татарстан Республикасы Яшел Үзән муниципаль районы – муниципаль берәмлек), шул исәптән ел сезоннары буенча, яшел үсентеләрне, кече архитектура формаларын, стационар булмаган сәүдә объектларын, стационар булмаган хезмәт күрсәтү объектларын, төзекләндерү элементларын тоту тәртибен, биналарның фасадларын ремонтлау һәм буяу эшләрен башкару тәртибен, каты көнкүреш калдыкларын җыю һәм чыгару тәртибен, юлларны эксплуатацияләү, территорияне яктырту, Күмү һәм күмү урыннарын карап тоту, һәркем файдалана алырлык булу тәртибен билгели. яшәү тирәлегенең чисталыгын, тәртибен, югары эстетик сыйфатын һәм уңайлылыгын тәэмин итү максатларында территория тирәлеге, территорияне бәйрәмчә бизәү, шулай ук әлеге кагыйдәләрне бозган өчен җаваплылык карала.

1.2. Әлеге кагыйдәләр муниципаль берәмлекнең бөтен территориясендә гамәлдә, муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан биналарны, төзелмәләрне һәм корылмаларны кулланучы яки хуҗа булган барлык юридик, физик һәм вазыйфаи затлар тарафыннан үтәлергә тиеш. Төзекләндерү, карап тоту һәм җыештыру муниципаль берәмлекнең бөтен территориясе һәм анда урнашкан барлык биналар (торак йортларны да кертеп), корылмалар, инженерлык коммуникацияләре һәм корылмалар (алга таба - биналар, корылмалар) төзекләндерелергә тиеш.

1.3. Муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү һәм карап тоту өлкәсендә мөнәсәбәтләрне хокукый җайга салу Россия Федерациясе Конституциясе, Россия Федерациясе Граждан кодексы, «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, №131-ФЗ Федераль законы, Татарстан Республикасы Конституциясе, «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында» 28.07.2004 ел, №45-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы, башка федераль законнар һәм башка Татарстан Республикасы законнары белән, Россия Федерациясе региональ үсеш министрлыгының 27.12.2011 №613 боерыгы, Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Олы Карауҗа авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы, Олы Карауҗа авыл җирлегенең башка муниципаль хокукый актлары һәм әлеге Кагыйдәләр белән расланган Муниципаль берәмлекләр территорияләрен төзекләндерү нормаларын һәм кагыйдәләрен эшләү буенча Методик тәкъдимнәр белән Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары.

1.4. Бу кагыйдәләрдә түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

Территорияне төзекләндерү – муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән чаралар комплексын тормышка ашыру эшчәнлеге, ул гражданнарның яшәү шартларының уңайлылыгын тәэмин итүгә һәм яхшыртуга, муниципаль берәмлек территориясенең санитар һәм эстетик торышын тәэмин итүгә һәм яхшыртуга, торак пунктлар территорияләрен һәм шундый территорияләрдә урнашкан объектларны, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне, җир кишәрлекләрен, биналарны, корылмаларны, якын-тирә территорияләрне карап тотуга юнәлдерелгән.

Төзекләндерү чараларына түбәндәгеләр керә:

- биналарның, корылмаларның, корылмаларның, урамнарның, тротуарларның фасадларын ремонтлау, проектлау, бизәү һәм төсләр белән бизәү, шулай ук аларның тышкы ясалма яктыртылуы;
- җирлектә яшәүчеләрнең күпләп ял итүе өчен шартлар тудыру һәм халык күпләп ял итә торган урыннарны төзекләндерүне оештыру;
-вакытлы объектларны функциональ яктан нигезләнгән урнаштыру;
- муниципаль берәмлекне бәйрәмчә бизәү;
- муниципаль берәмлек территориясен яшелләндерү;
- коммуналь һәм башка калдыкларны җыюны, туплауны, саклауны, чыгаруны, транспортлауны оештыру һ. б.;
- җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын карап тоту, эксплуатацияләү (алга таба-автомобиль юллары);
- инженерлык, коммуникация челтәрләрен, биналарны, корылмаларны, техник конструкцияләрне һәм элементларны, шул исәптән су белән тәэмин итү, канализация, энергия белән тәэмин итү, җылылык белән тәэмин итү һәм башкаларны урнаштыру, төзү, карап тоту, эксплуатацияләү.

Территорияне төзекләндерү элементлары - декоратив, техник, планлаштыру, конструктив җайланмалар, яшелләндерү элементлары, төрле җиһазлар һәм бизәкләр, шул исәптән биналарның, корылмаларның фасадлары, кече архитектура формалары, капитал булмаган стационар булмаган корылмалар һәм корылмалар, мәгълүмати калканнар һәм территорияне төзекләндерүнең состав өлешләре буларак кулланыла торган күрсәткечләр:

-йортларның, биналарның, корылмаларның фасадлары, шулай ук аркалы йөрү порталлары, түбәләр, козыреклар, саклагыч рәшәткәләр, тәрәзәләр, тәрәзәләр, керү төркемнәре, керү ишекләре, балконнар, тышкы баскычлар, эркерлар, лоджия, кәрнизләр, столяр эшләнмәләр, ставнилар, сүүткәргечләр, фасадларның өстәмә җиһазлары, йорт яны территорияләре; - фехтовкалау (коймалар), коймалар, капка**;** бәйрәм бизәлеше;
- капиталь булмаган стационар булмаган корылмалар, вакытлыча объектлар, конструкцияләр;
- җәяүлеләр коммуникацияләре;
- транспорт, инженерлык коммуникацияләренең техник зоналары, инженерлык коммуникацияләре, су саклау зоналары; - балалар, спорт мәйданчыклары һ. б.;
- төзелеш мәйданчыклары, ремонт, реконструкция объектлары һәм башкалар;
- контейнер мәйданчыклары, саклау урыннары, калдыклар туплануы;
- хайваннарны йөртү һәм өйрәтү өчен корылмалар;
- автостоянкалар мәйданчыклары, муниципаль берәмлек территориясендә транспорт чараларын урнаштыру һәм саклау;
- яктырту элементлары (ачык ясалма яктырту);
- тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары, реклама конструкцияләре;
- капиталь төзелеш объектлары элементлары;
- кече архитектура формалары; - яшелләндерү элементлары;

-урам коммуналь-көнкүреш һәм техник җиһазлары (аерым урнашкан урам җиһазлары объектлары, тукталыш пунктлары, телефон будкалары, мәгълүмат һәм реклама урнаштыру өчен объектлар (тумбалар, стендлар, таблолар, урам сәгать җайланмалары һәм башка шундый корылмалар), җәмәгать бәдрәфләре, чүп савытлары һәм чүп җыючылар); - су җайланмалары;

- инженерлык әзерлеге һәм территорияне саклау элементлары; - каплау; - һәм башкалар.

Нормалаштырыла торган төзекләндерү элементлары комплексы - муниципаль берәмлек территориясендә куркынычсыз, уңайлы һәм кызыклы мохит булдыру өчен төзекләндерү элементларының кирәкле минималь ярашуы.

Нормалаштырыла торган төзекләндерү элементлары комплексы җирле нормалар һәм территорияне төзекләндерү кагыйдәләре составында җирле үзидарә органы тарафыннан билгеләнә.

Төзекләндерү объектлары - төзекләндерү буенча эшчәнлек алып барыла торган муниципаль берәмлек территорияләре: мәйданнар, ишегаллары, кварталлар, функциональ-планлаштыру белемнәре, шәһәр округларының административ округлары һәм районнары территорияләре, шулай ук бердәм шәһәр төзелеше регламентациясе (саклау зоналары) яки визуаль-пространство сиземлеге принцибы буенча бүлеп бирелә торган территорияләр (төзелеш белән мәйдан, якындагы территория һәм төзелеш белән урам), башка муниципаль берәмлек территорияләре, шул исәптән:

- күп катлы йортларны урнаштыру, индивидуаль торак төзелеше, төзелеш өчен бирелгән биналарны, корылмаларны эксплуатацияләү һәм хезмәт күрсәтү өчен билгеләнгән җир участоклары, шулай ук административ һәм офис биналарын, мәгариф, фән, сәламәтлек саклау һәм социаль тәэминат объектларын, физик культура, спорт, мәдәният, сәнгать һәм мәдәният, гараж, бакчачылык һәм башка объектларны урнаштыру өчен билгеләнгән җир кишәрлекләре;

- мәйданнар, урамнар, юллар, автомобиль юллары, яр буйлары, скверлар, бульварлар, бакчалар, парклар, урман парклары, пляжлар; балалар, спорт һәм спорт - уен мәйданчыклары һәм башка шундый объектлар;

- аеруча саклаулы табигать территорияләре һәм тарихи мәдәни әһәмияттәге җирләр; - күмү урыннары;
- яшел урыннар, Яшел урыннар белән мәшгуль территорияләр;
- ясалма юл корылмалары;
- барлык төр транспорт, Корылмалар һәм транспорт чараларына техник хезмәт күрсәтү һәм саклау урыннары вокзал станцияләренең территорияләре һәм капиталь корылмалары, юл сервисы объектлары;
- причаллар, дебаркадерлар, кечкенә суднолар кую урыннары, Яр корылмалары, Корылмалар, көймә станцияләре һ. б.;
- җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю һәм чыгару өчен урыннар, җиһазлар һәм корылмалар һ. б.;
- җитештерү объектлары һәм зоналарын, инженер инфраструктурасы зоналарын, махсус билгеләнештәге зоналарны төзекләндерү объектлары, шул исәптән чүплекләр, җитештерү һәм куллану калдыкларын күмү өчен полигоннар, шул исәптән аларны күмү өчен, ассенизация һәм компостлаштыру кырлары, үләт базлары, шулай ук тиешле санитар-саклау зоналары.

Территорияне төзекләндерүне нормалаштыру объектлары - муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү нормаларында һәм кагыйдәләрендә түбәндәгеләр билгеләнә: төзекләндерү элементларының нормалаштырыла торган комплексы, әлеге территориядә урнаштыру нормалары һәм кагыйдәләре. Мондый территорияләр төрле функциональ билгеләнештәге мәйданчыклар, җәяүлеләр коммуникацияләре, йөрү юллары, җәмәгать киңлекләре, җәмәгать төзелеше участоклары һәм зоналары, производство төзелеше санитар-саклау зоналары,

рекреация объектлары, торак пунктның урам-юл челтәре, инженерлык коммуникацияләренең техник (саклау-эксплуатация) зоналары булырга мөмкин.

Территорияләрне җыештыру-җитештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны махсус билгеләнгән урыннарга җыю, чыгару белән бәйле эшчәнлек төре, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итүгә һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлтелгән башка чаралар. Җир кишәрлекләренең кадастр планнары, аренда шартнамәләре яки башка килешүләр, карарлар белән билгеләнгән чикләрдәге территорияләрне карап тоту һәм җыештыру өчен беркетелгән.

Яшелләндерү-төзекләндерү һәм территориянеңандшафт оешмасы элементы, ул үсемлек компонентларын актив файдаланып, муниципаль берәмлек мохитен формалаштыруны, шулай ук муниципаль берәмлек территориясендә элек барлыкка килгән яисә башта булган табигый мохитне саклауны тәэмин итә.

Гомуми файдаланудагы территорияләрне - скверлар, парклар, бакчалар һәм бульварлар;

Чикләнгән файдаланудагы территорияләр-предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләрнең яшелләндерелгән территорияләре;

Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр - санитар зоналар, су саклау зоналары, зиратларны яшелләндерү, үсентеләр питомниклары;

Хуҗалык мәйданчыгы – торак зонада кер юу, чүп җыю мәйданчыклары, келәм чистарту һәм өй әйберләрен киптерү мәйданчыгы;

Яшел урыннар - агач, агач һәм куак, куак һәм үләнле үсемлекләр, ясалма һәм табигый.

Махсус сайланган үләннәр чәчү белән ясалган Газон – үлән каплавы, утырту һәм парк корылмалары өчен фон һәмандшафт композициясенең мөстәкыйль элементы.

Каты көнкүреш калдыклары - физик затлар куллану процессында торак урыннарда барлыкка килә торган калдыклар, шулай ук шәхси һәм көнкүреш ихтыяҗларын канәгатьләндерү максатларында физик затларның торак урыннарында Куллану үзлекләрен югалткан товарлар. Каты коммуналь калдыкларга шулай ук юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр эшчәнлеге процессында барлыкка килгән һәм физик затлар куллану процессында торак урыннарында барлыкка килгән калдыклар составы буенча охшаш калдыклар керә.

Зур габаритлы калдыклар - каты коммуналь калдыклар (җиһаз, көнкүреш техникасы, торак биналарны агымдагы ремонттан калдыклар һ. б.), аларның күләме аларны контейнерларда тупларга мөмкинлек бирми.

Каты көнкүреш калдыкларын чыгару графигы - урынны (адресларын), каты көнкүреш калдыклары күләмен һәм чыгару вакытын күрсәтеп каты көнкүреш калдыкларын чыгаруга Шартнамәнең состав өлеше.

Каты көнкүреш калдыкларын чыгару графигын бозу - 2 сәгатьтән артык вакыт эчендә маршрутлы,сәгатьләп каты көнкүреш калдыкларын чыгару графигын үтәмәү.

Контейнер мәйданчыгы - әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә Россия Федерациясе законнары һәм халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итү өлкәсендә Россия Федерациясе законнары таләпләре нигезендә төзекләндерелгән һәм контейнерлар һәм бункерларны урнаштыру өчен билгеләнгән каты коммуналь калдыклар туплау урыны .

Каты коммуналь калдыкларны туплау өчен эшләнгән чүп җыю контейнеры, зур калдыклардан кала .

Зур калдыкларны туплау өчен эшләнгән чүп савытлары.

Производство һәм куллану калдыклары (алга таба-калдыклар) - җитештерү, эш башкару, хезмәт күрсәтү яки куллану процессында барлыкка килгән матдәләр яки әйберләр, алар чыгарыла, закон таләпләре буенча бетерү яки бетерелергә тиеш**.**

Калдыкларны сортлау-җитештерү һәм куллану калдыкларын билгеле бер критерийлар буенча аеру һәм (яки) катнашу**.**

Каты көнкүреш калдыкларын җыю (КГМ) - эш чүп-чарларын чистарту, контейнерлар тутыру һәм контейнер мәйданчыкларын чистарту белән бәйле чаралар комплексы. КДМ җыю-контейнер мәйданчыгы территориясендә КДМ складлау буенча чаралар (бункер-туплаучы булмаганда) яисә КДМ территориясеннән җыелган урам җыештыручыларны яки бункерларны комплекслы җыештыручыларны йөкләү.

Каты коммуналь калдыкларны чыгару-каты коммуналь калдыкларны саклау урыннарыннан аларны эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, каты коммуналь калдыкларны күмү өчен кулланыла торган объектларга кадәр ташу**.**

Каты көнкүреш калдыкларын чыгаруга килешү (КГМ) - заказ бирүче һәм подрядчы оешма арасында каты көнкүреш калдыкларын чыгаруга юридик көчкә ия булган язма килешү.

Каты көнкүреш калдыкларын чыгару графигы - урынны (адресын), каты көнкүреш калдыклары күләмен (КГМ) һәм чыгару вакытын күрсәтеп каты көнкүреш калдыкларын чыгаруга Шартнамәнең состав өлеше**;**

Чүп өеме - җитештерү һәм куллану калдыклары җыелмасы, аларны рөхсәтсез ташлау (урнаштыру) яки складлау нәтиҗәсендә барлыкка килгән, күләме 1 куб метрдан артмый**.**

Рөхсәтсез чүплек - 50 кв. метрдан артык мәйданда һәм 30 куб. метрдан артык мәйданда көнкүреш калдыкларын, КДМНЫ, җитештерү һәм төзелеш калдыкларын, юридик яки физик затлар эшчәнлеге барышында барлыкка килгән башка чүп-чарны рөхсәтсез ташлау (урнаштыру) яки складлау**.**

Калдыкларны утильләштерү - калдыкларны товарлар (продукция) җитештерү, эшләр башкару, хезмәтләр күрсәтү өчен куллану, шул исәптән калдыкларны турыдан-туры куллану (рециклинг), аларны тиешле әзерлектән соң җитештерү циклына кире кайтару (яңарту), шулай ук аларны кабат куллану өчен файдалы компонентлар чыгару (рекуперация).

Калдыкларны зарарсызландыру - калдыклар массасын киметү, аларның составын, физик һәм химик үзлекләрен үзгәртү (шул исәптән яндыру һәм (яки) махсус корылмаларда зарарсызландыру), калдыкларның кеше сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынтысын киметү максатларында.

Йорт хуҗасы-аның янындагы җир белән шәхси торак йорт.

Төзелеш объекты паспорты-объект атамасын, төзүче (заказчы), эшләрне башкаручы (подрядчы, генподрядчы), объект буенча эшләрне җаваплы җитештерүче фамилиясен, вазыйфаларын һәм телефон номерларын, эшләрне башлау һәм тәмамлау срокларын, төзелеш объектында билгеләнгән объект схемасын күрсәтеп мәгълүмати щит.

Милек рәвешләренә, даими (срогы чикләнмәгән), түләүсез сроклы файдалануга, гомер буе мирас итеп алынган милек, аренда, субарендага ия булган теләсә нинди юридик һәм физик затлар (алга таба – хокукка ия булучылар) булып санала.

- **Якын - тирә территория-**шундый җир участогы барлыкка килгән һәм Россия Федерациясе субъекты законы белән билгеләнгән тәртип нигезендә муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән очракта (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 1 статьясындагы 37 пункты).

- **Беркетелгән территория-**әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән тәртиптә милек рәвешләренә, саклау һәм санитар чистарту өчен ведомство карамагына карамастан, юридик яки физик затка беркетелгән җир участогы.

- Беркетелгән территория тора:

- хокукка ия булучылар өчен-җирдән файдалану территориясеннән һәм аның тирәсендәге территориядән;

- биналарның һәм корылмаларның хуҗалары һәм арендаторлары яки аларның өлешләре, шулай ук биналарының тирә-юньдәге территорияләреннән.

Ишегалды территориясе-торак бина янындагы һәм гомуми кулланылышта булган, шул исәптән анда яшәүче кешеләр, периметр буенча торак биналар, корылмалар яки коймалар белән чикләнгән. Ишегалды территориясендә балалар мәйданчыклары, ял итү урыннары, автомобильләр кую урыннары, яшел урыннар һәм башка җәмәгать кулланылышы объектлары урнашкан.

Балалар мәйданчыгы-ГОСТ Р 53102-2008«балалар уен мәйданчыкларын җиһазландыру.Терминнар һәм төшенчәләр»

Территорияне санитар чистарту-үз эченә алган чаралар комплексы:

- беркетелгән һәм якын-тирә территорияне даими, вакытында җыештыру;

- чүп-чар, каты, сыек һәм азык җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю һәм чыгару;

- кардан һәм боздан вакытында чистарту һәм чистарту;

- биналарны, корылмаларны һәм кече архитектура формаларын чиста тоту .

Биналарны, корылмаларны карап тоту – объектлар белән яки объектларны карап тоту максатыннан үткәрелә торган планлы-кисәтү чаралары комплексы:

- төзек хәлдә тору;

- вакытыннан алда тузу, картлык, юк итү, үлем турында кисәтүләр;

- хезмәт күрсәтү срогын арттыру;

- зыянны, ватылуларны, җитешсезлекләрне һәм ачыкланган җитешсезлекләрне бетерү;

- бирелгән техник шартлар яисә билгеләнгән тәртиптә күрсәтмәләр нигезендә тышкы кыяфәтне торгызу һәм яхшырту.

Карап тоту һәм санитар чистарту объектлары булып тора:

- проспектлар, урамнар һәм тыкрыклар, киселешләр аша йөрү өлеше һәм җәяүлеләр тротуарлары;

- мәйданнар, күперләр, юлүткәргечләр, баскычлар, кичүләр;

- парклар, урман парклары, скверлар, бакчалар, аллеялар, газоннар, агачлар, куаклар;

- спорт һәм балалар мәйданчыклары, аттракционнар мәйданчыклары (урыннар), стадионнар, җәйге эстрада мәйданчыклары, пляжлар, бәдрәфләр, вокзаллар, көймә һәм коткару станцияләре;

- фасадлар, биналар һәм корылмалар стеналары, коймалар, коймалар, капкалар;

- төзелеш мәйданнары;

- кече архитектура формалары һәм конструкцияләре (беседкалар, күләгәле тишекләр, Пергола, чәчәк түтәлләре, чәчәк түтәлләре, эскәмияләр, фонтаннар, чүп савытлары, реклама стендлары, декоратив һәм чәчү бассейннары, коймалар, телефон будкалары

- (абзарлар), автотранспортны көтү өчен павильоннар);

- объекты инженерной коммунальной инфраструктуры (котельные, очистные Корылмалар, насос станцияләре, трансформатор подстанцияләре корылмалары, кайнар һәм салкын су, газ бирү өчен торба үткәргечләр, канализация агымнарын бүлеп бирү өчен, яңгыр һәм эретелгән су, приемниклар һәм күзәтү коелары, яңгыр һәм эретелгән канализация, сууткәргеч (дренаж) канавлар һәм чокырлар, урам ут баганалары (терәкләр), ТБ җыю өчен контейнерлар аларны урнаштыру өчен калдыклар һәм мәйданчыклар һ. б.);

- монументаль декоратив сәнгать әсәрләре, тарихи һәм архитектура кыйммәтен күрсәтүче һәйкәлләр, объектлар;

- су чыганаклары, чишмәләр һәм су объектлары;

- үзәкләштерелгән хуҗалык-эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары барлыкка килү

- (арт. скважиналар, каптажларны, чишмәләрне һәм коеларны төзекләндерү һәм ремонтлау);

-зират;

- базарлар, кибетләр, сәүдә павильоннары, киосклар, чатырлар, подшипниклар;

- җәмәгать транспортының утырту мәйданчыклары;

- торак йортлар, административ һәм сәнәгать биналары;

- сәүдә, җәмәгать туклануы һәм мәдәни-көнкүреш объектлары;

- торак төзелеше зонасында урнашкан шәхси гаражлар, шулай ук гараж төзелеш кооперативлары һәм гаражлар, күмәк һәм түләүле автостоянкалар күпләп җыелу территорияләре; - бакча, дача, яшелчә бакчасы берләшмәләре.

Беркетелгән территорияләрне карап тоту һәм җыештыру өчен җаваплы затлар (алга таба - җаваплы затлар) - җир кишәрлекләре, биналар, корылмалар һәм ясалма корылмалар, җир асты инженерлык

коммуникацияләре хокукында булган физик затлар һәм юридик затлар, шулай ук төзелгән шартнамәләр нигезендә территорияләрне карап тоту һәм җыештыру эшләрен башкаручы физик затлар һәм юридик затлар.

Җаваплы затлар-әлеге Кагыйдәләр нигезендә территорияне карап тоту һәм санитар чистарту өчен беркетелә торган юридик, вазыйфаи һәм физик затлар.

- Җаваплы затлар:
- хокук ияләре, йорт хуҗалары;
- биналар, корылмалар, корылмалар хуҗалары (арендаторлар, кулланучылар) һәм милекчеләре, яисә аларның өлешләре, шулай ук биналар, корылмалар һәм корылмалар булган биналар; - җир мөнәсәбәтләрендә катнашучылар.

Башкаручылар-муниципаль берәмлек территорияләрен җыештыруны, җитештерү һәм куллану калдыкларын шуның өчен билгеләнгән урыннарга җыюны һәм чыгаруны гамәлгә ашыручы юридик, вазыйфаи һәм физик затлар, объектларны һәм территорияләрне чиста һәм тәртиптә тоту һәм төзекләндерү буенча башка эшләр һәм хезмәтләр.

Буш пространство-табигый булмаган территория (гранит асылмалы дивар, сулыкларның яр буе линиясе) яки ясалма (коймалар һәм башка киртәләр, бина стенасы, корылмалары һәм корылмалары) чикләүләр юк.

Тротуар-1,5 метрдан да ким булмаган урамнар һәм юллар буенда асфальт-бетон яки башка өслекле җәяүлеләр зонасы.

Авария эшләре-инженерлык коммуникацияләрендә, башка объектларда ремонт-торгызу эшләре, аларга зыян китергәндә, кешеләрнең иминлегенә, аларның хокукларына, шулай ук закон белән саклана торган мәнфәгатьләренә куркынычны бетерү өчен җир эшләрен кичектергесез җитештерүне таләп итә торган зыяннар вакытында**;**

Ордерны гамәлдән чыгару-объектта эш башкару хокукыннан мәхрүм итү;

Ташланган транспорт – милекче тарафыннан алты ай яки аннан да күбрәк вакытка калдырылган транспорт чарасы (ишекләр, тән пыяла элементлары, тәннең башка элементлары, бикләнмәгән ишекләр, ишекләрне бикли алмау һ. б. аркасында), шулай ук билгеләнеше буенча файдалана алмау билгеләре булган (төшерелгән тәгәрмәчләр, тәгәрмәчләр яки башка конструктив детальләр булмау һәм башкалар) һәм башка затлардан ирекле файдалана алмаучы хәлдә. шул ук вакытта гомуми файдаланудагы (йорт яны территорияләрендә), транспорт чараларын саклау өчен билгеләнгән булмаган (транспорт чараларын урнаштыру өчен махсус билгеләнгән урыннардан читтә) яки транспорт чараларын урнаштыру өчен билгеләнгән озак вакыт (алты ай яки аннан да күбрәк) булган (машина кую урыннары, машина кую урыннары, түләүле автостоянкаларда, гаражлардан яки техниканы саклау өчен билгеләнгән башка биналардан кала) һәм йөрүгә, җәяүлеләр узуга, территорияне җыештыруга, автомашиналар йөрүгә комачаулый торган) ашыгыч ярдәм хезмәтләре, башка махсус транспорт, чүп җыю машиналары подъездларга, җирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен бозып урнаштырылган һәм (яки) чүп контейнерларына урнаштырылган. Ташландык транспорт чарасы автомобильләр йөрү, җәяүлеләр узу, территорияне җыештыру, ашыгыч ярдәм машиналары, башка махсус транспорт, чүп

җыю машиналары подъездларга, чүп контейнерларына керү, шулай ук потенциаль Террорчылык Куркынычын бетерү максатларында билгеләнгән тәртиптә эвакуацияләнергә тиеш.

Транспорт чараларын урнаштыру өчен махсус билгеләнгән урыннар – законнар нигезендә оештырылган автомобиль стоянкалары, гаражлар, ремонт остаханәләре һәм техниканы саклау (хезмәт күрсәтү) өчен билгеләнгән башка биналар; Россия Федерациясе Юл хәрәкәте кагыйдәләре нигезендә билгеләнгән парковкалар (парковка урыннары) «юл хәрәкәте кагыйдәләре турында " 23.10.1993 ел, № 1090 Россия Федерациясе Хөкүмәте Карары белән расланган Россия Федерациясе Юл хәрәкәте кагыйдәләре нигезендә билгеләнгән.

Төзекләндерүне торгызу-бозылган төзекләндерүне норматив актларның техник таләпләренә туры китерү; елның салкын вакытында объектның эшләве мөмкинлеген күздә тоткан өлешчә төзекләндерү рөхсәт ителә;

Юл-җиһазландырылган яки җиһазландырылган һәм транспорт хәрәкәте өчен кулланыла торган җир полосасы яки ясалма структура өслеге. Юл бер яки берничә юлны, шулай ук трамвай юлларын, тротуарларны, юл кырларын һәм алар булганда аеру полосаларын үз эченә ала;

Юл киеме - юлның каплаудан, нигездән һәм өстәмә катламнардан торган конструктив элементы (суыткыч, җылылык изоляциясе, дренаж h. б.);

Техник клиент - төзүче тарафыннан вәкаләтле һәм төзүче исеменнән инженерлык эзләнүләрен үтәү турында, проект документларын әзерләү, капиталь төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү, капиталь ремонтлау турында шартнамәләр төзи торган юридик зат әлеге эш төрләрен башкаруга заданиеләр әзерли, инженерлык эзләнүләрен башкаручы һәм (яки) проект документларын әзерләүне, төзелешне, реконструкцияләүне, капиталь ремонтны гамәлгә ашыручы затларга биремнәр бирә, капиталь төзелеш объектларын җимерү, күрсәтелгән эш төрләрен башкару өчен кирәкле материаллар һәм документлар, проект документациясен раслый, капиталь төзелеш объектын файдалануга тапшыруга рөхсәт алу өчен кирәкле документларны имзалый, шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы законнарда каралган башка функцияләрне гамәлгә ашыра (алга таба - техник заказчы функцияләре). Техник заказчы функцияләре инженер эзләнүләре, архитектура-төзелеш проектлау, төзелеш, реконструкция, капиталь ремонт, капиталь төзелеш объектларын сүтү өлкәсендә үзеннән-үзе көйләнә торган оешма әгъзасы тарафыннан гына башкарылырга мөмкин, моннан тыш, 47 статьяның 2 өлеше, 48 статьяның 4_1 өлеше, 52 статьяның 2_1 һәм 2_2 өлешләре, 55_31 статьяның 5 һәм 6 өлешләре.

Балчык эшләре - грунтны казу (эшләү), аны күчерү һәм билгеле бер урынга (шул исәптән грунтны тигезләү һәм тыгызлау белән) урнаштыруны үз эченә алган эшләр комплексы, тормышка ашыру процессында, туфрак катламы бозыла, Җир өслегенең башка катламы һәм (яки) төзекләндерүнең башка элементлары, төзекләндерү объектларын төзү, реконструкцияләү, капиталь яки агымдагы ремонтлау, монтажлау һәм сүтү вакытында башкарыла һәм аларның аерым элементлары, реклама конструкцияләре, җир асты салынмасы (шул исәптән күчерү өчен) кабель элемтә линияләре, инженер-техник челтәрләре, электр челтәре хуҗалыгы объектлары, шулай ук әлеге кагыйдәләр таләпләренә туры китереп җир эшләрен башкаруга махсус язма рөхсәт нигезендә эзләнү эшләре үткәргәндә;

Эш җитештерү зонасы - эшләр башкару өчен бүлеп бирелгән территория, шулай ук эшләрне җитештерүдә кулланыла торган территория, шул исәптән вакытлыча материаллар, җиһазлар, механизмнар, көнкүреш шәһәрчекләрен урнаштыру өчен;

Инженерлык элемтәләре - җир асты һәм җир өсте челтәрләре, ачык һәм ябык канализация трассалары, электр, җылылык, газ, су белән тәэмин итү, элемтә, электр транспортының элемтә челтәрләре, шулай ук корылмалары;

Капиталь ремонт - капиталь төзелеш объектларына капиталь ремонт (сызыклы объектлардан тыш) - капиталь төзелеш объектларының төзелеш конструкцияләрен яисә мондый конструкцияләрнең элементларын алмаштыру һәм (яки) торгызу, алда торган төзелеш конструкцияләреннән тыш, Капиталь төзелеш объектларын инженер-техник тәэмин итү системаларын һәм аларның элементларын инженер-техник тәэмин итү челтәрләрен алыштыру һәм (яки) торгызу, шулай ук ташучы төзелеш конструкцияләренең аерым элементларын шундый ук яки башка камилләштерүче элементларга алыштыру һәм (яки) күрсәтелгән элементларны торгызу.

Кызыл линияләр-гомуми файдаланудагы территорияләрнең булган, планлаштырылган (үзгәртелә торган, яңа барлыкка килә торган) чикләрен һәм (яки) сызыклы объектлар белән шөгыльләнгән һәм (яки) сызыклы объектларны урнаштыру өчен билгеләнгән территорияләр чикләрен билгеләүче линияләр.

Өченче авырлык категориясе объектлары - вакытлыча, сезонлы яки ярдәмче максаттагы биналар һәм корылмалар, шул исәптән җәмәгать бәдрәфләре, бәйләнешле Корылмалар булган спорт мәйданчыклары;

Ордер - муниципаль берәмлек башкарма комитеты тарафыннан бирелә торган җир эшләре җитештерүгә хокук бирә торган документ;

Җир асты инженер корылмаларын һәм коммуникацияләрен саклау зонасы – чикләре законнар һәм башка норматив хокукый актлар нигезендә билгеләнә торган җир асты инженерлык коммуникацияләре буендагы территориядә, әлеге Корылмалар һәм коммуникацияләр хуҗалары, шулай ук җир асты инженерлыкларының торышын, эчтәлеген һәм эксплуатациясен контрольдә тотучы органнар белән килешмичә, теләсә нинди эшчәнлек төрләрен үткәрү тыела Корылмалар һәм коммуникацияләр;

Күрсәтмә-муниципаль берәмлекнең автомобиль юллары буйлап вакытлыча чикләү яки туктату өчен Башкарма комитет рөхсәте;

Капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләү (линия объектларыннан тыш) - Капиталь төзелеш объектының, аның өлешләренең (биеклеге, катлары саны, Мәйданы, күләме) параметрларын үзгәртү, шул исәптән капиталь төзелеш объектын өстәү, үзгәртеп кору, киңәйтү, шулай ук Капиталь төзелеш объектының төп төзелеш конструкцияләрен алыштыру һәм (яки) торгызу, мондый конструкцияләрнең аерым элементларын шундый конструкцияләрнең күрсәткечләрен яхшырта торган элементлар һәм (яки) күрсәтелгән элементларны торгызу;

Килештерүче оешмалар - оешмалар, учреждениеләр, шулай ук кызыксынучы затлар - үз ризалыгын бирүче һәм эш башкаруга шартлар тудыручы җир кишәрлекләренең хокук ияләре;

Төзелеш мәйданчыгы - төзелеш, реконструкция, капиталь ремонт объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән тәртиптә (яисә файдаланыла торган) җир кишәрлеге, шулай ук төзелеш (реконструкция, капиталь ремонт) чорына машиналар һәм

механизмнар, вакытлы биналар һәм корылмалар урнаштыру өчен билгеләнгән тәртиптә бүлеп бирелгән җир кишәрлеге;

Ордерның гамәлдә булуын туктату - ачыкланган хокук бозуларны тулысынча бетергүгә кадәр чорда эшләр башкаруны вакытлыча тыю;

Эшләр җитештерүче - территорияне төзекләндерү белән бәйле җир, төзелеш һәм ремонт эшләрен башкаручы юридик яки физик зат (генподрядчы буларак та, субподрядчы буларак та).);

Проект (төзелеш, эшләр башкаруны оештыру) - билгеләнгән тәртиптә килештерелгән, текст рәвешендә һәм карталар (схемалар) рәвешендә материалларны үз эченә алган һәм объектны һәм аның өлешләрен төзүне һәм реконструкцияләүне тәэмин итү өчен архитектура, конструктив һәм инженер-техник чишелешләрне билгели торган проект документациясе, шулай ук эшләр башкару урынында урнаштырыла торган объектны ремонтлауны (капиталь ремонтлауны) башкару;

Ремонт - объектның төзеклеген һәм эшкә сәләтлелеген (шул исәптән аның эксплуатация характеристикаларын) торгызу эшләре, кирәк булган саен башкарыла торган эшләр, аларны үтәгәндә объектның ышанычлылыгын һәм куркынычсызлыгын конструктив һәм башка характеристикаларга кагылмый.

Мәгълүматны урнаштыру чаралары - мәгълүмат тарату өчен билгеләнгән конструкцияләр, корылмалар, техник җайланмалар, сәнгать элементлары һәм башка чыганаклар.

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасы - “Кулланучылар хокукларын яклау турында” Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәҗбүри булган мәгълүматны кулланучыларга җиткерү өчен биналарны мәгълүмати рәсмиләштерү максатларында оешманың урнашкан һәм (яисә) турыдан-туры гамәлгә ашырылган урында билгеләнгән мәгълүмати конструкция булып торучы территорияне төзекләндерү элементы, ул оешманың фирма исеме (исеме) һәм аның эш режимы турындагы мәгълүмат, шулай ук законны урнаштыру мәҗбүрилеге аркасында урнаштырылган яисә эшлекле әйләнеш гадәте аркасында урнашкан һәм реклама белән бәйле максатларны эзәрлекләми торган мәгълүмат. "Тышкы мәгълүмат урнаштыру чаралары" һәм "тышкы мәгълүмат чарасы" төшенчәсе тиңдәш**.**

Стационар булмаган сәүдә объекты-инженер-техник тәэминат челтәрләренә тоташу (технологик тоташу) булуына яки булмавына, шул исәптән күчмә корылмасына карамастан, вакытлыча корылма яки вакытлыча конструкциядән гыйбарәт сәүдә объекты .

Яңгыр канализациясе (яңгыр канализациясе) - инженерлык корылмалары (чүп үләннәре, яңгыр кабул итүчеләре, лотоклар һәм торбалар, коелар, чокырлар), су сиптерү һәм дренаж суларын транспортлау өчен билгеләнгән.

Йорт билгеләре - бинада (төзелештә, корылмада) урнашкан аншлаг (урам, мәйдан, проспект атамасы), номер билгесе (йорт һәм корпус номерлары күрсәткече), подъезд номерлары һәм фатирлар күрсәткече, инвалидлар өчен объектның халыкара символы, флаг тотучылар, истәлек такталары, полигонометрик билге, янгын гидранты күрсәткече, грунт геодезия билгеләре күрсәткече сүүткәргеч челтәренең магистраль һәм кое камералары күрсәткечләре, җирлекнең канализация күрсәткече, җир асты газүткәргеч корылмалары күрсәткече;

Җир участогы-Җир өслегенең бер өлеше, аның чикләре федераль законнар нигезендә билгеләнгән;

Бинаның проект паспорты (фасадларның төсле карары) - килешенгән һәм билгеләнгән тәртиптә расланган, җирлек территориясендә урнашкан аерым бинаның фасадының бердәм архитектура һәм төс чишелешен билгели торган һәм аның тышкы бизәлешенә таләпләр куя торган документ;

Йорт яны территориясе-торак бина янындагы җир кишәрлеге, анда яшелләндерү элементлары, керү юллары, өйгә керү юллары, мәйданчыклар (балалар, спорт, ял итү өчен, контейнерлар өчен, эт йөртү өчен) һәм йортка хезмәт күрсәтү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән башка объектлар бар;

Транспорт чарасын юу - транспорт чарасы өслегеннән (шул исәптән тән, тәгәрмәч, төен, агрегатлардан), салоннан, кабинадан, тузан, пычрактан, су һәм (яки) юу чараларын кулланып, башка пычраткыч матдәләрне (щеткалар, кыргычлар, губка, ботаклар) һәм (яки) юу өчен билгеләнгән җайланмаларны тулысынча яки өлешчә чыгару белән бәйле чаралар. Транспорт чарасын юу түгел, пыяла һәм (яки) фараларны тузаннан, пычрактан, башка пычраткыч матдәләрдән, щеткалар, губка, ветоши ярдәмендә сөртү, әгәр дә ул кулланылган су һәм (яки) юу чараларының транспорт чараларыннан агып китүе белән бәйле булмаса, шулай ук машинаны кисточка һәм (яки) кар кыргыч һәм (яки) боздан чистарту**;**

Санитар карап тоту һәм төзекләндерү максатыннан территорияләрне беркетү тәртибе

Торак пункт территорияләрен төзекләндерү гражданнар, предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр тарафыннан, нинди генә оештыру-хокукый формасына карамастан, үз җирләрен һәм якын-тирә территорияләрен кимендә биш метр чикләрендә, йә әлеге эшчәнлек төрен үтәү йөкләнгән махсуслаштырылган предприятиеләр һәм оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Җирлек территорияләренең тиешле санитар торышын тәэмин итү, әйләнә-тирә мохитне пычранудан саклау һәм саклау чараларын тормышка ашыру максатыннан, җирлек территориясе аны җыештыру һәм гражданнарга, предприятиеләргә, учреждениеләргә, оешмаларга, оештыру-хокукый формасына бәйсез рәвештә түбәндәге тәртиптә беркетелә:

Күп катлы микрорайоннарның ишегалды территорияләре, тулаем алганда, әлеге торак фондына хезмәт күрсәтүче торак предприятиеләренә беркетелә.

Торак-төзелеш кооперативларының күп катлы торак йортлары территорияләре, торак милекчеләре ширкәтләре (ТМШ), ведомство йортлары - ТТК, ТМШ һәм ведомство торак фондына баланс тотучы оешмалар яисә торак фондына хезмәт күрсәтергә вәкаләтле оешмалар, шулай ук идарә компанияләре, периметр буенча (урам ягыннан - юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр) кимендә 5 метр еракльiктагы территория торак йортлардан (ТМШ) автотранспорт өчен тротуарлар, машина кую урыннары, махсус транспорт өчен керү юллары, балалар мәйданчыклары, газоннар, подъездлар).

Социаль өлкә учреждениеләренә (мәктәпләр, мәктәпкәчә учреждениеләр, мәдәният, сәламәтлек саклау, физкультура һәм спорт учреждениеләре) - керү юллары, автотранспорт өчен машина кую урыннары, җир бүлеп бирү чикләрендә, шулай ук

якын - тирә территорияләргә периметр буенча кимендә 5 метр киңлектә (урам ягыннан-юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр) беркетелә.

Төзелгән биналарда урнашкан социаль өлкә учреждениеләре территорияләрен җыештыру һәм карап тоту өчен әлеге предприятиеләр җаваплы.

Сәнәгать, сәүдә һәм җәмәгать туклануы предприятиеләре, транспорт, ягулык салу станцияләре - керү юллары, автотранспорт өчен машина кую урыннары, җир бүлеп бирү чикләрендәге участоклар, шулай ук күрше җирдән файдаланучылар булмаганда периметр буенча кимендә 5 м киңлектәге территория (урам ягыннан - юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр).

Шәхси йорт хуҗалары (йорт хуҗалары) артында-җир бүлеп бирү чикләрендәге участоклар, шулай ук күрше җирдән файдаланучылар, шулай ук подъездлар, җәяүлеләр юллары булмаган очракта, периметр буенча кимендә 5 м киңлектәге территория (урам ягыннан - юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр) җирлек юлына тоташканчы.

Ваклап сату предприятиеләре (переклар, киосклар, павильоннар, җәйге кафелар һәм вакытлыча урам сәүдә объектлары) артында периметр буенча сәүдә ноктасыннан алып (урам ягыннан - юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр) кимендә 5 метр чамасы җир кишәрлекләре бар.

Сәүдә һәм җәмәгать туклануы предприятиеләре, автомагистральләрдә урнашкан заправка станцияләре - җир бүлеп бирү чикләрендәге участоклар, керү юллары, автотранспорт өчен машина кую урыннары һәм күрше җирдән файдаланучылар булмаганда периметр буенча кимендә 5 м киңлектәге (урам ягыннан - юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр) территория артында.

Гараж кооперативлары артында - подъезд юллары, җир бүлеп бирү чикләрендәге җир кишәрлекләре һәм периметр буенча 5 метрдан да ким булмаган территория (урам ягыннан - юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр) бар.

Бакча ширкәтләре һәм дача кооперативлары артында - җир бүлеп бирү һәм периметр буенча кимендә 50 метрлы ирекле киңлек зонасы чикләрендәге җир кишәрлекләре. Шулай ук юлларның, керү юлларының һәм юл буе полосаларының санитар экологик торышы өчен 250 метр радиуста җир бүлеп бирү периметры буенча да җаваплы.

Территорияләр, аерым торучы коммуналь хезмәтләр (ЦТП, ТП, ВЗУ, КНС һ.б.) җитештерү корылмаларының керү юллары - алар карамагында булган оешмалар артында 5 м периметр буенча (урам ягыннан - юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр) участок корылмасыннан яки коймасыннан кимендә 5 м. ераклыкта урнашкан.

Зират - объектка хезмәт күрсәтүче оешма артында, җир бүлеп бирү чикләрендә һәм периметр буенча 5 метрдан да ким булмаган территориядә (урам ягыннан-юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр).

Контейнер мәйданчыклары һәм якындагы территория периметр буенча кимендә 5 метр (урам ягыннан-юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр) - мәйданчык хуҗалары артында яки килешү буенча каты көнкүреш калдыкларын чыгаручы предприятиеләр артында.

Базарлар артында - керү юллары, автотранспорт өчен машина кую урыннары, җир бүлеп бирү чикләрендәге һәм якын-тирә территориядәге җир кишәрлекләре (урам ягыннан-юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр) күрше җирдән файдаланучылар булмаганда.

Урып-җыю эшләрен оештыру һәм җитештерү өчен җаваплылык йөкләнә: тротуарлар буенча:

- урамнар һәм юллар буенда урнашкан яисә юл өлешеннән газон белән аерылган һәм подъездлардан турыдан-туры чыгу юлы булмаган предприятиеләргә-машиналар йөрү өлешен җыештыру өчен җавап бирүче, аларга норматив актлар беркетелгән предприятиеләргә;

- торак биналарның подъездларыннан, шулай ук ишегалды территорияләреннән, ишегалларына керү урыннарына, йорт хуҗалыклары территориясендә урнашкан җәяүлеләр юлларына-әлеге йорт карамагында булган яки аның карамагында булган предприятиеләргә;

- күперләрдә, юлүткәргечләрдә, эстакадаларда, шулай ук инженер корылмаларына һәм баскыч җыеннарына янәшә торган техник тротуарларда-инженерлык корылмалары балансында булган предприятиеләргә.

Сарайлар, гаражлар, "ракушка" тибындагы металл тентлар һәм "пенал" тирәсендәге территорияне кимендә 5 метр радиуста (урам ягыннан - юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр) җыештырган өчен корылма хуҗасы җавап бирә.

Яшелләндерү объектлары буенча (парклар, скверлар, ял зоналары, юлларның машина йөрү өлеше буендагы газоннар, бүлү полосаларының яшел зоналары, елгалар буендагы су саклау зоналары) - әлеге яшелләндерү объектлары карамагында булган яки алар норматив-хокукый актлар белән беркетелгән яки Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан аларга хезмәт күрсәтү өчен контрактлар төзелгән махсус оешмаларга.

Реклама конструкцияләреннән кимендә 5 м радиуста (урам ягыннан - юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр) аерым тора торган реклама объектлары янындагы территорияләрне кул белән җыештырган өчен, реклама конструкцияләре хуҗаларына.

Кулланылмый торган һәм үзләштерелмәгән территорияләрне, корылмаларны сүткәннән соң территорияләрне җыештыру һәм карап тоту өчен - объектларны баланс тотучыларга яки әлеге территориядән файдаланучыларга яки әлеге территория бүлеп бирелгән оешмаларга, корылмаларны сүтү буенча эшләрне башкаручы подрядчы оешмаларга.

Урып - җыю, төзекләндерү, автомобиль постларының территорияләрен һәм керү юлларын чиста тоткан өчен, җир бүлеп бирү һәм периметр буенча кимендә 5 м киңлектәге автомобиль кую урыннары (урам ягыннан - юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр), объектлар хуҗаларына.

Тротуарларда һәм яшел зоналарда урнашкан ачык яктырту баганалары тирәсендәге территорияләрне кул белән җыештырган өчен-әлеге территорияләр карамагында булган предприятиеләргә.

Коймаларны, коймаларны үз вакытында буяу һәм рекламалардан, реклама, листовкалар һәм граффитиларны чистарту өчен җаваплылык милектә булган предприятие һәм оешмаларга йөкләнә.

Шәһәр пассажир транспортының утырту мәйданнарын җыештырган өчен-алар карамагында булган предприятиеләргә.

Периметр буенча (урам ягыннан - юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр) кимендә 5 метр радиуста "ракушка" һәм "пенал" тибындагы металл тентлар тирәсендәге территорияне җыештырган өчен тент хуҗасы җавап бирә.

Көнкүреш чүп - чарын, кар сәүдә предприятиеләре, автостоянкалар, гаражлар, түләүле парковкалар һәм башка территорияләрдән шушы объектлардан файдаланучы баланс тотучыларга, хуҗаларга һәм вазыйфаи затларга чыгарган өчен.

Бер бинада кулланучылар яки берничә кулланучы (арендатор) булса, территорияне санитар тоту өчен җаваплылык бина милекчесенә яки аның вәкаләтле вәкиленә йөкләнә. Бу очракта җаваплылык өлкәләрен чикләү шулай ук аренда килешүе яки Чиктәш территорияләр милекчеләре ризалыгы булмаган очракта килешү якларның вәкаләтле вәкилләре имзалаган беркетмә белән җирлек администрациясе карары буенча ирешелә.

Вакытлыча хокукый актлар белән беркетелмәгән территорияләрне карап тоту муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен сатып алуларны үтәүгә контракт төзелгән оешмага йөкләнә.

Кисәк 2. ТЕРРИТОРИЯНЕ ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ ЭЛЕМЕНТЛАРЫ

2.1. Инженерлык һәм территорияне саклау элементлары

Территорияне инженерлык әзерләү һәм саклау элементлары территориянең куркынычсызлыгын һәм кулланылышка уңайлы булуын, яңа төзелеш яки реконструкцияләүгә бәйле рәвештә табигый һәм техноген йогынты тискәре күренешләреннән саклануын тәэмин итә. Территорияне инженерлык әзерләү һәм саклау элементларын проектлау җир өсте суларының рельефын һәм агымын оештыру чаралары составында башкарыла.

2.1.2. Төзекләндерүне проектлаганда рельефны оештыру бурычлары территориянең функциональ билгеләнешенә һәм аны үзгәртү һәм реконструкцияләү максатларына бәйле рәвештә билгеләнә. Реконструкцияләнә торган территория рельефын оештыруны, рельефны, булган яшел үсентеләрне, булган өске су бүлү шартларын максималь саклауга, төзелеш мәйданында күчерелә торган грунтларны файдалануга юнәлтергә.

2.1.3. Рельефны оештырганда 150-200 мм калынлыктагы туфракның уңдырышлы катламын һәм аны вакытлыча саклау өчен урын җиһазларын алуны, ә анда төрле төрләрнең нормативтан артык пычрануы булмавы расланса - пычранудан саклану чаралары күрү күздә тотыла. Территориядә грунт салынган вакытта минераль грунтлар һәм туфракның өске уңдырышлы катламнарын гына кулланырга рөхсәт ителә.

2.1.4. Вакытында террасирование рельеф проектировать подпорные стеналар һәм откосы. Тау почмакларының максималь рөхсәт ителгән зурлыклары туфрак төрләренә карап билгеләнә.

2.1.5. Тауларны ныгыту. Материал һәм ныгыту технологиясен сайлау тау урынына, механик йөкнең тау дәрәҗәсенә, тау салкынлыгына һәм формалашкан мохиткә бәйле.

Җирлек төзелешендә ачык руселларның чокырларын ныгыту сулыкларда өслек агымының тәртипсез эләгүенә һәм югары дәрәҗәдә механик йөкләнеш шартларында ярларның җимерелүенә юл куймау өчен материаллар һәм алымнар кулланып алып барыла: терәк диварлар, дивар блоклары кулланып ярлар формалаштыру, плитәләр белән тышлау һәм тегүләр ОМОН белән каплау, башкалар.

2.1.6. Терәк стеналар конфигурацияләнгән террасаларның биеклек аермасын исәпкә алып проектлау. Рельеф перепадасын 0,4 м дан кимрәк борт ташы яки табигый таш салу белән бизәргә киңәш ителә. Рельеф перепадах 0,4 м артык терәк диварларны инженерлык корылмасы буларак проектларга киңәш ителә, өске террасаның гравитацион (монолит, массив кладкадан) яки субай (нечкә анкер, өем ростверклары) терәк диварлар төрләре белән тәэмин итә.

2.1.7. ГОСТ Р 52289, ГОСТ 26804 буенча транспорт коммуникацияләрен урнаштырган вакытта терәк диварларны һәм өске бровкаларны коймалауны күздә тотарга. Шулай ук әлеге корылмалар буенда урнаштырыла торган җәяүлеләр юлларының киртәләрен, терәк дивар биеклеге 1,0 м, ә тау биеклеге 2 метрдан артып китүне күздә тотарга.

2.1.8. Ясалма рельеф элементлары (терәк стеналар, җир биеклекләре, чокырлар), магистраль урамнар буенда урнашкан, шау-шу экраннары буларак кулланылырга мөмкин.

2.1.9. Өске сулар агымын проектлаганда СНиП 2.04.03. Агымны оештырганда рельефны оештыру һәм су үткәрү җайланмаларының ачык яки ябык системасын урнаштыру мәсьәләләрен комплекслы чишүне тәэмин итәргә: сyүткәргеч торбалар (суүткәргечләр), лотоклар, кювет, тиз агым, яңгыр кабул итү коелары. Җир өсте суларын проектлау җир эшләренең минималь күләме белән башкарыла һәм туфрак эрозиясе мөмкинлеген булдырмый торган тизлек белән су агызуны күздә тота.

2.1.10. Ачык ташландык суларны агызу җайланмаларын Парклар һәм урман парк территорияләре чикләрендә куллану рөхсәт ителә. Төбе буенча яки бөтен периметр буенча ачык подшипниклар (чокырлар, кюветлар) ныгыту (одерновка, таш асфальт, монолит бетон, җыелма тимер-бетон, керамика һ.б.), кюветларның тау почмагын грунт төрләренә карап кабул итү.

2.1.11. Суның эреми торган тизлеген исәпкә алып, минималь һәм максималь чигенүләр билгеләргә кирәк, алар су үткәргеч элементларның каплау төренә карап кабул ителә. Яңгыр сулары агымы тизлеге максималь рөхсәт ителгәннән югарырак булган рельеф участокларында тиз агымнар җайланмасын тәэмин итәргә.

2.1.12. Рекреация объектлары территорияләрендә су бүлү подшипниклары җәяүлеләр коммуникациясен газон белән тоташтыруны тәэмин итә ала, аларны асфальт элементларыннан (яссы ташкүмер, колот яки пилен брусчатка, таш плитка һ.б.) башкарырга киңәш ителә, буыннарны югары сыйфатлы балчык эремәсе белән туңдырырга рөхсәт ителә.

2.1.13. Яңгыр кабул итү коелары яңгыр (яңгыр) канализациясенең ябык системасы элементлары булып тора, проект рельефының төшү урыннарында урнаштырыла: су агымы ягыннан җәяүлеләр кичү зонасына кадәр, юлларның йөрү өлешләре лотокаларында һәм урамнарның озынайтылуына бәйле рәвештә юлларның йөрү өлешләре лотокаларында (әлеге кагыйдәләргә карата 2 нче кушымтаның 1 нче таблицасы). Олы Карауҗа авыл җирлеге территориясендә кое һәм парга әйләнүче мәйданчыклар урнаштыру киңәш ителми.

2.1.14. Җәяүлеләр коммуникацияләрендә ташландык суларны агызучы лотокларны тоташтыручы рәшәткәләрне урнаштырганда, рәшәткә кабыргаларында җәяүлеләр хәрәкәте юнәлеше буенча урнашмаска, ә кабыргалар арасындагы тишекләрнең киңлеген 15 мм артык кабул итәргә ярамый.

2.1.15. Кызыл линияләрдә урам киңлеге 30 метрдан артык булганда һәм 30 промилле дан артканда (3 процент) яңгыр кабул итү коелары арасын 60 м дан артмаган очракта, әлеге ара шактый киңлек киңлеге рәшәткәле яңгыр кабул итү коелары коруны тәэмин итәргә. Урамнар, квартал эчендәге юллар, юллар, бульварлар, сулыкларда трассаланучы скверлар өчен яңгыр кабул итү коелары арасын ике тапкыр арттырырга мөмкин. Квартал эчендәге территорияләр чикләрендә агымның шактый күләмен формалаштырганда яңгыр канализациясен аның чикләренә кертүне күздә тотарга, бу исәп-хисапны нигезләргә кирәк.

2.2. Яшелләндерү

2.2.1. Төп үсентеләр һәм яшелләндерү төрләре: массивлар, төркемнәр, солитерлар, кирпечләр, сәхнә, боскетлар, шпалерлар, газоннар, чәчәк түтәлләре, төрле утырту төрләре (аллея, рядовой, чәчәк түтәлләре һ.б.) булырга мөмкин. Үсентеләр төрләрен сайлауга карап, үсентеләрнең күләме-пространство структурасы билгеләнә һәм Яшел территория участокларының үзара һәм торак пункт төзелеше белән визуаль-композицион һәм функциональ элемтәләре тәэмин ителә.

2.2.2. Муниципаль берәмлек территориясендә ике төрле яшелләндерү кулланылырга мөмкин: стационар - үсемлекләрне грунтка утырту һәм мобиль - үсемлекләрне махсус күчмә савытларга утырту (контейнерлар, вазоннар һ.б.). Стационар һәм мобиль яшелләндерү рельефның табигый һәм ясалма элементларында архитектура -андшафт объектларын (газоннар, бакчалар, чәчәкләр, куаклар һәм агачлар белән мәйданчыклар һ.б.) булдыру өчен файдаланыла.

2.2.3. Яшелләндерү, төзекләндерү объектының милек рәвешенә карамастан, яшелләндерү объектын төзекләндерү эшләре муниципаль берәмлек Башкарма комитетының вәкаләтле органнары белән мәҗбүри рәвештә килештерелгән проект буенча гына алып барыла. Яшелләндерүне проектлаганда исәпкә алырга: инженерлык челтәрләренә, биналарга һәм корылмаларга кадәр минималь агач һәм куак утырту аралары, комнар, чокырлар һәм утырту өчен траншеялар зурлыклары (әлеге кагыйдәләргә карата 2 нче кушымтаның 2 нче таблицасы). Торак пунктның төрле территорияләрендә максималь үсентеләр санын (әлеге кагыйдәләргә карата 2 нче кушымтаның 3 нче таблицасы), төрле функциональ билгеләнештәге участокларда яшелләндерелә торган территорияләрнең якынча процентлары, утырту материалын сортлау өчен параметрлар һәм таләпләрне (әлеге кагыйдәләргә карата 2 нче кушымтаның 4 - 9 таблицалары) үтәргә.

2.2.4. Җирлекнең экосистемаларының үзрегуляциягә сәләтен югалту (теге яки бу дәрәҗәдә) факторларын исәпкә алып, муниципаль берәмлек территориясендә яшел үсентеләр системасын проектлау һәм формалаштыру. Торак пунктта үсентеләр һәм яшелләндерелә торган территорияләрнең яшәешен тәэмин итү өчен кирәк:

- хуҗалык эшчәнлегенең билгеләнгән режимнары һәм норматив рөхсәт ителә торган рекреацион йөкләнеш күләме нигезендә җирле әһәмияттәге аеруча саклаулы табигать территорияләре зоналарында территорияләрне төзекләндерүне (әлеге кагыйдәләргә карата 10 нчы, 11 нче кушымталар)җитештерергә;
- якын-тирә территорияләрдән техноген йөкләнеш дәрәҗәсен исәпкә алырга;
- утырту өчен җайлаштырылган утырту материалы токымнарын сайлап алу, аларның антропоген факторларга каршы тору характеристикаларын исәпкә алып.

2.2.5. Торак пунктның төрле территорияләренә тискәре техноген һәм климат факторлары йогынты ясаганда, саклагыч үсентеләр формалаштырырга; берничә фактор тәэсирендә территориянең функциональ билгеләнеше өчен интенсивлыгы буенча алып баручыны һәм (яки) иң әһәмиятлесен сайларга.

2.2.5.1. Җилдән саклау өчен, 60-70% вертикаль ябыклык белән ачык структуралы яшел мәйданнарны кулланырга киңәш ителә.

2.2.5.2. Тавыштан саклаучы үсентеләрне бер рәт яки күп рәт рәтле 7 м утырту рәвешендә проектларга тәкъдим ителә, зур агач кәүсәләре арасында 8-10 м (киң таҗ белән), 5-6 м (урта таҗ белән), 3-4 м (тар таҗ белән), подкроновое пространствоны куак рәтләре белән тутырырга. Тавышның кәтелгән кимү дәрәҗәсе бу Кагыйдәләргә 2 нче кушымтаның 7 нче таблицасында күрсәтелгән.

2.2.5.3. Һаваның пычрану дәрәҗәсе югары булган шартларда күп рәт агач-куак утыртмаларын формалаштырырга киңәш ителә: Яхшы җилләтү режимында - ябык типта (кроннарны юдыру), Начар җилләтү режимында - Ачык, фильтр тибындагы (таҗны сүндермәү).

2.3. Каплау төрләре

2.3.1. Муниципаль берәмлек территориясендә өслекләрне каплау куркынычсыз һәм уңайлы хәрәкәт итү шартларын тәэмин итә, шулай ук тирәлекнең архитектур-сәнгать йөзен формалаштыра. Муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү максатларында түбәндәге төр өслекләр билгеләнә:

- каты (капитал) - асфальтобетон, цементобетон, табигый таш һ. б. материаллардан ясалган монолит яки җыелма командалар;

- йомшак (капитал булмаган) - табигый яисә ясалма төссез материаллардан ясалган (ком, вак таш, гранит чәчү, керамзит, резин ватык һ. б.), табигый хәлдә булган, коры катнашмалар кысылган яки бәйләүчеләр белән ныгытылган;

- үлән каплавын әзерләү һәм утырту буенча махсус технологияләр буенча башкарыла торган газоннар;

- югарыда күрсәтелгән капламаларны тәкъдим итүче комбинацияләр (мәсәлән, газонга баткан плитка һ.б.).

2.3.2. Проектта кулланыла торган каплау төрен ныклы, ремонтка яраклы, экологик, слайдка юл куймый торган итеп билгеләргә киңәш ителә. Өслек төрләрен түбәндәге максатларга туры китереп сайлап алырга: мөмкин булган иң чик йөкләнешләрне, хәрәкәт характерын һәм составын, проектлау вакытында гамәлдә булган янгынга каршы таләпләрне исәпкә алып, каты катламнарны, аерым территорияләрне (балалар, спорт мәйданчыкларын, эт йөрү өчен мәйданчыкларны, җәяү йөрү юлларын һ. б. объектларны); газон һәм комбинацияле объектларны экологик яктан чиста.

2.3.3. Каты каплау төрләре тупас өслек белән коры хәлдә ким дигәндә 0,6, дымда ким дигәндә 0,4 куярга киңәш ителә. Җәяүлеләр коммуникацияләре территориясендә ясалма һәм табигый таштан ясалган кафель, метлах плиткалары, ясалма һәм бизәлгән плитәләр, җир өсте һәм җир асты кичүләре, баскыч баскычлары баскычларында, биналарның керү төркемнәре баскычлары мәйданчыкларында куллану рөхсәт ителми.

2.3.4. Өслек суларын агызуны тәэмин итә торган каты өслек төрләренең Өслеге кырыс булырга тиеш - сулыкларда яңгыр канализациясе системасы булганда, аны 4 промилледан да ким булмаган санда билгеләргә кирәк; яңгыр канализациясе системасы булмаган очракта - 5 промилледан да ким булмаска тиеш. Транспорт һәм җәяүлеләр хәрәкәте шартларына карап максималь чигенүләрне билгеләргә кирәк.

2.3.5. Муниципаль берәмлекнең иҗтимагый киңлекләре территориясендә барлык киртәләрне (баскычлар, баскычлар, пандуслар, агачлар, яктырту, мәгълүмати һәм урам техник җиһазлары, шулай ук җәмәгать транспорты тукталышлары һәм урам аркылы чыгу урыннарында тротуар читен) тактиль катламнар белән бүлеп бирергә кирәк. Тактиль өслеген киртә, урам чите, куркыныч участок башлану, хәрәкәт юнәлеше үзгәрү һ. б. кадәр кимендә 0,8 м ераклыкта башларга киңәш ителә. Әгәр дә тактиль өслегендә 15 мм киңлектә һәм 6 ммнан артык тирәнлектә озын трюклар булса, аларны хәрәкәт юнәлеше буенча урнаштырырга киңәш ителми.

2.3.6. Асфальтта урнашкан агачлар өчен, башка төр яклау (пристоль рәшәткәләре, бордюрлар, периметраль эскәмияләр һ.б. булмаган очракта) радиуста саклану төрләрен газон чәчкән вак ташлы, ташлы, «кәрәзле» радиустан кимендә 1,5 метр ераклыкта үтәргә киңәш ителә. Саклагыч каплау бер дәрәҗәдә яки югарырак җәяүлеләр белән капланырга мөмкин.

2.3.7. Кулланыла торган катлам төренең колористик чишелешен формалаша торган мохитнең төс чишелешен исәпкә алып, ә торак пунктның иҗтимагый киңлекләре территорияләрендә - әлеге территорияләрнең төс карарының тиешле концепциясен башкарырга киңәш ителә.

2.4. Җир өсте парлары

2.4.1. Өслекләрне парлаштыру элементларына борттагы ташларның төрле төрләре керә, пандуслар, адымнар, баскычлар.

Борттагы ташлар

2.4.2. Тротуар һәм машина юлы киселешендә, кагыйдә буларак, юл бортындагы ташлар куела. Борттагы ташлар йөрү өлеше дәрәҗәсеннән кимендә 150 мм норматив узу белән билгеләнә, ул каплау өслекләрен ремонтлаган очракта да сакланырга тиеш. Автотранспортның газонга керүен булдырмау өчен, юл өслеге газон белән тоташкан урында гомумшәһәр һәм район әһәмиятендәге урамнарда, Шулай ук зур хезмәт күрсәтү объектлары каршындагы автостоянка мәйданчыкларында борт ташын куллану киңәш ителә.

2.4.3. Җәяүлеләр коммуникацияләрен газон белән тоташтырганда, кимендә 0,5 м ераклыкта газон дәрәҗәсеннән 50 мм артыграк бирә торган бакча борты урнаштырырга мөмкин, бу газонны саклый һәм пычрак һәм үсемлек чүп-чарының өскә эләгүен булдырмый, аның хезмәт итү вакытын арттыра. Җәяүлеләр зоналары территориясендә табигый материалларны (кирпеч, агач, ташлар, керамик борт һ. б.) куллану мөмкин.

Баскычлар, баскычлар, пандуслар

2.4.4. Җәяүлеләр коммуникацияләре Тайпылганда 60 промилледан артык баскычлар урнаштырырга кирәк. Төп җәяүлеләр коммуникацияләрендә сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм башка күпләп килү объектлары урнашкан урыннарда, инвалидлар һәм өлкәннәр йортлары һәм баскычлары, һичшиксез, 50 промилле Тайпылганда, аларны пандус белән озатып йөрүне күздә тотарга кирәк. Юллар белән яки проектлау йөкләмәсендә билгеләнгән башка очракларда төп җәяүлеләр коммуникацияләрен кичкәндә тротуарны каплаудан юл катламы дәрәҗәсенә төшүне тәэмин итү өчен чик пандусын карарга кирәк.

2.4.5. Рельеф перепадаларында ачык баскычларны проектлаганда баскычларның биеклеген 120 мм, киңлеген 400 мм - дан да ким булмаган күләмдә билгеләргә киңәш ителә. Һәр 10-12 баскычтан соң кимендә 1,5 м озынлыктагы мәйданчыклар оештырырга киңәш ителә. Тышкы баскычларның барлык адымнарын бер маршта баскычларның киңлеге һәм биеклеге буенча тигез урнаштырырга кирәк. Баскычларны проектлаганда, торак пунктның урнашкан территорияләрен реконструкцияләү шартларында баскычларның биеклеге 150 мм га кадәр артырга мөмкин, ә баскычларның киңлеге һәм мәйданның озынлыгы - 300 мм һәм 1,0 м га кадәр киметелгән.

2.4.6. Пандус мәҗбүри рәвештә горизонталь трюкларсыз өслекнең тупас текстурасы булган тайгак булмаган материалдан эшләнергә тиеш. Пандусны коймалаучы конструкцияләр булмаганда, 75 мм биеклектәге койма һәм тоткычны мәҗбүри рәвештә күздә тотарга кирәк. Пандусның күтәрелеш биеклегенә бәйлелеген әлеге кагыйдәләргә карата 12 нче кушымтаның 12 нче таблицасы буенча кабул итәргә киңәш ителә. Чик пандусының кырын кагыйдә буларак 1:12 кабул итәргә кирәк.

2.4.7. Пандусны яисә аның озынлыгы 9 метрдан артыграк булганда, һәр 9 метрдан кимрәк булмаган саен, 1,5 х 1,5 м зурлыктагы горизонталь мәйданчыкларны күздә тотарга.төшү тәмамлангач, горизонталь мәйданчыкларда дренаж җайланмаларын проектларга. Юлның горизонталь участокларын пандус башында һәм ахырында тирә өслекләрдән аерылып торган текстура һәм төс белән башкарырга.

2.4.8. Баскычның яки пандусның ике ягы буенча мәҗбүри рәвештә 800 - 920 мм түгәрәк яки турыпочмаклы бүлек биеклегендә кул белән каплау өчен уңайлы һәм

дивардан 40 мм ераклыктагы 40 мм биеклектәге тоткычларны күздә тотарга кирәк. Тоткычларның озынлыгы һәр ягында пандус яки баскыч озынлыгыннан ким дигәндә 0,3 м, тоткычларның түгәрәк һәм шома очлары белән. Проектлаганда кулның металл белән кагылуын булдырмый торган тоткыч конструкцияләрен карарга кирәк.

2.4.9. Подъезд, подъезд, баскыч яки баскыч пандусын төзү, эксплуатацияләү, карап тоту муниципаль берәмлек Башкарма комитетының вәкаләтле органнары белән килештерелгән проект буенча гына гамәлгә ашырыла.

2.4.10. Җир кишәрлекләрен (шул исәптән үлән катламы белән) бәйләү зоналарында баскычлар, пандуслар, терәк диварлар, башка техник инженер корылмалары белән чараларны 2.1.5 пункты буенча башкарырга. чын кагыйдәләр.

2.5. Коймалар

2.5.1. Муниципаль берәмлек территориясендә төзекләндерү максатларында төрле коймалар куллануны күздә тотарга, алар түбәндәгеләрне билгеләр буенча (декоратив, саклагыч, аларны яраштыру), биеклеге (Түбән - 0,3 - 1,0 м, урта - 1,1 - 1,7 м, югары - 1,8 - 3,0 м), материал төре (металл, тимер-бетон һ. б.), күрү өчен үткәрүчәнлек дәрәҗәләре (үтә күренмәле, саңгырау) буенча, стационарлык дәрәҗәләре (даими, вакытлыча, күчмә).

2.5.2. Коймаларны проектлауны, аларның урнашу урыннарына һәм билгеләнешенә карап, ГОСТлар, сертификацияләнгән эшләнмәләр каталоглары, индивидуаль проектлау проектлары нигезендә башкарырга кирәк.

2.5.2.1. Авыл җирлегенең магистральләрен һәм транспорт корылмаларын коймаларны ГОСТ Р 52289, ГОСТ 26804, өске бровок отосов һәм террасалар буенча проектларга кирәк – 2.1.7 пункты нигезендә. чын кагыйдәләр.

2.5.2.2. Тарихи-мәдәни мирас һәйкәлләре территорияләрен киртәләү әлеге территорияләр өчен билгеләнгән регламентлар нигезендә башкарылырга тиеш.

2.5.2.3. Иҗтимагый, торак, рекреацион билгеләнештәге территорияләрдә саңгырау һәм тимер-бетон коймаларны проектлау тыела. Декоратив металл фехтовкалау куллану тәкъдим ителә.

2.5.3. Авто-мотоциклларны газонга, яшел үсентеләр белән участокларга, балалар, спорт мәйданчыкларына бәреп төшерү һәм юлларны газон аша таптатмау максатыннан, юлга, автотранспорт тукталышларына кушылган урыннарда кимендә 0,5 м биеклектәге саклагыч металл коймалар урнаштыру зарур. Киртәләрне газон территориясендә якынча 0,2 - 0,3 М тоташу чигеннән чигенә чик белән урнаштырырга кирәк. Саклагыч Коймалар төзү, карап тоту, эксплуатацияләү өчен милекчеләр, баланс тотучылар, идарәче (хезмәт күрсәтүче) оешмалар, җир участокларыннан, газоннардан, Яшел үсентеләрле участоклардан, балалар, спорт мәйданчыкларыннан һәм башкалардан файдаланучылар җаваплы.

2.5.4. Җир асты корылмалары белән кисешкән урыннарда Урта һәм югары коймаларны проектлаганда ремонт яки төзелеш эшләрен башкарырга мөмкинлек бирүче койма конструкцияләрен күздә тотарга кирәк.

2.5.5. Агачлар интенсив җәяүлеләр хәрәкәте зоналарында яисә төзелеш һәм реконструктив эшләрне җитештерү зоналарында, башка төр яклау булмаганда, 0,9 м

һәм аннан күбрәк биеклектәге, 0,8 м һәм аннан күбрәк диаметрлы, агач токымы һәм башка характеристикаларга карап саклагыч пристав коймаларны күздә тотарга кирәк.

2.5.6. Ишегалды территориясен законсыз урнаштырылган коймалардан (баганалар, чылбырлар, коймалар һ.б.) чистарту торак фондка хезмәт күрсәтүче оешмалар җитештерергә тиеш.

2.5.7. Барлык очракларда да билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проект документлары белән башкача каралмаган булса, куллану калдыклары элементларын (автомобиль шиннары, шиннары, пластик һәм пыяла шешәләр һ. б.) урнаштыру тыела;

2.6. Кече архитектура формалары

2.6.1. Кече архитектура формаларына (МАФ) түбәндәгеләр керә: монументаль-декоратив бизәлеш элементлары, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү өчен җайланмалар, су җайланмалары, җирлек җиһазлары, муниципаль берәмлек территориясендә коммуналь-көнкүреш һәм техник җиһазлар. Кече архитектура формаларын проектлаганда һәм сайлаганда сертификатланган әйберләр каталогыннан файдаланырга киңәш ителә. Тарихи үсеш зоналары, шәһәрнең күп функцияле үзәкләре һәм кече архитектура формалары өчен индивидуаль проект эшләнмәләре нигезендә проектлау тәкъдим ителә.

Яшелләндерү өчен җайланмалар

2.6.2. Мобиль һәм вертикаль яшелләндерү өчен түбәндәге җайланмаларны кулланыгыз:

трельязлар, трельязлар, Пергола, чәчәкләр, вазоннар. Треллиж һәм треллис-бөдрә яки таянган үсемлекләр өчен яшелләндерү треллисы рәвешендәге җиңел агач яки металл корылмалар, тыныч ял итү почмакларын оештыру, Кояштан каплау, Корылмалар, техник җайланмалар һәм корылмалар өчен кулланылырга мөмкин. Пергола-Агач Яки Металлдан газебо, галерея яки түбә рәвешендәге җиңел треллис структурасы, «Яшел тоннель», корылмалар яки архитектура объектлары арасында күчү буларак кулланыла. Чәчәкчеләр, вазоннар - үсемлек туфрагы булган кечкенә савытлар, аларда чәчәкле үсемлекләр утыртыла.

Су җайланмалары

2.6.3. Су җайланмаларына фонтаннар, эчә торган фонтанчыклар, бюветлар, чишмәләр, декоратив сулыклар керә. Су җайланмалары декоратив-эстетик функциягә ия, микроклиматны, һаваны һәм акустик мохитне яхшырта. Барлык төрдәге су җайланмаларын дренаж челтәренә һәм буран дренажына артык су җибәрүче дренаж торбалары белән тәэмин итәргә кирәк.

2.6.3.1. Фонтаннар индивидуаль проект эшләнмәләре нигезендә проектланырга киңәш ителә.

2.6.3.2. Эчәргә яраклы фонтанчыклар типик һәм махсус эшләнгән проект буенча башкарылырга мөмкин, аларны ял итү зоналарында урнаштырырга һәм спорт мәйданчыкларында урнаштырырга киңәш ителә. Эчәрлек Чишмә урнаштыру урыны һәм аңа якын килү каты каплау белән җиһазландырылырга тиеш, биеклеге олылар өчен 90смнан артмаска тиеш, балалар өчен 70смнан артык түгел.

2.6.3.3. Декоратив сулыкларны рельеф кулланып яисә яссы өслектә газон, плитка каплавы, чәчәк түтәлләре, агач-куак утыртмалары белән берлектә төзергә кирәк.

Муниципаль берәмлек җиһазлары

2.6.4. Муниципаль берәмлек җиһазларына түбәндәгеләр керә: җәмәгать пространстволары, рекреация һәм ишегаллары территориясендә урнаштырыла торган төрле ял эскәмияләре; эскәмияләр һәм өстәлләр - өстәл уеннары өчен мәйданчыкларда, җәйге кафеларда һ. б.

2.6.4.1. Урнаштыру скамей предусматривать бу каты төрләрен катлам яки нигезе. Ял итү зоналарында, урман паркларында, балалар мәйданчыкларында йомшак катламга эскәмияләр кую рөхсәт ителә. Фундамент булганда, аның өлеше җир өстендә күренми. Өлкән кешенең ял итү эскәмиясенең биеклеген каплау дәрәҗәсеннән алып утыру яссылыгына кадәр 420-480 мм. ял итү өчен эскәмия өслеген агачтан, төрле суга чыдам эшкәртү (өстенрәк - пропитка) белән башкарырга.

2.6.4.2. Җирле әһәмияттәге аеруча саклаулы табигать территорияләрендә агач чүп-чардан ясалган эскәмияләр һәм өстәлләр-буралар, бүрәнәләр һәм чабу, кискен почмаклары булмаган плах ясарга мөмкин.

2.6.4.3. Муниципаль берәмлекнең урнаштырыла торган мебель саны әлеге территориянең функциональ билгеләнешенә һәм килүчеләр санына карап билгеләнә.

Урам коммуналь җиһазлары

2.6.5. К уличному коммунально-бытовому оборудованию относят: мусоросборники - контейнеры и урны. Основными требованиями при выборе того или иного вида коммунально-бытового оборудования могут являться: экологичность, безопасность (отсутствие острых углов), удобство в пользовании, легкость очистки, привлекательный внешний вид.

2.6.5.1 Муниципаль берәмлек территориясендәге көнкүреш калдыкларын җыю өчен урамнар, мәйданнар, рекреация объектларында кече (кече) контейнерлар (0,5 куб.м. дан кимрәк) һәм (яки) чүп савытлары куярга, аларны ишек төбендә: сәүдә һәм җәмәгать туклануы объектларына, башка иҗтимагый билгеләнештәге учреждениеләргә, җир асты кичүләренә, торак йортларга һәм транспорт корылмаларына (вокзаллар, шәһәр яны электр станцияләренә) урнаштырырга кирәк. Кече контейнерлар һәм чүп савытлары (югарыда санап үтелгән объектларның мәҗбүри урнаштырылуын исәпкә алмыйча) урнаштырылган интервалны тәшкил итәргә мөмкин: төп җәяүлеләр коммуникацияләрендә - 60 м артык түгел, муниципаль берәмлекнең башка территорияләрендә - 100 м.рекреация объектлары территориясендә кече контейнерлар һәм чүп савытлары урнаштыруны эскәмияләрдә, капитал булмаган стационар булмаган корылмаларда һәм урам техник җиһазларында карарга кирәк, сатуга юнәлтелгән азык-төлек продуктлары. Шулай ук мичләрне җәмәгать транспорты тукталышларында урнаштырырга кирәк. Барлык очракларда да җәяүлеләрнең хәрәкәтенә комачауламый торган аранжировка, инвалид һәм балалар коляскалары йөрүне күздә тотарга кирәк. Чүп-чар җыю өчен әлеге максатлар өчен каралмаган савытларны һәм савытларны

(пластик һәм металл көнкүреш чиләкләре, банкалар, тартмалар, тартмалар, баррельләр һ.б.) җыярга рөхсәт ителми.

2.6.5.2. Көнкүреш калдыкларын җыю җиһазландырылган мәйданчыкта урнаштырылган төрле төрдәге һәм күләмдәге контейнерларга, калдыкларны чыгаруны тәэмин итә торган машиналар һәм механизмнар булудан чыгып билгеләнә. Мәйданны, аның тирәсендәге территорияне пычрату, тыгылу рөхсәт ителми. Контейнерлар хуҗа территориясендә, махсус җиһазландырылган мәйданда саклана ала.

Урам техник җиһазлары

2.6.6. Урам техник җиһазларына түбәндәгеләр керә: таксофон каплаулары, почта тартмалары, су сату буенча автоматлар һ.б., сәүдә палаткалары, инженерлык җиһазлары элементлары (инвалид коляскалары өчен күтәрү мәйданчыклары, күзәтү люклары, яңгыр кабул итү коелары рәшәткәләре, җир асты коммуникацияләренең вентиляция шахталары, телефон элемтәсе шкафлары һ. б.).

2.6.6.1. Урам техник җиһазларын урнаштыру җиһазларга уңайлы караш бирергә һәм 3 СНиП 35-01 бүлегенә туры килергә тиеш.

2.6.6.2. Җәмәгать, торак, рекреацион билгеләнештәге территорияләрдә таксофоннар урнаштырганда аларны электр белән яктыртуны күздә тотарга кирәк. Таксофоннарны урнаштыру урыннарын электр яктырту өчен канал (торба) телефон канализациясе һәм канал (торба) заклад җайланмаларын тоташтыру урыннарыннан максималь рәвештә якынрак проектларга.

2.6.7. Инженерлык җиһазлары элементларын бизәү, карап тоту, эксплуатацияләү формалаша торган мохитне төзекләндерү дәрәҗәсен бозмый торган, техник шартларга каршы килә торган хәрәкәт шартларын начарайта торган башкарылырга тиеш, шул исәптән:

- җәяүлеләр коммуникацияләре территориясендә урнашкан күзәтү коеларының (шул исәптән урам аркылы чыгу урыннарында) капкачларын проектларга, монтажларга, тирә-юнь өслеге белән бер дәрәҗәдә тотарга кирәк, югыйсә билгеләрнең 20 мм дан артмавы, Люк кыры белән тротуар каплавы арасындагы бушлыклар 15 мм дан артмаска тиеш;
- вентиляция шахталарын треллис белән җиһазларга.

2.7. Уен һәм спорт җиһазлары

2.7.1. Муниципаль берәмлек территориясендә уен, физкультура-сәламәтләндерү җайланмалары, Корылмалар һәм (яки) аларның комплекслары бар. Балалар һәм яшүсмерләр өчен уен һәм спорт җиһазлары составын сайлаганда, җиһазларның төрле яшь төркемнәренең анатомо-физиологик үзенчәлекләренә туры килүен тәэмин итәргә кирәк (әлеге кагыйдәләргә карата N 2 кушымтасының 13 таблицасы).

Уен җиһазлары

2.7.2. Уен җиһазлары санитар-гигиена нормалары, баланың тормышын һәм сәламәтлеген саклау таләпләренә туры килергә, техник эксплуатациядә уңайлы һәм куркынычсыз булырга, эстетик яктан җәлеп итүчән булырга, кар һәм боздан да чистартырга тиеш. Уен һәм спорт җиһазларын ремонтлауны таләп итүче төзек булмаган җайланмаларны эксплуатацияләү тыела. Уен һәм спорт җиһазлары белән мәшгуль территориядә урнаштыру, туплау, төзелеш материаллары, калдыклар, кар, боз тыела.

Элемент комбинацияләренең вариантын тәэмин итүче модульле җиһазларны куллану тәкъдим ителә.

2.7.3. Уен җиһазлары материалына һәм аны эшкәртү шартларына таләпләр:

- черүдән, кипүдән, янгыннан, чиплардан, черүдән саклый торган махсус эшкәртү белән каты агач җиһазлар; бизәлгән, үткен почмаклар түгәрәкләнгән;
- металлны, нигездә, җиһаз ташучы конструкцияләр өчен кулланырга, ышанычлы тоташтыргычларга һәм тиешле эшкәртүгә ия булырга кирәк (дымга чыдам буяу, коррозиягә каршы каплау); металлопластиканы кулланырга киңәш ителә (травматик, Датка каршы түгел, Аязга чыдам);
- бетон һәм тимер-бетон җиһаз элементлары маркалы бетоннан 300дән дә ким булмаган, салкынга чыдам 150дән дә ким булмаган, шома өслекләргә ия булырга тиеш;
- пластик һәм полимер җиһазлар шома өслек һәм климат факторлары тәэсиреннән сүнмәгән ачык, чиста Төс схемасы белән эшләнергә тиеш.

2.7.4. Уен җиһазлары конструкцияләренә таләпләрдә баланың кискен почмакларын, тән өлешләрен тыгылдыруны, аларның хәрәкәт хәлендә җиһаз элементларына эләгүен булдырмаска; җиһазлар тоткычлары тулысынча бала кулы белән тулысынча капланырга тиеш; эчке киңлек тирәнлеге 2 м дан артык булганда балаларга уен җиһазлары комплексларына ашыгыч ярдәм күрсәтү өчен 500 ммнан ким булмаган диаметрлы (икедән ким) тишекләр рәвешендә керү мөмкинлеген күздә тотарга кирәк.

2.7.5. Уен җиһазларын балалар уен мәйданчыкларына урнаштырганда, бу Кагыйдәләргә N 2 кушымтасының 15 таблицасы нигезендә минималь куркынычсызлык араларын сакларга. Күрсәтелгән ераклыклар чикләрендә мәйданчык территориясе участокларында уен җиһазларының башка төрләрен, эскәмияләрне, чүп савытларын, борт ташларын һәм каты өслек төрләрен, шулай ук ботакларны, көүсәләрне, агач тамырларын урнаштыру рөхсәт ителми. Уен җиһазлары параметрларына һәм аның аерым өлешләренә таләпләрне әлеге кагыйдәләргә N 2 кушымтасының 14 таблицасы буенча кабул итәргә.

Спорт җиһазлары

2.7.6. Спорт җиһазлары халыкның барлык яшь төркемнәре өчен билгеләнгән, спорт, физкультура мәйданчыкларында, яисә ял итү

составында махсус җиһазландырылган җәяүлеләр коммуникацияләрендә урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлар рәвешендәге спорт җиһазлары заводта җитештерелгән, бүрәнә һәм брусьлардан махсус эшкәртелгән өслеге булган (ярыклар, чиплар булмау һ.б.) ясалган булырга мөмкин. Урнаштырганда сертификатланган җиһаз каталогларына таянырга.

2.7.7. Стационар булмаган уен, спорт, күңел ачу җиһазлары (батутлар, шешә торган конструкцияләр, уен аттракционнары һ. б.) файдаланылганда, мәҗбүри рәвештә куркынычсыз файдалану кагыйдәләре үтәлергә тиеш, шул исәптән ышанычлы беркетү һәм башкалар.

2.7.8. Уен, спорт, күңел ачу җиһазларын (батутлар, шешә торган конструкцияләр, уен аттракционнары һ.б.) урнаштыру һәм сезонлы файдалану муниципаль берәмлек Башкарма комитетының вәкаләтле органнары белән рөхсәт (Килештерү) булганда, срокларын күрсәтеп рөхсәт ителә. Җиһазларны эксплуатацияләү мәҗбүри тәртиптә (танышу өчен уңайлы һәм аңлаешлы) җиһазлардан файдалану һәм файдалану кагыйдәләре урнаштырылырга тиеш.

2.8. Яктырту һәм яктырту җиһазлары

- 2.8.1. Төрле шәһәр төзелеше шартларында утилитар, яктылык планлаштыру һәм яктылык композициясе бурычларын хәл итү максатында функциональ, архитектура һәм мәгълүмати яктырту, шул исәптән муниципаль берәмлек территорияләрен яктырту һәм яктылык киңлеге ансамбльләре системасын формалаштыру максатында күздә тотыла.

- 2.8.2. Яктырту корылмаларының өч төп төркеменең һәрберсен проектлаганда (функциональ, архитектур яктырту, яктылык мәгълүматлары) тәэмин ителергә тиеш:

- селитеб территорияләрен ясалма яктырту һәм тышкы архитектур яктырту нормалары белән каралган Сан һәм сыйфат күрсәткечләре (СНиП 23-05);

- җайланмалар эшенең ышанычлылыгы электр җайланмалары урнаштыру кагыйдәләре нигезендә, халыкның, хезмәт күрсәтүче персоналның куркынычсызлыгы һәм, кирәкле очракларда, вандализмнан саклану;

- кулланыла торган җайланмаларның экономиялелеге һәм энергия нәтиҗәлелеге, электр энергиясен рациональ бүлү һәм куллану;

- яктырту җайланмалары эстетикасы, аларның дизайны, көндез һәм төнлә кабул итүне исәпкә алып материаллар һәм эшләнмәләр сыйфаты;

- төрле урнаштыру эш режимында хезмәт күрсәтү һәм идарә итү.

Функциональ яктырту

2.8.3. Функциональ яктырту (ФО) Транспорт һәм җәяүлеләр зоналарында юл өслекләрен һәм урыннарны яктырту стационар җайланмалары белән башкарыла. ФО җайланмалары, кагыйдә буларак, гадәти, высокомачт, парапет, газон һәм урнаштырылган җайланмаларга бүленә.

2.8.3.1. Гадәти җайланмаларда яктырткычларны 3-15 метр биеклектәге таянычларда (таҗ, консоль), асылмаларда яки фасадларда (бра,

плафоннарда) урнаштырырга кирәк. аларны транспорт һәм җәяүлеләр зоналарында иң традицион буларак кулланырга киңәш ителә.

2.8.3.2. Югары манаралы җайланмаларда яктырту приборларын (прожекторларны яки яктырткычларны) 20 һәм аннан да күбрәк метр биеклектәге терәкләргә урнаштырырга кирәк. Бу корылмалар киң урыннарны, транспорт чишелешләрен, ачык паркингларны яктырту өчен кулланылырга киңәш ителә.

2.8.3.3. Парапет җайланмаларында яктырткычларны 1,2 метрга кадәр биеклектәге парапетка линия яки пункт белән урнаштырырга, юлүткәргечләрнең, күперләрнең, күперләрнең, пандусларның, чишелешләрнең, шулай ук тротуар һәм мәйданчыкларның йөрү өлешен коймаларга. Аларны куллануны техник-икътисади һәм (яки) сәнгать дәлилләре белән акларга кирәк.

2.8.3.4. Газон утлары гадәттә газоннарны, чәчәкләрне, җәяүле юлларны һәм корылмаларны яктырту өчен хезмәт итә. Алар минималь вандализм зоналарында җәмәгать урыннары һәм рекреация объектлары территорияләрендә карала ала.

2.8.3.5. 2.8.3.5. Баскычларга салынган яктырткычларны, терәк диварларны, коймаларны, биналар һәм корылмаларның нигезләрен, МАФНЫ җәмәгать урыннарындагы җәяүлеләр зоналарын яктырту өчен кулланырга киңәш ителә.

Архитектура яктырту

2.8.4. Архитектура яктырту (АО) кичке җирлектә сәнгать экспрессив визуаль мохит формалаштыру, архитектура, тарих һәм мәдәният ядкярләрен, инженер һәм монументаль сәнгатьне, МАФ, доминант һәм истәлекле объектларны, лшафт композицияләрен, яктылык ансамбльләрен барлыкка китерүне караңгылыктан һәм образлы аңлатудан ачыклау өчен кулланыла. Бу гадәттә объектларны стационар яки вакытлыча яктырту җайланмалары белән башкарыла, нигездә, аларның тышкы өслекләрен яктырту.

2.8.4.1. АО вакытлы җайланмаларга бәйрәм иллюминациясе керә: якты гирляндалар, сеткалар, контурлы киемнәр, светографик элементлар, утлы лампалардан панно һәм күләмле композицияләр, светодиодлар, яктырткычлар, яктылык проекцияләре, лазер рәсемнәре һ. б.

2.8.5. Архитектур яктырту максатларында, ФО - прожекторларны монтажлау өчен, биналар, корылмалар, яшел урыннар өчен, яктырту, яктылык мәгълүматы һәм реклама өчен ФО-монтажлау җайланмалары кулланылырга мөмкин, аларның элементлары урам утлары баганаларына беркетелергә мөмкин.

Яктылык турында мәгълүмат

2.8.6. Яктылык мәгълүматы (СИ), шул исәптән яктылык рекламасы, җирлек киңлегендә җәяүлеләр һәм автотранспорт йөртүчеләрнең юнәлешенә ярдәм итәргә һәм яктылык-композиция бурычларын хәл итүдә

катнашырга тиеш. Исәп-хисап дистанцияләреннән кабул итүнең төгәллеген һәм юл хәрәкәте кагыйдәләренә каршы килми торган, халыкның яшәү уңайлылыгын бозмый торган яктылык ансамбленең гармониялелеген тәэмин итә торган мондый мәгълүмат элементларының урнаштырылуын, габаритларын, формаларын һәм яктылык төс параметрларын исәпкә алырга.

Яктылык чыганаклары

2.8.7. ФО һәм АОның стационар җайланмаларында энергияне сак тотучы яктылык чыганакларын, нәтиҗәле яктырту приборларын һәм системаларын, эшләнмәләрнең дизайны һәм эксплуатацион характеристикалары буенча сыйфатлы материалларны: терәкләр, кронштейннар, саклагыч рәшәткәләр, экраннар һәм конструктив элементларны кулланырга, гамәлдәге милли стандартлар таләпләренә туры килә

2.8.8. ФО җайланмаларында яктылык чыганакларын, таләпләрне исәпкә алып, ориентацияне яхшыртуны, уңай күрү шартларын формалаштыруны, шулай ук, кирәк булган очракта, якты төсләр зоналаштыруны сайларга.

2.8.9. АО һәм СИ җайланмаларында, формалаша торган яктылык һәм төс адаптациясе шартларын исәпкә алып, ак яки төсле яктылык чыганакларын һәм барлык төркемнәрнең яктырткыч җайланмаларының уртак эффекты белән барлыкка килә торган гомуми күрү эффектын кулланырга киңәш ителә, аеруча хроматик яктылык белән, торак пунктның билгеле бер киңлегендә яки яктылык ансамблендә эшли.

Транспорт һәм җәяүлеләр зоналарын яктырту

2.8.10. Транспорт һәм җәяүлеләр зоналарының ФО җайланмаларында турыдан-туры, таралган яки чагылдырылган яктылыкның аскы ярымшарына юнәлтелгән яктырту приборларын кулланырга. Чикләнмәгән яктылык таратучы лампаларны (үтә күренмәле яки яктылык таратучы материалдан шарлар тибындагы) газон җайланмаларында, фасадларда (бра һәм плафоннар тибындагы) һәм таякларда куллану рөхсәт ителә.

2.8.11. Урамнарның йөрү өлешен һәм аларга бәйле тротуарларны интенсив җәяүлеләр хәрәкәте зоналарында яктырту өчен төрле биеклектәге яктырткычлар, төрле спектраль яктылык чыганаклары белән тәэмин ителгән ике консоль терәкләрне кулланырга.

2.8.12. Транспорт һәм җәяүлеләр зоналары ФО яктырткычларының формалаша торган масштабын исәпкә алып Урнаштыру төрен, урнашу ысулын һәм ысулын сайлау. Җәяүлеләр зоналарында яктырткычлар урнаштыру биеклеге, кагыйдә буларак, 3,5 м һәм 5,5 м дан да ким булмаска мөмкин. юлларны, тротуарларны һәм биналар янында урнашкан мәйданчыкларны яктырту өчен Яктырткычлар (бра, плафоннар) 3 м биеклектә куела.

2.8.13. Магистраль урамнарның машиналар йөрү өлешен яктырту өчен урам яктырткычларының терәкләре борт ташының йөзе чигеннән таяныч

нигезенә кадәр 0,6 м ераклыкта урнашырга мөмкин, җирле әһәмияттәге урам челтәрендә бу ара автобус хәрәкәте булмаган очракта 0,3 м га кадәр, шулай ук йөк машиналарының даими хәрәкәте булмаганда киметелергә мөмкин. Шуны истә тотарга кирәк: терәк янгын гидранты белән урамнарның һәм юлларның машиналар йөрү өлеше арасында булырга тиеш түгел.

2.8.14. Баганалар магистраль урамнар һәм юллар кисешкән урыннарда тротуарлар әйләнешенә кадәр һәм төрле керү юлларыннан 1,5 метрдан да якынрак куелырга тиеш, аларны урнаштыру линияләренең бердәм төзелешен бозмыйча.

Яктырту корылмаларының эш режимнары

2.8.15. Электр энергиясен рациональ файдалану һәм торак пункты мохитенең визуаль төрлелеген тәэмин итү максатларында яктырткыч җайланмаларның өч төркемен дә (ААҖ, СИ) проектлаганда тәүлекнең караңгы вакытында аларның түбәндәге эш режимнарын күздә тотарга:

- кичке көндәлек режим, бәйрәм яктырту системаларыннан тыш, ФО, АО һәм СИ стационар җайланмалары эшләп килә;

- төнге дежур режимы, ФО, АО һәм СИ җайланмаларында яктырткычларның бер өлеше сүнергә мөмкин, ул вакытта Олы Карауҗа авыл җирлеге Башкарма комитетының яктырту нормалары һәм боерыклары белән рөхсәт ителә;

- өч төркемнең тәүлек сәгатендә һәм атна көннәрендә барлык стационар һәм вакытлыча яктырту җайланмалары эшләп килү, Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә торган бәйрәм режимы;

- ФО һәм АО стационар һәм вакытлыча урнаштыру өчен рекреацион зоналарда (кыш, көз) каралган сезонлы режим.

2.8.16. Табигый яктылык дәрәҗәсе 20 лкга кадәр кимегәндә, аларның ведомствосына карамастан, яктырту җайланмаларының барлык төркемнәрен дә кертү кич белән башкарылырга мөмкин. Чыгару:

- Иртә белән ФО җайланмасы яктыртуны 10 лкага кадәр арттырганда; кичке режимга күчкәндә урам яктырткычларының бер өлешен сүндерү вакытын Олы Карамалы авыл җирлеге башкарма комитеты билгели, көндезге һәм төнге режимда көндезге тоннельләрдән җәяүлеләр тоннельләрен яктыртуны сүндерә, шулай ук көндезге аштан көндезге ашка урамнарны яктырту һәм сүндерү белән бер үк вакытта төнге яктыртырга кирәк.

- АҖ җайланмасы - Олы Карауҗа авыл җирлегенең Башкарма комитеты карары нигезендә, ул яктыртыла торган күпчелек объектлар өчен кышкы һәм җәйге яртыеллыкта төн уртасына кадәр һәм төн уртасына кадәр кичке режим билгели, ә кайбер объектларда (вокзаллар, шәһәр төзелеше доминантлары, җирлеккә керүләр һ.б.) АҖ җайланмалары кояш баеганнан алып таң атканга кадәр эшли ала;

- - СИ җайланмасы - тиешле ведомстволар яисә хуҗалар карары буенча.

2.9. Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

2.9.1. Реклама конструкцияләрен һәм тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру, эксплуатацияләү, карап тоту һәм демонтажлау Россия Федерациясенең Реклама турындагы законнары, Зеленодол муниципаль районы территориясендә реклама конструкцияләрен һәм тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру тәртибе турындагы Нигезләмә һәм әлеге Кагыйдәләр нигезендә башкарыла. Нигезләмә белән реклама конструкцияләренә һәм тышкы мәгълүмат чараларына бердәм таләпләр билгеләнә. Урнаштыру, эксплуатацияләү, реклама конструкцияләрен һәм тышкы мәгълүмат чараларын карап тоту каралмаган һәм нигезләмә таләпләрен бозып рөхсәт ителми.

2.9.2. Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары техник яктан яхшы һәм эстетик яктан яхшы булырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары хуҗалары аларның торышын күзәтергә, аларны вакытында ремонтларга һәм тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урыннарын җыештырырга тиеш.

2.9.3. Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын бозылган рәсем белән яки рәсемсез куллану рөхсәт ителми.

Реклама конструкциясендәге мәгълүматны бетергәндә, реклама кыры ачык төсле баннер тукымасы белән капланырга тиеш.

Автотранспортны газоннарга кертеп, реклама конструкцияләрендә сурәтләрне (плакатларны) алыштыру тыела.

Биналарда, корылмаларда, җир кишәрлекләрендә урнаштырылган реклама конструкцияләре һәм тышкы мәгълүмат чаралары биналарның, корылмаларның архитектурасына, корылмаларына туры килергә тиеш һәм җирлекнең, мәйданнарның, биналарның, корылмаларның бердәм архитектур-сәнгати йөзен бозмаска тиеш.

Реклама конструкцияләре, тышкы мәгълүмат чаралары, учреждение такталарыннан һәм режимлы табличкалардан тыш, урнаштырыла, саклана, вәкаләтле орган белән килештерелгән рөхсәтләр нигезендә һәм тулысынча эксплуатацияләнә.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын урнаштыруга һәм эксплуатацияләүгә, аларга реклама яки мәгълүмати хәбәр урнаштырмыйча, мәгълүмат кырына зыян килү, шулай ук тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән ябыштыру рөхсәт ителми.

2.9.4. Реклама конструкцияләрен һәм тышкы мәгълүмат чараларын монтажлаганнан (демонтажлаудан) соң, реклама конструкцияләре һәм (яки) тышкы мәгълүмат чаралары хуҗасы бозылган төзеклəндерүне, урнаштыру урыннарын, шул исәптән электр җиһазларын, өч тәүлектән дә артмаган срокта торгызырга тиеш.

2.9.5. Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын тиешенчә тотмау, җир кишәрлеген чистарту һәм санитар тоту, аларны урнаштыру (монтажлау) һәм сүтү өчен тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары хуҗалары җавап бирә.

2.9.6. Кибетләр, җәмәгать туклануы предприятиеләре, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм мәдәни-тамаша предприятиеләре өчен яктырткыч билгеләр һәм рекламалар кую Башкарма комитет органнары белән килештерелгән биремнәр һәм эскизлар буенча башкарыла.

2.9.7. Яктылык рекламаларыннан һәм билгеләреннән файдалана торган предприятиеләр аларны көн саен караңгылык җиткәч кабызырга һәм янган газ яктылыгы торбаларын һәм электролампларын үз вакытында алыштырырга тиеш.

Биналарга, коймаларга, шәһәр пассажир транспорты тукталышларына, яктырту

баганаларына, нинди дә булса белдерүләр һәм башка мәгълүмати хәбәрләр агачларына ябыштыру һәм урнаштыру тыела.

2.9.8. Ведомство карамагында булуына карамастан, торак предприятиеләргә, шулай ук әлеге объектларның милекчеләренә яки арендаторларына йөкләнә.

2.9. Милекчеләр, арендаторлар биналарның, корылмаларның, урнаштырылган-корылмаларның, киоскларның, павильоннарның, реклама конструкцияләренең, тышкы мәгълүмат чараларының һәм тиешле бурычлары йөкләнгән башка затларның башка хокуклы ияләре:

- тышкы мәгълүматны, рекламаны урнаштыру чарасын, тышкы мәгълүмат, реклама кулланылмаган очракта, зыянга ия (арендатор (субарендатор) төшеп калган).

- киләчәктә афишаларны, игъланнарны, плакатларны һәм башка мәгълүмати-басма продукцияне фасадларда, яктылык-техника җайланмаларында, тәрәзәләрдә (шул исәптән тәрәзәләрнең эчке ягында), пыяла ишек өслегендә (шул исәптән эчке ягында: пыяла өслегендә, пыяла ишек төбендә, проекция ясаганда пыяласыз ишек тышкы ягы) биналар, структуралар һәм корылмалар;

- режим табличкаларыннан, учреждение такталарыннан, дивар өслегеннән, бина элементларыннан тыш, яшерен беркетү ысулы булган каты металл каркас кулланмыйча, реклама конструкцияләрен һәм тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыруга, урнаштыруга, монтажлауга, монтажлауга, эксплуатацияләүгә юл куймаска.

2.9.10. Яктылык реклама конструкцияләрен һәм тышкы мәгълүмат чараларын кулланучыларга, билгеләргә көн саен тәүлекнең караңгы вакыты җиткәч аларны кабызырга һәм янган газ яктылыгы торбаларын һәм электролампларын һәм башка электр-техник җайланмаларны алыштырырга бурычлы.

2.9.11. Зеленодол муниципаль районы Советы карары белән расланган «Зеленодол муниципаль районы территориясендә реклама конструкцияләрен һәм тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру тәртибе турындагы Нигезләмә» таләпләрен бозып тышкы мәгълүмат чараларын, реклама конструкцияләрен урнаштыру, эксплуатацияләү, тоту рөхсәт ителми.

2.9.12. Объектларның тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын беркеткәндә корылмаларына һәм бизәкләренә зыян килергә, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклыгын һәм тотрыклылыгын киметергә ярамый.

2.9.13. Биналар фасадларында, корылмаларның һәм киоскларның тышкы диварларында, коймаларда, павильоннарда, яктырту баганаларында, реклама конструкцияләрендә һәм тышкы мәгълүмат чараларында, агачларда һәм асфальтта, язма һәм сурәтләрне, граффити (урнаштыру ысулына бәйсез рәвештә) урнаштыру тыела.билгесез, бу максатлар өчен каралмаган урыннарда.

Реклама дизайннары һәм ачык мәгълүмат чаралары техник яктан яхшы һәм эстетик яктан яхшы булырга тиеш. Реклама конструкцияләре һәм тышкы мәгълүмат чаралары хуҗалары аларның торышын күзәтергә, аларны ремонтларга тиеш.

2.9.14. Реклама конструкцияләрен һәм тышкы мәгълүмат чараларын бозылган рәсем белән яки рәсемсез куллану рөхсәт ителми.

Реклама конструкциясендәге мәгълүматны бетергәндә, реклама кыры ачык төсле баннер тукымасы белән капланырга тиеш.

2.10. Капитал булмаган стационар корылмалар

2.10.1. Капиталь стационар булмаган корылмалар, гадәттә, күмелгән фундаментларны һәм җир асты корылмаларын урнаштыруны күздә тотмаган җиңел конструкцияләрдән ясалган Корылмалар булып тора - болар-ваклап сату, уңайлы көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм туклану объектлары, тукталыш павильоннары, җир өсте бәдрәфләре, бокс гаражлары, башка капиталь булмаган объектлар. Корылмаларның бизәкләү материаллары санитар-гигиена таләпләренә, янгын куркынычсызлыгы нормаларына, җирлек дизайны һәм яктырту таләпләренә, җирлекнең барлыкка килгән мохит характерына һәм озак вакыт куллану шартларына җавап бирергә тиеш. Витриналарны пыялага салганда, шокка чыдамлы, шокка чыдам материаллар, куркынычсыз катламлы пленка катламнары, поликарбонат пыялаларны кулланырга кирәк. Мини-маркетларны, мини-базарларны, сәүдә рәтләрен проектлаганда җиңел конструкцияләрдән башкарыла торган тиз төзелә торган модульле комплексларны кулланырга кирәк.

2.10.2. Муниципаль берәмлек территориясендә капитал булмаган, стационар булмаган корылмаларны урнаштыру һәм эксплуатацияләү рөхсәт (Килештерү), төзекләндерү проекты (тышкы рәсмиләштерү эскиз проекты), муниципаль берәмлек Башкарма комитетының вәкаләтле органнары белән нигезләнеп башкарыла, һәм җәяүлеләр хәрәкәтенә комачауламаска, янгынга каршы таләпләрне, алар янәшәсендә урнашкан территорияне һәм биналарны инсоляцияләү шартларын бозмаска, визуаль эшне начарайтырга тиеш торак пункт мохитен кабул итү, территорияне һәм төзелешне төзекләндерү. Корылмаларны теркәлгән мәдәни мирас һәйкәлләренең (табигатьнең) саклау зоналары чикләрендә һәм җирле әһәмияттәге аеруча саклаулы табигать территорияләрендә урнаштырганда Корылмалар параметрлары (биеклеге, Киңлеге, Озынлыгы) функциональ билгеләнеше һәм аларны урнаштыруның башка шартлары һәйкәлләрне саклау, табигатьтән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау вәкаләтле органнары белән килештерелергә тиеш.

2.10.2.1. Вестибюльләр козыреклары астында, биналар аркаларында, газоннарда, мәйданчыкларда (балалар, ял итү, спорт, транспорт тукталышлары), шәһәр пассажир транспортының утырту мәйданчыкларында, яңгыр сулары, суүткәргеч һәм канализация челтәрләренең сак зонасында, торбаүткәргечләрнең, шулай ук тукталыш павильоннарының 10 метрдан, 25 м тукталыш павильоннарының сак зонасында капиталь булмаган стационар булмаган корылмаларны урнаштыру рөхсәт ителми вентиляция шахталары, 20 м - торак биналар тәрәзәләреннән, сәүдә предприятиеләре витриналары каршында, 3 м - агач кәүсәсеннән.

2.10.2.2. 4,5 м киңлектәге (гомумшәһәр әһәмиятендәге урамнар) һәм 3 метрдан артык (район һәм җирле әһәмияттәге урамнар) тротуарларда корылмалар урнаштыру мөмкин, бу очракта җәяүлеләр хәрәкәтенең чын интенсивлыгы ике юнәлештә 700 җәяүледән артмый./ бер полоса өчен сәгать 0,75 м.

2.10.3. Ваклап сату, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм туклану предприятиеләре корылмаларын җәяүлеләр зоналары территорияләрендә, паркларда, торак пункт

бакчаларында урнаштырырга киңәш ителә. Корылмалар каты өслекләргә урнаштырылырга, чүп - чар өчен яктырткычлар, чүп савытлары һәм кече контейнерлар, туклану корылмалары-бәдрәф кабиналары белән җиһазландырылырга тиеш (200 м ераклыктагы территориядә җәмәгать бәдрәфләре булмаган очракта).

2.10.4. Тукталыш павильоннарын җир өсте пассажир транспорты тукталышлары урыннарында урнаштырырга кирәк. Павильонны урнаштыру өчен, 2,0 x 5,0 м яки аннан да күбрәк каты катламлы мәйданчык булдырырга кирәк. Юл йөрү өлешенең читеннән павильонның иң якын конструкциясенә кадәр 3,0 м, компакт таҗлы агачлар өчен павильонның Ян конструкцияләреннән алып агач кәүсәсенә кадәр 2,0 м ара куярга кирәк. Тукталыш пунктларын проектлаганда һәм тукталыш мәйданчыкларын урнаштырганда ГОСТ һәм Снипка туры киләләр.

2.10.5. Җәмәгать бәдрәфләре үткәрү урыннарында, сәүдә һәм хезмәтләрнең эре объектларында, рекреация объектлары территориясендә (паркларда, бакчаларда), автостоянкаларда, шулай ук сәүдә һәм туклану стационар булмаган корылмаларында җәмәгать бәдрәфләренең актив йөри торган урыннарында бәдрәф кабиналарын мәҗбүри урнаштыруны күздә тотарга кирәк. Йорт яны территориясендә бәдрәф кабиналары урнаштыру рөхсәт ителми, шул ук вакытта торак һәм җәмәгать биналарына кадәр 20 метрдан да ким булмаган ара булырга тиеш. Бәдрәф кабиналарын эксплуатацияләгәннән соң территорияне төзекләндерүне башлангыч хәлгә кайтарырга кирәк.

2.11. Биналар, корылмалар һәм корылмалар бизәлеше һәм җиһазлары

2.11.1. Биналарның бизәлешен проектлау һәм эксплуатацияләү муниципаль берәмлек Башкарма комитетының вәкаләтле органнары белән килештерелгән бинаның проект колер паспорты (фасадларның төсле карары) һәм корылмалары нигезендә башкарыла, үз эченә: диварларның тышкы өслекләренең колористик чишелеше, түбә бизәлеше, бинаның конструктив элементлары җиһазларының кайбер мәсьәләләре (керү төркемнәре, подъезд, цоколь һәм башкалар), антенналар, су торбалары урнаштыру бинаны, керү төркемен эксплуатацияләргә рөхсәт ителми.

2.11.2. Биналарның һәм корылмаларның колористик чишелешен муниципаль берәмлек урамнары һәм территорияләре төзелешенең гомуми төсле чишелеше концепциясен исәпкә алып проектларга кирәк.

2.11.2.1. Торак пунктларның тарихи үзәкләрендә лоджий һәм балконнарны пыяла белән каплау, рамнарны алыштыру, диварларны буяу мөмкинлеген шәһәр төзелеше регламенты составында билгеләргә кирәк.

2.11.2.2. Торак пунктның магистраль урамнары буенда урнашкан биналарда тышкы кондиционерлар һәм антенналар-«тәлинкәләр» урнаштыруны ишегалды фасадлары ягыннан күздә тотарга.

2.11.3. Җирлек биналарында һәм корылмаларында мәҗбүри тәртиптә түбәндәге йорт билгеләре, Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә табличкалар урнаштырылырга тиеш: урам, мәйдан, проспект исеме күрсәткече, йорт һәм корпус номерлары күрсәткече, подъезд номеры һәм фатир күрсәткече, инвалидлар өчен объектның халыкара символы, флаг тотучылар, истәлек такталары, полигонометрик билге, янгын гидранты күрсәткече, корпус һәм башка норматив

хокукый актлар җирлекнең геодезик билгеләре, суүткәргеч челтәренең магистраль һәм кое камералары күрсәткечләре, канализация күрсәткече, groundир асты газүткәргеч корылмалары индексы. Конкрет бинадагы йорт билгеләренең составы һәм аларны урнаштыру шартлары урам-юл челтәренә караган функциональ максат һәм биналарның урнашуы белән билгеләнә.

Җирлекнең биналары, корылмалары һәм торак йортлары Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә урам күрсәткечләре белән җиһазландырылырга тиеш.

2.11.4. Өстән ташландык суларны биналардан һәм корылмалардан тәэмин итү өчен, аларның периметры буенча ышанычлы су үткәрми торган отмостка җайланмасын тәэмин итәргә. Отмостка сөяген бинадан 10 промилледан да ким булмаган якка кабул итәргә кирәк. Биналар һәм корылмалар өчен отмостка киңлеген 0,8 - 1,2 м, катлаулы геологик шартларда (карстлы грунтлар) - 1,5 - 3 м кабул итәргә.

2.11.5. Дренаж торбалары аша чатырлы түбәләрдән су агызуны оештырганда:

- бина стеналарына торбалар урнаштырганда фасадлар пластикасын бозмаска, тоташтыргычларның герметиклыгын һәм су агып чыгу күләмнәреннән чыгып, тиешле үткәрү сәләтен тәэмин итәргә;

- торба чыгу тишегеннән 200 мм дан артык су буш төшмәсен;

- торбадан су агып төшкән урыннарда төп җәяүлеләр коммуникацияләренә ташландык суларны агызу кагыйдәләренең 2.1.14 пункты нигезендә төп 5 промилле юнәлешендә каты өслек булу яки подшипниклар урнаштыру каралган (әлеге Кагыйдәләрнең 2.1.14 пункты нигезендә ябык яки рәшәткә белән капланган);

- торбадан газонга яки башка йомшак катламга су агып төшкән урыннарда дренаж җайланмасын күздә тотарга.

2.11.6. Торак, сәүдә һәм җәмәгать билгеләнешендәге биналарның керү төркемнәре яктырту җиһазлары, түбә (козырек), өслекләрне парлаштыру элементлары (баскычлар һ.б.), инвалидларны һәм хәрәкәте чикләнгән халык төркемнәрен (пандуслар, рельслар) күчерү җайланмалары һәм җайланмалары һәм башка кирәкле элементлар белән җиһазландырылырга тиеш.

2.11.6.1. Керү төркемнәрендә каты катламлы мәйданчыкларны һәм төрле яшелләндерү алымнарын карарга кирәк. Керү урыннарын оештыру участок территориясе чикләрендә дә, керү төркемнәре янындагы җирлекнең иҗтимагый территорияләрендә дә, килешү нигезендә урнаштырылган һәм эксплуатацияләнә торган төзекләндерү проектында да каралган булырга мөмкин.

2.11.6.2. Керү төркемнәре вакытында керү төркемнәрендә җиңел транспортны вакытлыча парковкалау өчен мәйданчыкның бер өлешен кулланырга рөхсәт итегез, әгәр җәяүлеләр агымын үткәрү өчен кирәкле үтеп керү киңлеге тәэминителсә, бу исәп-хисап белән расланырга тиеш (әлеге кагыйдәләргә карата 3 нче кушымта). Бу очракта аеру элементларын (стационар яки күчерелмә фехтовкалау), контейнер яшелләндерүне күздә тотарга кирәк.

2.11.6.3. Керү төркемнәрен урам-юл челтәре тротуарлары зонасында минималь норматив тротуар киңлеге булган очракта керү төркеме элементлары (баскычлар, пандуслар, подъезд, яшелләндерү) яндагы тротуарга 0,5 м дан артмыйча чыгарыла.

2.11.7. Җәяүлеләрне һәм чыгыш ясаучы пыяла витриналарны түбә читеннән кар палубасы һәм боз сөңгеләреннән саклау өчен, шулай ук боз сөңгеләре барлыкка

килмәсен өчен, түбәнең тышкы периметры буенча җылыту электр схемасын кулланырга кирәк.

2.11.8. Техник җир астына керү ишекләре, подваллар, чарлаклар, биналарның һәм корылмаларның түбәләре йозакка ябылырга тиеш.

2.11.9. Кибетләр, җәмәгать туклануы һәм халыкка көнкүреш хезмәте күрсәтү оешмалары яктырту җайланмалары белән җиһазландырылырга тиеш.

Дисплей шкафын яктырту көн саен, караңгы көннән соң, мәҗбүри рәвештә башкарылырга тиеш.

2.11.10. Биналарның, корылмаларның керү юллары, цоколлары, пыяла тәрәзәләре, витриналар, иллюминацияләр, билге, тышкы реклама һәм мәгълүмат объектлары, телевизион антенна җайланмалары, кече архитектура формалары, шулай ук киосклар, павильоннар һәм лоткалар һ.б. чиста һәм төзек хәлдә булырга, чистартырга, ремонтларга, юынырга тиеш.

Яраксызга килгән, җимерелгән, шулай ук ремонт таләп итүче керү төркемнәре, баскычлар, тоткычлар, пандуслар, биналар һәм корылмаларның витражлары, витриналар, иллюминацияләр, билге, тышкы реклама һәм мәгълүмат объектлары, телевизион антенна җайланмалары, шулай ук аларның конструктив элементлары, кече архитектура формалары, киосклар, павильоннар һәм лоткалар һ. б. операцияләр алыштырылырга яки ремонтланырга тиеш.

2.11.11. Керү төркемнәрендә каты катламлы мәйданчыкларны һәм төрле яшелләндерү алымнарын карарга кирәк. Керү урыннарын оештыру участок территориясе чикләрендә дә, керү төркемнәре янындагы җирлекнең иҗтимагый территорияләрендә дә, килешү нигезендә урнаштырылган һәм эксплуатацияләнә торган төзекләндерү проектында да каралган булырга мөмкин.

2.11.12. Тыю:

- күпфатирлы йортта биналарның милекчеләренең ризалыгын алмыйча гына күпфатирлы йортка керү төркемен урнаштыру;

- торак урыны милекчеләренең ризалыгын алмыйча керү төркемен урнаштыру өчен балконнан файдалану; - күпфатирлы йортларда урнашкан торак булмаган биналарның керү төркемнәрен вәкаләтле орган белән килешмичә үз белдеге белән урнаштыру.

2.12. Мәйданчык

2.12.1. Җирлек территориясендә түбәндәге мәйданчыкларны проектларга тәкъдим ителә: балалар уеннары, өлкәннәр ял итү, спорт белән шөгыльләнү, чүп җыештыручылар урнаштыру, этләр йөртү һәм өйрәтү, автомобильләр тукталышлары. Теркәлгән мәдәни мирас һәйкәлләре һәм җирле әһәмияттәге аеруча саклаулы табигать территорияләре зоналары чикләрендә мәйданчыклар урнаштыру һәйкәлләрне саклау, табигатьтән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау органнары белән килешенергә тиеш.

Уен мәйданчыклары

2.12.1. Балалар мәйданчыклары төрле яшьтәге балаларның уеннары һәм актив ял итү өчен билгеләнгән: мәктәпкәчә (3 яшькә кадәр), мәктәпкәчә (7 яшькә кадәр), кече һәм урта мәктәп яшендәге (7-12 яшь). Корылмалар төрле яшь төркемнәре өчен аерым мәйданчыклар яисә яшь белән бәйле

зоналаштыру комплекслы уен мәйданчыклары буларак оештырылырга мөмкин. Балалар һәм яшүсмерләр өчен (12-16 яшь) спорт - уен комплекслары (микроскалодромнар, велодромнар һ. б.) һәм самокатларда, ролик такталарда һәм тимераякта шуу өчен махсус урыннар җиһазлары оештыру тәкъдим ителә.

2.12.2. Торак йортлар тәрәзәләреннән һәм җәмәгать биналарыннан мәктәпкәчә яшьтәге балалар мәйданчыклары чикләренә кадәр - кимендә 10 м, кече һәм урта мәктәп яшендәге - 20 м, комплекслы уен мәйданчыкларын-40 м кимендә, спорт - уен комплексларын-100 м ким булмаган күләмдә кабул итәргә. Мәктәпкәчә һәм мәктәпкәчә яшьтәге балалар мәйданчыкларын торак төзелеше участогына, Кече һәм урта мәктәп яшендәге мәйданчыкларга урнаштырырга киңәш ителә, комплекслы уен мәйданчыкларын группа яки микрорайонның яшелләндерелгән территорияләренә, спорт-уен комплексларын һәм шуу урыннарын торак район паркларына урнаштырырга киңәш ителә.

2.12.3. Торак билгеләнешендәге территорияләрдә балалар уеннары өчен мәйданчыкларны 1 кешегә 0,5-0,7 кв. м исәбеннән проектларга. Мәйданчыкларны урнаштыру күләмнәрен һәм шартларын балаларның яшь төркемнәренә һәм җирлектә торак төзелешен урнаштыру урыннарына карап проектларга киңәш ителә.

2.12.4.1. Мәктәпкәчә яшьтәге балалар мәйданчыклары зур булмаган зурлыкларга ия булырга мөмкин (50-75 кв. м), аерым урнашырга яки олыларның тыныч ял итү урыннары белән кушылырга мөмкин - бу очракта мәйданның гомуми мәйданы кимендә 80 кв. м куярга киңәш ителә.

2.12.4.2. Уен мәйданчыкларының оптималь күләмен мәктәпкәчә яшьтәге балалар өчен - 70-150 кв.м, мәктәп яшендәге балалар өчен - 100-300 кв. м, комплекслы уен мәйданчыклары - 900-1600 кв. м билгеләргә киңәш ителә. Күрше балалар һәм олылар корылмаларын Яшел утырту һәм (яки) декоратив стеналар белән аерырга киңәш ителә.

2.12.5. Тарихи яисә югары тыгыз төзелеш шартларында, мәйданчыкларның зурлыгы, булган территориаль мөмкинлекләрдән чыгып, муниципаль берәмлекнең тирә-як территорияләрендә норматив күрсәткечләрне компенсацияләп яисә әлеге Кагыйдәләрнең 4.3.4 пункты нигезендә төзелеш составында кабул ителергә мөмкин.

2.12.6. Балалар мәйданчыклары транзит җәяүлеләр хәрәкәтеннән, юллардан, борылыш мәйданчыкларыннан, кунак тукталышларыннан, чүп җыю урыннарыннан, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау участокларыннан изоляцияләнергә тиеш. Балалар мәйданчыкларына алымнарны юллардан һәм урамнардан оештырырга ярамый. Яшел үсентеләр (агачлар, куаклар) белән балалар мәйданчыкларын изоляцияләү шарты белән балалар мәйданчыклары чикләреннән кунак стоянкаларына һәм автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау участокларына кадәр минималь араны СанПиН, чүп җыю мәйданчыкларына – 20 м. дан 100 м. га кадәр, шәһәр пассажир транспорты маршрутларының соңгы тукталышларында 50 мнан да ким булмаган вакытка кадәр кабул итәргә кирәк.

Травматизмнан саклану өчен балалар мәйданчыкларын реконструкцияләгәндә, мәйданчыкта чыгыш ясаучы тамырлар яки асылынып торган түбән ботаклар, җир өслегендәге иске, киселгән җиһазлар (стойкалар, фундаментлар) булуны (кагыйдә буларак, турникларда һәм таганнарда) булдырмаска. Якын-тирә территорияләрне реконструкцияләгәндә балалар мәйданчыкларын эш алып бару һәм төзелеш материалларын туплау урыннарыннан аерырга кирәк.

2.12.7. Балалар мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: йомшак каплау төрләре, мәйданның өслеген газон белән бәйләү элементлары, яшелләндерү, уен җиһазлары, эскәмияләр һәм чүп савытлары, яктырту җиһазлары.

2.12.7.1. Йомшак каплау төрләре (Комлы, тыгыз комлы яки шагыл ватык, йомшак каучук яки йомшак синтетик) уен җиһазлары урнашкан урыннарда һәм балаларның егылу мөмкинлеге белән бәйле башка мәйданчыкларда балалар мәйданчыгы булдыру. Эскәмияләр урнаштыру урыннарын әлеге Кагыйдәләрнең 2.6.4.1 пункты нигезендә каты катлам яки нигез белән җиһазлау киңәш ителә. Мәйданчыкларны үләннәр белән каплаганда каты, йомшак яки комбинацияле җиһазларга җәяүлеләр өчен юлларны күздә тотарга кирәк.

2.12.7.2. Өчен параметр өслеген һәм газон кулланырга бакча борттагы ташлар белән скошенными яки закругленными краями.

2.12.7.3. Балалар мәйданчыкларын агачлар һәм куаклар утыртып яшелләндерергә, алар 5 сәгать дәвамында инсоляцияләнүне исәпкә алып. Мәйданның Көнчыгыш һәм төньяк ягыннан агачлар көньяк һәм Көнбатыш 3 айдан да якынрак утыртылырга тиеш-мәйдан читеннән агач күчәренә кадәр 1 метрдан да якынрак түгел. Мәктәпкәчә яштәге мәйданчыкларда чәнечкеле үсемлек төрләрен куллану рөхсәт ителми. Балалар мәйданчыкларының барлык төрләрендә дә агулы җимешле үсемлекләр куллану рөхсәт ителми.

2.12.7.4. Уен җиһазларын урнаштыруны әлеге кагыйдәләргә карата 14 нче кушымта 14 нче таблицада тәкъдим ителгән норматив куркынычсызлык параметрларын исәпкә алып проектларга. Спорт-уен комплекслары мәйданчыкларын стенд белән мәйданчыкта үз-үзеңне тоту һәм спорт уен җиһазларыннан файдалану кагыйдәләре белән җиһазландырырга тәкъдим ителә.

2.12.7.5. Яктырту җиһазлары мәйданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш. 2,5 м биеклектә яктырту җиһазларын урнаштыру рөхсәт ителми.

Ял итү урыннары

2.12.8. 2.12.8. Ял мәйданчыклары өлкәннәрнең тыныч ял итү һәм өстәл уеннары өчен билгеләнгән, аларны торак төзелеше участокларында, торак төркемнең һәм микрорайонның яшелләндерелгән территорияләрендә, паркларда һәм урман паркларында урнаштырырга кирәк. Ял мәйданчыкларын керү юллары белән урнаштырырга, юлларга, тукталышларның утырту мәйданчыкларына, борылу мәйданчыкларына тоташырга киңәш ителә-алар белән ял мәйданчыгы арасында яшелләндерү полосасын (куак, агачлар) кимендә 3 метрны күздә тотарга кирәк. Ял

мәйданчыгы чигеннән автомобильләр саклау урыннарына кадәр араны СанПиН буенча 2.2.1/2.1.1.1.1.1.1200, шәһәр пассажир транспорты маршрутларының соңгы тукталышларында сукалау-борылу мәйданчыкларыннан кимендә 50 м алырга кирәк. торак йорт тәрәзәләреннән алып тыныч ял мәйданчыклары чикләренә кадәр кимендә 10 м, шау - шулы өстәл уеннары мәйданчыкларын - кимендә 25 м куярга кирәк.

2.12.9. 2.12.9. Торак территорияләрдә ял итү мәйданчыкларын яшәүчегә 0,1-0,2 кв. м исәбеннән проектларга кирәк. Бу Кагыйдәләрнең 2.12.4.1 пункты нигезендә, 50-100 кв.м мәйданның оптималь күләме, ял итү мәйданының минималь күләме 15-20 кв. метрдан ким булмаска тиеш. Бер мәйданда тыныч ял итү һәм шау-шулы такта уеннарын берләштерү тәкъдим ителми. Парклар территорияләрендә үләндә ял итү өчен лужай-мәйданчыклар оештыру тәкъдим ителә.

2.12.10.1. Ял мәйданчыгында төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге, гадәттә, түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты катлам төрләре, мәйданчык өслеген газон белән бәйләү элементлары, яшелләндерү, ял итү өчен эскәмияләр, эскәмияләр һәм өстәлләр, чүп савытлары (ким дигәндә, һәр эскәмиядә берәр), яктырту җиһазлары.

2.12.10.2. Мәйданчыкны плитка асфальтлау рәвешендә проектлаштырырга кирәк. Ял мәйданчыклары һәм балалар мәйданчыклары кушылганда балалар уеннары зонасында каты өслек төрләрен урнаштырырга рөхсәт ителми.

2.12.10.3. Периметраль яшелләндерү, ялгыз агач һәм куак утырту, чәчәк түтәлләре, вертикаль һәм мобиль яшелләндерү кулланырга кирәк. Газон мәйданчыклары агач һәм куаклар төркеме белән әйләндереп алынырга тиеш, каплау таптатуга чыдам үлән төрләреннән. Ял мәйданчыкларын инсоляцияләүне һәм күләгәләүне әлеге Кагыйдәләрнең 2.12.7.3 пункты нигезендә тәэмин итәргә киңәш ителә. Агулы җимешле үсемлекләрне куллану рөхсәт ителми.

2.12.10.4. Яктырту җиһазларының эшләвен мәйданчык урнашкан территорияне яктырту режимында тәэмин итәргә кирәк.

2.12.10.5. Өстәл уеннары өчен эскәмияләр белән бер өстәл кую белән минималь мәйдан күләмен 12-15 кв. м чикләрендә урнаштырырга киңәш ителә.

Спорт мәйданчыклары

2.12.11. Халыкның барлык яшь төркемнәрендә физкультура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен билгеләнгән спорт мәйданчыкларын торак һәм рекреацион билгеләнештәге территорияләр, спорт корылмалары участоклары, гомуми белем бирү мәктәпләре участоклары составында проектларга кирәк. Спорт мәйданчыкларын проектлаштыруны мәйданчыкның специализация төренә карап алып барырга киңәш ителә. СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200 нигезендә мәйдан чигеннән җиңел автомобильләр саклау урыннарына кадәр араны алырга кирәк.

2.12.12. Гомуми белем бирү мәктәпләре территорияләрендә спорт ядрәсен урнаштыру һәм төзекләндерүне проектлау, халыкка якындагы

торак төзелешенә хезмәт күрсәтүне исәпкә алып, алып барырга киңәш ителә. Спорт мәйданчыклары чикләреннән торак йортлар тәрәзәләренә кадәр минималь араны, мәйданның шау-шу характеристикасына бәйле рәвештә, 20-40 м араны кабул итәргә киңәш ителә. Мәктәпкәчә яшьтәге балалар өчен комплекслы физкультура-спорт мәйданчыкларын (75 балага) - кимендә 150 кв. м, мәктәп яшендәге (100 бала) мәйданны 250 кв. метрдан да ким булмаган күләмдә билгеләргә киңәш ителә.

2.12.13. Кагыйдә буларак, спорт мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: йомшак яки газон катламы, спорт җиһазлары. Мәйданчыкны яшелләндерү һәм коймалау тәкъдим ителә.

2.12.13.1. Яшелләндерү мәйданчыкның периметры буенча урнаштырылырга тиеш, мәйданчык читеннән кимендә 2 м ераклыкта тиз үсә торган агачлар утыртып.күп санлы очучы, мул җимеш бирә торган һәм яфракларын иртә ташлый торган ялтыравыклы яфраклары булган агачларны һәм куакларны кулланырга киңәш ителми. Мәйданчык коймасы өчен вертикаль яшелләндерү кулланырга мөмкин.

2.12.13.2. 2.12.13.2. Мәйданчыкларны 2,5 - 3 м биеклектәге челтәрле койма белән җиһазландырырга кирәк, ә спорт мәйданчыклары янәшәсендәге урыннарда-1,2 м биеклектә.

Чүп җыючылар урнаштыру мәйданчыклары

2.12.14. Чүп җыю урыннары-каты көнкүреш калдыкларын (ТБО), зур габаритлы калдыкларны һәм башка төр калдыкларны җыю өчен махсус җиһазландырылган урыннар. Мондый мәйданчыкларның булуы теләсә кайсы функциональ билгеләнештәге территорияләр һәм участоклар составында каты көнкүреш калдыклары һәм башка калдыклар җыела ала.

2.12.14.1. Җирлек территориясендә эшчәнлек алып баручы юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр, шәхси йорт хуҗалары, бакча ширкәтләре һәм башка хуҗалык итүче субъектлар тәэмин итәләр:

- каты көнкүреш калдыкларын каты көнкүреш калдыкларын махсус җиһазландырылган каты көнкүреш калдыклары мәйданчыкларында урнаштырылган контейнерларга җыеп алырга. Территориядә каты көнкүреш калдыклары контейнер мәйданчыгы (ТКО) булмаганда, хокукка ия кеше контейнер мәйданчыгы һәм каты көнкүреш калдыклары контейнеры (ТКО) бирүгә, җыештыруга, техник карап торуга, башкаручыга (контейнер мәйданчыгы булган яки хезмәт күрсәтүче)белән килешү төзергә киңәш ителә;
- контейнер мәйданчыгын һәм каты көнкүреш калдыклары контейнерын техник яктан төзек хәлдә тоту, хуҗаның, каты көнкүреш калдыкларын чыгаручы подрядчы оешманың реквизитларын күрсәтеп буяу һәм маркировкалау, шулай ук чүп чыгару графигын куллану;
- контейнерлы мәйданчыкларга бушлай йөрүне тәэмин итү.

Торак йортлардан, сәүдә һәм җәмәгать туклануы оешмаларыннан, Мәдәният, балалар һәм дәвалау, оешмалар, предприятиеләр, төзелеш мәйданчыклары, дача, гараж җәмгыятьләреннән һәм башка оешмалардан сыек, коммуналь,

төзелеш, җитештерү һәм куллану калдыкларын чыгаруны әлеге оешмаларга һәм йорт хуҗаларына, шулай ук махсус оешмалар яки хосусый эшмәкәрләр белән килешүләр нигезендә җитештерү һәм куллану калдыкларын башка җитештерүчеләргә башкарырга киңәш ителә.

2.12.14.2. Калдыкларны чыгаручы затлар бурычлы:

- торак фонды территорияләреннән, оешмалардан, учреждениеләрдән, предприятиеләрдән, берләшмәләрдән һәм муниципаль берәмлекнең башка территорияләреннән калдыклар һәм хуҗалык-фекаль юынтыкларны вакытында чыгарырга (шартнамә нигезендә);

- һәр махсус машинага хәрәкәт һәм тукталыш схемасы булган маршрут графигын төзергә;

- заказчы белән килештерелгән расланган маршрут графикларының мәҗбүри үтәлешен тәэмин итү;

- җитештерүнең һәм куллануның каты коммуналь калдыкларын махсус полигоннарга (санкцияләнгән чүплекләргә), ә юынты суларны чистарту станцияләренә чыгарырга. Җитештерү һәм куллану калдыкларын ташу түбәндәге ысуллар белән башкарыла: аварияле хәлләр тудыруны, әйләнә-тирә мохиткә һәм кешеләрнең сәламәтлегенә зыян китерүне кисәтә торган ташу процессында аларны югалту мөмкинлеген искәртә торган юллар; махсус җиһазландырылган яки җайлаштырылган (тәнне яба торган түбәле) транспорт чаралары белән;

- киләчәктә технологик эшкәртеп булмый торган сәнәгый агулы булмаган калдыкларны сәнәгать калдыклары полигоннарына яисә контроль һәм күзәтчелек органнары рөхсәте белән чүплекләргә яки каты көнкүреш калдыклары полигоннарына чыгару;

- торак фонды территорияләреннән көнкүреш калдыкларын иртәнге 7дән 22 сәгатькә кадәр чыгару.

2.12.14.3. Ишегалды чүп җыючыларында (контейнерларда) калдыкларны вакытлыча саклау вакытында аларны черетү һәм черетү мөмкинлеге төшереп калдырылырга тиеш. Елның салкын вакытында (температура -5 һәм аннан түбән булса) саклану вакыты контейнерлар ташып тормаган очракта өч тәүлектән дә артмаска тиеш, җылы вакытта (плюс температурасы +5 булганда) бер тәүлектән дә артык түгел (көндәлек алып чыгу).

2.12.14.4. Канализацияләнмәгән йортларда сыек калдыклар җыю өчен, ишегалды чүплеге урнаштырыла, алар су үткәрми торган скрабка һәм каты фракцияләр бүлеге өчен капка һәм чыгарыла торган тормоз белән җир өсте булырга тиеш. Чүп үләннәренең һәм ишегалдының җир өлеше кимерүчеләр өчен үтеп кермәскә тиеш. Җир өслегенә кадәр 0,35 метрдан артык пычраклык тупланырга ярамый.

Канализацияләнмәгән йортларда сыек калдыклар җыю өчен, ишегалды чүплеге урнаштырыла, алар су үткәрми торган скрабка һәм каты фракцияләр бүлеге өчен капка һәм чыгарыла торган тормоз белән җир өсте булырга тиеш. Чүп үләннәренең һәм ишегалдының җир өлеше кимерүчеләр өчен үтеп кермәскә тиеш. Җир өслегенә кадәр 0,35 метрдан артык пычраклык тупланырга ярамый.

Ишегалды бәдрәфләре торак биналардан, балалар учреждениеләреннән, ял итү урыннарыннан кимендә 20 метр һәм 100 метрдан артмаска тиеш, коелардан кимендә 50 метр ераклыкта. Су үткәрми торган диапазон тутырылганда чистартылырга тиеш, ләкин ким дигәндә алты айда бер тапкыр. Ишегалды бүлмәләре чиста булырга тиеш. Аларны көн саен чистартырга кирәк. Атнага ким дигәндә бер тапкыр бүлмә кайнар су һәм дезинфекцияләү белән юылырга тиеш.

2.12.14.5. Азык калдыкларын моның өчен махсус билгеләнгән «азык калдыклары» дип язылган җыентыкларга, махсуслаштырылган терлек азыгы хуҗалыклары белән килешүләр белән беркетелгән көн саен алып китү шарты белән җыеп алырга рөхсәт ителә. Махсуслаштырылган терлек азыгы хуҗалыклары белән килешүләр булмаган очракта каты көнкүреш калдыклары белән бергә азык калдыклары җыю рөхсәт ителә. Азык төлек калдыкларын сәүдә һәм җәмәгать туклануы объектларында милек рәвешләренә карамастан вакытлыча саклау бары тик суытыла торган биналарда гына башкарылырга тиеш.

2.12.14.6. Җәйге чорда калдыкларның металл җыентыкларын (контейнерларны) юарга («алыштырылмый торган» система белән — 10 көнгә бер тапкыр, бушаганнан соң — «алыштырыла торган» булганда), агач җыентыкларны дезинфекцияләргә (һәр бушаганнан соң).

2.12.14.7. Контейнерлар, контейнер мәйданчыклары, чүп-чар үткәргечләр, чүп-чар кабул итү камералары, чокырлар чокырлары, аларның хуҗалары чисталык һәм тәртип өчен җавап бирәләр.

Контейнер мәйданчыкларын, күп катлы, йорт яны территорияләрендә тупланма бункерлар урнаштыру урыннарын һәм индивидуаль торак төзелешен урнаштыру, карап тоту, эксплуатацияләү өчен җаваплылык әлеге торак фондына хезмәт күрсәтүче шәхси эшмәкәр, оештыру-хокукый формасын оештыруга йөкләнә.

Контейнер мәйданчыкларын һәм башка территорияләрдә, шул исәптән милек, милек һәм файдалану хокукында булган, әлеге территория беркетелгән яки милек, милек һәм файдалану хокукында булган затларга бункер-туплагычларны урнаштыру урыннарын тоту өчен җаваплылык йөкләнә.

2.12.15. Мәйданчыкларны торак биналар тәрәзәләреннән, балалар учреждениеләре участокларыннан, ял итү урыннарыннан кимендә 20 м ераклыкта, торак төзелеше участокларыннан ерак түгел, ерак подъезддан җәяүлеләр юллары буенча исәпләп, 100 м ераклыкта урнаштырырга кирәк, шул ук вакытта мәйдан территориясе юлларга тоташырга тиеш, әмма транспорт үтүгә комачауламаска тиеш. Мәйданчыкны аерым урнаштырганда (юллардан ерак торганда) контейнерларны чистарту һәм борылыш мәйданчыклары булу өчен транспортка уңайлы керү мөмкинлеген күздә тота (12 м х 12 м). Биналарның урам фасадларыннан читтә транзит Транспорт һәм җәяүлеләр коммуникацияләреннән күренми торган зонадан тыш мәйданчыклар урнаштыруны проектлау тәкъдим ителә. Мәйданчык территориясен күләгәләү зонасында (якындагы төзелеш, түбә яисә яшел үсентеләр утырту) урнаштырырга киңәш ителә.

Контейнер мәйданчыклары, контейнерлар һәм саклау бункерларын урнаштыру урыннары көнкүреш һәм зур чүп-чардан даими

чистартылырга, чиста һәм тәртиптә булырга, буялырга һәм ремонтланырга тиеш. Контейнерлар һәм саклагычлар реставратор ремонт ясалырга тиеш түгел, монтаж урыннарыннан чыгарылырга тиеш.

Предприятие, оешма, торак төзелеше һ.б территорияләрендәге контейнерлар һәм бункерлар техник яктан төзек хәлдә булырга тиеш, көнкүреш каты калдыкларын чыгара торган подрядчы оешма, калдыкларны чыгару вакыты күрсәтелгән буялган һәм маркировкаланган булырга тиеш.

2.12.16. Бер контейнерга мәйдан күләмен кабул итәргә - 2-3 кв.м. контейнер белән мәйдан крае арасында проход күләмен кимендә 1,0 м, контейнерлар арасында 0,35 м. торак билгеләнешендәге территориядә мәйданны 1 кешегә 0,03 кв. м исәбеннән яки чүп үткәргечләре булган торак йортларның 6-8 подъездына 1 мәйданчык исәбеннән проектларга; әгәр подъездлар һәр йортның бер мәйданчыгыннан кимрәк булса.

2.12.17. Чүп җыючылар урнаштыру мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты өслек төрләре, тирә-юнь территорияләр белән парлаштыру элементлары, каты көнкүреш калдыкларын җыю контейнерлары, яктырту җиһазлары. Сайт яшелләндерүне проектлау яхшы идея. Контейнер мәйданчыгында оешманың чүп чар чыгаручы атамасы һәм контакт телефоннары күрсәтелгән чүп чыгару графигы урнаштырылырга тиеш.

2.12.17.1. Корылма каплавы транспорт юлларын охшаш каплауга урнаштырылырга тиеш. Мәйданны өслекнең тайпылуы, суның тукталуына һәм контейнерның әйләндерелүенә юл куймас өчен, машина юлы ягына 5-10% тәшкил итә.

2.12.17.2. Мәйданчыкны якын-тирә юл белән тоташтыру, кагыйдә буларак, бер дәрәҗәдә, бордюр ташын салмыйча, газон - бакча борты яки 1,0 - 1,2 м биеклектәге декоратив дивар белән башкарыла..

2.12.17.3. Яктырту җиһазларының эшләвен терәк биеклеге 3 метрдан ким булмаган тирә - юньне яктырту режимында билгеләргә.

2.12.17.4. Яшелләндерү югары фитонцидлы, калын һәм тыгыз таҗлы агачлар җитештерергә киңәш ителә. Мәйданның өслек дәрәҗәсеннән таҗга кадәр биеклеге 3,0 м дан да ким булмаска тиеш. мәйданнарны визуаль изоляцияләү өчен декоратив диварлар, трельяжлар яки периметраль тере киртәләрне җиләк-җимеш булмаган биек куаклар рәвешендә куллану рөхсәт ителә.

Эт йөртү өчен корылмалар

2.12.18. Эт йөртү өчен мәйданчыкларны микрорайонның һәм Яшел мәйданнардан буш торган торак районның гомуми файдалану территорияләрендә, 1 класслы магистральләрнең техник зоналарында, 110 кВт көчәнешле электр линияләре астында, беренче һәм икенче билбау су белән тәэмин итү чыганакларының санитар зонасыннан читтә урнаштырырга киңәш ителә. Табигать комплексы территорияләрендә

мәйданчык урнаштыруны табигатьтән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау органнары белән килештерергә киңәш ителә.

2.12.19. Торак билгеләнешендәге территорияләрдә урнаштырыла торган этләрне йөртү өчен мәйданчыклар күләмен - 400-600 кв.м, башка территорияләрдә 800 кв. м га кадәр кабул итәргә киңәш ителә, булган төзелеш шартларында, булган территориаль мөмкинлекләрдән чыгып, мәйданчыкларның кимүен күрергә мөмкин. Мәйданчыкларның үтемлелеген 400 м. тыгыз торак төзелеше булган территорияләрдә һәм микрорайоннарда - 600 м. дан артык булмаган күләмдә тәэмин итәргә киңәш ителә. Мәйдан чигеннән торак һәм җәмәгать биналары тәрәзәләренә кадәр 25 м, ә балалар учреждениеләре, мәктәпләр, балалар, спорт мәйданчыклары, ял мәйданчыклары участокларына кадәр 40 м. ким булмаган араны кабул итәргә кирәк.

2.12.20. Этләрне йөртү өчен мәйданчык территориясендәге төзекләндерү элементлары исемлеге үз эченә ала:

төрле каплау, фехтовкалау, эскәмия (ким дигәндә), савыт-саба (ким дигәндә), яктырту һәм мәгълүмат җиһазлары. Периметраль яшелләндерүне тәэмин итү тәкъдим ителә.

2.12.20.1. Эт йөртү өчен билгеләнгән мәйданның бер өлешен каплау өчен, тигезләнгән өслекне тәэмин итү, яхшы дренаж тәэмин итү, хайваннарның аякларын травматик булмаган (газон, Комлы, комлы-җир), шулай ук даими чистарту һәм яңарту өчен уңайлыклар булдыру тәкъдим ителә. Эт хуҗалары өчен билгеләнгән мәйданның бер өлеше өслеген каты яки комбинацияле каплау төре белән (газонга баткан плитка h.б.) проектларга киңәш ителә. Мәйданга якын килү каты каплау белән җиһазландырылырга киңәш ителә.

2.12.20.2. Мәйданчыкны коймалау, кагыйдә буларак, 1,5 м биеклектәге җиңел металл челтәрдән башкарылырга тиеш.

2.12.20.3. Мәйданчык территориясендә мәйданчыктан файдалану кагыйдәләре булган мәгълүмат стендын күздә тотарга киңәш ителә.

2.12.20.4. Яшелләндерү тере кирпеч яки вертикаль яшелләндерү рәвешендә югары куакның периметрик тыгыз утыртмаларыннан эшләнергә киңәш ителә.

Эт күнегүләре өчен корылмалар

2.12.21. Этләрне өйрәтү өчен мәйданчыкларны торак һәм җәмәгать билгеләнешендәге төзелештән кимендә 50 метр ераклыкта урнаштырырга киңәш ителә.

2.12.22. Этләрне әзерләү мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: йомшак яки газон катламы, койма, эскәмия һәм чүп савытлары(мәйданда 2дән дә ким булмаган), мәгълүмати стенд, яктырту җиһазлары, махсус күнегүләр җиһазлары.

2.12.22.1. Мәйданчыкны яхшы дренаж тәэмин итә торган, шулай ук даими чистарту һәм яңарту өчен уңайлы булган өслекләргә (газон, Комлы, комлы туфраклы) капларга киңәш ителә.

2.12.22.2. Койма, кагыйдә буларак, 2,0 м биеклектәге койма (металл челтәр) белән күрсәтелергә тиеш.

2.12.22.3. Этләрне өйрәтү мәйданчыкларын укыту, тренировкалар, спорт снарядлары һәм корылмалары, яңгыр түбәсе, инвентарь, җиһазлар һәм ял итү өчен җылытылган көнкүреш бүлмәсе белән җиһазландырырга киңәш ителә.

Автостоянка мәйданчыклары

2.12.23. Муниципаль берәмлек территориясендә автостоянкаларның түбәндәге төрләрен күздә тотарга кирәк: кыска вакытлы һәм озак вакытлы автомобильләр, урам (машина йөрү өлешендә тукталышлар рәвешендә, тамгалау белән билгеләнгән), урамнан тыш («кесәләр» һәм машина йөрү өлешеннән чигенү рәвешендә), кунак (торак төзелеш участогында), халык автомобильләрен (микрорайон, район), объект (объект яки объектлар төркеменең) саклау өчен башка (йөк, тоткарлау һ.б.).

2.12.24. Шуны истә тотарга кирәк: автостоянка чикләреннән торак һәм җәмәгать биремнәре тәрәзәләренә кадәр ара СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200 нигезендә кабул ителә. Объект автостоянкалары мәйданчыкларында инвалидлар автомобильләре өчен урыннар өлешен СНиП 35-01 буенча проектларга, күләмле бүлүчеләрдән башка ике яки күбрәк урынны блокларга, ә бары тик ачык сары тамга ярдәмендә узу чикләрен билгеләүгә генә.

2.12.25. Автостоянка мәйданчыкларын шәһәр пассажир транспорты тукталышлары зонасында урнаштыру рөхсәт ителми, автостоянкаларга керү урыннарын утырту мәйданчыгы ахырыннан яки башыннан 15 метрдан да якынрак оештырмаска кирәк.

2.12.26. Кирәкле урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен автостоянка мәйданчыкларында территорияне төзекләндерү элементларының исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты каплау төрләре, өслекләрне парлаштыру элементлары, бүлү элементлары, яктырту һәм мәгълүмат җиһазлары. Автомобильләрне озак вакыт саклау өчен мәйданчыклар түбә, җиңел бокс явым-төшемнәре, күзәтү эстакадалары белән җиһазландырылырга мөмкин.

2.12.26.1. Корылмаларны каплау транспорт юлларын охшаш каплауга проектлаштырырга киңәш ителә.

2.12.26.2. Әлеге Кагыйдәләрнең 2.4.3 пункты нигезендә, мәйданчыкны борт ташы салынмыйча, бер дәрәҗәдә, газон белән тоташтырырга.

2.12.26.3. Мәйданчыклардагы бүлү элементлары тамгалау (ак полосалар), яшелләндерелгән полосалар (газоннар), контейнер яшелләндерү рәвешендә башкарылырга мөмкин.

2.13. Җәяүлеләр белән аралашу

2.13.1. Җәяүлеләр коммуникацияләре муниципаль берәмлек территориясендә җәяүлеләр элемтәләрен һәм хәрәкәтләрен тәэмин итә. Җәяүлеләр коммуникацияләренә түбәндәгеләр керә: тротуарлар, аллеялар, юллар, сукмаклар. Торак пункт территориясендә җәяүлеләр коммуникацияләрен проектлаганда транспорт коммуникацияләре белән минималь кисешүләр санын, җәяүлеләр коммуникация системасының өзлексез булуын, инвалидларны һәм халыкның аз хәрәкәт итүче төркемнәрен кертеп, кешеләрне куркынычсыз, каршылыксыз һәм уңайлы йөртү мөмкинлеген тәэмин итәргә. Җәяүлеләр коммуникация системасында төп һәм икенчел җәяүлеләр элемтәләрен аерып күрсәтергә.

2.13.2. Җәяүлеләр коммуникацияләрен проектлаганда озынча чокырны 60 промилледан да артмаска, аркылы тау (бер яклы яки ике катлы) - оптималь 20 промилле, минималь - 5 промилле, максималь - 30 промилле алырга киңәш ителә. Инвалид коляскаларының хәрәкәтен тәэмин итүне исәпкә алып, җәяүлеләр коммуникацияләреннән качып йөрүне озын - 50 промилле, аркылы - 20 промилле күздә тотарга киңәш ителә. 30-60 промилле җәяүлеләр коммуникацияләрендә 100 метрдан да ким булмаган 5 метрлы горизонталь участоклар оештырырга киңәш ителә. Рельеф шартлары буенча югарыда күрсәтелгән качып йөрүләрне тәэмин итеп булмаганда, баскычлар һәм пандуслар урнаштыруны күздә тотарга киңәш ителә.

2.13.3. Тротуарларны киңәйтергә кирәк булган очракта якындагы төзелеш составында җәяүлеләр галереяләре оештырырга мөмкин.

Төп аралашу

2.13.4. Җәяүлеләрнең төп коммуникацияләре торак, җәмәгать, җитештерү һәм башка биналарның җәмәгать транспорты тукталышлары, мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү учреждениеләре, рекреацион территорияләр, шулай ук җәмәгать зоналары һәм рекреация объектлары составындагы төп тарту пунктлары арасындагы элемтә белән бәйләнешен тәэмин итә.

2.13.5. Урамнар һәм юллар (тротуарлар) яисә нинди юлларга карамастан, җәяүлеләр өчен төп элемтә трассасы булырга мөмкин. Төп җәяүлеләр коммуникацияләренең киңлеген, «пик» сәгатьләрендә җәяүлеләр хәрәкәтенең интенсивлыгына һәм әлеге кагыйдәләргә карата 3 нче кушымта нигезендә бер хәрәкәтнең үткәрү сәләтенә бәйле рәвештә исәпләргә. Җәяүлеләр коммуникацияләрен тарту пунктлары арасында яисә бу юнәлешкә 30°тирәсе почмакта кыска юнәлешләр буенча (рекреацион юллардан тыш) юлларга.

2.13.6. Төп җәяүлеләр коммуникацияләренең транспорт юллары белән кисешкән барлык очракларда да чик пандусларын урнаштыру тәкъдим ителә. Җәяүлеләр коммуникацияләрендә баскычлар, пандуслар, күперләр җайланмасында бу элементларның тигез киңлек киңлеген булдыруны тәэмин итәргә киңәш ителә. Автотранспорт чараларын туктату һәм туктату өчен булган коммуникацияләрне һәм алар янындагы газоннарны куллану рөхсәт ителми.

2.13.7. Төп җәяүлеләр коммуникацияләре буенда урнашкан үсентеләр, биналар, чыгыш ясаучы биналар элементлары һәм техник җайланмалар юлларның киңлеген, шулай ук юлның өслек дәрәҗәсеннән 2 метрга кадәр минималь биеклекне киметергә тиеш түгеллеген күздә тотарга кирәк.төп җәяүлеләр коммуникацияләренең киңлеге 1,5 м булганда һәр 30 м аша хәрәкәтне тәэмин итү өчен киңәйтүләр (разъезд мәйданчыклары) күздә тотарга киңәш ителә инвалидлар коляскалы утыргычларда каршы юнәлештә.

2.13.8. Капиталь булмаган стационар булмаган корылмалар урнаштырылган очракта җәяүлеләр коммуникациясенең гомуми киңлеге, кагыйдә буларак, җәяүлеләр өлеше киңлегеннән, корылманы урнаштыру өчен бүлеп бирелгән участокның киңлегеннән һәм килүчеләр һәм сатып алучылар өчен билгеләнгән буфер зонаның киңлегеннән (ким дигәндә 0,75 м) тора. Инвалидларның кресло-коляскаларда каршы алырлык хәрәкәте участокларында җәяүлеләр коммуникацияләренең киңлеген 1,8 метрдан да кимрәк билгеләргә киңәш ителми.

2.13.9. Рекреация йөкләнеше 100 кеше/га артык булган рекреация объектлары составында җәяүлеләр өчен төп коммуникацияләрне эскәмияләр һәм чүп савытлары урнаштыру өчен мәйданчыклар белән җиһазлау киңәш ителә, аларны һәр 100 метрдан да кимрәк булмаган күләмдә урнаштырырга кирәк. Мәйданның озынлыгын, ким дигәндә, бер эскәмия, ике чүп савыты (кече чүп контейнерлары), шулай ук коляскадагы инвалид өчен урыннар (эскәмия янында кимендә 85 см киңлектәге буш урын) урнаштырырга тәкъдим ителә.

2.13.10. Кагыйдә буларак, төп җәяүлеләр коммуникацияләре территорияләрен төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты өслек төрләре, өслекләрне парлаштыру элементлары, чүп савытлары яки кече контейнерлар, яктырту җиһазлары, эскәмияләр (рекреация территориясендә).

2.13.10.1. Җәяүлеләрнең төп коммуникацияләрен каплауга һәм конструкцияләүгә карата таләпләрне сезон дәвамында эксплуатацияләү мөмкинлеге белән, ә киңлеге 2,25 м һәм аннан күбрәк булганда махсус транспорт чараларын эпизодик йөртү мөмкинлеге белән билгеләргә киңәш ителә. Плитка белән асфальтны тәэмин итү тәкъдим ителә. Югары бровкаларда һәм террасаларда урнашкан җәяүлеләр коммуникацияләре коймаларын проектлау әлеге Кагыйдәләрнең 2.1.7 пункты нигезендә башкарыла.

2.13.10.2. Капитал булмаган стационар булмаган корылмалар урнаштыру мөмкин.

Икенчел җәяүлеләр элемтәсе

2.13.11. Икенчел җәяүлеләр коммуникацияләре, кагыйдә буларак, территория чикләрендә төзелеш һәм төзекләндерү элементлары (мәйданчыклар) белән шулай ук рекреация объектлары территориясендә (сквер, бульвар, парк, урман паркы) арасында элемтә тәэмин итә. Икенчел

җәяүлеләр коммуникацияләренең киңлеге гадәттә 1,0 - 1,5 м тирәсе кабул ителә.

2.13.12. Икенчел җәяүлеләр коммуникацияләре территориясендә төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге, гадәттә, төрле каплауларны үз эченә ала.

2.13.12.1. Сквер, бульвар, торак пункт бакчалары юлларында парлаштыру элементлары булган каты катламнарны күздә тотарга киңәш ителә. Плитка белән асфальтлау тәкъдим ителә.

2.13.12.2. Зур рекреацион объектлар (парклар, урман парклары) юлларында төрле йомшак яки комбинацияле капламалар, табигый пычрак белән капланган җәяүлеләр юлларын карарга киңәш ителә.

2.14. Транспорт юллары

2.14.1. Транспорт юллары-квартал территорияләре эчендәге биналар һәм участоклар, рекреациянең эре объектлары, җитештерү һәм иҗтимагый зоналар арасында транспорт элемтәсе, шулай ук торак пунктның урам-юл челтәре белән элемтә тәэмин итүче транспорт коммуникацияләре системасы элементлары.

2.14.2. 2.05.02 Снипны исәпкә алып, транспорт юлларын проектлаштыруны алып барырга. Юлларны проектлаганда якын-тирә территорияләрнеңандшафтын һәм экологик торышын саклауны яки яхшыртуны тәэмин итәргә.

2.14.3. Велосипед юлларын комплекслы төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты өслек төре, велоюл өслеген тирә-юнь территорияләре белән бәйләү элементлары.

2.14.3. 1 урамнар һәм юллар буенда урнашкан велосипед юлларында яктырту, рекреацион территорияләрдә велосипед юллары буйлап яшелләндерү күздә тотылырга тиеш.

2.14.3.2. Юл буйларындагы үсентеләр юлның габаритлары кимүгә китермәскә тиеш, юлның өслек дәрәҗәсеннән буш мәйданның биеклеге 2,5 метрдан да ким булмаска тиеш.

Кисәк 3. ТЕРРИТОРИЯЛӘРНЕ ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ ҖӘМӘГАТЬ МАКСАТЛАРЫНДА

3.1. Гомуми нигезләмәләр

3.1.1. Иҗтимагый билгеләнештәге территорияләрдә төзекләндерүне нормалаштыру объектлары булып торалар: төрле берләшмәләрдә муниципаль берәмлекнең иҗтимагый территорияләренең барлык төрләрен формалаштыра торган торак пунктның иҗтимагый киңлекләре, участоклары һәм иҗтимагый төзелеш зоналары: гомумшәһәр һәм җирле әһәмияттәге үзәкләр, муниципаль берәмлекнең күп функцияле, магистраль һәм махсуслаштырылган иҗтимагый зоналары.

3.1.2. Җәмәгать билгеләнешендәге территорияләрне төзекләндергәндә тәэмин итәргә киңәш ителә: визуаль кабул итү өчен территорияләрнең Ачыклыгы һәм үтеп керә алуы (саңгырау коймалар булмау), халыкның тоткарлыксыз йөрү шартлары (аз хәрәкәт итүче төркемнәрне дә кертеп), тарихи барлыкка килгән планлаштыру структурасына һәм төзелешнең масштабына ярдәм итү алымнары, торак пунктның әйләнә-тирәсе белән төзекләндерү элементларының стиль бердәмлегенә ирешү.

3.2. Иҗтимагый урыннар

3.2.1. Муниципаль берәмлекнең иҗтимагый киңлекләренә җәяүлеләр коммуникацияләре, җәяүлеләр зоналары, актив рәвештә йөри торган иҗтимагый төзелеш участоклары, торак пункт составында урнашкан яшелләндерү участоклары, магистраль һәм күп функцияле зоналар, гомумшәһәр һәм җирле әһәмияттәге үзәкләр керә.

3.2.1.1. Җәяүлеләр коммуникацияләре һәм җәяүлеләр зоналары торак пункт территориясе буенча җәяүлеләр элемтәләрен һәм хәрәкәтне тәэмин итә (әлеге Кагыйдәләрнең 2.13, 7.2 һәм 7.3 пунктлары).

3.2.1.2. Шәһәр әһәмиятендәге объектлар; алар объектлар территориясен бүлеп яисә аннан башка гына оештырыла ала, бу очракта участок чикләрен биналар һәм корылмалар төзелешенең тышкы контурына туры килә торган итеп билгели ала.

3.2.1.3. Муниципаль берәмлекнең җәмәгать киңлекләре территориясендәге яшелләндерү участокларын чәчәк түтәлләре, газоннар, ялгыз, төркемле, гади утырту, вертикаль, күпкатлы, мобиль яшелләндерү формалары рәвешендә проектлау.

3.2.2. Кагыйдә буларак, муниципаль берәмлекнең иҗтимагый киңлекләре территориясендә төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: плитка асфальтының каты төрләрен, өслекләрне үрчетү элементларын, яшелләндерү, эскәмияләр, чүп савытлары һәм кече контейнерларны, урам техник җиһазларын, яктырту җиһазларын, архитектура-декоратив яктырту җиһазларын, җирлек мәгълүматларын йөртүчеләр, яшелләндерү участокларын саклау элементларын (металл коймалар, чүп-чар өчен махсус каплау төрләре һ.б.).

Иҗтимагый киңлекләр территориясендә декоратив гамәли сәнгать әсәрләрен, декоратив су җайланмаларын урнаштыру тәкъдим ителә.

3.2.2.1. Бәлки, җәяүлеләр зоналары һәм коммуникацияләр территориясендә тышкы реклама чаралары, накапиталь булмаган стационар булмаган корылмалар, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм туклану, тукталыш павильоннары, бәдрәф кабиналары урнаштыру мөмкин.

3.2.2.2. Җәмәгать төзелеше участоклары территориясендә (объект территорияләре булганда) киртәләрне һәм тышкы реклама чараларын урнаштыру мөмкин. Тарихи, барлыкка килгән төзелеш участокларын, муниципаль берәмлекнең иҗтимагый үзәкләрен урнаштырганда стационар яшелләндерү булмау ихтимал.

3.3. Иҗтимагый төзелеш участоклары һәм махсус зоналар

3.3.1. Җәмәгать төзелеше участоклары (әлеге Кагыйдәләрнең 3.2.1.2 пунктында каралганнардан тыш) - чикләнгән яки ябык режимлы иҗтимагый учреждениеләр участоклары: хакимият һәм идарә органнары, хастаханәләр һ.б. объектлар. Алар объект территориясен бүлеп яисә аннан башка оештырылырга мөмкин-бу очракта участок чикләре биналар һәм корылмалар төзелешенең тышкы контурына туры килә. Җәмәгать төзелешенең махсус зоналары (хастаханә, студентлар шәһәрчекләре һ.б.) участоклар Төркеме рәвешендә формалаша.

3.3.1.1. Җәмәгать төзелешенең участокларын һәм махсус зоналарын төзекләндерүне проектлау һәм тармак белгечлеге йөкләмәсе нигезендә проектларга.

3.3.2. Иҗтимагый төзелеш участокларында (объектлы территорияләр булганда) һәм җәмәгать төзелешенең махсус зоналары территорияләрендә территорияләрне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты өслек төрләре, өслекләрне үрчетү элементлары, яшелләндерү, чүп савытлары яки контейнерлар, яктырту җиһазлары, учреждениеләрнең мәгълүмати бизәлешен йөртүчеләр. Килүчеләрне кабул итү белән бәйле булган учреждениеләр өчен эскәмияләрне мәҗбүри урнаштыруны тәэмин итү.

3.3.2.1. Киртәләрне, тышкы реклама чараларын урнаштыру мөмкин; тарихи, барлыкка килгән биналар составына участоклар урнаштырганда, торак пунктның иҗтимагый үзәкләре стационар яшелләндерү булмау рөхсәт ителә.

4 бүлек. ТОРАК БИЛГЕЛӘНЕШЕНДӘГЕ ТЕРРИТОРИЯЛӘРНЕ ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ

4.1. Гомуми нигезләмәләр

4.1.1. Торак билгеләнешендәге территорияләрдә төзекләндерүне нормалаштыру объектлары гадәттә: җәмәгать киңлекләре, торак төзелеше, балалар бакчалары, мәктәпләр, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау, алар төрле берләшмәләрдә торак төркемнәрен, микрорайоннарны, торак районнарны формалаштыралар.

4.2. Иҗтимагый урыннар

4.2.1. Торак билгеләнешендәге территорияләрдәге иҗтимагый киңлекләрне җәяүлеләр коммуникацияләре, торак төркемнәргә хезмәт күрсәтү учреждениеләре участоклары, микрорайоннар, торак районнар һәм гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр системасы белән формалаштырырга киңәш ителә.

4.2.2. Торак группаларга, микрорайоннарга, торак районнарга хезмәт күрсәтү учреждениеләрен керү мәйданчыклары белән җиһазлау киңәш ителә. Килүчеләр күп булган хезмәт күрсәтү учреждениеләре өчен (сәүдә үзәкләре, базарлар, сырхауханәләр, полиция бүлекләре) объектлар өчен автостоянкалар урнаштыру каралган. Полиция бүлеге, янгын депосы, ашыгыч ярдәм подстанцияләре, базарлар, шәһәр әһәмиятендәге торак территорияләрендә урнашкан объектлар участокларында биеклеге буенча төрле металл коймалар күздә тотылырга мөмкин.

4.2.3. Җәяүлеләр коммуникацияләре территорияләрендә һәм хезмәт күрсәтү учреждениеләре участокларында төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты өслек төрләре, өслекләрне парлаштыру элементлары, чүп савытлары, кече чүп контейнерлары, яктырту җиһазлары, мәгълүмат йөртүчеләр.

4.2.3.1. Плитка асфальтының каты төрләрен, шулай ук мобиль яшелләндерү, урам техник җиһазлары, эскәмияләр урнаштыруны күздә тотарга киңәш ителә.

4.2.3.2. Тышкы реклама, капитал булмаган стационар булмаган корылмалар урнаштыру мөмкин.

4.2.4. Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр, гадәттә, торак төркемнәрен, микрорайоннарны, торак районнарны яшелләндерүнең бердәм системасы рәвешендә формалаша. Яшелләндерү системасына җәяүлеләр һәм транспорт коммуникацияләре буендагы яшел урыннар (газоннар, агачлар һәм куаклар утырту), торак төзелеше участокларыннан читтә урнашкан мәйданчыклар (спорт, спорт-уеннар, эт йөртү өчен һ.б.), рекреация объектлары (скверлар, бульварлар, микрорайон бакчалары, торак районы парклары) керә.

4.3. Торак төзелеше участоклары

4.3.1. Торак төзелеше участокларын төзекләндерү объектларын проектлау, карап тоту йорт яны территориясеннән файдалануның коллектив яки индивидуаль характерын исәпкә алып башкарылырга тиеш. Моннан тыш, тарихи төзелеш составында, Югары тыгызлыктагы территорияләрдә, магистраль буенда, реконструкцияләнә торган территорияләрдә торак төзелеше участокларын төзекләндерү үзенчәлекләрен дә исәпкә алырга кирәк.

4.3.2. Йорт яны территориясеннән коллектив файдаланучы торак төзелеше участогы территориясендә (күпфатирлы төзелеш) мәҗбүри тәртиптә транспорт юлын (йөрү), җәяүлеләр коммуникацияләрен (төп, икенчел), мәйданчыкларны (мәктәпкәчә яшьтәге балалар уеннары, олылар ял итү өчен, чүп җыючылар, кунак автостоянкалары урнаштыру өчен, керү төркемнәре вакытында), яңгыр канализацияләрен урнаштыруны, яшелләндерүне күздә тотарга кирәк территорияләр. Әгәр участок территориясе күләме мөмкинлек бирсә, участок чикләрендә мәктәп яшендәге балалар өчен спорт мәйданчыклары һәм уен мәйданчыклары, эт йөртү мәйданчыклары тәкъдим ителә.

4.3.3. Кагыйдә буларак, күмәк файдаланудагы торак төзелеш участогы территориясендә төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: юл өслегенең каты төрләре, мәйданчыкларның төрле төрләре (әлеге Кагыйдәләрнең 2.12 бүлеге), өслекләрне парлаштыру элементлары, мәйданчык җиһазлары, яшелләндерү, яктырту җиһазлары, яңгыр канализациясе булу.

4.3.3.1. Торак участокны яшелләндерү торак йортның отмосткалары һәм йөрү (йорт яны яшелләндерү полосалары) арасында, йөрү һәм участокның тышкы чикләре арасында: йорт яны полосаларында - чәчәк түтәлләре,

газоннар, бөдрә үсемлекләр, куакларның компакт төркемнәре, биек булмаган аерым агачлар; калган территориядә - ирекле композицияләр һәм төрле яшелләндерү алымнары булдырырга киңәш ителә.

4.3.3.2. Әлеге Кагыйдәләрнең 4.3.4.3 пункты нигезендә, магистраль урамнар буенча торак участокларны урнаштыру шартларына каршы килмәсә, торак төзелеше участогын коймалау мөмкин.

4.3.4. Тарихи төзелеш составында, төзелешнең тыгызлыгы югары булган территорияләрдә, магистраль буенда, реконструкцияләнә торган территорияләрдә урнашкан торак участокларны төзекләндерү шәһәр төзелеше шартларын һәм аларны урнаштыру таләпләрен исәпкә алып проектларга киңәш ителә.

4.3.4.1. Һәйкәлләрне саклау зоналары территорияләрендә төзекләндерү проектларын саклау зоналары режимнары һәм төзелешнең типологик характеристикалары нигезендә алып барырга киңәш ителә.

4.3.4.2. Төзелеш тыгызлыгы югары булган торак участокларда (20 мең кв. метрдан артык) төзекләндерүнең компенсация алымнарын кулланырга кирәк, шул вакытта участок территориясенең норматив күрсәткечләре исәбенә тәэмин ителә:

- гадәттә торак төзелеше участогы территориясендә тормышка ашырыла торган кайбер функцияләрне (олылар ял итә, спорт һәм балалар уеннары, кунак стоянкалары) һәм төзекләндерү элементларын (яшелләндерү һ.б.) торак төзелеше составына күчерү.
- спорт, балалар мәйданчыклары (Кече уен җайланмалары) һәм яшелләндерү (газон, вак тамыр системалы куак) өчен җир асты һәм ярым җир асты корылмаларын куллану-шул ук вакытта югарыда күрсәтелгән мәйданчыклардан алып керү-чыгу һәм вентиляция шахталарына кадәр ара 15 метрдан да ким булмаска тиеш автотранспорт.

4.3.4.3. Магистраль урамнар буенда торак участокларны урнаштырганда аларның тоташ коймасы һәм мәйданчыклар (балалар, спорт, чүп җыючылар урнаштыру өчен) урнаштыру рөхсәт ителми.

4.3.4.4. Реконструкцияләнә торган торак төзелеш участокларында авыру һәм зәгыйфьләнгән агачларны бетерү, сәламәт агачларны саклау һәм декоратив бизәү, планнан тыш төзелешне (складлар, сарайлар, стихияле барлыкка килгән гаражларны, шул исәптән «Ракушка» тибындагы сарайларны) бетерүне, мораль һәм физик яктан искергән төзекләндерү элементларын алыштыруны күздә тотарга.

4.4. Балалар бакчалары һәм мәктәп участоклары

4.4.1. Балалар бакчалары участоклары һәм мәктәпләр территориясендә транспорт (йөрү), җәяүлеләр коммуникацияләре (төп, икенчел), керү урыннары (төп, хуҗалык мәйданчыклары), балалар уеннары өчен мәйданчыклар, спорт белән шөгыльләнү (мәктәп участокларында - спортядро), яшелләндерелгән һәм башка корылмаларны күздә тотарга кирәк.

4.4.2. Балалар бакчасы һәм мәктәп территориясендә төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге:

юлларны, төп җәяүлеләр коммуникацияләрен, мәйданчыкларны (балалар уеннарыннан тыш) каплауның каты төрләре, өслекләрне үрчетү элементлары, яшелләндерү, койма, мәйданчык җиһазлары, эскәмияләр, чүп савытлары, яктырту җиһазлары, мәгълүмати бизәлеш алып баручылар, яңгыр канализациясе җайланмалары.

4.4.2.1. Сыйфатында каты төрләрен каплау кулланырга цементобетон һәм плиточное егәрлек.

4.4.2.2. Балалар бакчалары һәм мәктәпләр территориясен яшелләндергәндә агулы җимешле үсемлекләр куллану рөхсәт ителми.

4.4.3. Инженерлык коммуникацияләрен проектлаганда, кварталны балалар бакчасы һәм мәктәп территориясе аша трассалау рөхсәт ителми, квартал территориясен реконструкцияләгәндә инде булган челтәрләрне күчерергә киңәш ителә. Балалар бакчасының һәм мәктәпнең үз инженерлык челтәрләрен алып килүче инженерлык челтәрләреннән бинага кадәр, уен һәм спорт мәйданчыклары астында үтүдән тыш (хуҗалык зонасы ягыннан җәю киңәш ителә) кыска ара буенча проектларга киңәш ителә. Мәйданчыклар, юллар, керү юллары территорияләрендә күзәтү коелары кую рөхсәт ителми. Аларны бүтән территорияләрдә участок чикләрендә урнаштыру урыннарын яшелчәләргә яисә куркыныч турында кисәтүче билгеләр белән бүлеп бирергә киңәш ителә.

4.4.4. Балалар бакчалары һәм мәктәпләр биналарының яссы түбәсе, аларны күп катлы торак төзелеше тирәләренә урнаштырганда, күзгә күренеп торган күренешне күздә тотарга киңәш ителә.

4.5. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участоклары

4.5.1. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы Саклау участогында гараж яки стоянка корылмасын, мәйданчыкны (тупланма), чыгу һәм керү юлларын, җәяүлеләр өчен юлларны карарга кирәк. Автотранспорт чараларын даими һәм кыска вакытлы саклау участокларына керү юлларын җәяүлеләрнең төп юнәлешләре белән кисешми торган юлларны билгеләргә. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы аша транзит җәяүлеләр юлларын оештыру рөхсәт ителми. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогын калган территориядән 3 метрдан да ким булмаган киңлектәге яшел үсентеләр полосасы белән аерырга кирәк.

4.5.2. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы Саклау участогында урнаштыру өчен кирәкле төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты өслек төрләре, өслекләрне бәйләү элементлары, коймалар, чүп савытлары яки кече контейнерлар, яктырту җиһазлары, мәгълүмати җиһазлар (күрсәткечләр).

4.5.2.1. Сайт чикләре буенда югары фитонцидлы һәм агач утырту белән калын, югары үсә торган куак утырту формалашырга кирәк.

4.5.3. Күп катлы торак һәм иҗтимагый төзелештә урнаштырылган яссы һәм аз канлы түбәле автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау өчен корылмаларда түбәле яшелләндерү карала ала. Түбә яшелләндерүдә түбә яшелләндерү мәйданының кимендә 10% составля тәшкил иткән чәчәк бизәлешен, яссы тамыр системалы агачлар һәм куаклар утыртуны күздә тотарга киңәш ителә.

4.5.4. Капиталь стационар булмаган гараж корылмаларында автомобильләрне саклау өчен билгеләнгән территория участогын төзекләндерү юлларны һәм юлларны, яктырткыч җиһазларны каты өслек белән тәэмин итәргә киңәш ителә. Гараж корылмалары яки бүлекләр яшелләндерү элементлары һәм коймалар урнаштыру белән бердәм булырга тиеш.

4.5.5. 4.5.5. Парковка һәм тукталыш территорияләрен карап тоту. Парковкаларны, тукталышларны һәм алар янәшәсендәге территорияләрне карап тоту СНиП 2.05.02 нигезендә башкарыла.-85, шулай ук бу кагыйдәләр.

Парковкаларны һәм тукталышларны оештыру, эксплуатацияләү буенча эшчәнлек алып баручы затлар милек рәвешләренә бәйсез рәвештә бурычлы:

- парковкаларны һәм тукталышларны киртәләү, аларның чисталыгы, пычрак, кар, боз, шулай ук мәгълүмати-басма продукцияне вакытында чистарту һ. б. техник торышын күзәтеп барырга.;

- машина кую урыннары, машина кую урыннары һәм машина кую урыннары янындагы территориядә материаллар, төрле конструкцияләр туплауга юл куймаска;

- машина кую урыннары һәм тукталышлар территориясен 42-128-4690-88 таләпләренә туры килгән яктылык таратуны тәэмин итә торган тышкы яктырту белән җиһазландырырга;

- машина кую урыннары һәм парковкалар территориясендә башка капитал һәм вакытлыча биналар, корылмалар, сәүдә павильоннары, киосклар, түбәләр, объект проектында каралмаган түбәләр төзелешенә юл куймаска;

- парковкалар һәм тукталышлар территориясендә автомобильләрне юарга, ягулык-майлау материаллары ага торган автомобильләрне куюга юл куймаска;
- янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен үтәгән парковкалар һәм тукталышлар территориясен карап тоту . Территорияне даими санитар эшкәртү һәм чистарту, чүп контейнерлары (чүп савытлары) урнаштыру, каты көнкүреш калдыкларын, карны даими рәвештә чыгарып тору, контейнерлар ташуга юл куймау;
- тиешле территориядәге корылмаларны, корылмаларны вакытында ремонтлау һәм буяу;
- һәр тукталышта (тукталышта) транспорт чараларын, шул исәптән социаль, инженер һәм транспорт инфраструктурасы объектлары (торак, иҗтимагый һәм җитештерү биналары, Корылмалар һәм корылмалар, шул исәптән физкультура-спорт оешмалары, мәдәният оешмалары һәм башка оешмалар), ял итү урыннарын I, II төркем инвалидлары, шулай ук инвалидлар белән идарә итүче транспорт чараларын бушлай калдыру өчен 10 проценттан да ким булмаган (ләкин бер урыннан да ким булмаган) бүлеп бирүне тәэмин итәргә инвалидларны һәм (яки) инвалид балаларны йөртүче транспорт чаралары. Әлеге транспорт чараларында «Инвалид»билгесе куелырга тиеш.

Кисәк 5. ТЕРРИТОРИЯЛӘРНЕ ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ РЕКРЕАЦИОН МАКСАТЛАР

5.1. Гомуми нигезләмәләр

5.1.1. Рекреацион билгеләнештәге территорияләрдә төзекләндерүне нормалаштыру объектлары, гадәттә, рекреация объектлары булып тора - җирле әһәмияттәге аеруча саклаулы табигать территорияләре территорияләренең бер өлеше: ял итү зоналары, парклар, бакчалар, бульварлар, скверлар. Рекреация объектларын төзекләндерүне проектлау җирле әһәмияттәге аеруча саклаулы табигый территорияләр зоналары территорияләре өчен хуҗалык эшчәнлегенең билгеләнгән режимнары нигезендә башкарылырга тиеш.

5.1.2. Бакча-парк сәнгате, тарих һәм архитектура һәйкәлләрен төзекләндерү, гадәттә, аларның тарихи йөзен реконструкцияләү яки реставрацияләү, планлаштыру, яшелләндерү, шул исәптән үсемлекләр ассортиментын булдыру. Парк территориясен төзекләндерү элементлары белән җиһазлау һәм ул урнашкан территориянең тарихи-мәдәни регламенты нигезендә проектлау (булганда).

5.1.3. Рекреация объектларының планлаштыру структурасы, кагыйдә буларак, территориянең шәһәр төзелеше, функциональ һәм табигый үзенчәлекләренә туры килергә тиеш. Төзекләндерүне проектлаганда табигатьне саклау факторларының өстенлеген тәэмин итәргә: рекреациянең зур объектлары өчен -андшафтның табигый, табигый характерын бозмау; рекреациянең кече объектлары өчен (скверлар, бульварлар, бакчалар) - үсентеләрне актив карау; рекреациянең барлык объектлары өчен - торак пунктның югары техноген һәм рекреацион йөкләнешләреннән саклау.

5.1.4. Рекреация объектларын реконструкцияләгәндә:

- урман парклары өчен: тотрыклы эшләүгә сәләтле экосистемалар булдыру, рекреацион йөкләнешне билгеләүче функционшафтларның һәм үсентеләрнең кыйммәтенә карап, территорияне функциональ зоналаштыруны уздыру, урман паркының төрле зоналары өчен төзекләндерү режимнары һәм куллану режимнары;
- парклар һәм бакчалар өчен: планлаштыру структурасын реконструкцияләү (мәсәлән, юл тыгызлыгын үзгәртү), үсентеләр тыгызлыгы арткан урыннарны кисү, авыруларны, Иске, декоратив булмаган агачларны һәм аз бәяле төрдәге үсемлекләрне бетерү, аларны декоратив - яфраклы һәм матур чәчәкле агач һәм куак формаларына алыштыру, ял мәйданчыкларын, балалар мәйданчыкларын оештыру;
- бульварлар һәм скверлар өчен: катлаулы вертикаль структурасы булган төркемнәр һәм куртиннар формалаштыру, авыру, иске һәм декоратив булмаган агачларны бетерү, юл кырые белән якындагы агачлар арасын булдыру һәм арттыру, махсус утырту технологияләрен кулланып, риск зонасыннан читтә зур күләмле утырту материалын утырту.

5.1.5. Рекреацион билгеләнештәге территорияләрдә инженерлык коммуникацияләрен проектлау, территориянең экологик үзенчәлекләрен исәпкә

алып, күбесенчә үтеп баручы коллекторларда яисә рекреация объектын урап алып бару.

5.2. Ял итү зоналары

5.2.1. Ял зоналары-актив массакүләм ял итү, коену һәм рекреация оештыру өчен билгеләнгән һәм җиһазландырылган территорияләр.

5.2.2. Сулыкларның яр буе өлешендәге ял итү зоналарын проектлаганда Пляж мәйданы һәм пляжларның яр буе линиясе озынлыгы килүчеләр санын исәплəп чыгарырга.

5.2.3. Ял зонасы территориясендә түбәндәгеләрне урнаштырырга киңәш ителә: йөрү белән медицина хезмәте күрсәтү пункты, коткару станциясе, җәяүлеләр юллары, инженерлык җиһазлары (эчәргә яраклы су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу, сулыкта пычранган өслек агымы эләгүдән саклау). Медицина пункты гадәттә коткару станциясе янында урнашкан һәм «Медпункт» дип язылган яки ак фонда Кызыл Хач сурәтләнгән, шулай ук ашыгыч ярдәм машинасының туктаусыз керү мөмкинлеге булган санитар транспортны кую урыны белән җиһазландырылган. Медпункт бинасын кимендә 12 кв. м мәйданда табигый һәм ясалма яктырту, суүткәргеч һәм бәдрәф урнаштыру тәкъдим ителә.

5.2.4. Ял зонасы территориясендә төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: каты юллар, катнаш юллар (газонга баткан плиткалар), яшелләндерү, эчәргә яраклы фонтанчыклар, эскәмияләр, чүп савытлары, кече контейнерлар, Пляж җиһазлары (Кояштан ясалган түбәләр, ятаклар, киенү өчен кабиналар), бәдрәф кабиналары.

5.2.4.1. Яшелләндерүне проектлаганда тәэмин итәргә:

-ял зонасының гомуми мәйданының 80% менее кимендә үлән каплавын, агач-куак һәм яр буе үсемлекләрен саклау;

- сулык ярларын яшелләндерү һәм формалаштыру (җир тетрәү һәм эродлашу тауларында яр ныгыту билбау, су токтарлау билбаулары - баш дренаж һ. б.);

- ял зонасы территориясен башка максатларда кулланмау (этләр йөрү, уен шәһәрчекләре, аттракционнар урнаштыру һ.б.).

5.2.4.2. Фехтовкалау, урам техник җиһазлары («су», «туңдырма» сәүдә арбалары) урнаштырырга мөмкин.

5.3. Парклар

5.3.1. Муниципаль берәмлек территориясендә паркларның түбәндәге төрләре проектлана: күп функцияле, махсуслаштырылган, торак районнар парклары. Паркны төзекләндерүне проектлау аның функциональ билгеләнешенә бәйле. Парк территориясендә тукталыш павильоннары белән җиһазландырылган (яңгыр түбәсе, эскәмия, чүп савыты, транспорт хәрәкәте расписаниесе) мини-транспортны эшләтеп җибәрү өчен 10 гектардан артык җирле юллар системасын күздә тотарга кирәк.

Күп функцияле парк

5.3.1. Күп функцияле парк вакыт-вакыт массакүләм ял итү, күңел ачу, актив һәм тыныч ял итү, олылар һәм балалар өчен сәяхәт җайланмасы өчен эшләнгән.

5.3.2. Күп функцияле парк территориясендә аллейлар, юллар һәм мәйданчыклар системасы, парк корылмалары (аттракционнар, беседкалар, павильоннар, бәдрәфләр һ.б.) күздә тотыла. Паркның төрле зоналарында юлларның тыгызлыгы һәм төзекләндерү чаралары рөхсәт ителгән рекреацион йөкләнешкә туры килергә тиеш (әлеге кагыйдәләргә карата 10 нчы кушымталарның 11 нче таблицалары). Әлеге кагыйдәләргә 5 нче кушымтаны исәпкә алып, мәйданчыкларның билгеләнешен һәм күләмен, парк корылмаларының сыйдырышлыгын проектларга.

5.3.3. Күпфункцияле парк территориясендә төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: төп юлларны һәм мәйданчыкларны (спорт һәм балалар бакчаларыннан кала) каты өслек төрләре (плитка егәрлеге), өслекләрне парлаштыру элементлары, яшелләндерү, декоратив-гамәли бизәү элементлары, су җайланмалары (сулыклар, фонтаннар), эскәмияләр, чүп савытлары һәм кече контейнерлар, чүп-чар өчен чүп-чар, койма (парклар, тулаем алганда, зона аттракционнары, аерым мәйданчыклар яки үсентеләр), мәйданчыклар җиһазлары, урам техник җиһазлары («су», «туңдырма» арбалары), яктырту җиһазлары, архитектура һәм декоратив яктырту җиһазлары, парк зонасы яки гомумән парк турында мәгълүмат.

5.3.4.1. Яшелләндерүнең төрле төрләрен һәм алымнарын куллану тәкъдим ителә: вертикаль (Пергола, треляжье, треляжи), мобиль (контейнерлар, вазоннар), агачлардан, куаклардан, чәчәкләрдән, экзотик үсемлек төрләреннән декоратив композицияләр булдыру.

5.3.4.2. Бәлки, капитал булмаган стационар булмаган корылмалар, ваклап сату һәм туклану, бәдрәф кабиналары урнаштырырга мөмкин.

Махсус парклар

5.3.5. Муниципаль берәмлекнең махсус парклары махсус ял төрләрен оештыру өчен билгеләнгән. Парк корылмаларының составы һәм саны, төзекләндерү элементлары, кагыйдә буларак, паркның тематик юнәлешенә бәйле, проектлау һәм проектлау карары белән билгеләнә.

5.3.6. Кагыйдә буларак, махсус парклар территориясендә төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: төп юлларны каплауның каты төрләре, өслекләрне парлаштыру элементлары, эскәмияләр, чүп савытлары, мәгълүмат җиһазлары (парк схемасы). Койма, бәдрәф кабиналары урнаштыру рөхсәт ителә.

Торак районы парклары

5.3.5. Торак районы парклары торак районы халкының актив һәм тыныч ялын оештыру өчен билгеләнгән. Парк территориясендә аллея һәм юллар системасын, мәйданчыкларны (балалар, тыныч һәм актив ял итү, спорт мәйданчыкларын) булдыру күздә тотыла. Парк территориясе янында яки аның составында торак районның спорт комплексы, балалар өчен спорт-уен комплекслары, роликларда йөрер өчен урыннар булырга мөмкин.

5.3.6. Торак район паркы территориясендә төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: төп юлларны каплауның каты төрләре, өслекләрне үрчетү элементлары, яшелләндерү, эскәмияләр, чүп савытлары һәм кече контейнерлар, мәйданчыклар җиһазлары, яктырту җиһазлары.

5.3.8.1. Торак район паркын яшелләндергәндә әлеге климат зонасы өчен хас булган үсемлек төрләрен кулланып чәчәк бизәлешен күздә тотарга.

5.3.8.2. Парк территориясен коймалау, урам техник җиһазларын («су», «туңдырма» сәүдә арбалары) һәм стационар булмаган туклану корылмаларын (җәйге кафелар) урнаштыруны күздә тотарга мөмкин.

5.4. Бакча

5.4.1. Торак пункт территориясендә түбәндәге төр бакчаларны формалаштырырга киңәш ителә: ял һәм йөрү бакчалары, Корылмалар каршындагы бакчалар, бакчалар-күргәзмәләр.

Ял итү һәм йөрү бакчасы

5.4.1. Ял итү һәм йөрү бакчасы халыкның кыска вакытлы ял итүен оештыру өчен эшләнгән. Бакча территориясендә транзит җәяүлеләр хәрәкәте рөхсәт ителә.

5.4.2. Бакча ял итү һәм йөрү территориясендә төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге:

плитка асфальтының каты төрләре, өслекләрне тоташтыру элементлары, яшелләндерү, эскәмия, чүп савытлары, урам техник җиһазлары («су», «туңдырма» арбалары), яктырту җиһазлары.

5.4.3.1. Каплауның колористик чишелешен, су җайланмаларын, декоратив-кулланма бизәү элементларын, архитектура-декоратив яктырту җиһазларын урнаштыруны, яшелләндерүнең пейзаж характерын формалаштыруны күздә тотарга киңәш ителә.
5.4.3.2. Киртәләр, стационар булмаган туклану корылмалары (җәйге кафелар) урнаштыруны күздә тотарга мөмкин.

Биналар һәм корылмалар өчен бакчалар

5.4.4. Биналар һәм корылмалар янындагы бакчалар гадәттә иҗтимагый оешмалар, тамаша учреждениеләре һәм башка биналар һәм иҗтимагый корылмалар янында формалаша. Бакчаның планлаштыру структурасы объектка рациональ якын килүне һәм килүчеләрне тиз эвакуацияләүне тәэмин итәргә тиеш.
5.4.5. Бакчаны төзекләндерү элементларының мәҗбүри, тәкъдим ителә торган һәм кабул ителә торган исемлеген әлеге Кагыйдәләрнең 5.4.3 пункты нигезендә кабул итәргә. Яшелләндерү һәм чәчәк бизәлеше алымнарын биналарның һәм корылмаларның функциональ билгеләнешенә карап кулланырга: партерные (репрезентатив, парадлы бакча), ял итү мәйданчыклары, сәхнә, беседкалар, цветшафт чәчәкле (тамаша учреждениеләре каршындагы бакча).

Бакча күргәзмәсе

5.4.4. Бакча-күргәзмә (скульптура, чәчәкләр, декоратив - гамәли сәнгать әсәрләре һ.б.), кагыйдә буларак, экспозиция территориясе булып тора. Бакча-күргәзмәнең планлаштыру оешмасы экспозицияне файдалы күрсәтүгә һәм аны караганда уңайлы хәрәкәт булдыруга юнәлдерелергә тиеш.

5.4.5. Корылмалар вакытында бакчаны төзекләндерү элементларының мәҗбүри, тәкъдим ителә торган һәм рөхсәт ителә торган исемлеген әлеге Кагыйдәләрнең 5.4.3 пункты нигезендә кабул итәргә киңәш ителә. Моннан тыш, оештыру схемасы һәм экспозиция атамалары булган мәгълүмати җиһазларны урнаштырырга киңәш ителә. Яшелләндерү техникасы экспозицияне карау өчен яхшы шартлар тудыруга юнәлтелгән: газон партерлары, Яшел сәхнә һәм боскетлар.

5.5. Бульварлар, скверлар

5.5.1. Бульварлар һәм скверлар кыска вакытлы ял, җәяү йөрү, транзит җәяүлеләр хәрәкәтен оештыру өчен эшләнгән.

5.5.2. Бульварлар һәм скверлар территориясендә төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге:

юлларны һәм мәйданчыкларны каплауның каты төрләре, өслекләрне парлаштыру элементлары, яшелләндерү, эскәмияләр, чүп савытлары яки кече контейнерлар, яктырту җиһазлары, архитектура-декоратив яктырту.

5.5.2.1. Юлларны плитә асфальтлау рәвешендә проектлау, каплауның колористик чишелешен, декоратив-гамәли бизәү элементларын, Түбән декоратив коймаларны урнаштыруны күздә тоту.

5.2. Бульварларны яшелләндергәндә бульварның эчке территорияләрен урамнардан аера торган полосаларны зур иҗтимагый биналар каршында - фонтаннар урнаштыру һәм чәчәк түтәлләре ясау белән киң аерылышулар булдырырга, яр буендагы бульварларда су көзгесенә караган ял мәйданчыкларын оештырырга киңәш ителә. Скверларны яшелләндергәндә яшелләндерелә торган киңлекне күрү рәвешен киңәйтү алымнарын кулланырга.
5.5.2.3. Техник җиһазлар («су», «туңдырма»арбалары) урнаштырырга мөмкин.

6 бүлек. ТЕРРИТОРИЯЛӘРНЕ ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ ҖИТЕШТЕРҮ МАКСАТЫНДА

6.1. Гомуми нигезләмәләр

6.1.1Производство билгеләнешендәге территорияләрдә төзекләндерүне проектлауга карата таләпләр ведомство нормативлары белән билгеләнә. Җитештерү билгеләнешендәге территорияләрдә, кагыйдә буларак, производство төзелеше зоналарындагы җәмәгать пространстволары һәм санитар-саклау зоналарының яшелләндерелгән территорияләре төзекләндерүне нормалаштыру объектлары булып тора. Җитештерүнең тармак юнәлешенә карап төзекләндерү һәм яшелләндерү алымнарын әлеге кагыйдәләргә 6 нчы кушымта нигезендә кулланырга.

6.2. Санитар-саклау зоналарының яшелләндерелгән территорияләре

6.2.1. Производство билгеләнешендәге территорияләрнең санитар-саклау зоналарын яшелләндерү мәйданы СанПиН таләпләре нигезендә проект карары белән билгеләнергә тиеш 2.2.1/2.1.1.1200.

6.2.2. Яшелләндерелгән территорияләрне төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: тирә территорияләр белән яшелләндерелгән участокны парлаштыру элементлары (борт ташы, терәк диварлар, башкалар), үсентеләрне һәм яшелләндерү участокларын саклау элементлары.

6.2.2.1. Яшелләндерү монотониягә һәм монотониягә каршы торучы матур композицияләр рәвешендә формалаштырырга.

7 нче бүлек. ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ ОБЪЕКТЛАРЫ ТРАНСПОРТ ҺӘМ ИНЖЕНЕРЛЫК КОММУНИКАЦИЯЛӘРЕ ТЕРРИТОРИЯЛӘРЕНДӘ МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ

7.1. Гомуми нигезләмәләр

7.1.1. Муниципаль берәмлекнең транспорт коммуникацияләре территорияләрендә төзекләндерү объектларын нормалаштыру, карап тоту объектлары булып торак пунктның урам-юл челтәре (УДС) тора. Төзекләндерүне проектлау билгеле бер категориядәге урамнар челтәрендә, аерым урамда яки мәйданда, урамның яки мәйданның бер өлешендә, транспорт корылмасында җитештерелергә мөмкин.

7.1.2. Инженерлык коммуникацияләре территорияләрендә төзекләндерү объектлары булып, аларны тиешенчә тоту, ремонтлау һәм имин эксплуатацияләү максатыннан, җир асты һәм җир өсте, инженерлык коммуникацияләре, аларның элементлары, конструкцияләре, шул исәптән биналар, корылмалар һ. б. тора.

Инженерлык челтәрләре, шул исәптән электр белән тәэмин итү, яктырту, элемтә, телекоммуникация һ. б. проект документлары нигезендә башкарылырга һәм кулланылырга тиеш.

7.1.3. Авыл җирлегенең Транспорт һәм инженерлык коммуникацияләре территорияләрендә комплекслы төзекләндерүне проектлау һәм эксплуатацияләүне СНиП 35-01, СНиП 2.05.02, ГОСТ Р 52289, ГОСТ Р 522902004, ГОСТ Р 51256 исәпкә алып, халыкның иминлеген тәэмин итеп һәм якын-тирә территорияләрне Транспорт һәм инженерлык коммуникацияләре йогынтысыннан саклауны тәэмин итеп.

7.1.4. Муниципаль берәмлек территориясендә, шулай ук урам юллары челтәре чикләрендә җир асты инженерлык челтәрләрен урнаштыру, монтажлау, эксплуатацияләүне проект нигезендә, баланс тотучы һәм башка килештерүче оешмалар белән килештереп, узган коллекторларда алып барырга кирәк.

7.1.5. Инженер-техник тәэмин итү челтәрләре яшерен рәвештә яисә проект документлары нигезендә ревизия люклары белән җиһазландырылган ябык тартмаларда яисә җир асты вариантында урнаштырылырга һәм тиешле хәлдә кулланылырга тиеш.

7.2. Урамнар һәм юллар

7.2.1. Авыл территориясендәге урамнар һәм юллар билгеләү һәм транспорт характеристикалары буенча шәһәр һәм район әһәмиятендәге магистраль урамнарга, җирле әһәмияттәге урамнарга һәм юлларга бүленәләр.

7.2.2.1. Урамнар һәм юллар территорияләрендә төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: юл катламы һәм тротуарларның каты төрләре, өслекләрне тоташтыру элементлары, урамнарны һәм юлларны яшелләндерү, куркыныч урыннарны коймалау, яктырту җиһазлары, юл хәрәкәте мәгълүматларын йөртүчеләр (юл билгеләре, тамгалау, светофор җайланмалары).

7.2.2.2. Юл катламы төрләре һәм конструкцияләре урам категориясен исәпкә алып һәм хәрәкәт куркынычсызлыгын тәэмин итеп проектлана. Урамнарны һәм юлларны каплау материаллары әлеге Кагыйдәләрнең 7 нче кушымтасында китерелгән.

7.2.2.3. Урамнарны һәм юлларны яшелләндерү өчен утыртудан алып Җир асты коммуникацияләре челтәренә һәм урам-юл челтәренең башка корылмаларына кадәр минималь аралар куярга кирәк. Бәлки асфальтка агачлар урнаштыру. Юл хәрәкәте кагыйдәләренең 7.4.2 пункты нигезендә почмакларда һәм тукталышларда Яшел урыннар урнаштыруны проектларга кирәк. Юл йөрү өлеше кыры белән якындагы агачлар арасында буфер зоналарны арттыруны күздә тотарга киңәш ителә - мондый объектлар өчен махсус үстерелә торган үсемлекләр утырту куркынычы зонасыннан читтә (әлеге кагыйдәләргә карата 2 нче кушымтаның 16 нчы таблицасы).

7.2.2.4. Транспорт элемтәсе территориясендәге фехтовкалау гадәттә транспорт чаралары һәм җәяүлеләр куркынычсызлыгын оештыру өчен. Урам-юл челтәрен һәм ясалма корылмаларны (эстакадалар, юл үткәргечләр, күперләр, башкалар) ГОСТ Р 52289, ГОСТ 26804 нигезендә проектларга.

7.2.2.5. Урам-юл челтәре һәм ясалма корылмалар (эстакадалар, юл үткәргечләр, күперләр) коймалар, шулай ук юл билгеләре, светофорлар, күрсәткечләр, лап терәкләре, яктырту һ.б. тиешенчә сакланырга, Мәгълүмати-басма продукциядән, граффити, даттан арынырга, кирәк булганда буярга һәм ремонтларга тиеш. Ремонт таләп итә торган зыян булган мәгълүмат күрсәткечләре ремонтланырга яки алыштырылырга тиеш (сүтелергә). Билгеләрдәге барлык язмалар ачык аерылып торырга һәм уку җиңел булырга тиеш.

7.2.2.6. Инженерлык коммуникацияләрен, корылмаларын, аларның конструктив элементларын куркынычсыз эксплуатацияләү максатында мәҗбүри тәртиптә:

- Күзәтү коелары люклары ГОСТ 3634 таләпләренә туры килергә тиеш.
- машиналар йөрү өлешендә, тротуарларда, юлларда, муниципаль берәмлек урамнарында Люк капкачының өслек дәрәҗәсенә карата 2,0 см. тан артык тайпылуы рөхсәт ителми.

- люкларның, коеларның, рәшәткәләрнең җимерелгән капкалары, шулай ук алар булмаганда, кичекмәстән койма белән коймаланырга һәм тиешле юл билгеләре белән билгеләнергә тиеш. Аларны алыштыру 3 сәгатьтән артык булырга тиеш түгел.

- башка территорияләрдә күрсәтелгән җитешсезлекләрне бетерү 2 тәүлек эчендә, алар ачыкланганнан соң, мәҗбүри киртә белән, әлеге кагыйдәләр таләпләренә туры китереп, куркынычсызлыкны тәэмин итү максатында хәл ителергә тиеш.

7.2.6. Инженерлык коммуникацияләрендә ремонт, төзелеш, монтаж эшләре башкарганда, корылмаларда, аларның конструктив элементларында, люклар, коелар, машина йөрү өлешендә, тротуарларда, юлларда, муниципаль берәмлек урамнарында бу Кагыйдәләрнең таләпләре мәҗбүри рәвештә үтәлергә тиеш.

7.2.7. Магистраль урамнарны кисешүләр, күперләр, күперләр һәм юл үткәргечләр арасындагы участокларда яктырту өчен, лампаларның терәкләрен ике яклы (симметрияле яки шахмат тәртибендә), бүлү полосасының күчәре буенча, шул ук вакытта кабельләрдәге биек терәкләр арасындагы асылмалы яктырткычлар белән урнаштырырга кирәк. Терәкләр арасын яктырткычларның төренә, яктылык чыганакларына һәм аларны урнаштыру биеклегенә карап билгеләргә, ләкин 50 м дан артык түгел. декоратив-сәнгать (бәйрәм) яктырту җиһазларын урнаштыру мөмкин.

7.3. Мәйдан

7.3.1. Мәйданның функциональ билгеләнеше буенча, гадәттә, төп (хакимият органнары биналары, иҗтимагый оешмалар биналары), объектлар (һәйкәлләр, музейлар, сәүдә үзәкләре, стадионнар, парклар, базарлар һәм башкалар), җәмәгать-транспорт (вокзаллар, керү урыннары), мемориаль (истәлекле объектлар яки урыннар), транспорт чишелешләре мәйданнарына бүленә. Төзекләндерүне проектлаганда җәяүлеләр һәм транспорт хәрәкәтен, төп һәм җирле транспорт агымнарын мөмкин кадәр бүлүне тәэмин итәргә кирәк.

7.3.2. Мәйдан территорияләренә: машина юлы, җәяүлеләр өлеше, участоклар һәм яшелләндерү территорияләре керә. Мәйданны күп катлы оештырганда җәяүлеләр өлеше өлешчә яки тулысынча көндезге өслек белән берләштерелгән, ә җир асты дәрәҗәсендә шәһәр массакүләм транспорты станцияләре, җиңел автомобильләр кую урыннары, инженерлык җиһазлары һәм коммуникацияләр, төяү-бушату мәйданчыклары, бәдрәфләр, чүп җыю контейнерлары булган мәйданчыклар урнаштырылган.

7.3.3. 7.3.3. Мәйдан территориясендә төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеген әлеге Кагыйдәләрнең 7.2.2 пункты нигезендә кабул итәргә. Мәйданның функциональ максатына карап, түбәндәге өстәмә төзекләндерү элементларын урнаштырырга киңәш ителә:

- төп, объект, мемориаль мәйданнарда-монументаль-декоратив сәнгать әсәрләре, су җайланмалары (фонтаннар);

- иҗтимагый - транспорт мәйданнарында-тукталыш павильоннары, ваклап сату, туклану, көнкүреш хезмәте күрсәтү, тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары, стационар булмаган стационар булмаган корылмалар.

7.3.3.1. Мәйданның җәяүлеләр өчен каплау төрләре, гадәттә, махсус билгеләнештәге (янгын, авария, урып-җыю һ. б.), җиңел автомобильләрне вакытлыча кую мөмкинлеген күздә тотарга тиеш.

7.3.3.2. Автомобильләрнең йөрү һәм вакытлыча парковка урыннарын мәйданның җәяүлеләр өлешендә төсе яки фактурасы белән каплау, мобиль яшелләндерү (контейнерлар, вазоннар), күчерелмә коймалар белән бүлеп бирергә мөмкин. Әлеге кагыйдәләргә карата 3 нче кушымта нигезендә проходның киңлеген проектлау.

7.3.3.3. Мәйданны яшелләндергәндә периметраль яшелләндерү, мәйдан үзәгендәге урыннар (сквер яки куркынычсызлык утравы), шулай ук бу техниканы берләштерегез. Торак пунктның тарихи мохите яки барлыкка килгән төзелеш шартларында яшелләндерүнең компакт һәм (яки) мобиль алымнарын куллану киңәш ителә. Мәйданда куркынычсызлык утравын яшелләндерү, әлеге кагыйдәләрнең 7.4.2 пункты нигезендә, машина йөртүчеләр өчен кирәкле күрү почмагын исәпкә алып, партерлы яшелләндерү яки биек үсентеләр рәвешендә башкару.

7.4. Җәяүле кичүләр. Велосипед инфраструктурасы.

Җирлекнең әйләнә-тирә мохитенә үтеп керүгә аерым таләпләр.

7.4.1. Җәяүлеләр кичү урыннарын төп җәяүлеләр коммуникацияләре һәм авыл урамнары киселешендәге урыннарда урнаштырырга. Җәяүлеләр кичүләрен урамның (җир өсте) машиналар йөрү өлеше белән бер дәрәҗәдә, яисә урамның машина йөрү өлеше дәрәҗәсеннән тыш - урамнан тыш (җир өсте һәм җир асты) проектларга кирәк.

7.4.2. Җайга салынмый торган хәрәкәт урамнарында җәяүлеләр өчен җир өсте кичүен урнаштырганда, зонасында 0,5 м биеклектәге Корылмалар, стационар булмаган корылмалар, реклама калканнары, яшел үсентеләр урнаштырылмый торган күренү өчпочмагын тәэмин итәргә киңәш ителә. өчпочмак ягы ягыннан кабул итәргә: транспорт хәрәкәтенең рөхсәт ителгән тизлеге 40 км/сәг булганда 8 x 40 м; 10 x 50 м - тизлек 60 км булганда сәг.

7.4.3. Җир өсте җәяүлеләр кичү юлын төзекләндерү элементларының мәҗбүри исемлеге түбәндәгеләрне үз эченә ала: юл тамгалары, тротуардан машина йөрү өлешенә кадәр төшү өчен пандуслар, яктырту җиһазлары.

7.4.4. Велосипед юллары авылның барлык өлешләрен тоташтырырга тиеш, велосипедта йөрү өчен шартлар тудырырга тиеш.

7.4.5. Велосипед инфраструктурасы объектларына түбәндәге төп таләпләр куела: куркынычсызлык, тоташу, туры һәм уңайлылык. Куркынычсызлык велосипедны интенсив транспорт һәм җәяүлеләр агымыннан изоляцияләүне һәм «машина йөртүче - велосипедчы»күренүчәнлеген тәэмин итүне үз эченә ала. Элемтәлек һәм турыдан-турылык велосипедта А пунктыннан Б пунктына кыска юл белән барып җитү мөмкинлеген тәэмин итә. Уңайлылык түбәндәге үзенчәлекләрне

үз эченә ала: полосаның киңлеге, каплау материалы, кискен Үзгәрүләр булмау, яктырту һ. б.

7.4.6. Велосипед хәрәкәтен эффектив куллану өчен түбәндәге чаралар күрергә кирәк:

1)велосипед юллары бердәм ябык системага интеграцияләнгән маршрутлар;

2)велосипед маршрутларының җәяүлеләр һәм автомобиль хәрәкәте киселешендәге уңайлы һәм куркынычсыз киселешләре (мәсәлән, көчле автомобиль киселешләре астындагы юллар);

3)велосипедчылар машина юлын куркынычсыз куллана алсын өчен, районда автомобиль транспортының гомуми тизлеген киметү (бу яңа велосипед юллары төзмичә велосипед маршрутлары челтәрен киңәйтергә мөмкинлек бирәчәк);

4) маршрутта биеклек төшү зоналарында киртәсез мохит оештыру;

5) велосипед юлларын җәяүлеләр зоналарында гына түгел, ТПУ һәм ТПУ зоналарына илтүче маршрутларда оештыру

шәхси транспорт тукталышлары;

6) ТПУ һәм читтән тыш транспорт тукталышларында җаваплы сакланган куркынычсыз велосипед парковкалары, шулай ук район активлык үзәкләрендә.

7.4.7. Велосипедны ел әйләнәсендә куллану өчен түбәндәге чаралар күрергә кирәк:

1) машина йөртү өлешенә параллель узучы велосипед юлларын кышкы чорда кар чистарту өчен кулланылачак яшел полоса белән аерыгыз;

2) кышкы чорда велосипед юлларын йөрү өлешеннән карап тотуга өстенлек бирергә;

3) кышын велосипед юлларына хезмәт күрсәтү өчен заманча технологик чишелешләр куллану, мәсәлән, җир өстен җылыту;

4) Барлык велосипед юллары яктыртылырга тиеш;

5) иң мәшәкатьле велосипед маршрутлары яшерен булырга мөмкин;

6) зур сыйдырышлы велопарковкалар ябык проектлау;

7) кышкы чорда велосипедлар өчен шипланган каучук кулланыгыз

7.4.8. Торак мохитне, урамнарны һәм юлларны, мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын проектлаганда һәм эксплуатацияләгәндә, җирлекнең өлкәннәр һәм инвалидлар өчен әйләнә-тирә мохиткә уңайлы булуын, әлеге объектларны өлкән яшьтәге затлар һәм инвалидлар хәрәкәтенә ярдәм итүче элементлар һәм техник чаралар белән мәҗбүри рәвештә пандус, тоткыч, персонал чакырту төймәсе рәвешендәге җиһазлар куюны күздә тотарга кирәк.

7.4.9. Өлкән яшьтәге затларны һәм инвалидларны күчерә торган техник чараларны һәм җиһазларны эксплуатацияләү, проектлау, төзү, урнаштыру расланган проект документлары нигезендә мәҗбүри рәвештә яңа төзелештә башкарылырга тиеш.

1.5. Транспорт, инженерлык коммуникацияләренең техник зоналары, су саклау зоналары

1.5.1. Җирлек территориясендә шәһәр төзелешен җайга салу линияләре: магистраль коллекторлар һәм торбаүткәргечләр, югары һәм түбән көчәнешле кабельләр, Түбән токлар, югары көчәнешле тапшырулар линияләре, метрополитен, шул исәптән вак төялмә һәм башкалар белән

бүлеп бирелә торган техник (сак эксплуатация) зоналарның түбәндәге төрләрен күздә тота.

1.5.2. Магистраль коллекторларның һәм торба үткәргечләрнең бүлеп бирелгән техник (саклау) зоналары территориясендә, югары, түбән көчәнешле һәм түбән көчәнешле токлар кабельләре, югары көчәнешле тапшыру линияләре территориясендә, кагыйдә буларак, транспорт-җәяүлеләр өчен каты өслекле элемтә линияләре сузылырга тиеш түгел, яктырту җиһазлары, тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары урнаштыру, мәйданчыклар (балалар, ял итү, автомобильләр тукталышлары, җайланмалар урнаштыру чүп җыючылар), төрле корылмалар төзү, шул исәптән. техник зонада уза торган коммуникацияләргә хезмәт күрсәтү һәм эксплуатацияләүгә кагылышлы техниклардан тыш, капитал булмаган стационар булмаганнар.

1.5.3. 110 кВттан да ким булмаган югары көчәнешле тапшыру линиясе зонасында эт йөртү һәм күнегүләр өчен корылмалар булырга мөмкин. Яшелләндерү зонаның тышкы чите буенча чәчәк һәм газон рәвешендә проектларга тәкъдим ителә, алга таба - өстән (тайзак) тамыр системасы булган куак һәм Түбән үсүче агач төркемнәрен утырту.

1.5.4. Тимер юл буйларын төзекләндерүне Снипны исәпкә алып проектларга 32-01.

1.5. Су саклау зоналары территорияләрен төзекләндерүне су законнары нигезендә проектларга кирәк.

Раздел 8. ТӨЗЕКЛӘНДЕРҮ ОБЪЕКТЛАРЫН ЭКСПЛУАТАЦИЯЛӘҮ

8.1. Гомуми нигезләмәләр

8.1.1. Кагыйдәләрнең чын бүлегендә операция кагыйдәләренең структурасы һәм эчтәлеге буенча төп принциплар һәм күрсәтмәләр бар.

8.1.2. Төзекләндерү объектларын эксплуатацияләү кагыйдәләрендә түбәндәге бүлекчәләр бар: территорияне җыештыру, төзекләндерү элементларын тоту тәртибе, территорияләрне яшелләндерү һәм яшел үсентеләрне карап тоту, юлларны карап тоту һәм эксплуатацияләү, территорияне яктырту, коммуникацияләрне төзү, ремонтлау һәм реконструкцияләү эшләрендә эшләр башкару, терлекләрне карап тоту, җирлекнең әйләнә-тирә мохитеннән файдалануга аерым таләпләр, җирлекне бәйрәм белән бизәү, төзекләндерү турында төп нигезләмәләр төзекләндерү объектларын эксплуатацияләү.

8.1.3. Якындагы территорияне беркетү һәм билгеләү тәртибе:

8.1.3.1. Муниципаль берәмлекнең бөтен территориясен карап тоту һәм санитар чистарту өчен җаваплы затларга беркетәләр.

8.1.3.2. Территорияне беркетү һәм аның чикләрен билгеләү территорияләрне җыештыру һәм карап тоту схематик карталарын төзү нигезендә башкарыла һәм Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе тарафыннан раслана. Территорияне беркетү һәм беркетелгән территория турында җаваплы затларга мәгълүмат җиткерү процедурасын, шулай ук караган территорияне санитар чистарту һәм

карап тоту системасын Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе билгели.

8.1.4. Якын-тирә территория билгеләнә:

8.1.4.1. Җирдән файдалану территориясе, шулай ук аерым торучы биналар, корылмалар һәм корылмалар өчен:

- **периметр буенча 50 метр киңлеккә (сәүдә павильоннары һәм киосклар өчен-10 метр киңлеккә периметр буенча);**
- **әгәр җирдән файдалану территориясендә 50 метрдан артык санитар-саклау зонасы булса**
- **периметр буенча киңлеге-санитар-саклау зонасы чикләрендә;**
- **күрше ике җирдән файдалану территориясе яки аерым төзелгән биналар, корылмалар һәм корылмалар арасы 50 метрдан ким булганда, алар арасында урнашкан участок уртасына кадәр;**
- **күрше ике җирдән файдалану территориясе яки аерым торучы биналар, корылмалар һәм корылмалар арасында 50 метрдан артык булганда-алар арасында урнашкан участок уртасына кадәр, ләкин 55 метрдан артык түгел;**
- **- аерым торучы биналарда, төзелмәләрдә һәм корылмаларда урнашкан биналар өчен-периметр буенча җаваплы зат биләгән бинаның озынлыгы буенча 10 метр киңлеккә.**

8.1.4.2. Урамнарның машиналар йөри торган өлеше буенда урнашкан биналар, корылмалар һәм биналар өчен:

— ике яклы һәм бер яклы төзелеш булган урамнарда-бина буендагы җаваплы зат биләгән участокның озынлыгы буенча, тротуар һәм Яшел зонаның киңлеге машиналар йөрү өлешенә кадәр.

8.2. Территорияне чистарту

8.2.1. Физик һәм юридик затлар, аларның милке яисә башка җир кишәрлекләрендә булган оештыру - хокукый формаларына карамастан, урып-җыю эшләрен оештыру һәм башкаруны тәэмин итәргә, шулай ук гамәлдәге җир законнары, торак урыннарын тоту буенча санитар кагыйдәләр нигезендә даими чисталыкны тәэмин итә торган үз вакытында һәм сыйфатлы санитар чистартуны һәм җыештыруны тәэмин итәргә тиешләр (СанПиН 42-128-4690-88), бу кагыйдәләр.

8.2.1.1. Җирлек территориясендә үз эшчәнлеген алып баручы юридик затлар, хосусый эшмәкәрләр, шәхси йорт хуҗалары, бакча ширкәтләре һәм башка хуҗалык итүче субъектлар, җыю, саклау һәм чыгару, шулай ук КДМГА тиешле шартнамәләр төзү юлы белән ТКО белән мөрәҗәгать итүне тәэмин итәргә тиешләр.

8.2.1.2. Территорияне җыештыруга, шул исәптән беркетелгән, тирә территорияне һәм калдыкларны һәм карны чыгаруга килешүләр төзегән җаваплы затлар башкаручылардан башкарылган эшнең үз вакытында һәм сыйфатын таләп итәргә тиеш.

8.2.1.3. Муниципаль берәмлек территориясендә үз эшчәнлеген башкаручы юридик затлар, хосусый эшмәкәрләр, бакча ширкәтләре һәм башка хуҗалык итүче субъектлар бурычлы:

-савыт-саба, контейнерлар булуын тәэмин итү,

-каты көнкүреш калдыкларын, контейнер мәйданчыкларын, ә канализацияләнмәгән биналарны җыю өчен,

-Корылмалар һәм сыек калдыклар өчен җыентыкларны (скраблар) җиһазлау;

-контейнерларга, контейнер мәйданчыкларына ирекле керү юлын тәэмин итәргә;

-мичләрне, контейнерларны төзек хәлдә тотуны тәэмин итәргә

-җирлек территорияләрен тутыру һәм пычрату;

- айга ким дигәндә бер тапкыр чүп савытларын чистарту һәм дезинфекцияләү,

- контейнерлар, контейнер мәйданчыклары, сыек калдыклар җыентыклары (скандлар) ;

-җитештерү һәм куллану калдыкларын чыгаруны оештыруны һәм контрольдә тотуны тәэмин итү аларны бетерү графигын үтәү;

-чүп савытларын, контейнерларны, контейнер мәйданчыкларын вакытында буяу һәм юу

ТКХны җыю, саклау һәм чыгару турындагы Шартнамәне эшчәнлек башкарылган урында сакларга һәм кагыйдәләрнең үтәлешен тикшереп торучы затларның беренче таләбе буенча һәм Территориясендә юридик зат яки индивидуаль эшкуар урнашкан УК, ТМШ тарафыннан язмача гарызнамә буенча күрсәтергә кирәк.

8.2.2. Сәнәгать оешмалары Яшел саклагыч полосалар булдырырга, торак кварталларны җитештерү корылмаларыннан киртәләргә, магистраль һәм урамга чыгып төзек һәм чиста булырга тиеш.

8.2.3. Муниципаль берәмлек территориясендә санкцияләнмәгән урыннарда җитештерү һәм куллану калдыкларын туплау һәм урнаштыру, төзелеш материалларын, утын, печән, ашлама һәм башкаларны туплау тыела; Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитетының рөхсәтен рәсмиләштергәндә вакытлыча складлау ике айдан да артык вакытка рөхсәт ителә.

Санкцияләнмәгән урыннарда җитештерү һәм куллану калдыкларын урнаштырган затлар үз хисабына әлеге территорияне җыештыру һәм чистарту бурычын үтәргә тиешләр.

Җир кишәрлекләренең хуҗалары, файдаланучылары яки милекчеләре үз территорияләрендә рөхсәтсез калдыклар ташлауга юл куймаска тиеш.

8.2.4. Муниципаль берәмлек территориясендә санитар тоту өчен тыела:

8.2.4.1. контейнер мәйданчыкларына, автотранспорт чаралары белән чүп-чарны кабул итү камераларына керү юлларын ябу. 8.2.4.2. сәнәгать, көнкүреш һәм коммуналь калдыкларны, чүп-чарны, яфракларны, агачларны кисүне һәм башкаларны, шул исәптән контейнерларда һәм чүп савытларында, махсус җайланмалар кулланмыйча яндырырга. Муниципаль берәмлек территориясендә сәнәгать һәм көнкүреш калдыкларын күмү, моның өчен махсус билгеләнгән урыннардан тыш;

8.2.4.3. тутырырга контейнерлар-җыентыклар белән көнкүреш һәм коммуналь калдыклар һәм пычратырга территориясе алар тирәсендә;

8.2.4.4. муниципаль берәмлек территориясендәге калдыкларны һәм чүп-чарны контейнерлардан һәм чүп җыючылардан тыш ташларга, рөхсәтсез калдыклар һәм чүплекләр булдырырга;

8.2.4.5. калдыкларны, чүп-чарны һәм башка пычракларны турыдан-туры басуларга, бакчаларга, урманнарга, сазлыкларга, паркларга, газоннарга, су объектларына һәм аларның яр буе саклау полосаларына һәм башка билгеләнгән урыннарга алып ташларга һәм ташларга. Калдыкларны күчергәндә машина йөртүче үзендә Документлар, хәрәкәт маршруты һәм калдыкларны тапшыру урыннары күрсәтелгән булырга тиеш. Маршруттан тайпылу рөхсәт ителми.

8.2.4.6. чүп-чардан һәм чүп-чардан азык калдыкларын һәм икенчел чималны (тукымалар, шешәләр, кәгазь, пластик капчыклар һ. б.) сайларга;

8.2.4.7. бу максатлар өчен булмаган урыннарда азык калдыклары савытын юыгыз;

8.2.4.8. . территорияләрне пычратучы ачык ысул белән чүп-чарны, үзгәрүчән, тузанлы һәм тузанлы материалларны ташу;

8.2.4.9. ишегалларында һәм урамнарда сыек калдыкларны түгү, шулай ук моның өчен коелар һәм яңгыр канализациясе сүүткәргечләрен куллану;

8.2.4.10. бер ишегалдында берничә охшаш санитар җайланма урнаштырыгыз (бәдрәфләр, чокырлар һ. б.);

8.2.4.11. канализациясез торак йортлардан һәм башка корылмалардан юынты һәм канализация суларын яңгыр канализациясенә, рельефка, кюветларга һәм су объектларына чыгаруны оештырырга. Йорт хуҗасы территориясе артына чокыр кую тыела.

8.2.4.12. чүп-чарны машина юлына һәм яңгыр канализациясе коеларына сөртү;

8.2.4.13. транспорт чаралары, башка механизмнар яисә кышкы урып-җыю эшләрен башка ысул белән алып баруга каршы тору.

8.2.4.14. Торак фондына хезмәт күрсәтү оешмаларын тәэмин итәргә тиеш:

-хезмәт күрсәтелә торган территориядә каты калдыклар өчен җыентыклар, ә канализацияләнмәгән биналарда сыек калдыклар өчен җыентыклар (выгреблар) урнаштырыла;

-территорияне вакытында җыештыру һәм аның санитар торышын системалы күзәтү;

-калдыкларны чыгаруны оештыру һәм калдыкларны чыгару графигын үтәүне контрольдә тоту;

-контейнерлар һәм чүп җыючылар урнаштыру өчен мәйданчыклар янында ирекле керү һәм яктырту;

-калдыклар өчен контейнерлар һәм чүп җыючылар (башка оешмалар балансындагы контейнерлардан һәм бункерлардан тыш) территорияне тутырмыйча һәм пычратмыйча тотыла;

-территорияне җыештыруны оештыру буенча халык арасында киң аңлату эшләре алып бару.

8.2.5. Муниципаль берәмлек территориясендә махсус җайланмалар кулланмыйча, җитештерү һәм куллану калдыкларын яндыру тыела.

8.2.6. Көнкүреш калдыкларын торак йортлардан, сәүдә һәм җәмәгать туклануы оешмаларыннан, Мәдәният, балалар һәм дәвалау оешмаларыннан чыгару әлеге оешмалар һәм йорт хуҗалары, шулай ук каты көнкүреш калдыкларын чыгару буенча махсуслаштырылган оешма белән шартнамәләр нигезендә җитештерелә.

8.2.7 Ремонт вакытында барлыкка килгән калдыкларны, төзелеш калдыкларын һәм чүп-чарны чыгару буенча махсуслаштырылган оешма белән шартнамәләр нигезендә, бу кулланышны ремонтлаучы затлар тарафыннан, ремонт өчен махсус билгеләнгән урыннарга чыгару гамәлгә ашырыла.

Ремонт вакытында барлыкка килгән калдыкларны калдыкларны вакытлыча саклау урыннарына (каты көнкүреш калдыклары) һәм КГМ) җыю тыела.

8.2.8. Урамнарның, мәйданнарның, скверларның һәм башка җәмәгать урыннарының ишек төбендә җитештерү һәм куллану калдыклары, подъезд, подъезд, керү юлы янындагы чүплекләр һ.б. тыгылмасын өчен, кече зурлыктагы калдыкларны (чүп савытлары, баклар) вакытлыча саклау өчен махсус билгеләнгән урнаштырылырга тиеш.

Җитештерү һәм куллану калдыкларын вакытлыча саклау өчен савытлар урнаштыруны һәм аларны үз вакытында чистартуны 8.2.1 пункты нигезендә тиешле территорияләрне җыештыру өчен җаваплы затлар башкара. чын кагыйдәләр.

Чүп савытларын (бакларны) төзек һәм пөхтә тотарга, чүп-чар җыелган саен чистартырга, ремонтларга, буярга кирәк.

Чүп савытларын карап тоту, чистарту, милекчеләр, арендаторлар үз көчләре белән яки җыештыручы оешма белән килешү буенча башкарыла. Чүп савытларын юу, ремонтлау, буяу мәҗбүри рәвештә пычрану халәте буенча башкарыла .

Әлеге Кагыйдәләрдә күрсәтелгән җаваплы затлар бурычлы:

1) **әлеге кагыйдәләр таләпләренә туры китереп каты коммуналь калдыкларны, зур габаритлы, төзелеш чүп-чарын һәм башка калдыкларны җыюны, туплауны, чыгаруны оештырырга;**

2) **чүп савытлары, контейнер мәйданчыклары һәм каты коммуналь калдыклар җыю өчен контейнерлар, бункерлар-саклагычлар һ. б. тәэмин итәргә, ә канализацияләнмәгән биналарда, төзелмәләрдә һәм корылмаларда - сыек калдыклар өчен җыентыклар (выгреблар) урнаштырырга;**

3) **контейнерларга, саклагычларга һәм контейнер мәйданчыкларына ирекле керү юлын тәэмин итү;**

4) **Каты коммуналь калдыкларны җыю өчен контейнерларны, чүп савытларын, бункерларны төзек хәлдә тотуны тәэмин итәргә;**

5) **чүп савытларын, контейнерларны, бункерларны һәм контейнер мәйданчыкларын, сыек калдыклар җыентыкларын (выгреб) вакытында чистартуны һәм дезинфекцияләүне тәэмин итү;**

6) **җитештерү һәм куллану калдыкларын чыгаруны оештыруны тәэмин итү һәм аларны бетерү графигы үтәлешен контрольдә тоту;**

7) **каты коммуналь һәм башка калдыкларны вакытында чыгаруны гамәлгә ашыру;**

8) **контейнерларны, бункерларны һәм контейнер мәйданчыкларын вакытында буяу һәм юу.**

Чүп-чарны чүп-чардан тутыру рөхсәт ителми, мичтән 3 метр радиустагы территория чиста булырга тиеш.

8.2.9. Җитештерү һәм куллану калдыкларын контейнер мәйданчыгыннан, коймалардан 1(бер) метр ераклыкта, шулай ук чүп ташу контейнерларыннан ташып төшкән чүп ташу транспортына чыгаручы оешма хезмәткәрләре чыгара.

8.2.10. Калдыкларны контейнер мәйданчыгыннан һәм территориядән чыгару һәм чыгару, шулай ук төяп җибәрелгән контейнерлардан ташып киткән калдыкларны

транспортка ташучы оешма хезмәткәрләре тарафыннан башкарыла. Калдыкларны ташу аларны ташганда югалту, авария хәлен тудыру, калдыклар белән ташыла торган кешеләр сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә зыян китерү мөмкинлеген искәртеп тору ысуллары белән башкарылырга тиеш.

8.2.11. Төнге вакытта җыештырганда тавышны кисәтүче чаралар күрергә кирәк.

8.2.12. Автобус тукталышларын чистарту һәм чистарту әлеге тукталышлар урнашкан урамнарны җыештыру үз эченә алган оешмалар тарафыннан башкарыла.

8.2.12.1. Соңгы автобус тукталышларын, диспетчерлык пунктлары территорияләрен җыештыру һәм чистартуны әлеге объектлардан файдаланучы оешмалар тәэмин итә.

Сәүдә, туклану, көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары урнашкан тукталышларны җыештыру һәм чистартуны әлеге объектлар хуҗалары, әгәр объектны, җир кишәрлеген арендалау, җир кишәрлегеннән түләүсез файдалану, гомерлек мирас итеп алу шартнамәләре башкача билгеләнмәсә, башкара.

8.2.13. Автотранспорт чараларын бу максатка бүлеп бирелмәгән урыннарда юу тыела.

8.2.14. Су җыю колонкаларын тиешле санитар-техник халәттә тоту һәм тоту, шул исәптән аларны чүп-чардан, боздан һәм кардан чистарту, шулай ук аларга куркынычсыз якын килүне колонкалары булган оешмалар тәэмин итә.

8.2.15. Базарлар территориясен чистарту һәм җыештыру эшен оештыру әлеге кагыйдәләр, гамәлдәге санитар нормалар һәм базарларда сәүдә кагыйдәләре нигезендә базар администрациясенә йөкләнә.

8.2.16. Скверларны һәм алар янәшәсендәге тротуарларны, юлларны, газоннарны карап тоту һәм җыештыру Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан шушы максатлар өчен Олы Карауҗа авыл җирлеге бюджетында каралган акчалар хисабына башкарыла.

8.2.17. Сәүдә, җәмәгать туклануы объектлары, автозаправка станцияләре, автостоянкалар, автомобильләргә техник хезмәт күрсәтү станцияләре, коммуналь-көнкүреш билгеләнешендәге объектлар, күпләп, вак-төяк, вещево, азык-төлек базарлары һәм складлар, объектлар, ял һәм пляжлар төзелеше чорына төзелеш мәйданчыклары, мәдәният һәм ял парклары администрациясе оештыручылары һ. б.:

- хезмәткәрләр өчен дә, килүчеләр өчен дә стационар бәдрәфләр (канализация булмаганда биоталетлар) булуын тәэмин итү.

-Бу объектларда чокырлар кую тыела. Бәдрәфләр (биотуалетлар) җирле үзидарә органнары белән килештереп махсус җиһазландырылган бүлмәләрдә яки бүлеп бирелгән мәйданчыкларда урнаштырыла.

- Биотуалетлар урнаштыру мәйданчыклары тигез булырга тиеш, хезмәт күрсәтү максатларында махсус транспорт өчен керү юллары булырга тиеш.

- Бәдрәфләр техник яктан төзек хәлдә булырга тиеш.

- Бәдрәфләрне чистарту тәүлегенә кимендә бер тапкыр башкарыла, биотуалетларны чистарту атнага кимендә бер тапкыр башкарыла.

8.2.18. Кардан һәм чүп-чардан күперләрне, юл үткәргечләрне, җәяүлеләр кичү урыннарын чистарту һәм чистарту, шулай ук коллекторларны, яңгыр канализациясе торбаларын һәм башка инженер-техник корылмаларны тоту әлеге объектларга хезмәт күрсәтүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

8.2.19. Канализацияләре булмаган торак биналарда зур әйберләрнең чокырга эләгүенә комачаулый торган рәшәткәле һәм сукбай чүп-чарны бергә җыю өчен җылытылган уылдык чокырлары каралган булырга тиеш.

Йортлар территориясе артындагы чүплекләрне, чүп чар төяү һәм пычраклыкларны урнаштыру, җитештерү һәм куллану калдыкларын урамга чыгару, бу максатлар өчен билгеләнмәгән урыннарга чыгару тыела.

8.2.20. Сыек тәртипсезлекләрне килешү яки махсус транспорты булган оешмаларга бер тапкыр гаризалар буенча алып чыгу. Сыек калдыкларны, юынты суларны агызу арытаба утильләштерү өчен бары тик билгеләнгән тәртиптә җиһазландырылган чистарту станцияләренә генә чыгарыла. Чокырларны вакытында чистартмау өчен йорт хуҗалары һәм объект милекчеләре җаваплы.

8.2.21. Милекчеләр, биналардан, биналардан, корылмалардан файдаланучылар, шул исәптән калдыкларны вакытлыча урнаштыру урыннарыннан файдаланучылар, чүп җыючыларга һәм чокырларга керү юлларын тәэмин итәргә тиеш.

8.2.22. Ишегалларыннан, оешма, предприятие территорияләреннән өстән һәм грунт суларын чыгару өчен билгеләнгән су агызу чокырларын, лотокларны, торбаларны, дренажларны чистарту һәм чистарту.

8.2.23. Суны, сыек калдыкларны, тротуарларга, газоннарга яңгыр суларын, юлның машиналар йөрү өлешен, җирнең рельефын агызырга рөхсәт ителми, ә авария хәлендәге эшләр башкарганда суны агызу махсус бүлекләр яки шланглар буенча якындагы коммуникацияләр хуҗалары белән килештереп, фекаль яки яңгыр канализациясе коеларына рөхсәт ителә.

8.2.24. Җитештерү һәм куллану калдыкларын санкцияләнгән саклау һәм утильләштерү урыннарын билгеләнгән тәртиптә тотарга һәм эксплуатацияләргә.

Инженер-техник коммуникацияләрне эксплуатацияләгәндә, күзәтү коеларын, җир асты коммуникацияләрен грунтларны, чүп-чарны, пычраклыкны чистартканда, чистарту эшләре белән шөгыльләнүче оешмаларның көчләре белән тиз арада махсус тарага күчерергә кирәк.

Урамнар, тротуарлар һәм газоннар юлына пычраклык туплау тыела.

8.2.25. Олы Карауҗа авыл җирлеге чигендә читләшү полосасы чикләрендә үтүче тимер юл юллары корылмалардан файдаланучы тимер юл оешмалары көче һәм чаралары белән җыештырырга һәм тотарга тиеш.

8.2.26. Электр тапшырулары, газ, суүткәргеч һәм җылылык челтәрләре линияләрен урнаштыру һәм эксплуатацияләү өчен билгеләнгән территорияләрне җыештыру һәм чистарту әлеге челтәрләрне һәм электр тапшыру линияләрен кулланучыларның көчләре һәм чаралары белән гамәлгә ашырыла. Әлеге пунктта күрсәтелгән челтәрләр хуҗасыз булса, территорияләрне җыештыру һәм чистартуны хуҗасыз мөлкәтне саклауны һәм эксплуатацияләүне тәэмин итү турында килешү төзелгән оешма башкарырга тиеш.

8.2.27. Күзәтү коеларын, җир асты коммуникацияләрен грунтларны, чүп-чарны, пычраклыкны чистартканда, чистарту эшләре белән шөгыльләнүче оешмаларның көчләре белән тиз арада махсус савытка тупларга кирәк.

Урамнар, тротуарлар һәм газоннар юлына пычраклык туплау тыела.

8.2.28. Юл хәрәкәтенә комачаулаучы урамнарда ташландык әйберләрне җыю әлеге объектларга хезмәт күрсәтүче оешмаларга йөкләнә.

8.2.29. Җирле үзидарә органнары гражданнарны муниципаль берәмлек территориясен чистарту, төзекләндерү һәм яшелләндерү эшләрен башкару өчен үз теләге белән җәлеп итә алалар.

Муниципаль берәмлек территориясен җыештыру, төзекләндерү һәм яшелләндерү эшләрен башкаруга гражданнарны җәлеп итү Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты карары нигезендә башкарыла.

8.2.30. Йорт яны территориясендә күп катлы торак төзелеше тыела:

- Торак пунктлар чикләрендә (газоннар, чәчәк түтәлләре һәм үләнле үсемлекләр белән шөгыльләнүче башка территорияләрне дә кертеп), балалар һәм спорт мәйданчыкларында, хайваннарны йөртү өчен мәйданчыкларда, шулай ук йорт яны территориясендәге хуҗалык мәйданчыкларында транспорт чараларын урнаштыру ;
- транспорт чараларын юу. Бу максатларга куелмаган урыннарда автомототранспорт чараларын, тракторларны, трейлерларны һ. б. юу тыела;
- яфракны яндыру, төрле калдыклар һәм чүп;
- контейнер мәйданчыкларына керү юлларын туплау;
- Россия Федерациясе Торак кодексы нигезендә, Башкарма комитет белән тиешле килешүсез йорт яны территорияләрен һәм әлеге йорт милекчеләренең гомуми җыелышы карарларын урнаштырырга;
- Башкарма комитет рөхсәтен алмыйча һәм Россия Федерациясе Торак кодексы нигезендә әлеге йорт милекчеләренең гомуми җыелышын Хәл Итмичә, вак хуҗалык һәм ярдәмче ишегалды корылмаларын (агач сарайлар, будкалар, гаражлар, күгәрченнәр, теплицалар, бәдрәфләр) үз белдеге белән төзергә;
- йорт яны территорияләрен металл ватык, төзелеш һәм көнкүреш чүп-чары, өй кирәк-яраклары, шлак, көл һәм башка җитештерү һәм куллану калдыклары белән тыгызландырырга;
- чүп-чарны түгү, калдыклар һәм чүп-чар ташлау;
- билгесез урыннарда Тара һәм башка калдыкларны туплау һәм саклау;

-транспорт чараларын балалар, спорт һәм башка шундый мәйданчыкларда, газоннарда, яшел үсентеләр утыртылган территорияләрдә, ел вакытына карамастан, туктап тору яки парковкалау;

- автотранспорт чараларын тиешле хокук билгели торган документлардан башка түләүле стоянка оештыруны гамәлгә ашырырга;

- тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка җайланмалар кую юлы белән квартал эчендәге юлларның үз белдеге белән каплануын җитештерү;

- ишегалды территорияләрен механик җыештыруга, җитештерү һәм куллану калдыкларын чыгаруга каршылыклар тудырырга;

- эскәмияләрне пычрату.

8.2.31. Сәүдә, туклану, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм башка объектларда тыела:

- якын-тирә территориядә, газонда, түбәдә шуның өчен билгеләнмәгән урыннарда, объекттан тыш сәүдә җиһазларын саклау, туплау;

- сәүдә челтәренең стационар һәм стационар булмаган объектлары янында сәүдә-суыту җиһазларын һәм башкаларны урнаштырырга.

8.2.32. Муниципаль берәмлек территориясендә юлларны кардан һәм боздан чистарту һәм чистарту буенча махсус техника, 12 сәгатьтән артык автомототранспорт чараларын калдыруда чагылган чүп-чарны, шулай ук 22-6 сәгать эчендә юлларның йөрү өлешләрендә, шулай ук кар беткәннән соң 6 сәгатькә кадәр автомототранспорт чараларын калдыруда чагылган чүп-чарны тоткарлау тыела кар.

8.3. Язгы-җәйге чорда территорияне җыештыру үзенчәлекләре

8.3.1. Язгы-җәйге территория 15 апрельдән 15 октябрьгә кадәр җыештырыла һәм урамнарны, тротуарларны, мәйданнарны юу, сугару һәм чистарту күздә тотыла.

Климат шартларына карап, Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты карары белән язгы-җәйге урып-җыю чоры үзгәрергә мөмкин.

8.3.2. Урамнар һәм мәйданнар машинасының бөтен киңлеге юылырга тиеш.

8.3.3. Чүп-чарны комнан, тузаннан, чүп-чардан чистарту эшен иртәнге 7гә төгәлләргә кирәк.

8.3.4. Тротуарларны һәм ишегалды территорияләрен, яшел үсентеләрне һәм газоннарны юу һәм су сибү оешмалар көче һәм биналарның милекчеләре тарафыннан башкарыла.

8.3.5. Юл өслекләрен һәм тротуарларны юарга, шулай ук тротуарларны сөртергә кирәк булачак тротуарларны 23 сәгатьтән 7 сәгатькә кадәр сөртергә, ә урамнарның йөрү өлешен дымлы сөртү кирәк булганда иртәнге 9 дан 21 сәгатькә кадәр җитештерергә кирәк.

8.4. Көзге-кышкы чорда территорияне җыештыру үзенчәлекләре

8.4.1. Территорияне көзге-кышкы чистарту 15 октябрьдән 15 апрельгә кадәр үткәрелә һәм чүп-чар, кар һәм боз, пычрак җыештыру, бозлавыкка каршы реагентлар белән урамнарны туздыру күздә тотыла.

Климат шартларына карап, Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты карары белән көзге-кышкы урып-җыю чоры үзгәрергә мөмкин.

Кар, боз чистарту, ком сибү һәм бозлавыкка каршы махсус препаратлар белән эшкәртүне шунда ук кар яву яки бозлавык башлану белән башларга кирәк.

8.4.2. Түбәләргә, корылмаларга, корылмаларга, керү төркемнәренә нормативтан артык йөкләнешне булдырмау өчен, шулай ук һәр кар яуганнан соң барлыкка килгән бозлы үсүне булдырмау өчен хуҗалар, хезмәт күрсәтүче оешмалар, бу биналар, корылмалар һәм корылмалар хуҗалары тиз арада җыештырырга тиеш саклык чаралары, шул исәптән, урып-җыю, чистарту эшләре башланганчы куркынычсызлык чараларын тәэмин итү белән мәҗбүри тәртиптә: дежурларны билгеләү, тротуарларны сигнал тасмасы белән коймалау, куркынычсыз бүтән үтүне тәэмин итү, биеклектә эшләүче затларны иминият җиһазлары белән тәэмин итү.

8.4.2.1. Түбә һәм козырекларны кардан һәм боздан үз вакытында чистартып торырга, боз, кәрниз, балкон һәм лоджиядән боз сөңгеләрен чыгарырга кирәк. Түбәне кардан арындырырга, кар катламы барлыкка килүгә юл куймаска кирәк. Боз чипсы, боз сөңгеләрен бетерү, түбәләрне кардан чистарту йорт хуҗалары яки идарәче оешмалар тарафыннан башкарыла.

Биналарның түбәләрен кардан, боз сөңгеләреннән һәм боз сөңгеләреннән арындыру куркыныч участокларны алдан коймалап башкарылырга тиеш. Кар һәм боз сөңгеләрен түгү, боз сөңгеләрен чабу, түбәгә ремонт һәм башка эшләр башкару вакытында агачлар һәм куаклар, электр белән тәэмин итү һава линияләрен, яктырту һәм элемтә линияләрен, юл билгеләрен, юл светофорларын, юл сакчыларын һәм җитәкче җайланмаларны, җәмәгать транспортын көтү павильоннарын, биналарның декоратив бизәкләрен һәм инженер элементларын саклауны тәэмин итүче чаралар күрелергә тиеш. Бу элементлар бозылган очракта, алар түбәне чистарткан һәм зыян китергән кеше хисабына торгызылырга тиеш.

8.4.2.1. Биналарның түбәләрен кардан, боз сөңгеләреннән һәм җәяүлеләр зоналарына чыгучы боз сөңгеләреннән арындыру куркыныч участоклар барлыкка килгәндә башкарылырга тиеш.

8.4.2.2. Биналарның түбәсен кардан, боз сөңгеләреннән һәм боз сөңгеләреннән тротуарларга агызып, урамга таба борылган түбә өстеннән, тәүлекнең якты вакытында гына чистартырга рөхсәт ителә. Калган түбә нурларыннан кар, шулай ук яссы түбәләр эчке ишегалды территорияләрендә чыгарылырга тиеш. Кар ташланыр алдыннан кешеләрнең куркынычсызлыгын һәм агачларның, куакларның, урам электр яктырту линияләренең, сузуларның, реклама конструкцияләренең, светофор объектларының, юл билгеләренең, элемтә линияләренең, билге һәм башкаларның тулы сакланышын тәэмин итүче саклау чаралары үткәрергә кирәк.

8.4.2.3. Түбәдән төшкән яки оешма территорияләреннән җыелган кар, төзелеш мәйданчыкларын һ.б. 24 сәгать эчендә алып чыгарырга кирәк. Предприятие, оешма территорияләре, автомобиль парковкалары,

тукталышлар, төзелеш мәйданчыклары һ.б. артына кар чыгару тыела. Махсуслаштырылган оешмалар җыйган юлларда карны түбәдән кар чыгарганчы, юл өслекләреннән сметаланган юлга салырга һәм алар белән гомуми вал салырга кирәк.

8.4.2.4. Ишегалды территорияләреннән һәм квартал эчендәге юллардан чистартылган кар вакытлыча ишегалды территориясендә автотранспортның ирекле йөрүенә һәм җәяүлеләр хәрәкәтенә комачауламый торган урыннарда туплана. Кар складында Яшел мәйданнарга зыян китерелми.

8.4.2.5. Юлларны, тротуарларны, йорт яны территорияләрен һ.б. җыештыру кышкы чорда, һава шартларына карамастан, җәяүлеләр һәм транспорт чараларының нормаль хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

8.4.2.6. Кышкы чорда җирлек юлларын җыештыру үз эченә ала:

1) машина йөрү өлешен кардан һәм боздан чистарту, шәһәр җир өсте транспортының тукталышлары һәм тукталыш платформалары, кар сөртү, валларга күчү һәм кар чыгару;

2) кар ява башлаганнан бирле һәм бозлавык күренгәндә шәһәр җир транспортының юл өлешен, тротуарларны, тукталышларны һәм тукталыш платформаларын эшкәртү.

8.4.2.7. Юллар, тротуарлар, парковкалар (парковка кисәләре), тукталышлар һәм шәһәр җир транспортының тукталыш платформалары юлларның ике ягында урнашкан биналар (участоклар) арендаторлары, җирдән файдаланучылар белән килешүләр төзегәннән соң даими рәвештә кар катламы җыештырылырга тиеш.

Барлык тротуарлар, ишегаллары, подъездларга якын килү, керү төркемнәре, шул исәптән чистарту өчен беркетелгән территорияләр, урам, мәйданнар, яр буйлары, базар мәйданнары һәм башка участоклар, шул исәптән камилләштерелгән, асфальт катламы белән кар һәм бозлы накаттан скрабка астына чистартырга һәм 8.00 сәгатькә кадәр ком сибәргә кирәк, шулай ук кирәк булганда вә йөрү өчен куркынычсыз хәлдә саклагыз.

8.4.2.8. Тукталыш пунктларыннан, җәяүлеләр өчен җир өсте кичүләреннән, күперләрдән һәм юлүткәргечләрдән, халык күпләп йөри торган урыннардан, хастаханәләргә һәм башка социаль-мөһим объектларга керү урыннарыннан беренчел (сайлап алу) кар яудыру кар яуганнан соң 24 сәгать эчендә башкарыла.

Урамнар, мәйданнар, күперләр, баскычлар, дамбалар, скверлар һәм бульварларны җыештыру һәм чыгару, беренче чиратта, магистраль урамнар, автобус трассалары, күперләр, плотиналар һәм юл үткәргечләр белән өзлексез, куркынычсыз җәяүлеләр хәрәкәтен, транспорт хәрәкәтен тәэмин итү өчен эшләнергә тиеш.

8.4.2.9. Кар яву вакытында тротуарларда урнашкан шәһәр җир өсте транспортының тукталышларын һәм тукталыш платформаларын чистарту тәүлегенә ике тапкыр башкарылырга тиеш.

8.4.2.10. Тукталыш пунктлары территорияләренә хезмәт күрсәткәндә чик ташыннан 0,5 м ераклыкта машина юлын чистарту зарур. Кар юлның машиналар йөри торган өлешенә чыгарылырга тиеш түгел.

8.4.2.11. Тротуарларны һәм җәяүлеләр юлларын җыештыруны (алга таба күчерү һәм Кар сөртү) торак фондын техник эксплуатацияләү кагыйдәләре һәм нормалары нигезендә башкарырга кирәк.

Тротуарлар һәм юллар кардан һәм боздан асфальтка кадәр чистартылырга тиеш. Бозлавык (бозлавык) килеп чыкса, бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелә, шуннан соң боз (бозлавык) чыгарыла.

8.4.2.12. Валларга һәм өемнәргә кар салу эшләре I һәм II класс тротуарларында кар беткәннән соң 6 сәгатьтән дә соңга калмыйча, ә калган территорияләрдә – 12 сәгатьтән дә соңга калмыйча тәмамланырга тиеш.

8.4.2.13. Чабу һәм чистарту ролл белән бер үк вакытта яки аннан соң ясалырга һәм кар белән бергә тупланырга тиеш. Валларга яки өемнәргә җыелган кар һәм чиплар бу максатлар өчен махсус билгеләнгән урыннарга чыгарыла.

8.4.3. Кышкы чорда чүп савытлары зонасын җыештыру күздә тотылырга тиеш:

1) Кар йөкләүчене узу өчен чик өстен чистарту;

2) кар йөкләүчедән соң чик ташына кадәр метрлы зонаны чистарту һәм Кар валын формалаштыру;

3) яңгыр канализациясе грильләрен эретеп ябыштырганда, эретелгән суларның даими төшүен тәэмин итү өчен тиз һәм даими чистарту.

8.4.3.1. Җирлек юлларының машиналар йөрү өлешен механикалаштырылган ысул белән (урып-җыю техникасы комплекслары) җыештырганда һәм Кар валлары Барлыкка китергәндә, машина кую урыннары (парковка кесәләре), тукталышлар һәм шәһәр җир өсте транспортының тукталыш платформалары, йөрү юллары алдында җәяүлеләр кичү урыннарында валларны таратырга кирәк.

8.4.3.2. Юлларның машиналар йөри торган өлешеннән кар лотокларга яки бүлү полосасына җыеп алырга һәм 2,0 - 2,5 метр киңлеккә аерылып торган кар валлары рәвешендә формалаштырырга кирәк.

8.4.3.3. Кар яву вакытында юлларның машиналар йөри торган өлешеннән кар аның тәмамланганнан соң 6 сәгатьтән дә соңга калмыйча кар өеменә чыгарылырга тиеш.

8.4.3.4. Юлларны җыештырганда тышкы яктырту баганалары, терәк калканнары, идарә шкафлары һәм башка корылмалар, агачлар, куаклар, шулай ук машиналар йөрү өлеше буенда механикалаштырылган кар җыештырганда яшел үсентеләрнең сакланышын тәэмин итәргә кирәк.

8.4.4. Карны вакытлыча туплау урыннары ел саен Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә;

Вакытлыча складлау, Яшел мәйданлы участоклар, балалар, спорт мәйданчыклары территорияләренә кар урнаштыру, шулай ук кар складында яшел үсентеләргә зыян китерү рөхсәт ителми. Ишегалды территорияләрендә кар эретү кар суларын агызуны күздә тотарга тиеш.

8.4.4.1. Карны вакытлыча складлау урыннары машина юллары, яктырту, көнкүреш бүлмәләре һәм карны саклау өчен кирәкле механизмнар белән җиһазландырыла.

8.4.4.2. Вакытлыча складлау урыннарына җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычранган кар кабул итү рөхсәт ителми.

8.4.4.3. Әлеге Кагыйдәләрнең 8.4.4 пунктында билгеләнгән тәртиптә килештерелмәгән урыннарда карны чыгару һәм туплау тыела.

8.4.4.4. Карны вакытлыча туплау урыннары чүп-чардан чистартылырга һәм төзекләндерелергә тиеш.

8.4.4.5. Законнарда каралган очраклардан тыш, тыела:

1) гомуми файдаланудагы юлларның һәм юлларның машиналар йөрү өлешенә кар, квартал эчендәге юллардан, ишегалды территорияләреннән, предприятие, оешма территорияләреннән, төзелеш мәйданчыкларыннан, сәүдә объектларыннан, шулай ук юл йөрү өлешен җыештыручы оешма белән килешү булмаганда кар, боз чыгарырга яки күчерергә;

2) тротуарларда, шәһәр пассажир транспорты тукталышларында, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка җәяүлеләр зоналарында һәм яшел үсентеләр белән бозлавыкка каршы реагент буларак техник тоз һәм сыек кальций хлоридлы кальцийны куллану;

3) Ротари күчерү һәм карның ком-тоз катнашмалары белән пычранган бозны, шулай ук газоннарга, чәчәк түтәлләренә, куакларга һәм башка яшел урыннарга күчерү;

4) түбәдә түбә (көрәк, скрепка, лома), төзелеш материаллары, ремонт калдыклары, кулланылмый торган механизмнар һәм башка предметларны эксплуатацияләү өчен билгеләнгән биналар, корылмалар туплау;

5) боз, кар һәм чүп биналары түбәсеннән сууткәргеч торбалар функциясенә агызу.

8.4.5. Агымдагы елның 1 октябренә кадәр җирле үзидарә органнары һәм юл хезмәтләре тарафыннан Кар кабул итү өчен урыннар (кар чүплекләре, кар эретү камералары, кар чыгару һәм вакытлыча склад ясау өчен мәйданчыклар), урып-җыю техникасы кышкы чорда эшләргә әзер булырга тиеш.

8.4.6. Бозлавыкка каршы Материалларны саклау базалары тулысынча җиһазландырылырга һәм ремонтланырга тиеш.

8.4.7. Тиешле объектларның тиешле торышын тәэмин итү бурычлары йөкләнгән затлар, аларны чиста һәм тәртиптә тоту максатларында, бу объектларның торышына мониторинг үткәрергә тиеш

8.4.8. Магистральләрне, юлларны, урамнарны һәм юлларны, шулай ук квартал эчендәге, ишегалды территорияләреннән, юридик һәм физик затларга караган территорияләрдән чистартыла торган тротуарларга кар чыгарырга һәм пычранган карны, шулай ук боз кисәкләрен газоннарга, чәчәкләргә, куакларга һәм башка яшелләргә күчерергә рөхсәт ителми үсентеләр.

8.4.9. Карны кар кабул итү өчен махсус әзерләнгән урыннарга (кар бүлмәсе, кар эретү камералары, кар чыгару һәм вакытлыча склад ясау өчен мәйданчыклар) чыгарырга кирәк. Карны башка урыннарга чыгару тыела.

8.4.10. Карны туплау урыннары Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

8.4.11. Кардан соң карны кабул итү урыннары чүп-чардан чистартылырга һәм төзекләндерелергә тиеш.

8.5. Төзекләндерү элементларын тоту тәртибе

8.5.1. Гомуми төзекләндерү элементларын тоту таләпләре.

8.5.1.1. Төзекләндерү элементларын тоту, шул исәптән һәйкәлләрне, мемориалларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен дә кертеп, физик һәм (яки) юридик затлар тарафыннан, аларның оештыру-хокукый рәвешләренә карамастан, милек, хуҗалык алып бару, оператив идарә итү элементларына ия булучы яисә милекче яки вәкаләтле зат белән килешүләр нигезендә башкарылырга тиеш.

Төзекләндерүнең башка элементларын карап тотуны оештыру Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан җирлек бюджетында каралган килешүләр (шартнамәләр, контрактлар) буенча башкарыла.

8.5.1.2. Подъездны төзү һәм урнаштыру, шул исәптән йорт яны территориясендә, павильоннарда, киосկларда, палаткаларда һәм тышкы төзекләндерү элементларында, газон киртәләрендә, сезонлы базарларда, җәйге кафеларда, коймаларда, коймаларда, транспорт тукталышларында павильоннарда, гаражларда, хуҗалык корылмаларында, сарайларда, тротуар коймаларында, кече спорт корылмаларында, элементларда кварталларны, бакчаларны, паркларны, пляжларны, реклама тумбаларын, стендларны, газета, афишалар һәм игъланнар өчен калканнар, яктырту рекламалары, билге, биналарны һәм һәйкәлләрне декоратив яктырту җайланмалары, урам утлары өчен утлар, терәк баганалар, шул исәптән павильоннар, киосклар, палаткалар һәм җәйге кафеларны эксплуатацияләү һәм урнаштыруга рөхсәт муниципаль берәмлек Башкарма комитетының вәкаләтле органнары белән килештерелгән проектлар буенча гына рөхсәт ителә.

8.5.1.3. Күчмә ваклап сату объектларын - лотоклар, троллейбуслар, аттракционнар, шул исәптән уен, цирклар, зоопарклар һ. б., чатырлар, өстәл, автоматлар урнаштыруга, эксплуатацияләүгә рөхсәт муниципаль берәмлек Башкарма комитетының вәкаләтле органнары белән килештереп бирелә.

8.5.1.4. Оешмалар, предприятиеләр, учреждениеләр, шәхси фирмалар һәм эшмәкәрләр павильоннарны, киоскларны, палаткаларны һәм кече архитектура формаларын үрнәк тәртиптә тотарга, аларны төзекләндерергә һәм буяп, колерны архитектура органнары белән килештерергә тиеш.

8.5.1.5. Киосклар, павильоннар, палаткалар, лотоклар, коймалар, газон һәм тротуар коймалар, транспортны көтү павильоннары, телефон кабиналары, кече спорт корылмалары, кварталлар, бакчалар, парклар, реклама тумбалары, стендлар, газета-щитлар, афишалар һәм игъланнар, транспорт тукталышлары күрсәткечләре, җәяүлеләр өчен эскәмияләр елына ким дигәндә бер тапкыр, шулай ук кирәк булганда җитештерергә кирәк.

8.5.1.6. Таш, тимер - бетон һәм металл коймаларны, урам яктырткычларын, терәкләрне, трансформаторлы будкаларны, металл капкаларны, җәмәгать һәм сәнәгать биналарын буяуны елына ким дигәндә бер тапкыр, ә кирәк булганда төзекләндерергә кирәк.

8.5.1.7. Витриналары, элмә такталары һәм башка төр рекламалары булган барлык оешма җитәкчеләре Зеленодол муниципаль районы Башкарма комитетының билгеләнгән тәртиптә килештерелмәгән һәм архитектура-сәнгать таләпләренә җавап бирми торган билгеләрне, витриналарны яки рекламаларны алыштыру яки алу турындагы таләпләрен үтәргә тиеш.

8.5.1.8. Дисплей шкафлары махсус яктырту җиһазлары булырга тиеш.

8.5.2. Җиңел билгеләр, реклама һәм дисплей шкафлары.

8.5.2.1. Зеленодольск муниципаль районы башкарма комитеты белән эскизлар килештерелгәннән соң гына һәртөрле билге кую рөхсәт ителергә мөмкин.

8.5.2.2. Яктылык рекламаларыннан һәм билгеләреннән файдаланучы оешмаларга аларны көн саен тәүлекнең караңгы вакыты җиткәч кабызырга һәм урам утларын сүндерү вакытын сүндерергә, ләкин яктылык көненнән дә соңга калмыйча сүндерергә, янган газ яктырту трубаларын һәм электролампларны үз вакытында алыштырырга кирәк.

Аерым реклама яки билге эшләмәгән очракта, аларны тулысынча сүндерергә кирәк.

8.5.2.3. Дисплей шкафлары махсус яктырткычлар белән җиһазландырылырга тиеш.

8.5.2.4. Газета, афишалар, плакатлар, төрле игъланнар һәм рекламаларны урнаштыру бары тик махсус куелган стендларда гына башкарылырга мөмкин.

8.5.2.5. Электротранспорт, урам утлары, биналар нигезе, коймалар һәм башка корылмаларның игъланнарыннан әлеге объектларны эксплуатацияләүче оешмалар чистарта.

8.5.2.6. Тышкы реклама чараларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

8.5.3. Кечкенә архитектура формаларын төзү, урнаштыру һәм саклау.

8.5.3.1. Физик яисә юридик затлар кече архитектура формаларын тотканда аларны төзекләндерергә һәм буяп торырга, Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты белән төсләр гаммасын килештерергә тиеш.

8.5.3.2. Киосклар, павильоннар, чатырлар, арбалар, лотоклар, өстәл, коймалар, газон киртәләре һәм тротуарлар, транспортны көтү павильоннары, телефон кабиналары, спорт корылмалары, афишалар һәм игъланнар өчен стендлар һәм башка стендлар, реклама тумбалары, транспорт тукталышлары һәм күчү күрсәткечләрен, эскәмияләрне елына ким дигәндә бер тапкыр җитештерергә кирәк.

8.5.3.3. Таш, тимер - бетон һәм металл коймаларны урам яктырту фонарьлары, терәкләр, трансформатор будкалары һәм киосклар, торак, иҗтимагый һәм сәнәгать биналарының металл капкалары буяуны ике елга бер тапкыр гына түгел, ә кирәк булганда төзекләндерергә кирәк.

8.5.4. Биналарны һәм корылмаларны ремонтлау һәм карап тоту.

8.5.4.1. Биналарны һәм корылмаларны эксплуатацияләү, аларны ремонтлау техник эксплуатациянең билгеләнгән кагыйдәләре һәм нормалары нигезендә башкарылырга тиеш.

8.5.4.2. Биналарның һәм корылмаларның фасадларын агымдагы һәм капиталь ремонтлау, аларның техник торышына карап, милекчеләр белән башка затлар белән килешү буенча буярга кирәк. Биналар, структуралар һәм корылмалар эчтәлеге үз эченә ала:

- своевременный поддерживающий ремонт и восстановление конструктивных элементлар һәм бизәкләр, шул исәптән алгы ишекләр һәм визорлар, балкон һәм Лоджа коймалары, кәрнизләр, подъездлар һәм аерым адымнар,
- киртәләр төшү һәм баскыч, витриналар, декоратив детальләр һәм башка конструктив элементлар;
- дренажларның, суүткәргечләрнең һәм сливаларның төзек торышын тәэмин итү;
- түбәләрне һәм козырекларны кардан һәм боздан вакытында чистарту, боз түбәләрен, кәрнизләрдән, балконнардан һәм лоджиялардән агач түбәләрен кар һәм боздан саклау чаралары белән чыгару;
- мөһерләү, тегү, ярык һәм чокыр;
- отмосткаларны, цоколь тәрәзәләре приямкаларын һәм подвалларга керү урыннарын торгызу, ремонтлау һәм вакытында чистарту;
- электр яктырту фасадында урнаштырылган тәртипле хәлдә тоту һәм аны караңгылык җиткәч кабызу;
- фасад өслекләрен, аларның торышына һәм эш шартларына карап, вакытында чистарту һәм юу;
- тәрәзәләрне, витриналарны, билге һәм күрсәткечләрне вакытында юу;
- язмаларны, рәсемнәрне, граффити, игъланнарны, плакатларны һәм башка мәгълүмати-басма продукцияне чистарту.

8.5.4.3. Биналарның аерым детальләрен бетерү яки үзгәртү белән бәйле булган үзгәрешләре, шулай ук булган тәрәзә, ишек ямагын төзү һәм реконструкцияләү, подъезд, пандус, юллар урнаштыру һәм төзү, бинага төрле техник җайланмалар, реклама конструкцияләре, билге кую Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты белән килештереп башкарыла.

8.5.4.4. Балкон, лоджийга нинди дә булса үзгәрешләр кертү, балконнарда һәм биналарның тышкы фасад тәрәзәләрендә келәмнәр, кием-салым, эчке кием асып кую, шулай ук аларны төрле көнкүреш әйберләре белән тыгызлау тыела.

8.5.4.5. Ишегалды территорияләрен металл сынык, төзелеш һәм көнкүреш чүп-чары, өй кирәк-яраклары һәм башка материаллар белән бутау һәм тыю тыела.

8.5.4.6. Биналарда урамның исеме һәм расланган үрнәктәге йортларның номерлары, ә почмак йортларында кисешкән урамнарның исемнәре күрсәткеч куелырга тиеш.

Биналарда Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә урамның исеме һәм расланган үрнәктәге йортларның номерлары, ә почмаклы йортларда кисешкән урамнарның исемнәре билгеләнергә тиеш.

8.5.5. Балалар һәм спорт мәйданчыкларында, паркларда, скверларда, ел вакытына карамастан, маневр ясау (йөрү, борылу), транспорт чараларын, трейлерларны һәм башка хәрәкәт чараларын кую яки кую тыела.

8.6. Территорияләрне яшелләндерү һәм яшел үсентеләрне карап тоту буенча эшләр

8.6.1. Яшел урыннар территорияне төзекләндерүнең мәҗбүри элементы. Төзекләндерү эшләрен башкарганда, булган яшел үсентеләрне максималь рәвештә саклап калу зарур. яшелләндерү объектлары янында төзелеш мәйданчыкларын оештырганда проектта саклана торган яшел үсентеләрнең бөтенлеген саклау чаралары күрергә, коймалау, түбән һәм киң кроннарны өлешчә кисү, агач кәүсәләрен саклау бәйләү, куак таҗларын бәйләү, туфракның тыгызлыгын кисәтү максатларында юллар янәшәсендә урнашкан үсемлекләр астындагы туфрак участокларын шагыл белән туфрак белән тутыру; туфракны планлаштыру; Территорияләр, Җир асты коммуникацияләре салу, юлларны, юлларны һәм тротуарларны төзекләндерү эшләре яшелләндерү башланганчы тәмамланырга тиеш; туфрак катламы бозылу белән бәйле ремонт, төзелеш һәм башка эшләр башкарганда, аны киләчәктә яшел төзелештә куллану өчен туфракның уңдырышлы катламын бетерергә һәм сакларга кирәк. Югарыда күрсәтелгән эшләр тәмамланганнан соң бозылган җир кишәрлекләрен һәм үсентеләрне торгызырга кирәк.

Реставрация эш җитештерү проектында булырга тиеш;

Яшел үсентеләр утыртылган Олы Карауҗа авыл җирлегендә шәхси, дәүләт һәм муниципаль милектә булырга мөмкин.

Олы Карауҗа авыл җирлеге территориясендә бу үсентеләр утыртылган җир участокларына милек рәвешләренә бәйсез рәвештә барлык яшел үсентеләр сакланырга тиеш.

Җир кишәрлекләре булган җир кишәрлекләре (алга таба - җирдән файдаланучылар) булган юридик яки физик затлар яшел үсентеләрне сакларга һәм сакларга тиеш

Оешма һәм ведомстволарның яшелләндерелгән территорияләрен карап тоту әлеге объект карамагында булган юридик һәм физик затларга йөкләнә. Шул ук вакытта яшелләндерелгән территорияне карап тоту категориясе, яшелләндерү объектының урнашу урынына, функциясенә һәм әһәмиятенә карап, Олы Карауҗа авыл җирлеге Башкарма комитетының вәкаләтле органы тарафыннан билгеләнә.

Яңа төзелә торган һәм гамәлдәге объект буларак, һәр җирдән файдаланучы Олы Карауҗа авыл җирлеге территориясендә яшел үсентеләр булдыру, карап тоту һәм саклау кагыйдәләрендә күрсәтелгән форма буенча объектның төп состав элементларын һәм аны тотуның төп юнәлешләрен билгели торган исәп объекты паспортына ия булырга тиеш.

8.6.1.1. Яшел урыннар хуҗалары:

яшел мәйданнарны саклау һәм квалификацияле карау;

елның җәй айларында коры һавада газоннар, чәчәкләр, агачлар һәм куаклар су сибелә;

газоннарның саклануын һәм бөтенлеген тәэмин итү;

яңа агачлар һәм куаклар утырту һәм күчереп утырту, шулай ук юл челтәрен планлаштыру үзгәрә,

сайтлар, газоннар бары тик Башкарма комитет белән килештерелгән проектлар буенча гына;

яшелләндерү объектларында сулыклар булганда аларны чисталыкта тоталар һәм 10 елга ким дигәндә бер тапкыр капиталь чистарталар;

8.6.1.2. Яшелләндерелгән территорияләрдә рөхсәт ителми:

корылмаларны урнаштыру, аларның эшләвен һәм хезмәт күрсәтүен тәэмин итү өчен билгеләнгән төзелешләрдән тыш, үз белдекләре белән агачлар һәм куаклар утырту һәм кисү, газоннар һәм чәчәк түтәлләрен юк итү; гомуми файдаланудагы яшелләндерү объектлары булган бакчалар, скверлар, мемориаль зоналар, паркларның бульварларында ял итү һәм уеннар өчен урнашу; чаңгыда һәм яшелләндерү объектларында чаналарда шуу моның өчен махсус билгеләнгән урыннардан тыш;

агачларга һәм башка яшел үсентеләргә чүкечләр, чүкечләр, турниклар, керләрне киптерү өчен аркан асып куярга, агачларга тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын, афишалар, игъланнар, агитация материаллары, техник конструкцияләр, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмати яктан тәэмин итү чаралары, баганалардан, коймалардан, билбордлардан, электр щитларыннан, электр үткәргечләрдән, чәнечкеле коймалардан сузулар беркетергә; тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын, күрсәткечләрне (рөхсәтсез, паспортсыз), агитация материалларын, техник конструкцияләрне, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмат белән тәэмин итү чараларын урнаштырырга; стационар булмаган объектларны, шулай ук юл сервис объектларын урнаштырырга, шул исәптән автостоянкаларны һәм автостоянкаларны урнаштырырга

ел вакытына карамастан парковкалар; төзелеш һәм башка материаллар, калдыклар, чүп-чар, бозлавыкка каршы материаллар һәм башка зарарлы материаллар туплау

матдәләр, шулай ук ком һәм бозлавыкка каршы реагентлар белән пычранган кар, боз чиплары; яшелчә бакчалары астында казу;

йорт хайваннары газоннарында һәм чәчәк түтәлләрендә йөрергә; үсентеләргә карны төшерми торган махсус җитәкче җайланмаларсыз әйләнмәле кар чистарту машиналарын кулланырга; яфракларны, үләннәрне, ботакларны яндырырга, шулай ук аларның сметаларын лотокларга һәм башка суүткәргеч җайланмаларга тормышка ашырырга; смета һәм чүп-чарны газоннарга ташларга; ут кабызырга, шул исәптән ачык утны куллануны күздә тоткан чараларны үткәрергә ачык ут белән ризыкны җылылык белән эшкәртү өчен мангаллар һәм башка җайланмалар; сок чыгару өчен агачларны кисегез, аларга башка механик зыян китерегез; җитештерү һәм куллану калдыкларын, шул исәптән автомобиль покрышкаларын, территорияләрне төзекләндерү, җирлек территориясендә клумбалар оештыру өчен файдаланырга; күпьеллык чәчәкләр белән шөгыльләнгән җирләрдән кар чыгарырга, шулай ук кардан салкынга чыдам булмаган үсемлекләрне фаш итәргә;

җирлек территорияләрендә агач кәүсәләрен агарту (чүп контейнерларына, җәмәгать бәдрәфләренә якын булу һ. б.); яшелләндерелгән территорияләрдә урнашкан скульптураларны, эскәмияләрне, коймаларны, чүп савытларын, чүп-чарны, чүп-чарны, чүп савытларын һ. б. бозу; агач тамырларын яшелләндерелгән территорияләрдә урнашкан балалар һәм спорт җиһазларын бозу; агач тамырларын кәүсәдән 1,5 м ераклыкта фаш итү һәм агач муеннарын җир яки төзелеш белән күмү калдыклар белән; транспорт чараларын, шул исәптән төзекләндерелмәгән (төзекләндерелмәгән), урман парклары, парклар, бакчалар, бульварлар, урманнарны ел вакытына карамастан, урнаштырырга, тиешле эшләрне башкару очракларыннан тыш, әлеге территорияләрдә торгызу эшләрен мәҗбүри башкару шарты белән; транспорт чараларын, шул исәптән

төзекләндерелмәгән (төзекләндерелмәгән), дәвалау, балалар укыту һәм фәнни учреждениеләре, сәнәгать предприятиеләре, спорт комплекслары һәм торак кварталларының яшелләндерелгән территорияләрендә, торгызу эшләрен мәҗбүри башкару шарты белән әлеге территорияләрдә кирәкле эшләрне башкару очракларыннан тыш урнаштырырга.

8.6.2. Территорияне яшелләндерү, паркларны, скверларны, яшел зоналарны саклау һәм торгызу эшләре Олы Карауҗа авыл җирлегенең башкарма комитеты тарафыннан муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен сатып алулар (контрактлар) буенча җирлек бюджетында әлеге максатларга каралган акчалар чикләрендә башкарыла.

8.6.3. Юридик һәм физик затлар барлык оештыру хокукый формалары һәм милек рәвешләре карамагындагы территорияләрдә булган яшел үсентеләрнең тулы сакланышын һәм агротехник кагыйдәләр нигезендә аларны квалификацияле карауны тәэмин итәргә тиеш:

- санитар чистарту;
- газоннарны, чәчәклекләрне һәм үсентеләрне вакытында сугару;
- чүп үләннәренә, корткычларга һәм авыруларга каршы көрәш;
- вакытында газон чабу үткәрү;
- чәчәкләр утырту, газон үләннәрен утырту;
- Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты раслаган проект нигезендә төзекләндерү эшләрен башкару .
- яшел үсентеләрне санитар һәм формалаштыру буенча кисү үткәрү. Яшеллекләрне санитар һәм формалаштыра торган кисү Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты белән килештерелгәндә башкарыла.

Урамнар, мәйданнар, парклар, скверлар һәм күп катлы төзелеш кварталлары территорияләрендә яңа агач һәм куаклар утырту, скверлар һәм паркларның чәчәк бизәлеше, шулай ук ландшафт архитектурасы объектларын реконструкцияләүне Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты белән килештерелгән проектлар буенча гына башкарып була.

8.6.4. Йорт яны территориясе чикләрендәге яшел үсентеләр мәйданнарында тыела:

- газоннарда, яшь урман утыртмаларында йөрергә һәм ятарга;
- агачларны, куакларны, сучья һәм ботакларны сындырырга, яфракларны һәм чәчәкләрне өзәргә, җимешләрне бәреп җыярга;
- чатырларны вату һәм ут кабызу;
- газоннарны, чәчәк түтәлләрен, юлларны һәм сулыкларны чүпләргә;
- скульптураларны, эскәмияләрне, коймаларны бозарга;
- агачлардан сок чыгару, кисү, язулар ясау, агачларга игъланнар, номерлар, төрле күрсәткечләр, чыбыклар ясау һәм чүкечләр, таган, аркан асып кую өчен агачларга кадаклар һәм кадаклар кертү, ботакларны киптерү;
- велосипед, мотоцикл, ат, трактор һәм автомашиналарда йөрергә;

- автотранспорт чараларын юарга, кер юарга, шулай ук яшел үсентеләр территориясендә урнашкан сулыкларда хайваннарны юарга; - терлек асрарга;
- боз шугалаклары һәм кар таулары оештырырга, чаңгыда, тимераякта, чанада шуарга, уеннар, биюләр оештырырга;
- аларны зыяннан саклауны гарантияли торган калканнар белән киртәләрсез төзелеш һәм ремонт эшләрен башкарырга;
- агач тамырларын кәүсәдән 1,5 метр ераклыкта фаш итү һәм агач муеннарын җир яки төзелеш чүп-чары белән каплау;
- яшел үсентеләр территориясендә материаллар туплау, шулай ук якын-тирә территорияләрдә яшел үсентеләр корткычлары таралуга ярдәм итүче материаллар складлары оештыру;
- чүп-чар, кар һәм боз чүп-чарларын оештырырга, агачлар һәм куакларның сакланышын тәэмин итүче чаралар күрмичә, түбәләреннән кар ташларга;
- исемлек туфрагы, ком казу һәм башка казу эшләре башкару;
- паркларда, урман паркларында, скверларда һәм башка территорияләрдә этләрне җәяү йөреп җибәрергә;
- яфракны һәм чүп-чарны яндыру.
- калдыклар җыю өчен контейнер, бункер, шул исәптән контейнер, капчык, тартма һ. б. урнаштыру.
- стационар булмаган, күчмә, күчерелмә реклама конструкцияләрен, җайланмаларны, штендер һ. б. урнаштыру һәм урнаштыру.

8.6.5. Гомуми файдаланудагы территориядә булган, чикләнмәгән яки муниципаль милектә булган агачларны һәм куакларны рөхсәтсез кисү тыела.

8.6.6. Гомуми файдаланудагы территорияләрдә муниципаль берәмлек чикләрендә югары вольтлы линияләр һәм башка корылмалар урнаштыру, чикләнмәгән милек хокукы зур Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитетының язма рөхсәте буенча гына башкарыла ала.

8.6.7. Зур агачларны һәм куакларны төзү яки җир асты коммуникацияләре белән бәйле җимерү өчен торгызу бәясе түләнә.

8.6.8. Агачларны һәм куакларны җимерергә рөхсәт бирү торгызу бәясен түләгәннән соң ясала.

Әгәр күрсәтелгән үсентеләр күчереп утыртылса, рөхсәт бирү торгызу бәясен түләмичә башкарыла.

Яшел үсентеләрнең торгызу бәясе күләме расланган таксалар һәм РФ табигый байлыклар һәм экология министрлыгы әйләнә-тирә мохиткә зыян күләмен исәпләү методикалары нигезендә каплана, ә алар булмаганда әйләнә-тирә мохитнең бозылган торышын торгызуга факттагы чыгымнардан чыгып, тотылган зыяннарны, шул исәптән югалтуны да исәпкә алып.

Утырту урыны Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

Яшел үсентеләрнең торгызу бәясе җирлек бюджетына күчерелә.

8.6.9. Барлык зыян яки яшел мәйданнарны үз-үзеннән кисү өчен, гаеплеләр зарарланган яки җимерелгән трибуналарның реставратор бәясе өчен түләнәләр.

8.6.10. Гражданнарга караган һәм торак һәм сәнәгать биналары төзү зонасына эләккән җиләк-җимеш үсентеләренең һәм бакчаларның бәясен бәяләү Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан расланган таксалар һәм РФ табигый байлыклар һәм экология министрлыгы әйләнә-тирә мохиткә зыян күләмен исәпләү методикалары нигезендә башкарыла, ә алар булмаганда әйләнә-тирәлекнең бозылган торышын торгызу чыгымнарыннан чыгып исәпләнә, шул исәптән югалтылган файда.»

8.6.11. Муниципаль берәмлек территориясендә агачларны законсыз кисгән яки зыян китергән өчен гаепле затлар Россия Федерациясе Карары белән билгеләнгән зыянны капларга тиеш.

8.6.12. Күп катлы торак йортның ишегалды территорияләрендә агачларны һәм куакларны карап тоту, җимерү, кисү, күчерү торак-эксплуатация оешмалары көче һәм чаралары белән башкарыла.

8.6.13. Агачларга зыян китерү билгеләре ачыклангач, яшел үсентеләрнең сакланышы өчен җаваплы затлар тиешле чаралар күрү өчен Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитетына шунда ук хәбәр итәргә тиеш.

8.6.14. Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан коры-сарыны кисүгә рөхсәт бирелә.

Агачларны җимергәннән һәм киселгәннән соң агачларны кисү калдыкларын чыгару, авария (гадәттән тыш) килеп чыгу нәтиҗәсендә егылып төшкән агачларны бетерү, коры, аварияле агачларны кисеп бетергәннән соң калган чүп-чарны бетерү, аварияле (гадәттән тыш) хәл килеп чыкканда егылып төшкән физик яки юридик затлар тарафыннан агачларны җимерергә һәм кисәргә, авария (гадәттән тыш) килеп чыгу нәтиҗәсендә егылып төшкән агачларны кисәргә, коры-сарыга чыдам агачларны кисәргә, аварияле агачлар, җиде календарь көннән артмый.

8.6.15. Кыйммәтле агачлардан һәм куаклардан тыш, агачларны сүтү шәхси төзелеш зонасында җир кишәрлекләре милекчеләренә үз акчалары хисабына мөстәкыйль башкарыла.

8.6.16. Предприятие, оешма җитәкчеләре, яшел үсентеләре һәм газоннары булган шәхси торак йорт хуҗалары бурычлы:

- яшел мәйданнарны саклап калу;
- яшел мәйданнарны квалификацияле карау;
- төзелеш калдыкларын, Материалларны, зур габаритлы көнкүреш калдыкларын һ. б. туплауга юл куймаска.;
- корткычларга һәм авыруларга каршы көрәш чараларын күрергә, коры-коры суганны җыештырырга, яраларны кисәргә, агачларда купелны дәваларга;
- җәй көне коры һавада да газон, чәчәк түтәлләре, агач һәм куакларга су сибәргә кирәк;

- газоннарны таптатып, аларга материаллар, ком, чүп-чар, кар, боз чиплары һ. б. туплауга юл куймаска.;

- юллар челтәрен үзгәртү һәм җиһазларны урнаштыру белән яңадан планлаштыру бары тик билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проектлар буенча гына башкарыла;

8.7. Юлларны карап тоту һәм эксплуатацияләү

8.7.1. Муниципаль берәмлек территориясендә юл өслекләрен саклау максатыннан тыела:

- йөк ташу;

- рельс, бүрәнә, тимер Балкыш, торба, кирпеч, башка авыр әйберләр урамнарында төяү-бушату эшләре вакытында ташлау һәм аларны складлау;

- каты өслекле җирлек урамнары буйлап трасса йөрешендәге машиналар арасы;

- квартал эчендәге җәяүлеләр сукмакларында, тротуарларда зур йөк транспортының хәрәкәте һәм тукталышы.

8.7.2. Оешмалар 8.2.1 пунктында күрсәтелгән затлар белән килешүләр нигезендә муниципаль берәмлек территорияләрен җыештыралар. чын кагыйдәләр.

8.7.3. Муниципаль берәмлек чикләрендә (гомуми файдаланудагы автомобиль юлларыннан, күперләрдән, тротуарлардан һәм федераль һәм региональ әһәмияттәге башка транспорт инженерлык корылмаларыннан тыш) гомуми файдаланудагы автомобиль юлларын, күперләрне һәм башка транспорт инженерлык корылмаларын агымдагы һәм капиталь ремонтлау, карап тоту, төзү һәм реконструкцияләү Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты белән булган шартнамәләр буенча капиталь план нигезендә башкарыла кушымта.

8.7.4. Светофорларны, юл билгеләрен, урам хәрәкәте иминлеген тәэмин итүнең башка объектларын эксплуатацияләүне, агымдагы һәм капиталь ремонтлауны Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты белән шартнамәләр буенча оешмалар башкара.

8.7.5. Җир асты челтәрләре карамагындагы оешмалар коммуникация люкларының капкалары һәрвакыт юл өслеге дәрәҗәсендә торсын, даими рәвештә төзек һәм ябык булсын өчен күзәтеп торырга тиеш.

Урамнарның һәм тротуарларның машиналар йөри торган өлешендә урнашкан люкларның, коеларның капкачларын, зыян күргән яки җимерелгән очракта, кичекмәстән бакчага салырга һәм 6 сәгать эчендә коммуникацияләр карамагында булган оешмалар тарафыннан яңадан торгызырга кирәк.

8.8. Олы Карауҗа авыл җирлеге территориясен яктырту

8.8.1. Урамнар, юллар, мәйданнар, яр буе, күперләр, бульварлар һәм җәяүлеләр аллеялары, җәмәгать һәм рекреацион территорияләр, торак кварталлар, микрорайоннар, торак йортлар, сәнәгать һәм коммуналь оешмалар территорияләре,

шулай ук керү аркалары, юл билгеләре һәм күрсәткечләр, торак пунктлар турында мәгълүмат элементлары караңгы вакытта Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты раслаган расписание буенча яктыртылырга тиеш.

Әлеге объектларны яктырту бурычы аларның милекчеләренә яки милекче тарафыннан вәкаләтле затларга йөкләнә.

8.8.2. Муниципаль берәмлек территориясен яктырту, билгеләнгән тәртиптә бирелгән җир кишәрлекләренең милекчеләре булган оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә, физик һәм юридик затлар белән шартнамәләр буенча энергия белән тәэмин итүче оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Җир, төзелеш һәм ремонт эшләрен оештыру һәм үткәрү

8.9.1. Клиент бурычлары

8.9.1.1. Клиент бурычлы:

8.9.1.1.1. Эшләрне җитештерә башлаганчы аларны җитештерүгә рөхсәт (ордер) рәсмиләштерергә кирәк.

Эшләр башланганчы милекченең, җир кишәрлегеннән файдаланучының җир эшләре башлану, объектны карап тотуны һәм техник эксплуатацияләүне гамәлгә ашыручы оешма турында хәбәр итәргә кирәк.

Заказчы эш җитештерүчегә эш башкаруга ордер рәсмиләштерергә хокуклы.

8.9.1.1.2. Подрядчы оешма тарафыннан эшләр башкарылган очракта аңа җир эшләре башкаруга ордерның оригиналын тапшырырга.

8.9.1.1.3. Эшләр җитештерүче алмашкан очракта (башка оешма объектын тапшыру), ордерны кичекмәстән башка хезмәткәргә яки оешмага яңадан рәсмиләштерергә.

8.9.1.1.4. Автомобиль юллары буйлап хәрәкәтне вакытлыча чикләү (вакытлыча туктату) турында Башкарма комитет күрсәтмәсен алу, кирәк булганда хәрәкәтне мондый чикләү (туктату).

Автомобиль юлларында транспорт чаралары хәрәкәтен вакытлыча чикләү яки вакытлыча туктату очрагында информацион калкан мондый хәрәкәтне чикләү (туктату) башланганчы биш көннән дә соңга калмыйча урнаштырылырга тиеш.

8.9.1.1.4. Ордерда күрсәтелгән эшләрне башкару срокларын үтәүне контрольдә тотарга. Җир эшләренә ордер 2 айга кадәр бирелә. Ордерда күрсәтелгән эш срогы 1 айга кадәр озайтыла.

8.9.1.1.5. Ордерда күрсәтелгән срокларда эшне төгәлләргә мөмкинлек бирми торган сәбәпләр килеп туган очракта, Башкарма комитетка эшләрне башкару срокларын ордерда күрсәтелгән эшләрне башкару срогы чыкканчы биш календарь көннән дә соңга калмыйча озайту үтенече белән мөрәҗәгать итәргә кирәк.

8.9.1.1.6. Бозылган юл өслеген, яшел мәйданнарны һәм башка төзекләндерү элементларын үз акчалары белән торгызу өчен җаваплы.

Асфальт-бетон өслеген торгызу сыйфатлы һәм машиналар йөрү өлешенең яки тротуарның бөтен киңлегенә һәм комплексына, шул исәптән машиналар йөрү өлешенә, борт ташына, тротуарларга, яшелләндерелгән территорияләргә тиеш.

8.9.1.1.7. Объектны муниципаль ихтыяҗлар өчен файдалануга кайтару турындагы актка кул куелганнан соң билгеләнгән вакыт эчендә (биш ел) торгызу эшләрен башкаруның гарантия срогын тәэмин итәргә.

Төзекләндерүне торгызу буенча башкарылган эшләрне һәм эшләрне кабул итү Башкарма комитет вәкилләре һәм эшләрне җитештерүче тарафыннан имзалана торган акт белән тулысынча рәсмиләштерелә. Юл катламы бозылу белән бәйле инженер-коммуникация (җир) эшләрен башкарганда башкарылган эшләрне кабул иткәндә шулай ук Россия Эчке эшләр министрлыгының ЮХИДИ бүлеге Зеленодольск шәһәре һәм ЗМР буенча вәкилләре катнашында башкарыла.

8.9.1.1.8. Ордерда күрсәтелгән эш срогы чыкканнан соң өч көн эчендә объектны Тышкы төзекләндерү элементларын бозуга бәйле эшләр башкарылганнан соң башкарылган эшләрне кабул итү һәм төзекләндерүне торгызу акты белән тапшырырга.

8.9.1.1.9. Кышкы чорда (1 ноябрьдән 31 мартка кадәр) эшләр башкарылган очракта, ордерда күрсәтелгән эш срогы чыкканнан соң өч көн эчендә җимерелгән төзекләндерү элементларын һәм юлларны торгызу буенча арадаш кабул итү актын рәсмиләштерергә.

Җимерелгән төзекләндерү элементларын һәм юлларны ахыргы торгызу 8.9.8.6 пунктында билгеләнгән тәртиптә башкарыла һәм төзекләндерү элементларын һәм юлларны торгызу эшләре тәмамланганнан соң өч көн эчендә кабул итү акты белән тапшырыла.

Элек бирелгән ордерларны ябу срокларын һәм тәртибен системалы рәвештә (ике тапкырдан артык) бозган очракта заказчыга җир эшләрен башкаруга рөхсәт алудан баш тартырга мөмкин.

8.9.1.1.10. Эш барышында проект карарларына төзәтмәләр кертелгән очракта, тиешле килештерүләр белән төзәтелгән проект документларын тапшырып, ордерга тиешле үзгәрешләр кертергә кирәк.

Гамәлдәге ордерга үзгәрешләр һәм өстәмәләр бирү урыны буенча гына кертелә.

Заказның эффекты очракларда туктатылырга мөмкин:

- ордерны рәсмиләштерүнең билгеләнгән тәртибен бозуларны ачыклау, рөхсәтләрнең гамәлдә булуын вакытлыча туктату, килештерүләр нигезендә ул бирелгән;
- төзелеш мәйданы янында урнашкан биналарның һәм корылмаларның конструкцияләре һәм элементлары деформацияләре барлыкка килү.

Ордерның гамәлдә булуын туктатып тору кызыксынган затларның хәбәрләре нигезендә башкарыла. Ордерда аның гамәлдә булу срогы турында билге куела. Ордер эшчәнлеге торгызу язмача мөрәҗәгать буенча бозуларны бетерүне раслау белән башкарыла.

8.9.1.1.12. Ордерда күрсәтелгән эшләр башланганнан соң 10 көн эчендә, эш вакыты дәвамында башланмаган очракта, ордерны гамәлдән чыгару турында гариза белән мөрәҗәгать итәргә кирәк.

Аннулирование ордера башкарыла шулай ук очракларда:

- төзелеш объектында кешеләрнең тормышына яки сәламәтлегенә куркыныч янаулар яисә бетерү өчен башка подрядчы оешмаларны яки җирлек хезмәтләрен җәлеп итү таләп ителә торган транспорт хәрәкәте барлыкка килү;
- ордер гамәлен туктатканнан соң эш алып бару яки аны туктатуга китергән сәбәпләрне төзәтмәү;
- ордерны рәсмиләштерүнең, аңа нигезләнеп бирелгән рөхсәтләрнең (документларның, килештерүләрнең) гамәлдә булуын туктатуның билгеләнгән тәртибен тупас бозуларны ачыклау.

8.9.2. Эш җитештерүче бурычлары

Эшне башкару өчен күрсәтелгән рөхсәт алган оешма башкара ала. Оешма ордерда күрсәтелә.

8.9.2.1. Эш җитештерүче бурычлы:

8.9.2.2. Объектта эшләр башкарыла торган җир участогына ордер, хокук билгели торган документ оригиналларына, расланган проект документларына, ә автомобиль юллары буенча транспорт чаралары хәрәкәте вакытлыча чикләнгән яки вакытлыча туктатылган очракта автомобиль юллары буенча транспорт чаралары хәрәкәтен вакытлыча чикләү (вакытлыча туктату) турында ЗМР Башкарма комитетының боерыгына һәм юл хәрәкәтен оештыруның схемасына ия булу һәм аларны оешма вәкилләренә күрсәтү, җитештерүне контрольдә тоту, шул исәптән ЗМР Башкарма комитетының Административ-техник инспекция идарәсе хезмәткәрләренә дә.

8.9.2.3. Эш урынында эш төрен, заказчы, эш җитештерүче һәм аның подрядчыларының исемнәрен (субподряд шартнамәләре булган очракта), эшләрне башлау һәм тәмамлау срокларын, транспорт чаралары хәрәкәтен вакытлыча чикләү яки вакытлыча туктату вакытын (хәрәкәтне шундый чикләү (туктату) кирәк булса), эшләрне башкару өчен җаваплы вазыйфаи затларның фамилияләрен, исемнәрен, атамаларын, аларның эш телефоннары номерларын күрсәтеп мәгълүмат щитын урнаштырырга. Төзелеш, ремонт, җир эшләре башкару өчен җаваплы зат, эш башкару вакытында эш урынында булырга тиеш.

8.9.2.4. Юл хәрәкәтен оештыру схемасы нигезендә Куркынычсыз юл хәрәкәте шартларын тәэмин итү.

8.9.2.5. Барлык вакытлы билгеләрнең, шулай ук җитештерү зонасындагы юл хәрәкәтен җайга салуның техник чараларының сакланышын һәм тотылуын тәэмин итәргә.

8.9.2.6. Төзелеш мәйданын (эшләрне җитештерү зонасын) җирлек урамнары белән тоташтыручы вакытлыча керү-чыгу юлларын урнаштыру, аларны каты өслекле һәм автомойка белән җиһазлау зарур.

8.9.2.7. Эшне башкаруны тикшереп торучы органнар вәкилләрен, шул исәптән ЗМР Башкарма комитетының Административ-техник инспекция идарәсе хезмәткәрләрен төзелеш мәйданчыгына (эшләрне җитештерү зонасына) керүне тәэмин итәргә.

8.9.2.8. Транспорт һәм җәяүлеләрнең куркынычсыз хәрәкәтен тәэмин итә торган эш зонасын коймалауны, эш җитештерү зонасына кергән объектларның сакланышын тәэмин итә, юл хәрәкәтен оештыруның килешенгән схемасы нигезендә юл хәрәкәтен оештыруның техник чараларын, койма һәм юнәлеш җайланмаларын, 1,5 м киңлектәге тимер юл тимер юллары булган җәяүлеләр күперләрен, койма почмакларындагы Кызыл фонарьларны һәм кимендә һәр 50 м сакчы буенда.

Койма почмакларында (өлешчә яки тулысынча) тротуар яки машина йөртү өлеше, гамәлдәге нормалар нигезендә вертикаль тамга ясалырга тиеш. 1 метрдан артык тирәнлектәге котлованнар (траншеялар) урнаштырылырга тиеш түгел.

Җәяүлеләр хәрәкәтен оештыру өчен урамнарның ике ягында да ким дигәндә 1,5 м киңлектәге тротуар полосалары калырга тиеш, шул ук вакытта алар тимер юлны мәҗбүри урнаштыру белән бөтен киңлектә койма булырга тиеш.

8.9.2.9. Эшләр башкарганда ишегалларына (кварталларга) керүне һәм төзелешкә керүне траншея һәм җәяүлеләр күперләре аша чыгу юлларын урнаштыру юлы белән тәэмин итәргә. Кыш көне алар кардан һәм боздан системалы рәвештә чистартырга, ком сибәргә тиешләр.

8.9.2.10. Материаллар туплауны, техниканы вакытлыча саклауны һәм көнкүреш шәһәрчеген урнаштыруны ордерны рәсмиләштергәндә килештерелгән оешмалар тарафыннан килештерелгән проект (төзелеш, җитештерү) нигезендә оештырырга, андый материалларны, техника эшләр урынына ордерда күрсәтелгән оешмаларда ордерны теркәгәннән соң гына җитештерергә һәм гамәлдәге объектларның сак зоналарына кертелгәннән соң гына (кирәк булганда, булган объектларның сак зоналарында территорияне вакытлыча биләргә) алырга.

8.9.2.11. Төзелеш мәйданчыгын (эшләрне җитештерү зонасын) тиешле хәлдә тоту. Җиһазлар, төзелеш материаллары, чүп-чар , грунт, кар, төзелеш җитештерү калдыкларын туплау, шулай ук төзелеш мәйданчыгы территориясе артына көнкүреш вагоннары урнаштыру тыела.

8.9.2.12. Төзелеш мәйданчыгында каты көнкүреш калдыкларын, эре габаритлы һәм төзелеш чүп-чарын, шулай ук башка җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю өчен контейнерлар һәм (яки) бункерларның булуын тәэмин итәргә.

8.9.2.13. Каты көнкүреш калдыкларын, эре габаритлы һәм төзелеш чүбен, шулай ук җитештерүнең һәм куллануның башка калдыкларын билгеләнгән тәртиптә төзелеш мәйданчыгыннан чыгаруны оештыруны тәэмин итәргә.

8.9.2.14. Төзелеш мәйданчыклары, төзелеш материаллары җитештерү объектлары (ЖБИ заводлары, эретелгән төеннәр һ.б.)

автотранспорт тәгәрмәчләрен чистарту (юу) пунктлары белән мәҗбүри рәвештә җиһазланырга тиеш.

Җирлек территориясенә автотранспортның тәгәрмәчләре белән грунт һәм пычрак чыгару тыела. Объектның чигеннән (урам ягыннан-юлның машиналар йөрү өлешенә кадәр) 10 метрлы зона территорияләрен җыештыру һәм карап тоту өчен җаваплылык 50 метрлы төзелеш зонасы чикләрендә объекттан чыгу чигеннән төзелеш оешмаларына йөкләнә.

Төзелеш мәйданчыгы территориясендә грунт туплау тыела , ул койма биеклегеннән артып китә.

8.9.2.15. Генераль Подрядчы төзелеш оешмасы подъезд юлларын чиста тотуны, төзелеш мәйданчыкларын төзекләндерүне һәм карап тотуны, җәяүлеләр өчен куркынычсыз вакытлы тротуарлар урнаштыруны, тәүлекнең төнге вакытында төзелеш мәйданчыгы коймаларын, автотранспорт керү урыннарын һәм җәяүлеләр өчен вакытлыча тротуарларны яктыртуны тәэмин итәргә, төзелеш эшләре тәмамланганнан соң төзекләндерү эшләре алып барыла торган мәгълүматка ия булырга тиеш. Төзелеш мәйданын киртәләү проект нигезендә билгеләнгән тәртиптә башкарылырга тиеш. Фехтовкалау каты һәм ышанычлы булырга тиеш, чит кешеләрнең төзелеш мәйданына кермәсен.

Эшләр тәмамлангач урманнар сүтелергә һәм бер атна эчендә чыгарылырга тиеш.

8.9.2.16. Ордер шартларын, шул исәптән топосъемкада күрсәтелгән эшләрне җитештерү зонасы чикләрен үтәү буенча, шулай ук эшләрне башкару срогы буенча башкару (срогы чыккан ордер буенча эшләр ордерсыз эшләргә тиңләштерелә)башкару.

8.9.2.17. Башкарма комитет карары нигезендә, автомобиль юллары буенча транспорт чаралары хәрәкәтен вакытлыча чикләү (вакытлыча туктату) тәртибен һәм срокларын үтәргә.

8.9.2.18. Юл хәрәкәтен оештыруның гамәлдәге схемасын вакытлыча бозып эшләгәннән соң, проектта башкача каралмаган булса, юл хәрәкәтен җайга салу техник чараларының даими дислокациясен тулысынча торгызырга.

8.9.2.19. Төп эшләр тәмамлангач, бозылган төзекләндерүне торгызырга һәм ордерда күрсәтелгән срокта тергезү эшләреннән соң Материалларны, конструкцияләрне, төзелеш чүп-чарларын, киртәләрне бетерергә.

8.9.2.20. Яңа төзелеш яки шәхси торак йортларны, дачаларны һәм башка азкатлы төзелешләрне реконструкцияләгәндә әлеге Кагыйдәләрнең 3.2 пунктында билгеләнгән территориянең санитар торышы өчен җаваплылык төзүчеләргә бирелә. Индивидуаль торак йорт төзелеше тәмамлангач хуҗа төзелеш процессында бозылган подъезд юлларын үз хисабына торгызырга тиеш.

8.9.2.21. Индивидуаль төзелеш алып барганда эре габаритлы, көнкүреш чүп-чарын һәм төзелеш калдыкларын җыю һәм чыгару өчен җаваплылык төзүчегә

йөкләнә. Төзелеш калдыкларын хуҗасы махсус оешма белән өстәмә килешү буенча үз хисабына чыгарырга тиеш. Югарыда күрсәтелгән чүп-чарны җыю өчен төзүче үз территориясендә шәхси чүп җыючы (контейнер, бункер) урнаштырырга тиеш.

8.9.3. консервланган төзелеш объектлары

8.9.3.1. Консервланган төзелеш объектын карап тоту өчен җаваплылык заказчы-төзүчегә йөкләнә.

8.9.4. Ордерлар җитештерелә торган эшләр.

Зеленодольск муниципаль районы башкарма комитеты тарафыннан бирелгән ордер нигезендә түбәндәге эшләрне башкару рөхсәт ителә:

8.9.4.1. чыгару (алу), соскрытие һәм эшләү грунта, шул исәптән аның планировка астында теләсә нинди алдагы эш төрләре;

8.9.4.2. юл киемен, тротуарларны, юл кырларын, аеру полосаларын, яшел үсентеләр зоналарын ачу;

8.9.4.3. әлеге бүлектәге 5 пунктта күрсәтелгән юл эшләренең барлык төрләре;

8.9.4.4. биналарны, төзелешләрне, корылмаларны, йорт хуҗаларын һәм башка инженерлык коммуникацияләрен төзү, реконструкцияләү, ремонтлау (капиталь ремонтлау) вакытында җир эшләрен җитештерү, аларны салу ысулына бәйсез рәвештә, шул исәптән инженерлык коммуникацияләрен төзелеш тапларыннан чыгару буенча җир эшләре; төзелеш мәйданчыгы аша транзит аша үтүче инженерлык коммуникацияләрен төзү, реконструкцияләү, ремонтлау (капиталь ремонт) буенча җир эшләре аның чикләрендә тоташу нокталары булган; капиталь төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү, капиталь ремонтлау максатларында бирелгән җир кишәрлегеннән читтә төзелеш (реконструкция, капиталь ремонт) вакытлыча инженерлык коммуникацияләрен урнаштырганда җир эшләре;

8.9.4.5. электр тапшыру, элемтә линияләрен, электр транспортының контакт челтәрен, яктырту баганаларын урнаштыру (алыштыру) ;

8.9.4.6. шпунт сугу, субай кору (шул исәптән проект-тикшеренү эшләре стадиясендә сынау субайлары);

8.9.4.7. инженерлык эзләнүләрендә казу эшләрен җитештерү, геодезик билгеләр кую;

8.9.4.8. 8.9.4.8. алыштырыла торган койма Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты биргән ордер нигезендә билгеләнгән булса, вакытлыча коймалар һәм коймалар урнаштыру (алыштыру) һәм урнаштыру, шул исәптән вакытлыча төзелеш мәйданчыкларын, эш башкару зоналарын вакытлыча киртәләр, алыштырудан тыш, планлы нигезләмәне үзгәртмичә генә, шулай ук даими коймалар һәм коймалар урнаштыру һәм алыштыру;

8.9.4.9. стационар юл киртәләрен һәм тимер юл җайланмаларын урнаштыру;

8.9.4.10. төзелеш урманнарын һәм стационар каланчаларны реконструкцияләгәндә, биналарның һәм корылмаларның фасадларын

капиталь һәм агымдагы ремонтлаганда, шулай ук биналарның (корылмаларның)фасадларын тикшергәндә урнаштыру;

8.9.4.11. территорияләрне төзекләндергәндә һәм яшелләндергәндә җир, юл эшләрен җитештерү, шул исәптән агачлар утыртканда (күчереп утыртканда), бозылган төзекләндерүне җирле һәм комплексны торгызганда;

8.9.4.12. стационар булмаган һәм капитал булмаган вакытлы файдаланудагы объектлар, күмәк бер катлы гаражлар, ачык автостоянкалар, җәмәгать бәдрәфләре, спорт мәйданчыклары һәм башка корылмалар төзегәндә җир эшләрен җитештерү;

8.9.4.13. 0,3 М күмелгән вакытта җирлекнең инфраструктура элементларын, шул исәптән аерым торучы реклама конструкцияләрен, шулай ук 0,3 м дан артык булган сәүдә, тукталыш һәм башка павильоннарны яисә 10 кв. метрдан артык мәйданлы павильоннарны урнаштыру;

8.9.4.14. төрле материалларны, конструкцияләрне, җиһазларны складлау;

8.9.4.15. авария эшләре җитештерү һ б.

8.9.5. Ордерсыз җитештерергә рөхсәт ителгән эшләр

ЗМР башкарма комитетыннан ордер алу түбәндәге эшләрне башкару өчен кирәк түгел:

8.9.5.1. ярыкларны ябу, юл өслеге деформация сутуралары;

8.9.5.2. юл өслеген эшкәртү;

8.9.5.3. кое, репер, газ һәм кабель келәмнәрен алыштыру һәм көйләү;

8.9.5.4. юл сулары системасын пычрактан, чүп-чардан, бу корылмаларны эшләүне кыенлаштыручы чит әйберләрдән чистарту;

8.9.5.5. юл хәрәкәтен оештыруның техник чараларын тышкы ремонтлау, аларның аерым элементларын алыштыру, тротуарларга һәм 0,3 м га кадәр күмелгән юл билгеләре өчен тимер-бетон нигезле яшел үсентеләр зонасына урнаштыру;

8.9.5.6. юл хәрәкәтен чикләмичә генә башкару шарты белән, күперләрдә, юлүткәргечләрдә, деформацион тегү элементларын, яктырту баганаларын, парапетларны, кәрниз ташларын, тротуар плитәләрен, Тау һәм конусларны ремонтлау белән бәйле тоннельләрдә эшләр;

8.9.5.7. яшел мәйданнарны карау (җимерелгәннәр өчен куаклар утырту да кертеп), парклар, бакчалар, скверлар җәяүле юллар;

8.9.5.8. 10 кв. метрга кадәр мәйданлы павильоннарны җир эшләре җитештермичә урнаштыру;

8.9.6. Авария хәлендәге эшләрне башкару тәртибе

8.9.6.1. Аларга караган коммуникацияләрдә авария турында сигнал алган вакытта инженерлык коммуникацияләре хуҗалары кичекмәстән аварияле бригада җибәрергә тиеш, ул җаваплы зат җитәкчелегендә аварияне бетерергә, юл хәрәкәте иминлеген һәм якын-тирәдә урнашкан инженерлык

коммуникацияләренең һәм башка объектларның сакланышын тәэмин итәргә тиеш.

8.9.6.2. Аларны эксплуатацияләү яки төзелеш эшләрен башкарганда булган аварияләрне бетерү максатыннан инженерлык коммуникацияләрендә һәм корылмаларында авария-торгызу эшләрен (шул исәптән аерылышуларны) җитештерү, объектның хуҗасы тарафыннан Башкарма комитетка тапшырыла торган эшләрне җентекләп географик (адреслы) бәйләп, авария телефонограммалары (факсограммалар) нигезендә хәл ителә.

Авария хәлендәге телефонограмма (факсограмма) җибәрү белән бер үк вакытта аварияне бетерә торган оешма тәүлек дәвамында Башкарма комитетта авария хәлендәге эшләр башкаруга ордер рәсмиләштерергә тиеш.

Кичке һәм төнге вакытларда, ял көннәрендә һәм бәйрәм көннәрендә башкарма комитетта ордер рәсмиләштерелгән очракта авария хәлендәге эшләрне башкарырга рөхсәт ителә.

8.9.6.3. Авария зонасында җир асты коммуникацияләре булган оешмаларга, телефонограмма алганда, авария булган урынга, башкарма рәсемнәр белән вәкилне җибәрергә, ведомство карамагындагы коммуникацияләрнең (корылмаларның) урнашкан урыннарын ачыкларга һәм эш ысулын килештерергә бурычлы.

Юл йөрү өлешендә авария хәлендәге эшләрне башкару тәртибе шулай ук ЗМР буенча Россия Эчке эшләр министрлыгының ЮХИДИ идарәсе белән килештерелергә тиеш.

Аварияне бетерү эшләре юлны тулысынча яки өлешчә ябуны таләп итсә, Россия Эчке эшләр министрлыгының ЮХИДИ идарәсе башкарма комитет белән берлектә үтүне вакытлыча ябу, транспортны карау маршруты һәм зыянны (кызыксынган эксплуатацион оешмалар белән бергә) билгеләү турында оператив карар кабул итә.

8.9.6.4. Аварияне бетерү эшләре урынында даими рәвештә авария хәлендәге эшләрне башкаручы оешманың үзендә хезмәт таныклыгы һәм Башкарма комитет тарафыннан бирелгән ордеры булган җаваплы вәкиле яки Башкарма комитетка җибәрелгән эшләрне җентекле географик (адреслы) бәйләвеч белән телефон программасының (факсограмманың) күчермәсе булырга тиеш.

8.9.6.5. Төрле материаллар һәм җиһазлар туплаган яки авария булган урында туфрак яки төзелеш чүп-чарын чүп-чардан арындырган оешмалар, әгәр бу авария хәлендәге эшләргә комачауласа, аварияне бетерү буенча эш алып баручы оешма таләбе буенча, кичекмәстән һәм үз хисабына эш зонасын бушатырга тиешләр.

8.9.6.6. Аварияләр, нинди генә коммуникация (корылма) булуга карамастан, авария хәлендәге аерылышулар урыннарында тулысынча төзекләндерелүгә карамастан, биш тәүлек эчендә бетерелергә тиеш.

Эшне башкаручы оешма аварияләрне вакытында бетермәү һәм төзекләндерүне торгызу өчен җаваплы.

8.9.6.7. Авария бетерелгәч, траншеяны (котлованны) тутыру һәм чүп-чарны җыештыру эшен башкарган оешма объектны тулы күләмдә төзекләндерүне торгызу буенча башкарылган эшләрне кабул итү акты белән, муниципаль берәмлек Башкарма комитетының вәкаләтле органнары тарафыннан кабул итү актын рәсмиләштереп тапшыра.

8.9.6.8. Төзекләндерү һәм яшелләндерү эшләрен махсус оешмалар башкарырга тиеш.

Шул ук вакытта юл йөрү өлешенең һәм тротуарларның каплануын торгызу эшләре ел вакытына карамастан (автотранспортның һәлакәтсез хәрәкәтен һәм механикалаштырылган җыештыруны тәэмин итү өчен) 24 сәгать эчендә башкарылырга тиеш.

8.9.6.9. Кышкы чорда (1 ноябрьдән 31 мартка кадәр) эшләр башкарганда, кече архитектура формаларын, яшел үсентеләрне торгыза алмау һәм асфальт өслеген яңадан торгызу зарурлыгы 25 апрельдән 31 майга кадәр төзекләндерүне башкарырга тиеш.

8.9.6.10. Авария-торгызу эшләре объекты төзекләндерүнең һәм юл-ремонт эшләренең фактик үтәлешен һәм аларның сыйфатын тикшергәннән соң контрольдән төшерелә, бу турыда эшләрне башкаручы оешма вәкилләре, территориянең баланс тотучысы, муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты, шулай ук муниципаль берәмлекнең башкарма комитетының вәкаләтле органнары, шулай ук ЗМР буенча Россия Эчке эшләр министрлыгының ЮХИДИ идарәсе (эшләр йөрү өлешендә башкарылган булса) катнашында акт төзелә.

8.9.6.11. Авария хәлендәге эшләр җитештерү зонасын төзекләндерү эшләрен вакытында башкарып булмаса, әлеге эшләрне башкаруга Башкарма комитетта ордер рәсмиләштерелергә тиеш. Срогы чыккан ордер буенча эшләр ордерсыз эшләргә тиңләштерелә.

8.9.6.12. Авария хәлендә планлы эшләр башкару тыела.

8.9.6.13. Трассаның гомуми озынлыгы (траншея) булган инженерлык коммуникацияләрендә авария эшләрен башкару зарурлыгы белән 10 метрдан артык эш башкаруга ордер план эшләренә ордер рәсмиләштерү өчен каралган тәртиптә рәсмиләштерелә.

8.9.7. Бозылган төзекләндерүне торгызу

8.9.7.1. Объектларны төзү, реконструкцияләү яки ремонтлау (капиталь ремонт) буенча эшләр башкарылганнан соң, башкарма комитет биргән ордерда күрсәтелгән срокларда төзекләндерү эшләре башкарыла.

8.9.7.2.

8.9.7.3. Траншея (котлована) күмелгәннән соң, урам аркылы кисешкән урыннарда һәм рельс юллары чикләрендә юл киемнәрен торгызу эшләре кичекмәстән башланып, 24 сәгать эчендә тәмамланырга тиеш, ә калган очракларда-өч тәүлек эчендә башкарылган.

Аны ачканнан соң юл киеме "автомобиль юллары" СНиП таләпләренә туры китереп торгызылырга тиеш 2.05.02-17.12.1985, ГОСТ Р 50597-93.

8.9.7.4. Траншея (котлована) күмү эшләрен җитештерүче юл киемнәрен яки тышкы төзекләндерү элементларын (яшел үсентеләр, кара туфрак белән каплау, үләннәр, печән юллары һәм мәйданчыклар, кече архитектура формалары һ. б.) түбәндәге эшләрне башкарганнан соң торгызырга, торгызырга тиеш:

- калган материалларны, артык грунтны, төзелеш калдыклары белән эш итү буенча технологик регламент нигезендә объекттан чыгару;
- ремонт эшләре барышында юл катламы механик бозылган очракта, торгызу күләме объектны карап тотуны һәм техник эксплуатацияләүне башкаручы оешма вәкиле һәм эшләрне җитештерүче катнашында зыян актын төзү белән комиссион рәвештә билгеләнә.

8.9.7.5. Траншеяларны (котлованнарны) машиналар йөрү өлешендә һәм тротуарларда торгызу срокларын үтәүне ЗМР Башкарма комитетының Административ-техник инспекция идарәсе контрольдә тота.

8.9.7.6. Асфальт-бетон катнашмаларын урнаштырганчы чиктәш полосаларны тоташтыруның төгәллеген тәэмин итү өчен эш җитештерүче аларны түбәндәге таләпләрне истә тотып башкарырга тиеш:

а) хәзерге асфальт кырлары горизонталь һәм Вертикаль сызыкларсыз булырга тиеш;

б) асфальт-бетон өслеге астындагы нигезләр коры һәм пычрактан чистартылырга тиеш;

в) нигезләре нечкә яки сыек битум яки 0,5 л / кв. м исәбеннән битум эмульсиясе белән эшкәртелергә тиеш.

Шулай итеп әзерләнгән урынга кайнар асфальт-бетон катнашмасы куела.

Яңа тезелгән һәм иске асфальтның парлаштыру урыннары җентекләп тикшерелә. Каплау өслеге тигез булырга тиеш, агым һәм ачык тегүләр юк.

Асфальт өслеген торгызу юлның һәм тротуарның бөтен киңлеге буенча башкарыла.

Юл катламын торгызу ел әйләнәсендә башкарыла.

Кышкы чорда (1 ноябрьдән 31 мартка кадәр) эшләр башкарылган очракта кардан һәм боздан кар чүплекләренә алып чыгу юлы белән тулысынча чистартылырга, эш урыннарын грунт белән капларга, юл киемнәре конструкциясенә туры китереп тиешле коэффициентка кадәр коэффициент белән ком һәм вак таштан нигезләрне әзерләргә, алга таба тыгызланып, кар белән тышлауны, кар ташын салдырырга кирәк бер үк меткадагы сыек асфальт-бетон яки бетон катнашмасы булган асфальт-бетон белән капланган.

8.9.7.7. Төзекләндерүне тулысынча торгызу 25 апрельдән 31 майга кадәр бара.

Технологик өзлеклелектә асфальт - бетон капламаларны торгызу тышкы һава температурасы 10° тан түбән булмаган көз һәм 5° тан ким булмаска тиеш.

8.9.7.8. Яшел зонаны торгызу үсемлек туфрагы белән генә (кар һәм бозсыз) өске катламны торгызу белән эшләнергә тиеш. Үсемлек туфрагы катламының калынлыгы

аның таралган урыннарында ким дигәндә 30 см булырга тиеш.тикшерү шурфларны өзеп ясала. Яшел зонаның урнашуы нәкъ горизонталь һәм вертикаль булырга тиеш.

8.9.7.9. Эш урынында утырту эшләре тәмамланганнан соң биш ел эчендә барлыкка килгән очракта заказчы аларны бетерүне тәэмин итәргә тиеш.

8.9.7.10 Оешма җитәкчеләре, прораблар, осталар һәм башка вазыйфаи затлар эшне сыйфатсыз башкару, юл һәм тротуарларны, яшел үсентеләрне, газоннарны, торак пунктларны төзекләндерү элементларын торгызу өчен җаваплы.

8.9.8. Җир, биек катлы эшләр башкарганда юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү .

8.9.8.1. Эшләрне җитештерүче килешенгән тәртипне, эшләрне башкаруның чиратын тәэмин итәргә, аларны үтәү вакытын үтәргә, юл хәрәкәте иминлеген оештырырга тиеш.

8.9.8.2. Юл йөрү өлешендә, тротуарларда, юл кырларында, бүлү полосаларында, урам газоннарында(яшел үсентеләр булган территорияләрдә) эш тәртибе һәм вакыты әлеге эшләр чорында юл хәрәкәтен оештыру схемасы белән билгеләнә.

8.9.8.3. Юл хәрәкәтен оештыру схемасы проект документлары составында эшләнергә тиеш.

8.9.8.4. Эш урыны билгеләнгән үрнәктәге калкан-заставкалар (вакытлыча юл бүлү су блоклары) белән коймаланган.

Урамнарның (магистральләрнең) юл өлешендә коймалардан тыш Кызыл габаритлы фонарьлар, юл билгеләре, транспорт, җәяүлеләр йөрү юллары күрсәткечләре һ. б. урнаштырыла.

Тышкы яктырткычлар булмаган очракта җәяүлеләр хәрәкәте зоналарында эш урыннары яктырткычлар белән җиһазландырылачак.

8.9.8.5. Эш башкарыла торган вазыйфаи затлар коймаларның булуы һәм торышы, яктырту һәм габаритлы фонарьларның эшләве, юл билгеләренең һәм күрсәткечләрнең эш тәмамланганчы сакланышы өчен җаваплы.

8.9.8.6. Эшләрне җитештергәндә биналарга керү һәм траншеялар (эшләр башкару зонасы) аша тимер юллы җәяүле күперләр кую юлы, шулай ук янгынга каршы хезмәт органнары, Россия Эчке эшләр министрлыгының ЮХИДИ идарәсе белән килештерелгән эшләр тәртибе нигезендә ишегалларына иректе керү юллары тәэмин ителергә тиеш.

8.9.8.7. Расланган проект (төзелеш, эшләрне оештыру) нигезендә эш зонасын тулысынча төзекләндергәнче эшне башлау, объектта механизмнар, техника, материаллар, инвентарь, көнкүреш вагоннары урнаштыру тыела.

8.9.8.8. Урамның ике ягында да куркынычсыз җәяүлеләр хәрәкәтен тәэмин итү өчен ким дигәндә 1,5 м киңлектә үтү каралган булырга тиеш.аерым очракларда тротуар тулысынча ябылырга мөмкин, ләкин җәяүлеләрнең каршы тротуар буенча хәрәкәте мәҗбүри рәвештә сакланырга тиеш.

8.9.8.9. Биналар һәм корылмалар фасадлары өчен коймалар бу максатлар өчен махсус каралган, декоратив, чыдам һәм янгын куркынычсызлыгы буенча, төзелеш чорында төп үзлекләрен саклап калган Материаллардан башкарыла. Шул ук вакытта урамнарга чыга торган фасадларның түбән баскычлары мәҗбүри рәвештә ачык булмаган киемгә чыдам материаллардан эшләнергә тиеш.

8.9.8.10. Эш җитештерү зонасы җәяүлеләрнең куркынычсызлыгын тәэмин итү максатыннан, койма өстенә саклагыч козырек куела, ә тротуарда - транспорт хәрәкәте ягыннан тоткычлар белән җиһазландырылган җәяүлеләр өчен бизәү куела.

8.9.8.11. Инвентаризация хәзерге дәүләт стандартлары таләпләренә туры килергә тиеш.

8.9.8.12. Урамнарның машиналар йөрү өлешендә койма сыйфатында моның өчен махсус эшләнгән полимер материаллардан ясалган блоклар кулланылырга мөмкин. Бетон блокларны һәм тимер-бетон өемнәрне эш башкару зонасын койма итеп куллану тыела.

8.9.8.13. Эшләр җитештерү зонасын койма белән тәэмин иткәндә (урнаштырганда) эш җитештерүче ГОСТ 23407-78 "төзелеш-монтаж эшләре башкару участокларын һәм инвентарь төзелеш мәйданчыкларын коймалау" таләпләрен үтәргә тиеш. Аның өчен кирәк булган техник шартлар". Эш зонасы коймалары пөхтә кыяфәткә ия булырга тиеш: буялган, пычрактан чистартылган, юылган, тишекләр, зыян күргән участоклар, вертикальдән тайпылышлар, чит стикерлар, игъланнар, язулар булырга тиеш түгел.

8.9.8.14. Фехтовкалау һәм аларның элементлары рефектив материаллар белән эшләнергә һәм начар һава торышына чыдам буяулар белән буялырга тиеш.

8.9.8.15. Эш җитештерүче траншеялар аша җәяүлеләр корылмаларын тиешенчә тотуны тәэмин итәргә тиеш.

8.9.8.16. Урамнарның машина йөрү өлешендә һәм тротуарларда эшләр башкаручы эш җитештерүче юл хәрәкәте куркынычсызлыгының кирәкле техник чаралары белән җиһазландырылырга тиеш: яхшыртылган яктылык-техник характеристикалары, импульс сигнал уклары, фонарьлар, юл эшчеләре өчен чагылдыргыч кыстыргычлары булган махсус форма һәм юл техникасы өчен кызгылт сары төсле ялтыравыклы маяклар. Юл хәрәкәте иминлегенең техник чараларын урнаштыру ведомство төзелеш нормалары (ВСН 37-84) һәм ГОСТ Р 52289-2004 таләпләре нигезендә башкарыла. Күрсәтелгән акчалар булмаса, машиналар йөрү өлешендә эшне башлау тыела.

Юл билгеләрен урнаштыру урыннары һәм саны Юл хәрәкәтен оештыруның расланган схемасына туры килергә тиеш. Стандарт булмаган һәм өйдә ясалган юл билгеләрен һәм фехтовкалау үзенчәлекләрен кулланмыйча куллану тыела. Пульс атучылары көн вакытына карамастан кертелергә тиеш. Roadл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары һәм башка куркынычсызлык чаралары хәзерге дәүләт стандартлары һәм бу продукт җитештерүченең техник шартлары буенча эшләнергә тиеш.

8.9.8.17. Автомобиль транспорты һәм җәяүлеләр хәрәкәте булган урыннарда кое капкаларын ачу зарурлыгы белән люклар сигнализация чаралары белән һәм юл хәрәкәтен оештыруның типик схемалары нигезендә әйләнеп чыгу юнәлешен билгеләүче вакытлыча кисәтү билгеләре белән җиһазландырыла.

8.10. Җирлекнең әйләнә-тирәлегенә аерым таләпләр

8.10.1. Торак мохитне, урамнарны һәм юлларны төзекләндерү объектларын, мәдәни көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын проектлаганда әлеге объектларны картлар

һәм инвалидлар хәрәкәтенә ярдәм итүче элементлар һәм техник чаралар белән тәэмин итүне күздә тотарга кирәк.

8.10.2. Өлкән яшьтәге затларның һәм инвалидларның хәрәкәтенә ярдәм итә торган техник чараларны һәм җиһазларны проектлаштыру, төзү, урнаштыру заказчы тарафыннан расланган проект документлары нигезендә яңа төзелештә гамәлгә ашырыла.

8.11. Территорияне бәйрәм белән бизәү

8.11.1. Муниципаль берәмлек территориясен бәйрәмчә бизәү Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты карары белән җирлекнең дәүләт һәм бәйрәмнәрен уздыру чорына, мөһим вакыйгаларга бәйле чаралар үтәлә.

Биналарны, корылмаларны рәсмиләштерү аларның хуҗалары тарафыннан муниципаль берәмлек территориясен бәйрәмчә рәсмиләштерү концепциясе кысаларында гамәлгә ашырыла.

8.11.2. Тантаналы һәм бәйрәм чараларын уздыруга бәйле эшләр оешмалар тарафыннан үз акчалары исәбеннән, шулай ук Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты белән Олы Карауҗа авыл җирлеге бюджетында каралган чаралар чикләрендә башкарыла.

8.11.3. Бәйрәм бизәлеше түбәндәгеләрне үз эченә ала: флаглар, лозунглар, гирляндлар, панно, декоратив элементлар һәм композицияләр, стендлар, киосклар, трибуналар, эстрада урнаштыру, шулай ук бәйрәм иллюминациясе җайланмасы.

8.11.4. Бәйрәм бизәлеше концепциясе Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан расланган чаралар программасы һәм объектларны һәм бәйрәм бизәлеше элементларын урнаштыру схемасы белән билгеләнә.

8.11.5. Бәйрәм бизәлеше элементларын әзерләгәндә һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен җайга салуның техник чараларын төшерү, зыян китерү һәм күрү сәләтен киметү тыела.

8.12. Якындагы территорияләрне төзекләндерүдә биналар (биналар), корылмалар һәм корылмалар милекчеләренең катнашу тәртибе

8.12.1. Биналарның , корылмаларның һәм корылмаларның милекчеләре әлеге кагыйдәләрне үтәүне, төзекләндерү эшләре исемлеген системалы рәвештә үтәүне тәэмин итәргә тиеш.

8.12.2 Беркетелгән территориядә биналарның , корылмаларның һәм корылмаларның берничә милекчесе урнашкан очракта, аны төзекләндерү буенча йөкләмәләр алар арасында якларның килешүләрен бүлергә мөмкин.

8.12.3. Күпфатирлы йортлар урнашкан беркетелгән территорияләрдә төзекләндерү элементларын проектлау һәм урнаштыру буенча чаралар комплексын үтәүче оешмалар, Олы Карауҗа авыл җирлегендә яшәүчеләрнең уңайлы яшәү мохитен булдыру, Олы Карауҗа авыл җирлеге территориясенең санитар һәм эстетик торышын саклау һәм яхшырту максатларында, тиешле территорияләрдә территориаль иҗтимагый үзидарә органнары белән хезмәттәшлек итәләр.

9 бүлек.Инженер коммуналь челтәрләрнең эчтәлеге

9.1. Җир асты һәм җир өсте инженерлык коммуникацияләре (җылылык, су, газ -, телекоммуникация һәм канализация челтәрләре) хуҗалары-оешмалар:

9.1.1. Биналарны һәм корылмаларны, күпфатирлы торак йортларны гомуми файдаланудагы элемтә челтәренә асылмалы элемтә линияләрен кулланмыйча тоташтырырга;

9.1.2. Милекчеләр, шулай ук кызыксынган оешмалар белән килештереп, торак йортлар, биналар һәм корылмалар эчендә элемтәнең абонент челтәрләрен төзергә.

9.2. Җир асты һәм җир өсте инженерлык коммуникацияләре (җылылык, су, газ -, телекоммуникация һәм канализация челтәрләре) булган оешма-хуҗаларга тыелган:

9.2.1. Элемтә кабелен, биналарның фасадларын, диварларын, шулай ук башка корылмаларны һәм конструкцияләрне (мичләр, вентиляция конструкцияләре, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр, күмәк тән - һәм радиоприем антенналары, элемтә системалары антенналары, биналарга урнаштырылган антенналар урнаштыру өчен мастлар) беркетү сыйфатында файдалану, моннан тыш хосусый торак фондына карата 2 катлы һәм аннан кимрәк.

9.2.2. Элемтә кабелен, биналарның фасадларын, диварларын, шулай ук башка корылмаларны һәм конструкцияләрне (мичләр, вентиляция конструкцияләре, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр, күмәк тән - һәм радиоприем антенналары, элемтә системалары антенналары, биналарга урнаштырылган антенналар урнаштыру өчен мастлар) беркетү сыйфатында файдалану, моннан тыш хосусый торак фондына карата 2 катлы һәм аннан кимрәк.

9.2.3. Юл билгеләрен, светофорларны, мәгълүмат панельләрен урнаштыру өчен эшләнгән корылмаларны һәм конструкцияләрне кабель урнаштыру өчен куллану, светофор һәм такта белән идарә итү өчен бер юл киселешендә эшләнгән элемтә кабельләреннән кала.

9.2.4. Автомобиль транспорты өчен ике полосадан артык киңлектәге машина юлы белән урам элемтә кабеленең биеклегенә һәм кабельне асып кую ысулына карамастан, һава юлы белән кисешүе.

9.2.5. Элемтә кабельләрен һава юлы белән урнаштыру кабель биеклегенә һәм автомобиль транспорты хәрәкәте өчен машина юлы белән урамнарны асып кую ысулына карамастан.

10 нчы бүлек. Бу кагыйдәләрнең үтәлешен контрольдә тоту һәм аларны бозу өчен җаваплылык

10.1. Әлеге кагыйдәләрне үтәмәгән өчен җаваплылык муниципаль берәмлек территориясендә даими яки вакытлыча яшәүче яки үз эшчәнлеген башкаручы барлык юридик, физик һәм вазыйфаи затларга йөкләнә.

10.2. Әлеге кагыйдәләрне бозган өчен гражданнарны һәм вазыйфаи затларны җаваплылыкка тарту Россия Федерациясе Административ хокук бозулар кодексы, административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы һәм Россия

Федерациясе һәм Татарстан Республикасының башка закон чыгару һәм норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

10.3. Бу кагыйдәләрне бозган өчен административ хокук бозулар турында беркетмәләрне рәсмиләштерү хокукыннан Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы Административ хокук бозулар турындагы кодекслар нигезендә дәүләт инспекцияләүче, контрольләүче, күзәтчелек һәм башка органнар хезмәткәрләре файдалана.

10.4. Административ хокук бозу турындагы беркетмәләр нигезендә әлеге кагыйдәләрне бозучыларны административ җаваплылыкка тарту турындагы карарны административ комиссия, шулай ук РФ һәм ТР Административ хокук бозулар кодексы белән билгеләнгән компетенция чикләрендә органнар һәм вазыйфаи затлар кабул итә.

Муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү өлкәсендә транспорт чарасыннан йә милекче яки башка хуҗа тарафыннан йә җир кишәрлегенең йә башка күчемсез милек объектын файдаланып башкарыла торган, фото һәм кино төшерү, видеоязма функцияләренә ия булган махсус техник чараларны кулланып теркәлгән, Административ хокук бозу ачыкланган очракта яки фото чаралары- кино төшерү, видеоязма, административ хокук бозу турындагы беркетмә төзелми, ә административ хокук бозу турындагы эш буенча карар административ хокук бозу турындагы зат катнашыннан башка чыгарыла.

10.5. Административ җәза бирү затны үтәмәгән өчен административ җәза билгеләнгән вазыйфаны үтәүдән азат итми, шулай ук ул китергән матди зыянны каплау бурычлары да бар.

11. СОДЕРЖАНИЕ ФАСАДОВ ЗДАНИЙ, СООРУЖЕНИЙ

11.1 биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту үз эченә ала:

11.1.1 конструктив элементларны һәм фасадларны, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырекларын, балкон һәм Лоджа коймаларын, кәрнизләрне, подъездларны һәм аерым баскычларны, төшү һәм баскыч коймаларын, витриналарны, декоратив детальләрне һәм башка конструктив элементларны һәм аларның буяуларын вакытында ремонтлау һәм торгызу;

11.1.2 суүткәргечләрнең, суүткәргечләрнең һәм сливаларның төзек торышын тәэмин итү;

11.1.3 мөһерләү, тегү, ярык һәм чокыр;

11.1.4 чокыр тәрәзәләрен һәм подвалларга керү юлларын торгызу, ремонтлау һәм вакытында чистарту;

11.1.5 электр яктырту фасадында урнаштырылган төзек хәлдә тоту һәм аны караңгылык җиткәч кабызу;

11.1.6 фасад өслекләрен чистарту һәм чистарту, аларның торышына һәм куллану шартларына карап;

11.1.7 тәрәзәләрне, витриналарны, билгеләрне һәм күрсәткечләрне вакытында юу;

11.1.8 язмалардан, рәсемнәрдән, игъланнардан, плакатлардан һәм башка мәгълүмати-басма продукциядән, шулай ук граффитидан чистартылды.

11.2 биналарның, корылмаларның һәм корылмаларның фасад элементлары составына:

1) приямкалар, керү бүлмәләренә подвал һәм камераларның чүп-чары;

2) керү төркемнәре (баскычлар, мәйданчыклар, култыксалар, ишек өстендәге козыреклар, коймалар, ишекләр һ.б.);

3) цоколь һәм йомычка;

4) диварлар яссылыгы;

5) фасадларның чыгыш ясаучы элементлары (балконнар, көймәләр, эркерлар, карнизлар һ.б.);

6) түбәләр, шул исәптән рәшәткәләрне киртәләүче вентиляция һәм төтен торбаларын да кертеп, түбәгә чыгу һәм башкалар;

7) архитектура детальләре һәм облицовка (колонналар, пилястрлар, розеткалар, капительләр, фризалар, пояслар һ.б.);

8) торбалар, чокырлар һәм кертеп;

9) парапетлы һәм тәрәзә коймалары, рәшәткәләр;

10) тәрәзә, балкон, билбау, цоколь, свеслар һ.б. металл бизәлеше;

11) асылмалы металл конструкцияләр (әләм күтәрүчеләр, анкерлар, янгын баскычлары, вентиляция җиһазлары һ.б.);

12) панельләр һәм блоклар арасындагы горизонталь һәм вертикаль җөйләр (эре панельле һәм эре блок биналарның фасады);

13) пыяла, рамнар, балкон ишекләре;

14) биналарга якын урнашкан стационар киртәләр.

11.3. Тиешле бурычлар йөкләнгән биналарның, корылмаларның милекчеләре, башка хокук ияләре һәм башка затлар:

11.3.1. Кирәк булганда, ләкин кимендә елга бер тапкыр фасадларны чистартырга һәм юарга, методика буенча махсус техника һәм смывкалар кулланып;

11.3.2. Кирәк булганда, елга ике тапкыр, язын (җылылык системасын сүндергәннән соң) һәм көзен (җылыту сезоны башланганчы), тәрәзәләрне, балконнар һәм көймәләр ишекләрен, керү ишекләрен, химик чаралар белән чистартырга һәм юарга;

11.3.3. фасадның факттагы торышын исәпкә алып, агымдагы ремонтны, шул исәптән фасадның төсен дә, 5 - 6 ел эчендә даими рәвештә үткәрергә.;

11.3.4. Фасадның аерым элементларын (цоколь, крылец, баскыч, приямка, керү ишекләрен, капка, цоколь тәрәзәләрен, балконнар һәм көймә торбаларын, су агымы торбаларын, тәрәзә төбендәге утырмаларын, сызыкча ачышларны һәм башка конструктив элементларны) төзекләндерергә.

Ярдәм итүче ремонт кимендә өч елга бер тапкыр уздырылырга тиеш. Фасадларның конструктив элементлары һәм бизәлеше аларның нормаль тузган саен торгызылырга яисә кинәт зарарлану шартлары барлыкка килгәндә (аварияләр, стихияле бәла-казалар, янгын һ.б.) әлеге хәлләр туктатылганнан соң ике ай эчендә торгызылырга тиеш.;

11.3.5. Чыгыш ясаучы конструкцияләр җимерелү куркынычы булган очракта сакчылык-кисәтү чараларын (киртәләрне, челтәрләрне урнаштыру, элементның җимерелә торган өлешен сүтү һ. б.) башкарырга.

11.4. Фасадларны эксплуатацияләгәндә рөхсәт ителми:

11.4.1 Биналарның һәм корылмаларның фасадлары диварларының өслекләренә зыян (пычрану): агып төшү, масштаблау, ярыкларның булуы, Аерылган штукатурка, тышлау, кирпеч кладкасына зыян салу, тимер-бетон конструкцияләрнең саклагыч катламы отряды һ. б.;

11.4.2. Биналарның һәм корылмаларның архитектур һәм сәнгать-скульптура детальләре: капительләр, фризлар, тартгалар, барельефлар, сукыр бизәнү әйберләре, орнаментлар, мозаика, сәнгать картиналары һ. б. зыян (аларның булуы проект документлары белән каралган очракларда).;

11.4.3. Панельара буыннарның мөһерләнүен бозу;

11.4.4. Штукатурка, штукатурка, подвал өлешенең төсле катламы, фасадлар, биналар яки корылмалар, шул исәптән тәрәзә, Керү эремчекләре дизайнының эшләмәве;

11.4.5. Балкон, лоджий, эркер, тамбур, кәрниз, козырек һ. б. фасадларның чыгыш элементларына зыян китерү (пычрату).;

11.4.6. Балкон, лоджий, парапет һ. б. коймаларны җимерү (булмау, пычрату).;

11.4.7. Фасадны һәм аның элементларын төсе белән аерылып торган материаллар белән бизәү һәм буяу әлеге бина өчен билгеләнгән проект колер паспорты белән корылма;

11.4.8. Проспект, урам, тыкрык, мәйдан атамаларын, бина номерларын, корылма номерларын, корпус яки корылма номерларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү, вәкаләтле орган белән килешмичә;

11.4.9. Фасадта һәм (яки) бинаның түбәсендә, флаг тотучыларның корылмаларында, вәкаләтле орган белән килешенгән проект булмаса, флагштокларны урнаштыру һәм эксплуатацияләү;

11.4.10. Яңа архитектура детальләрен бетерү, алыштыру яки урнаштыру, яңа ачышларны урнаштыру яки ябу, тәрәзә формаларын үзгәртү, яңа балконнар һәм лоджалар, эркерлар, балконнар арасында төзелеш, билгеләнгән тәртиптә рөхсәт алмыйча, төзелеш;

11.4.11. Гомуми файдаланудагы территорияләрдә (шул исәптән мәйданда, урамнарда, юлларда, яр буйларында, яр буйларында, гомуми файдаланудагы су объектларының фасадларын, корылмаларын (җитештерү, склад, индивидуаль торак төзелешеннән кала) каплау өчен, территорияләрне коймалау өчен профнастил, сайдинг, металлопрофильләрне, металл битләрне һәм башка шундый материалларны куллану, мәдәни мирас объектларыннан кала, скверлар, бульварлар) ;

11.4.12. Буяу фасадлары кадәр торгызу разрушенных яки поврежденных архитектура детальләрен;

11.4.13. Фасадларның өлешчә төсе (биналарның беренче катларында тулы төс);

11.4.14. Төсләр чишелешенең, рәсемнең, бәйләүче калынлыкның һәм фасад җиһазларының башка элементларының, шул исәптән тәрәзә һәм витриналар, ишекләр, балконнар һәм лоджияләрнең гомуми архитектур чишелешенә туры килми торган үзенчәлекле үзгәреше;

11.4.15. Декоратив чишелешләрен һәм тышкы кыяфәтен бозган бина һәм корылмаларның өстәмә элементлары һәм фасадлары белән булган визорларны һәм абзарларны җиһазлау;

11.4.16. Гомуми файдаланудагы территорияләрдән чыга торган һәм карала торган фасадлар булган биналарга һәм корылмаларга сукыр металл сөлгеләр урнаштыру, фасадның архитектура карары, фасадтагы башка подъездларның характеры һәм төс карарына туры килми торган ишек тутыру урнаштыру;

11.4.17. Фасад яссылыгына карата ишек блогының урнашу урынын үзгәртү;

11.4.18. Тәрәзә белән ишек тартмасы һәм ачылу арасындагы тегүләрнең Начар чишелеше фасадның тышкы кыяфәтен боза;

11.4.19. Ачыклыкны очраклы үзгәртү, буяу һәм декоратив пыяла өслек пленкалары белән каплау, пыяла блоклар белән алыштыру;

11.4.20. Фасад элементларын, түбәләрне, биналар һәм корылмаларны (төтен юлларын, вентиляция, телевидение һәм радионы коллектив кабул итү системалары антенналарын, чыбык үткәргечле радиотапшырулар челтәрләре стойкаларын, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр, парапетлар, янгынга каршы баскычлар, җир элементлары һ. б.) асылмалы элемтә линияләрен беркетү һәм һава-кабель кичүләре;

11.4.21. Тиешле рөхсәтсез балкон, лоджий үзгәрешләрен җитештерү, балконнарның тышкы ягыннан келәмнәр, кием-салым, кер юу, лоджий һәм биналарның төп фасад тәрәзәләрен асып кую, шулай ук аларны төрле көнкүреш әйберләре белән туплау;

11.4.22. Архитектура детальләренә, декор элементларына, кыйммәтле архитектура бизәкле өслекләргә тышкы кондиционерларны һәм антенналарны урнаштыру, шулай ук архитектура өслекләрен бозуга китерә торган беркетү;

11.4.23. Фасадның декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керү төркеме элементлары, керү төркемнәрен урнаштырганда яңа бизәк һәм реклама белән ябу;

11.4.24. Биналар, тышкы реклама һәм мәгълүмат корылмалары стеналарына рөхсәтсез (законсыз) беркетү;

11.4.25. Афишаларны, игъланнарны, плакатларны һәм башка мәгълүмати-басма продукцияне асып кую һәм ябыштыру, шулай ук биналар, корылмалар фасадларында граффити ясау.

11.5. Антенна урнаштыру рөхсәт ителми:

11.5.1. Төп фасадларда;

11.5.2. Урамнан каралган түбә, ишегалды фасадлары һәм брандмауэрларда;

11.5.3. Биналарның түбәсендә, биналарның һәм корылмаларның силуэтлы тәмамлануында (манараларда, гөмбәзләрдә), парапетларда, түбә коймаларында, вентиляция торбаларында.

11.6. Телевизион антенналар урнаштыру баланс тотучы, идарәче оешма (КФЙ) белән килештереп башкарылырга тиеш.

11.7. Тышкы күзәтүдәге видеокамералар пәрдәләр, козыреклар, балконнар, эркерлар астында, фасад участокларында, архитектура детальләреннән, декордан, бизәкләүнең кыйммәтле элементлары астында урнаштырыла.

Тышкы күзәтү видеокамераларын колонналарда, фронтоннарда, кәрнизләрдә, пиластраларда, порталларда, козырекларда, балконнар цоколында урнаштыру рөхсәт ителми.

11.6. Кертү:

11.8.1. Подъездларга кергәндә мәгълүмат стендларын урнаштыру;

11.8.2. Авыл җирлеге урамнары буенда ишегалды фасадлары ягыннан урнашкан биналарга тышкы кондиционерлар һәм антенналар урнаштыру.

12 нче бүлек. Индивидуаль торак төзелеше территорияләрен карап тоту

12.1. Шәхси торак төзелеше территориясен карап тоту җаваплы затлар тарафыннан гамәлдәге санитар кагыйдәләр һәм нормалар, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә башкарыла.

Шәхси торак төзелеше йортлары территорияләрен көндәлек җыештыру өчен җаваплылык территория хуҗаларына йөкләнә.

12.2. Индивидуаль торак йорт хуҗалары бурычлы:

1) индивидуаль торак йортларны һәм башка биналарны, шулай ук коймаларны, шул исәптән йорт коймаларын төзек хәлдә тотарга һәм

аларның фасадларын һәм башка аерым элементларын (керү ишекләрен һәм козырекларын, подъездларны һәм баскычларны)ремонтларга;

2) Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты белән йорт хуҗалыгын коймалауның биеклеген, тышкы кыяфәтен һәм төс карарын килештерергә;

3) яшел мәйданнарны карау өчен тәэмин итү;

4) Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитеты белән килештереп индивидуаль торак йортларның фасадларында проспект яки урам атамалары, тыкрык Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә, шулай ук йорт номерлары урнаштырырга;

5) суүткәргеч чокырларны һәм торбаларны җиһазландырырга һәм чистартырга, язгы чорда кар суларын үткәрүне тәэмин итәргә;

6) махсус билгеләнгән урыннарда (контейнер мәйданчыкларында)җитештерү һәм куллану калдыкларын туплау).

Шәхси торак төзелеше территорияләрендә тыела:

1) йорт хуҗасы чит илләрендә фехтовкалау;

2) йорт хуҗалыклары территорияләрендә һәм алар янындагы территорияләрдә яфракларны, калдыкларны һәм чүп-чарны яндырырга;

3) кар чыгарырга, чүп-чарны ташларга, шлак ташларга, өй территориясе өчен сыек көнкүреш калдыкларын агызырга;

4) муниципаль берәмлек Башкарма комитетының вәкаләтле органы биргән рөхсәтсез (килештермичә) йорт территориясе артында күмер, тара, утын, печән, тирес, чүп-чар һәм башкалар тупларга. Вакытлыча склад ике айдан артык рөхсәт ителми;

5) йорт хуҗасы территориясе артында транспорт чараларын юыгыз;

6) йорт хуҗасы территориясе артында чокырны урнаштыру, төзү, эксплуатацияләү. Йорт территориясе артында урнашкан чокырларны төзү, эксплуатацияләүне гамәлгә ашырган затлар үз хисабына демонтажлау урынын алга таба да төзекләндерергә тиеш;

7) әлеге территориянең урам юлларында махсус транспорт һәм урып-җыю техникасын керүне кыенлаштыручы яисә комачаулаучы киртәләрне урнаштырырга;

8) төзекләндерү объектларын, кече архитектура формаларын, яшел мәйданнарны җимерү һәм бозу, территорияне җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычратырга, сулыкларны чүпләргә.

Раздел 13. Инженер-коммуникация (Җир), төзелеш, ремонт һәм башка эшләрне оештыру, үткәрү һәм җитештерү. Төзелеш, реконструкция (реставрация), капиталь ремонт объектларын карап тоту.

13.1. Төзелеш мәйданчыкларын һәм алар янәшәсендәге территорияләрне тоту СНиП 12-04-2002, СНиП 12-03-2000, СанПиН 2.2.31384-03, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә башкарыла.

13.2. Җаваплы затлар, генераль подрядчы оешмалар, башкаручылар бурычлы:

1) төзелеш мәйданчыгы территориясенең бөтен периметры буенча, казу эшләре алып бару һәм ясау урыннарын койма куярга. Фехтовкалау хәзерге дәүләт стандартлары, нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә туры килергә тиеш;

2) төзелеш мәйданын коймалауның гомуми тотрыклылыгын, ныклыгын, ышанычлылыгын, эксплуатацион куркынычсызлыгын, казу эшләре алып бару һәм җитештерү урыннарын тәэмин итү;

3) **төзелеш мәйданын коймалауның тиешле техник торышын, казу эшләре үткәрү урыннарын, аның чисталыгын, пычрактан, кар, боз, шулай ук мәгълүмати-басма продукцияне вакытында чистартуны күзәтергә;**

4) **төзелеш мәйданчыгы янындагы территорияне СНиП таләпләренә туры китереп 12-04-2002, СанПиН 2.2.31384-03 төзекләндерергә;**

5) **төзелеш мәйданчыгы территориясенә кергәндә, объектның исеме, генераль подрядчы, заказчы, җаваплы эш җитештерүчеләрнең фамилияләре, телефон номерлары, эшләрнең башлану һәм тәмамлану сроклары күрсәтелгән төзелеш объекты паспортын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;**

6) **төзелеш мәйданчыгына төзекләндерелгән подъездларны, мәйданчык эчендәге юлларны һәм транспорт чараларының көпчәкләрен юу пунктларын җиһазландырырга, алар урамнарның йөрү өлешенә пычрак һәм чүп-чар чыгарудан кала;**

7) **төзелеш мәйданчыгы территориясеннән махсус җиһазландырылган чүплекләргә кар чыгарырга;**

8) **көн саен пычрактан һәм чүп-чардан, кар һәм боздан тротуарларны һәм төзелеш мәйданына керү юлларын җыештыру;**

9) **төзелеш мәйданчыгын коймалау чикләреннән биш метрлы зона чикләрендәге территорияләрне пычрактан һәм чүп-чардан, кардан һәм боздан көн саен җыештырырга (бу затларның калдыкларның милекчеләре булуы яки күрсәтелгән калдыкларның аларга мөрәҗәгать итүе исбатланса);**

10) **төзекләндерү объектларында инженер-коммуникация (Җир), ремонт һәм башка эшләр башкарганда норматив-хокукый актлар таләпләрен үтәргә;**

11) **төзелеш эшләрен башкарганда тышкы яктырту, яшел үсентеләр һәм кече архитектура формалары челтәрләренең сакланышын тәэмин итәргә;**

12) **төзелеш эшләрен башкарганда җимерелгән һәм җимерелгән юл өслекләрен, яшел үсентеләрне, газоннарны, тротуарларны, кече архитектура формаларын торгызуны тәэмин итү;**

13) **җир эшләре башкарылган очракта грунт чыгаруны тәэмин итәргә;**

14) **төзелеш мәйданчыгы территориясендә каты коммуналь калдыкларны, эре габаритлы һәм төзелеш чүп-чарын, шулай ук башка җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю өчен контейнерлар һәм (яки) бункерлар-җыючылар, шулай ук аларны тәэмин итү;**

15) **төзелеш мәйданчыгыннан каты коммуналь калдыкларны, эре габаритлы һәм төзелеш чүбен, шулай ук башка җитештерү һәм куллану калдыкларын гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә чыгаруны оештыруны тәэмин итәргә.**

13.3.Тыела:

1) **торак зона янында гражданнарның шәхси һәм иҗтимагый иминлеген тәэмин итүгә бәйле коткару, авария-торгызу һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш, төзелеш, ремонт, төяү һәм башка эшләрне 23.00 сәгатьтән 6.00 сәгатькә кадәр башкарырга;**

2) **җирлек урамнарының, юлларның һәм тротуарларның тиешле рөхсәтсез юл өлешен таркату яки ябу;**

3) **төзелеш мәйданы территориясендә грунтны койма биеклегеннән югарырак җыярга;**

4) **төзелеш материаллары, чүп-чар, грунт, кар, төзелеш җитештерү калдыкларын туплау, шулай ук төзелеш мәйданчыгы территориясе артына көнкүреш вагоннары урнаштыру;**

5) **төзелеш җитештерүендәге чүп-чарны һәм калдыкларны яндыру;**

6) **төзелеш мәйданчыгы территориясе артында тиешле рөхсәт алмыйча гына башкарыла торган җир асты инженерлык коммуникацияләрен чыгару эшләрен башкару;**

7) **теләсә нинди чүплек һәм көнкүреш һәм төзелеш чүп-чары, кәгазь, җитештерү һәм куллану калдыклары, тара, киселгән агачлар, яфрак, кар (махсус урыннардан тыш) оештырырга.**

8) **техник чаралар һәм калдыкларны зарарсызландыру һәм куркынычсыз урнаштыру технологияләре белән җиһазландырылмаган биналарны, корылмаларны һәм башка объектларны файдалануга тапшыру.**

Раздел 13. Вазыйфаи затларның гамәлләренә (гамәл кылмауларына) шикаять бирү

Вәкаләтле органның яисә аларның вазыйфаи затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять бирү турында гариза Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә каралырга тиеш.

14 нче бүлек. Йомгаклау нигезләмәләре

Әлеге Кагыйдәләргә барлык үзгәрешләр һәм өстәмәләр Олы Карауҗа авыл җирлеге Советы карары белән кертелә.

Кушымта №1

ТӨП ТЕРМИННАР ҺӘМ ТӨШЕНЧӘЛӘР

Ассимиляция потенциалы (сыйдырышлыгы) - экосистеманың үз-үзен чистарту сәләте, бер берәмлек вакыт эчендә тупланырга, җимерелергә һәм аның нормаль эшчәнлеген бозмыйча экосистемадан читкә чыгарылырга мөмкин булган пычраткыч матдәләр санының максималь сыйдырышлыгы күрсәткече.

Чик пандусы-җәяүлеләр юлыннан машина йөртү өлешенә төшкән яки баткан чик ташы аша төшүне тәэмин итүче структура.

Вертикаль яшелләндерү-балконнар, лоджия, галереялар, терәк диварлар һ.б. кертеп, биналарның һәм корылмаларның алгы өслекләрен куллану.

Зональлек (типик зональлек) - территориянең табигый географик шартларына карап үсемлек структурасының характеристикалары.

Түбәле яшелләндерү-түбә ябу биналарын һәм корылмаларны аларда архитектура -андшафт объектларын (газон, чәчәк түтәлләре, бакчалар, агачлар һәм куаклар белән мәйданчыклар һ.б.) булдыру өчен куллану.

Ландшафт сәнгате объектларының күләмле-пространство структурасы - торак пункт тирәлеген методшафтлы оештыру ысулы яки формасы; күләмле-пространство структурасы төрләре: ябык (боскетлар, массивлар, бакчалар), ачык (аланнар, газоннар, партерлар, зур чәчәк түтәлләре, мәйданнар, сулыклар, яссы спорт корылмалары), ярым ачык (бакчалар, төркемнәр, шулай ук элементлар катнашмасы ябык һәм ачык структуралар).

Җәяүле зоналар-халык йөри торган һәм мәдәни-көнкүреш максатларында йөри торган торак пункт территориясе участоклары, транзит хәрәкәт максатларында һәм билгеле бер характеристикаларга ия: тизйөрешле урамнан һәм җир өстеннән

җәмәгать транспорты тукталышлары булу, хезмәт күрсәтү объектларының, тарих һәм мәдәният һәйкәлләренең, рекреацияләрнең югары концентрациясе һ.б., җәяүлеләр агымының югары тыгызлыгы. Җәяүлеләр зоналары эспланадаларда, җәяүлеләр урамнарында, торак пункт мәйданнарының җәяүлеләр өлешләрендә формалашырга мөмкин.

Җәяүлеләр урамнары, кагыйдә буларак, торак пунктның төрле территорияләре һәм районнары арасында тарихи килеп чыккан элемтәләр, транспорт өчен ябык һәм җәяүлеләр өчен җайлаштырылган. Җәяүлеләр урамнарының оптималь озынлыгын, объектларны ике яклы кабул итүдән чыгып, 800-1200 М, киңлеген билгеләргә киңәш ителә - 10 метрдан да ким һәм 30 метрдан да ким түгел (оптималь рәвештә 12-20 м).

Мәйданның җәяүле өлешләре - җәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән участоклар һәм мәйданнар мәйданның бөтен территориясе (вәкиллек һәм мемориаль) яки аның бер өлеше (объект) белән күрсәтелергә мөмкин.

Рекреацион потенциал-территориянең билгеле сандагы ял итүчеләрне психофизиологик уңайлыклар һәм табигый тирәлекне деградацияләмичә ял итү мөмкинлеге белән тәэмин итү сәләте. Бу кешеләр саны (яки кеше көннәре) берәмлек мәйданына күрсәтелә.

Үсентеләрнең тыгызлыгы-горизонталь (вертикаль) проекция мәйданының мәгърифәтсез мәйданының горизонталь (вертикаль) проекция мәйданына мөнәсәбәте, берәмлекнең уннан бер өлешендә чагыла.

Тактиль каплау-өслек катламының текстурасын сизелерлек үзгәртү белән каплау.

Эспланадалар-магистральләр буйлап киң җәяүлеләр юлы, алар халык йөреше өчен, аеруча әһәмиятле объектларга якын килүне оештыру өчен билгеләнгән. Эспланаданың киңлеге җәяүлеләр агымын үткәрү өчен кирәк булган тротуарның 1,5 - 2 тапкыр киңлегеннән артып китәргә тиеш.

Бу Кагыйдәләргә №4 кушымтасына терминнар һәм төшенчәләр

Туфракның биологик пычрануы-туфракның төре һәм дәрәҗәсе, анда ул үсемлекләрнең нормаль эшләвен югалта.

Табигый һәм антропоген минераль һәм органик матдәләрдән торган субстрат туфрагы.

Минималь туфрак - агачның тулы тормыш циклын тәэмин итә алырлык өч үлчәмле туфрак.

Уңдырышлы катлам-табигый туфракта бу ГУМУС офыкы. Урбоконструкттоземаларда-20 см. га кадәр уңдырышлы грунттан торган горизонт катламы (горизонт).

Уңдырышлы туфрак-минераль һәм органик материалдан ясалма формалашкан һәм физик, химик һәм биологик үзенчәлекләргә ия булган яки табигый ГУМУС офыкларының бозылган субстратыннан торган туфрак. Уңдырышлы туфракта көнкүреш һәм төзелеш чүп-чары кертелергә тиеш түгел. Физик балчыкның эчтәлеге (<0,01 мм) - ким дигәндә 30-40%, гумусның эчтәлеге-3-4%, pH-5,5-7,0.

Туфрак барлыкка китерүче туфрак формалаштыру процесслары белән үзгәртелә торган һәм үсемлекләрнең эшчәнлеген тәэмин итү өчен оптималь үзлекләргә ия булган туфрак.

Пычратуның өстенлекле компоненты-беренче чиратта контрольдә тотыла торган матдә яки биологик агент.

Туфракның санитар торышы - туфракның физик-химик һәм биологик үзлекләре, эпидемия һәм гигиена өлкәсендә аның сыйфатын һәм куркынычсызлыгын билгели.

Кушымта №2

РЕКОМЕНДУЕМЫЕ ПАРАМЕТРЫ

Таблица 1. Рекомендуемое размещение дождеприемных колодцев в лотках проезжих частей улиц и проездов

Уклон проезжей части улицы, промилле	Расстояние между дождеприемными колодцами, м
До 4	50
5 - 10	60 - 70
10 - 30	70 - 80
Свыше 30	Не более 60

Примечание 1 - Пропускная способность одной горизонтальной водоприемной решетки определяется по формуле: при H <= 1,33 W/I Q = 1/5 IH куб. м/с, при H >= 1,33 W/I Q = 2W H куб. м/с, где: H - полный напор, равный H_1 + V/2; H_1 - глубина потока воды на подходе к решетке, м; V - скорость подхода воды, м/с; W - площадь всех отверстий решетки, кв. м; I - длина водосливного фронта, м, равная периметру решетки, а при примыкании решетки одной стороной к бортику лотка - сумма длин трех ее сторон.

Примечание 2 - в населенных пунктах с дождливым климатом расстояния могут уточняться на основании местных данных метеонаблюдений.

Таблица 2. Размеры комов, ям, траншей для посадки деревьев и кустарников

Наименование посадок	Объем кома, куб. м	Ед. изм.	Размер посадочных ям, м	Объем ямы, куб. м	Площ. ямы, кв. м	Расход растительной земли при замене	
						50%	100%
Саженцы без кома: хвойные	-	шт.	1,0 x 1,0 x 0,8	0,63	0,79	0,25	0,565
лиственные	-	шт.	0,7 x 0,7 x 0,6	0,27	0,38	0,11	0,241
Для деревьев с комом:							
0,8 x 0,8 x 0,5	0,25	шт.	1,5 x 1,5 x 0,85	1,50	1,76	0,48	1,08
1,0 x 1,0 x 0,6	0,6	шт.	1,9 x 1,9 x 0,85	3,07	3,61	0,99	2,23
1,3 x 1,3 x 0,6	1,01	шт.	2,2 x 2,2 x 0,85	4,11	4,84	1,24	2,97
1,5 x 1,5 x 0,6	1,46	шт.	2,4 x 2,4 x 0,85	5,18	5,76	1,49	3,35
1,7 x 1,7 x 0,6	1,88	шт.	2,6 x 2,6 x 0,85	6,08	6,76	1,68	3,79
2,0 x 2,0 x 0,6	3,20	шт.	2,9 x 2,9 x 1,05	8,83	8,41	2,25	5,06
Кустарники: Однорядн. живая изгородь б/кома	-	п. м.	0,5 x 0,5	0,25	0,5	0,1	0,225

Двухрядн. живая изгородь б/кома		п. м.	0,7 x 0,7	0,35	0,7	0,14	0,315
Кустарники в группах б/кома	-	шт.	0,5 x 0,5	0,14	0,29	0,057	0,127
Для кустарников с комом:							
Д - 0,5 Н - 0,4	0,08	шт.	1,0 x 0,65	0,51	0,79	0,17	0,39
Д - 0,8 Н - 0,5	0,25	шт.	1,5 x 0,85	1,50	1,76	0,48	1,08
Д - 1,0 Н - 0,6	0,6	шт.	1,9 x 1,9 x 0,85	3,07	3,61	0,99	2,23

Таблица 3. Максимальное количество деревьев и кустарников на 1 га озелененной территории

Количество штук

Типы объектов	Деревья	Кустарники
Озелененные территории общего пользования		
Парки общегородские и районные	120 - 170	800 - 1000
Скверы	100 - 130	1000 - 1300
Бульвары	200 - 300	1200 - 1300
Озелененные территории на участках застройки		
Типы объектов	Деревья	Кустарники
Участки жилой застройки	100 - 120	400 - 480
Участки детских садов и яслей	160 - 200	640 - 800
Участки школ	140 - 180	560 - 720
Спортивные комплексы	100 - 130	400 - 520
Больницы и лечебные учреждения	180 - 250	720 - 1000
Участки промышленных предприятий	150 - 180 <*>	600 - 720
Озелененные территории специального назначения		
Улицы, набережные <**>	150 - 180	600 - 720
Санитарно-защитные зоны	В зависимости от процента озеленения зоны <***>	

<*> В зависимости от профиля предприятия.
<**> На 1 км при условии допустимости насаждений.
<***> В соответствии с п. 2.28 СанПиН 2.2.1/2.1.1.1031.

Таблица 4. Доля цветников на озелененных территориях объектов рекреации

В процентах

Виды объектов рекреации	Удельный вес цветников <*> от площади озеленения объектов
Парки	2,0 - 2,5
Сады	2,5 - 3,0
Скверы	4,0 - 5,0
Бульвары	3,0 - 4,0

<*> В том числе не менее половины от площади цветника следует формировать из многолетников.

Таблица 5. Обеспеченность озелененными территориями
участков общественной, жилой, производственной застройки

Таблица 6. Предельно допустимое загрязнение воздуха для зеленых насаждений на территории населенного пункта

Миллиграммы на куб. метр

Ингредиент	Фитотоксичные ПДК	
	Максимальные разовые	Среднесуточные
Диоксид серы	0,100	0,05
Диоксид азота	0,09	0,05
Аммиак	0,35	0,17
Озон	0,47	0,24
Углеводороды	0,65	0,14
Угарный газ	6,7	3,3
Бенз(а)пирен	0,0002	0,0001
Бензол	0,1	0,05
Взвешенные вещества (пром. пыль, цемент)	0,2	0,05
Сероводород	0,008	0,008
Формальдегид	0,02	0,003
Хлор	0,025	0,015

Таблица 7. Ожидаемый уровень снижения шума

Полоса зеленых насаждений	Ширина полосы, м	Снижение уровня звука L Азел в дБА
Однорядная или шахматная посадка	10 - 15	4 - 5
То же	16 - 20	5 - 8
Двухрядная при расстояниях между рядами 3 - 5 м; ряды аналогичны однорядной посадке	21 - 25	8 - 10
Двух- или трехрядная при расстояниях между рядами 3 м; ряды аналогичны однорядной посадке	26 - 30	10 - 12
Примечание - В шумозащитных насаждениях рекомендуется подбирать сочетания следующих деревьев и кустарников: клен остролистный, вяз обыкновенный, липа мелколистная, тополь бальзамический, клен татарский, спирея калинолистная, жимолость татарская, дерен белый, акация желтая, боярышник сибирский		

Таблица 8. Виды растений в различных категориях насаждений

Название растений	Рекомендации к использованию в следующих категориях насаждений				
	садов, парков	скверов, бульваров	улиц и дорог	внутри-квартальных	специальных

1	2	3	4	5	6
Деревья					
Ель колючая	+	+	-	-	+
Лиственница русская	+	+	-	+	+
Туя западная	+	+	+ только ул., с огр.	+	+
Белая акация	+	+	-	+	+
Береза повислая	+	+	+ только ул., с огр.	+	+
Боярышник даурский	+	+	+	+	-
Боярышник колючий	+	+	+	+	+
Боярышник кроваво-красный	+	+	+	-	-
Боярышник Максимовича	+	+	-	-	-
Боярышник полумягкий	+	+	+	+	+
Боярышник приречный	+	+	+	+	+
Вишня обыкновенная	+	+	-	+	-
Вяз гладкий	+	+	+	+	+
Вяз приземистый	+	+	-	+	+
Груша обыкновенная	+	+	+ маг. с огр.	+	+
Груша уссурийская	+	+	-	+	+
Дуб красный (северный)	+	+	-	+	+
Дуб черешчатый	+	+	-	+ с огр.	+
Жостер слабительный	+	+	-	+	+
Ива белая	+	+ бульв. с огр.	+ только ул.	+	+
Ива ломкая	+	+ с огр.	-	-	-
Ива ломкая (ф. шаровидная)	+	+	+	+	+
Клен Гиннала	+	+	+ с огр.	+	+
Клен остролистный и его формы	+	+ с огр.	+ с огр.	+	+
Клен серебристый	+	+ бульв. с огр.	-	+	+
Клен татарский	+	+	+	+	+
Конский каштан обыкновенный	+	+ с огр.	+ с огр.	+	+
Липа голландская	+	+	+	+	+
Липа мелколистная	+	+ с огр.	+ с огр.	+	+
Липа крупнолистная	+	+ с огр.	+ с огр.	+	+
Лох узколистный	+	+ с огр.	-	+	+
Орех маньчжурский	+	+ бульв. с огр.	-	+	+
Рябина гибридная	+	+ с огр.	-	+	+

Рябина обыкновенная	+	+ огр.	+ с огр.	+	+
Рябина обыкновенная (ф. плакучая)	+	+ с огр.	+ (только для улиц)	+	+
Тополь бальзамический	-	+ с огр.	+ с огр.	+	+ с огр.
Тополь белый	+	+ бульв. с огр.	+ только ул., с огр.	+	+
Тополь берлинский	+	+	+	+	+
Тополь канадский	+	+	+	+	+
Тополь китайский	+	+ бульв. с огр.	+ только ул.	+	+
Тополь советский (ф. пирамидальный)	+	+	+	+	+
Тополь черный	+ с огр.	-	-	+ с огр.	+ с огр.
Черемуха Маака	+	+ с огр.	-	+	+
Черемуха обыкновенная	+	+	-	+ с огр.	+ с огр.
Яблоня домашняя	-	+ с огр.	-	-	-
Яблоня Недзведского	+	+	-	-	-
Яблоня ягодная	+	+	-	-	-
Ясень пенсильванский	+	+	+	+	+
Ясень обыкновенный	+	+	+ с огр.	+	+
Кустарники					
Барбарис обыкновенный	+	+ с огр.	-	+	+
Барбарис обыкновенный (ф. пурпурный)	+	+	+ с огр.	+	+
Барбарис Тунберга	+	+	+	+	+
Бирючина обыкновенная	+	+	-	+	+
Вишня войлочная	+	+	+ с огр.	+	+
Дерен белый	+	+	-	+	+
Карагана древовидная (желтая акация)	+	-	-	+	+
Карагана кустарник	+	+	+	+	+
Кизильник обыкновенный	+	+		+	+
Жимолость (различные виды)	+	+ с огр.	+ с огр.	+	+
Ирга (различные виды)	+	+ с огр.	-	+	+
Калина гордовина	+	+ с огр.	+ с огр.	+	+
Калина обыкновенная	+	+ бульв. с огр.	-	+	+
Кизильник блестящий	+	+	+	+	+
Пузыреплодник калинолистный				+	+

Роза (различные виды)	+	+	-	+ с огр.	+
Сирень венгерская	+	+ с огр.	+ с огр.	+	+
Сирень обыкновенная	+	+ с огр.	+ с огр.	+	+
Смородина альпийская	+	+	+	+	+
Смородина золотистая	+	+ с огр.	-	+	+
Снежноягодник белый	+	+ с огр.	+ с огр.	+	+
Спирея (различные виды)	+	+	+ с огр.	+	+
Форзичия	+	+ с огр.	+ с огр.	+	+
Чубушник венечный	+	+ с огр.	-	+	+
Девичий виноград	+	+	-	+	+
Примечания - сокращения в таблице: с огр. - с ограничением; скв. - сквер, ул. - улицы, бульв. -					

Таблица 9. Параметры и требования для сортировки крупномерных деревьев

Наименование	Требования	Сортировка
Крупномерные деревья <*> (Кр. д.), пересаженные дважды (2 x Пер)	Кр. д. должны быть предварительно пересажены два раза или быть приведены в равноценное состояние с помощью соответствующих агроприемов. Независимо от мероприятий они обозначаются как "пересаженные два раза". Они должны соответствовать одному из сортов, иметь прямой ствол не менее 180 см в высоту и выраженный центральный побег внутри кроны (исключения: шарообразная и плакучая формы). Кр. д. должны выращиваться на одном месте не менее четырех вегетационных периодов после последней пересадки	Сортировка осуществляется по обхвату ствола (см): 8 - 10 <**>, 10 <**> - 12 Количество растений при транспортировке в пучках: не более 5
Крупномерные деревья, пересаженные трижды (3 x Пер), крупномерные деревья, пересаженные четыре раза и более	Кр. д., пересаженные трижды, должны выращиваться на одном месте не менее четырех вегетационных периодов после последней пересадки. Высота ствола должна составлять не менее 200 см. Дальнейшее удаление сучьев должно происходить соответственно виду, недопустимы мутовчатое разветвление или раздвоение (исключения: прививка в штамб, шарообразная и плакучая форма кроны). Крона должна регулярно подрезаться. Последняя стрижка должна быть проведена не позднее чем в предпоследний вегетационный период (исключением может быть, например, Робиния псевдоакация). Стрижка проводится по годичному приросту в установленные сроки. Поставляются с комом, упакованным в мешковину и металлическую сетку или в контейнерах	Сортировка осуществляется по обхвату ствола (см): 10 - 12, 12 - 14, 14 - 16, 16 - 18, 18 - 20, 20 - 25 и далее с интервалом 5 см, при обхвате более 50 см - с интервалом 10 см. В зависимости от вида, сорта и размеров могут быть указаны дополнительные данные по общей высоте и ширине кроны. Ширина кроны в см: 60 - 100, 100 - 150, 150 - 200, 200 - 300, 300 - 400, 400 - 600 Общая высота в см: выше 300 см с интервалом 100 см выше 500 см с интервалом 200 см выше 900 см с интервалом 300 см. Количество пересадок дается у растений с комом в металлической сетке (4 x Пер, 5 x Пер и т.д.)
Аллейные деревья (Кр. д. для озеленения	Аллейные деревья - это высокоствольные деревья, у которых обрезаются ветви, выступающие за пределы кроны. У них должен быть	Сортировка осуществляется как для Кр. д. (3 x Пер)

улиц)	прямой ствол, а удаление сучьев проведено до начала последнего вегетационного периода. Высота ствола: при обхвате до 25 см не менее 220 см при обхвате более 25 см не менее 250 см	
Кр. д. с шарообразной и плакучей формой кроны	Так как у них нет прямых приростов ствола в крону, они выращиваются с различной длиной штамба	Сортировка осуществляется как для Кр. д. (3 x Пер)
<*> Крупномерные деревья (Кр. д.) - это древесные растения с четкой границей между стволом и кроной. <**> При пограничных значениях интервала посадочный материал следует относить к низшей группе показателей (например: при обхвате ствола 10 см - к интервалу 8 - 10 см, а не 10 - 12 см)		

Таблица 10. Комплексное благоустройство территории в зависимости от рекреационной нагрузки

Рекреационная нагрузка, чел./га	Режим пользования территорией посетителями	Мероприятия благоустройства и озеленения
До 5	свободный	пользование всей территорией
5 - 25	Средне-регулируемый	Движение преимущественно по дорожно-тропиночной сети	Организация дорожно-тропиночной сети плотностью 5- 8 %, прокладка экологических троп
26 - 50		Возможно пользование полянами и лужайками при условии систематического ухода за ними	Организация дорожно-тропиночной сети сети. плотностью 12-15%, прокладка экологических троп, создание на опушках буферных и почвозащитных посадок, применение устойчивых к вытаптыванию видов травянистой растительности, создание специального загущенных защитных полос вдоль автомагистралей, пересекающих лесопарковый массив или идущих вдоль границ
51 - 100	Строго-регулируемый	Движение только по дорожкам и аллеям. Отдых на оборудованных площадках, интенсивный уход за насаждениями, их активная защита, вплоть до ограживания	Функциональное зонирование территории и организация дорожно-тропиночной сети плотностью не более 20 - 25%, буферных и почвозащитных посадок кустарника, специально создание загущенных защитных полос вдоль границ автомагистралей. Организация поливочного водопровода (в т.ч. автоматических систем полива и орошения), дренажа, ливневой канализации, наружного освещения, а в случае размещения парковых зданий и сооружений - водопровода и канализации, теплоснабжения,горячего водоснабжения, телефонизации. Установка мусоросборников, туалетов, МАФ
более 100			Организация дорожно-тропиночной сети общей плотностью 30 - 40% (более высокая

плотность дорожек ближе к входам и в зонах активного отдыха), уровень благоустройства как для нагрузки 51 - 100 чел./га, огораживание участков с ценными насаждениями или с растительностью вообще декоративными оградами

Примечание. В случае невозможности предотвращения превышения нагрузок следует предусматривать формирование объекта рекреации в зонах доступности (таблица 11).

Таблица 11. Ориентировочный уровень предельной рекреационной нагрузки

Тип рекреационного объекта населенного пункта	Предельная рекреационная нагрузка - число единовременных посетителей в среднем по объекту, чел./га	Радиус обслуживания населения (зона доступности)
Лес	Не более 5	-
Лесопарк	Не более 50	15 - 20 мин. трансп. доступн.
Сад	Не более 100	400 - 600 м
Парк (многофункцион.)	Не более 300	1,2 - 1,5 км
Сквер, бульвар	100 и более	300 - 400 м
Примечания: 1. На территории объекта рекреации могут быть выделены зоны с различным уровнем предельной рекреационной нагрузки. 2. Фактическая рекреационная нагрузка определяется замерами, ожидаемая - рассчитывается по формуле: R = Ni/Si, где R - рекреационная нагрузка, Ni - количество посетителей объектов рекреации, Si - площадь рекреационной территории. Количество посетителей, одновременно находящихся на территории рекреации, рекомендуется принимать 10 - 15% от численности населения, проживающего в зоне доступности объекта рекреации.		

Таблица 12. Зависимость уклона пандуса от высоты подъема

В миллиметрах

Уклон пандуса (соотношение)	Высота подъема
От 1:8 до 1:10	75
От 1:10,1 до 1:12	150
От 1:12,1 до 1:15	600
От 1:15,1 до 1:20	760

ИГРОВОЕ И СПОРТИВНОЕ ОБОРУДОВАНИЕ

Таблица 13. Состав игрового и спортивного оборудования в зависимости от возраста детей

Возраст	Назначение оборудования	Рекомендуемое игровое и физкультурное оборудование
Дети преддошкольного возраста (1 - 3 г.)	А) Для тихих игр, тренировки усидчивости, терпения, развития фантазии: Б) Для тренировки лазания, ходьбы, перешагивания, подлезания, равновесия:	- песочницы - домики, пирамиды, гимнастические стенки, бумы, бревна, горки - кубы деревянные 20 x 40 x 15 см; - доски шириной 15, 20, 25

		см, длиной 150, 200 и 250 см; доска деревянная - один конец приподнят на высоту 10 - 15 см; - горка с поручнями, ступеньками и центральной площадкой, длина 240 см, высота 48 см (в центральной части), ширина ступеньки - 70 см; - лестница-стремянка, высота 100 или 150 см, расстояние между перекладинами - 10 и 15 см.
	В) Для тренировки вестибулярного аппарата, укрепления мышечной системы (мышц спины, живота и ног), совершенствования чувства равновесия, ритма, ориентировки в пространстве:	- качели и качалки.
Дети дошкольного возраста (3 - 7 лет)	А) Для обучения и совершенствования лазания:	- пирамиды с вертикальными и горизонтальными перекладинами; - лестницы различной конфигурации, со встроенными обручами, полусферы; - доска деревянная на высоте 10 - 15 см (устанавливается на специальных подставках).
	Б) Для обучения равновесию, перешагиванию, перепрыгиванию, спрыгиванию:	- бревно со стесанным верхом, прочно закрепленное, лежащее на земле, длина 2,5 - 3,5 м, ширина 20 - 30 см; - бум "Крокодил", длина 2,5 м, ширина 20 см, высота 20 см; - гимнастическое бревно, длина горизонтальной части 3,5 м, наклонной - 1,2 м, горизонтальной части 30 или 50 см, диаметр бревна - 27 см; - гимнастическая скамейка, длина 3 м, ширина 20 см, толщина 3 см, высота 20 см.
	В) Для обучения вхождению, лазанью, движению на четвереньках, скатыванию:	- горка с поручнями, длина 2 м, высота 60 см; - горка с лесенкой и скатом, длина 240, высота 80, длина лесенки и ската - 90 см, ширина лесенки и ската - 70 см
	Г) Для обучения развитию силы, гибкости, координации движений:	- гимнастическая стенка, высота 3 м, ширина пролетов не менее 1 м, диаметр перекладины - 22 мм, расстояние между перекладинами - 25 см; - гимнастические столбики
	Д) Для развития	- стойка с обручами для

	глазомера, точности движений, ловкости, для обучения метанию в цель:	метания в цель, высота 120 - 130 см, диаметр обруча 40 - 50 см; - оборудование для метания в виде "цветка", "петуха", центр мишени расположен на высоте 120 см (мл. дошк.) - 150 - 200 см (ст. дошк.); - кольцебросы - доска с укрепленными колышками высотой 15 - 20 см, кольцебросы могут быть расположены горизонтально и наклонно; - мишени на щитах из досок в виде четырех концентрических кругов диаметром 20, 40, 60, 80 см, центр мишени на высоте 110 - 120 см от уровня пола или площадки, круги красятся в красный (центр), салатный, желтый и голубой; - баскетбольные щиты, крепятся на двух деревянных или металлических стойках так, чтобы кольцо находилось на уровне 2 м от пола или поверхности площадки.
Дети школьного возраста	Для общего физического развития:	- гимнастическая стенка высотой не менее 3 м, количество пролетов 4 - 6; - разновысокие перекладины, перекладина-эспандер для выполнения силовых упражнений в висе; - "рукоход" различной конфигурации для обучения передвижению разными способами, висам, подтягиванию; - спортивно-гимнастические комплексы - 5 - 6 горизонтальных перекладин, укрепленных на разной высоте, к перекладинам могут прикрепляться спортивные снаряды: кольца, трапеции, качели, шесты и др.; - сочлененные перекладины разной высоты: 1,5 - 2,2 - 3 м, могут располагаться по одной линии или в форме букв "Г", "Т" или змейкой.
Дети старшего школьного возраста	Для улучшения мышечной силы, телосложения и общего физического развития	- спортивные комплексы; - спортивно-игровые комплексы (микроскалодромы, велодромы и т.п.).

Таблица 14. Требования к игровому оборудованию

Игровое оборудование	Требования
Качели	Высота от уровня земли до сиденья качелей в состоянии покоя должна быть не менее 350 мм и не более 635 мм. Допускается не более двух сидений в одной рамке качелей. В двойных качелях не должны использоваться вместе сиденье для маленьких детей (колыбель) и плоское сиденье для более старших детей.
Качалки	Высота от земли до сиденья в состоянии равновесия должна быть 550 - 750 мм. Максимальный наклон сиденья при движении назад и вперед - не более 20 градусов. Конструкция качалки не должна допускать попадание ног сидящего в ней ребенка под опорные части качалки, не должна иметь острых углов, радиус их закругления должен составлять не менее 20 мм.
Карусели	Минимальное расстояние от уровня земли до нижней вращающейся конструкции карусели должно быть не менее 60 мм и не более 110 мм. Нижняя поверхность вращающейся платформы должна быть гладкой. Максимальная высота от нижнего уровня карусели до ее верхней точки составляет 1м.
Горки	Доступ к горке осуществляется через лестницу, лазательную секцию или другие приспособления. Высота ската отдельно стоящей горки не должна превышать 2,5 м вне зависимости от вида доступа. Ширина открытой и прямой горки не менее 700 мм и не более 950 мм. Стартовая площадка - не менее 300 мм длиной с уклоном до 5 градусов, но, как правило, ширина площадки должна быть равна горизонтальной проекции участка скольжения. На отдельно стоящей горке высота бокового ограждения на стартовой площадке должна быть не менее 0,15 м. Угол наклона участка скольжения не должен превышать 60 градусов в любой точке. На конечном участке ската средний наклон не должен превышать 10 градусов. Край ската горки должен подгибаться по направлению к земле с радиусом не менее 50 мм и углом загиба не менее 100 градусов. Расстояние от края ската горки до земли должно быть не более 100 мм. Высота ограждающего бортика на конечном участке при длине участка скольжения менее 1,5 м - не более 200 мм, при длине участка скольжения более 1,5 м -не более 350 мм. Горка-тоннель должна иметь минимальную высоту и ширину 750 мм.

Таблица 15. Минимальные расстояния безопасности
при размещении игрового оборудования

Игровое оборудование	Минимальные расстояния
Качели	не менее 1,5 м в стороны от боковых конструкций и не менее 2,0 м вперед (назад) от крайних точек качели в состоянии наклона
Качалки	не менее 1,0 м в стороны от боковых конструкций и не менее 1,5 м вперед от крайних точек качалки в состоянии наклона
Карусели	не менее 2 м в стороны от боковых конструкций и не менее 3 м вверх от нижней вращающейся поверхности карусели
Горки	не менее 1 м от боковых сторон и 2 м вперед от нижнего края ската горки

ПОСАДКА ДЕРЕВЬЕВ

Таблица 16. Рекомендуемые расстояния посадки деревьев
в зависимости от категории улицы

В метрах

Категория улиц и дорог	Расстояние от проезжей части до ствола
Магистральные улицы общегородского значения	5 - 7

Магистральные улицы районного значения	3 - 4
Улицы и дороги местного значения	2 - 3
Проезды	1,5 - 2

Примечание. Наиболее пригодные виды для посадок: липа голландская, тополь канадский, тополь китайский пирамидальный, тополь берлинский, клен татарский, клен ясенелистый, ясень пенсильванский, ива ломкая шаровидная, вяз гладкий, боярышники, акация желтая.

Приложение №3

РЕКОМЕНДУЕМЫЙ РАСЧЕТ ШИРИНЫ ПЕШЕХОДНЫХ КОММУНИКАЦИЙ

Расчет ширины тротуаров и других пешеходных коммуникаций рекомендуется производить по формуле:

$$B = b_l \cdot N \cdot k / p$$, где

B - расчетная ширина пешеходной коммуникации, м;

b_l - стандартная ширина одной полосы пешеходного движения, равная 0,75 м;

N - фактическая интенсивность пешеходного движения в часы «пик», суммарная по двум направлениям на участке устройства пешеходной коммуникации, чел./час (определяется на основе данных натурных обследований); k - коэффициент перспективного изменения интенсивности пешеходного движения (устанавливается на основе анализа градостроительного развития территории); p - нормативная пропускная способность одной стандартной полосы пешеходной коммуникации, чел./час,

которую рекомендуется определять по таблице:

Пропускная способность пешеходных коммуникаций

Человек в час

Элементы пешеходных коммуникаций	Пропускная способность одной полосы движения
Тротуары, расположенные вдоль красной линии улиц с развитой торговой сетью	700
Тротуары, расположенные вдоль красной линии улиц с незначительной торговой сетью	800
Тротуары в пределах зеленых насаждений улиц и дорог (бульвары)	800 - 1000
Пешеходные дороги (прогулочные)	600 - 700
Пешеходные переходы через проезжую часть (наземные)	1200 - 1500
Лестница	500 - 600
Пандус (уклон 1:10)	700

```
│    <*> Предельная пропускная способность,  принимаемая  при  определении│
│максимальных нагрузок, - 1500 чел./час.                                   │
│                                                                          │
│    Примечание.                                                           │
│    Ширина одной полосы пешеходного движения - 0,75 м.                    │
└──────────────────────────────────────────────────────────────────────────┘
```

Приложение №4

ТУФРАК КАПЛАВЫ

Туфрак классификациясе

1. Муниципаль берәмлекләр шартларында туфрак катламы төрле генезиска ия. Туфрак төренә карап, аңа яшелләндерү системасында кулланганчы, аны эшкәртү өчен төрле техника кулланыла.

1.1. Табигый туфрак - тиешле табигый шартларда формалашкан һәм тулы профильле туфрак (аларны формалаштыру шартларына туры килгән барлык генетик офыклар).

1.2. Өстән үзгәртелгән туфрак-профильнең өске өлешенең (40 см га кадәр) генетик горизонтлары белән туфракны юк итү яки алыштыру нәтиҗәсендә барлыкка килгән туфрак.

1.3. Урбаноземалар - ясалма туфрак, торак пункт мохитен формалаштыру процессында булдырылган. Түбәндәге төрләрне аералар:

1. гидрогеологик шартлардан, аларда формалаша торган яшел үсентеләрнең характерыннан һәм рельефтагы нигезләмәләрдән чыгып бирелә торган катламлы вертикаль структуралы махсус салынган туфракларда формалаша торган урбаноземалар - туфрак - антропоген бозылган җирләрдә (чит кертемнәр белән, өстәлү бозылган һәм (1,5 метрга кадәр) төп яшәү катламының бөтен тирәнлегенә (1,5 метрга кадәр) максатчан рекультивацияләнмәгән һәм гумуссияле горизонты булган (ясалма рәвештә барлыкка килгән яки ситудагы туфрак барлыкка китерү процесслары белән формалашкан) грунтларда.
2. Антропоген эшчәнлек белән бозылган территорияләрдә яшел үсентеләр формалаштырганда, барлык яшелләндерелә торган участокта үсемлекләрнең туклану, дым һәм һава элементларына ихтыяҗын канәгатьләндерә алырлык катламлы туфрак барлыкка китерә торган грунт булдыру киңәш ителә. Яшел үсентеләрне булдыру һәм реконструкцияләү эшләрен башкарганда төрле дәрәҗәдәге туфрак катламы пычрануын билгеләгәндә аны пычрату дәрәҗәсе һәм сыйфатлы параметрлары нигезендә рекультивацияләү гамәлгә ашырыла.
3. Агачлар һәм куаклар утыртканда уңдырышлы туфрак белән тутырылган утырту чокырлары ясала. Үсемлекләр өчен начар грунтлар белән кушылган территориядә туфрак барлыкка килүче грунт катламын формалаштырганда, аны 0,5 м егәрлектәге авыр суглинкалар катламы белән изоляцияләргә, механик һәм сорбцияле геохимик барьер ролен үтәргә киңәш ителә. Авыр металллар белән пычранганда грунтка углекислый юкә кертергә киңәш ителә.
4. Туфрак каплавы һәм туфрак барлыкка китерүче туфракның калынлыгы бөтен куәте буенча көнкүреш һәм төзелеш чүп-чарыннан чистартылырга тиеш. Туфрак формалаштыру туфрагын булдыру өчен кулланылган субстрат чүп үләннәренең

түбән дәрәҗәсенә ия булырга тиеш (бу Кагыйдәләргә 2 нче кушымта 2 нче таблицасы).

5. Туфрак каплавын проектлаганда туфракның химик пычрану дәрәҗәсен исәпкә алырга киңәш ителә. Аның пычрану дәрәҗәсе санитар һәм биологик яктан билгеләнә. Санитар халәтнең характеристикасы кеше һәм йорт хайваннары эшчәнлеге өлкәсенә керә торган өстән катлам өчен бирелә. Бу катламның егәрлеге 30 см. үсемлекләрнең нормаль үсешен тәэмин итүче һәм 2 м (әлеге кагыйдәләргә карата 4 нче кушымтаның 3, 5, 6 таблицалары) тәшкил итүче туфрак катламы өчен биологик характеристика бирелә.

6. Туфракны санитар бәяләү пычраткыч матдәләрнең фактик концентрацияләрен чиктән тыш рөхсәт ителгән концентрация белән яки санитар-эпидемиологик күзәтчелек органнары билгеләгән якынча рөхсәт ителгән концентрация белән чагыштыру белән үткәрелә. Туфракның пычрану дәрәҗәсен биологик бәяләү гадәттә пычраткыч матдәләрнең концентрацияләрен ФИТОТОКСИК PDC белән чагыштыру белән үткәрелә (4 нче таблица, 8 кушымталар №4 бу Кагыйдәләргә).

7. Туфракның биологик пычрану дәрәҗәсе, гадәттә, минималь туфрак чыгару цикләрендәге пычрануның уртача дәрәҗәсендә билгеләнә.

8. Көчле фильтр грунтларында (ком, гравий, вак ташлар кертелгән грунтлар, 40% тан артык) конструктор җирләре арасында урта һәм авыр суглинкадан су тота торган катлам урнаштырырга киңәш ителә. 30 см авыр почмаклы (аллювиаль) грунт. Конструкторлык җирләрен 5° тан артык озынлыкта формалаштырганда, күзәнәкләрне уңдырышлы, авыр углиналы грунт белән тутыру белән, аларны үткәрергә кирәк. Туфрак куәте-15-20 см.

9. 2-3 метрлы җир асты сулары яткан өске суларда туфрак катламы, гадәттә, тамырлы катламның төрле типтагы яшел үсентеләр өчен дренаж таләпләрен исәпкә алып, капиллярлы күтәрү читен барлыкка китерүче туфрак катламын булдыру юлы белән төзелә. Катламның зурлыгы һәм аның нигезенең тирәнлеге таблица буенча билгеләнә. 2 метрдан да ким булмаган җир өсте сулары тирәнлектәге җир асты территорияләрендә яшел үсентеләр системасын проектлаганда капиллярлы чик ярылуны тудыручы катлам конструкцияләре белән бергә регуляр дренаж салу киңәш ителә.

10. Җил эрозиясенә дучар булган территорияләрдә (җил тизлеге 3 м/с дан артык) яшел үсентеләр системасын проектлаганда 80-90% тыгызлыктагы Дернов горизонты булдыруны күздә тотарга киңәш ителә. Спорт газоннары җайланмасы өчен туфрак калынлыгын төзегәндә, гадәттә, асфальт грунтның фильтр сәләтенә карап дүрт төр корылма кулланыла (бу Кагыйдәләргә 7 нче кушымта таблицасы).

11. 11. Муниципаль берәмлек шартларында газон һәм откоска грунтлары, кагыйдә буларак, тулысынча алыштыруга мохтаҗ. Үсемлек җиренең газон өчен катламы 20 см булырга тиеш, үсемлек туфракының механик составын мәҗбүри яхшырту, өстәмәләр кертү һәм күп тапкырлар кузгату белән: ком - 25%, торф - 25%, үсемлек җире - 50%. Шулай ук үсемлек туфрагының уңдырышлылыгын яхшырту минераль һәм органик ашламалар кертү тәкъдим ителә. Төзекләндерүне проектлаганда, җайга салына торган газоннарның сыйфатын яхшырта торган яңа алымнар кулланырга киңәш ителә: гидропосево, «пикс» һ.б. җирлек шартларында газоннар корганда орлык чәчү нормасы 40 г/кв. метрдан да ким булмаган.

Яшел үсентеләрне төзелеш һәм реконструкция, объектны эксплуатацияләүче оешма тапшырганчы бөтен төзелеш яки реконструкция чорында җитештерә торган субъектлар карап тотарга киңәш ителә.

Таблица 1. Требования к качеству почв

Показатели почвообр. слоев и горизонтов	Глубины		
	0 - 20	20 - 50	50 - 150
Содержание физической глины < 0,01 мм	30 - 40	20 - 40	30 - 40
Плотность сложения г/см3	0,8 - 1,1	1,0 - 1,2	1,2 - 1,3
Гумус в/о	4 - 5	1 - 0,5	0,5
pH	5,5 - 6,5	5,5 - 7,0	5,0 - 6,0
Содержание ТМ отношение к ОДК	1	1	1
Величина РВ мкр/ч	<20	<20	<20
Мин. уровень обеспеченности минеральным азотом мг/100 г почвы	4,0	4,0	4,0
Содержание P2O5 и K2O мг/100 г почвы (мин. допустимое / оптим.)	10/40 и 35	10/20 и 15	10/15 и 10
Величина патогенных микроорганизмов, шт./грамм почвы			
Разнообразие мезофауны, шт. Видов	4	3	2
Фитотоксичность, кратность к фону	<1,1	1,1 - 1,3	1,1 - 1,3

Таблица 2. Уровень загрязнения сорняками

Количество штук на кв. метр

Степень загрязнения	Количество сорняков
Слабая	1 - 50
Средняя	51 - 100
Сильная	более 100

Таблица 3. Биологические показатели почв
и их критерии оценки

Биологические показатели	Удовлетв. ситуация	Относительно удовлетворит. ситуация	Неудовлетв. ситуация	Чрезвыч. экологическая ситуация	Экологич. бедствие
Уровень активности микробомассы (кратность уменьшения)	<5	5 - 10	10 - 50	50 - 100	>100
Количество патогенных	-	$10^2 - 10^3$	$10^3 - 10^4$	$10^5 - 10^6$	$>10^6$

микроорганизмов в 1 г почвы					
Содержание яиц гельминтов в 1 кг почвы	-	до 10	10 - 50	50 - 100	>100
Колититр	>1,0	1,0 - 0,01	0,01 - 0,05	0,05 - 0,001	<0,001
Фито-токсичность (кратность)	<1,1	1,1 - 1,3	1,3 - 1,6	1,6 - 2,0	>2,0
Гено-токсичность (рост числа мутаций в сравнении с контролем)	<2	2 - 10	1 - 100	100 - 1000	>100

Таблица 4. Фитотоксичность грунтов, ОДК

В миллиграммах на килограмм

Cr	Ni	Zn	Pb	Cu	As	CL иона
100	100	300	100	100	20	100

Таблица 5. Уровни загрязнения почв, при которых подавляется ферментативная активность почв

В миллиграммах на 100 грамм

Ферменты <*>	Содержание в почве		
	кадмий	свинец	цинк
Каталаза	3	700	300
Дегидрогеназа	5	300	700
Инвертаза	10	>1000	10000
Протеаза	50	>1000	> 10000
Уреаза	>100	>1000	> 10000

<*> Ферменты, участвующие в процессах минерализации и синтеза различных

Таблица 6. Биологические уровни загрязнения почвенного покрова для условий произрастания

В миллиграммах на килограмм

Уровень загрязнения	Содержание элемента							
	мышьяк	ртуть	свинец	цинк	кадмий	медь	никель	хром
В песчаных и супесчаных почвах (валовые								
Нормальн. <*>	1,0 - 2,0	1,0 - 2,1	16,0 - 32,0	27,1 - 55,0	0,26 - 0,5	16,1 - 33,0	10,1 - 20,0	50,0 - 100
Средний <*>	2,1 - 4,0	2,2 - 4,2	32,1 - 64,0	55,1 - 110	0,6 - 1,0	33,1 - 165	20,0 - 100	101 - 500
Высокий <*>	4,1 - 6,0	4,3 - 6,2	64,1 - 96	110,1 - 165	1,1 - 1,5	165,1 - 330	100,1 - 200	501 - 1000
Оч. высок. <*>	>6,0	>6,2	>96,0	>165	>1,5	>330	>200	>1000
В суглинистых и глинистых почвах pH менее 5,5 (валовые								
Нормальн.	2,5 - 5,0	-	32 - 65	55 - 100	0,5 - 1,0	33 - 66	20 - 40	-
Средний	5,1 - 10,0	-	66 - 130	111 - 220	1,1 - 2,0	67 - 330	41 - 200	-
Высокий	10,1 - 15,0	-	131 - 195	221 - 330	2,1 - 3,0	331 - 660	201 - 400	-
Оч. высокий	>15	-	>195	>330	>3,0	>660		-
В суглинистых и глинистых почвах, pH более 5,5 (валовые формы)								
Нормальн.	5 - 10	-	65 - 130	110 - 220	1,0 - 2,0	66 - 132	40 - 80	-
Средний	11 - 20	-	131 - 260	221 - 400	2,1 - 4,0	133 - 660	81 - 400	-
Высокий	21 - 30	-	261 - 390	401 - 660	4,1 - 6,0	661 - 1320	401 - 800	-
Оч. высокий	>30	-	>390	>660	>6,0	>1320	>800	-
Подвижные								
Нормальн.	-	-	3,0 - 6,0	10,0 - 23,0	-	1,5 - 3,0	2,0 - 4,0	3,0 - 6,0

Средний		-	6,1 - 12,0	24,0 - 46,0	-	3,1 - 15,0	4,1 - 20,0	6,1 - 30,0
Высокий	-	-	12,1 - 18,0	47,0 - 69,0	-	15,1 - 30	20,1 - 40,0	31,0 - 60,0
Оч. высокий	-		>18,0	>69	-	>30,0	>40,0	>60,0
<*> Нормальный уровень - нормальное развитие растения, Средний - уменьшение урожайности семян, поражение корневой системы, Высокий - изменения морфологии растения, Очень высокий - гибель								

Таблица 7. Типы конструкций урбоконструктоземов

для создания спортивных газонов

В сантиметрах

Тип коренной породы	Глубина по профилю, см			
	0 - 15	16 - 30	31 - 45	46 - 60
Среднесуглинистые со средней фильтрацией	Гумуссированный слой	Коренная порода среднесуглинистая	Коренная порода среднесуглинистая	Коренная порода среднесуглинистая
Песчаные хорошо фильтрующие грунты	Гумуссированный слой	Среднесуглинистый почвообразующий слой	Коренная порода песчаная	Коренная порода песчаная

Тяжелосуглинистые плохо фильтрующие грунты	Гумуссированный слой	Среднесуглинистый почвообраз. слой	Дренирующий слой из щебня и песка	Коренная порода тяжелосуглинистая

Таблица 8. Допустимые концентрации тяжелых металлов и мышьяка в почвах населенного пункта

В миллиграммах на килограмм

Уровни концентрации тяжелых металлов и мышьяка	Содержание					
	2 класс опасности			1 класс опасности		
	никель	медь	цинк	свинец	кадмий	мышьяк
Фоновое содержание в песчаных и супесчаных почвах	5 - 10 ср. 6	5 - 12 ср. 8	25 - 30 ср. 28	4 - 9 ср. 6	0,01 - 0,1 ср. 0,05	0,9 - 1,7 ср. 1,5
Фоновое содержание в суглинистых и глинистых почвах	15 - 25 ср. 20	12 - 30 ср. 20	30 - 60 ср. 45	12 - 30 ср. 20	0,09 - 0,3 ср. 0,22	1,2 - 3,2 ср. 2,2

ПРИЕМЫ

БЛАГОУСТРОЙСТВА НА ТЕРРИТОРИЯХ РЕКРЕАЦИОННОГО НАЗНАЧЕНИЯ

Таблица 1. Организация аллей и дорог парка, лесопарка
и других крупных объектов рекреации

Типы аллей и дорог	Ширина (м)	Назначение	Рекомендации по благоустройству
Основные пешеходные аллеи и дороги *	6 - 9	Интенсивное пешеходное движение (более 300 ч/час). Допускается проезд внутрипаркового транспорта. Соединяет функциональные зоны и участки между собой, те и другие с основными входами.	Допускаются зеленые разделительные полосы шириной порядка 2 м, через каждые 25 - 30 м - проходы. Если аллея на берегу водоема, ее поперечный профиль может быть решен в разных уровнях, которые связаны откосами, стенками и лестницами. Покрытие: твердое (плитка, асфальтобетон) с обрамлением бортовым камнем. Обрезка ветвей на высоту 2,5 м.
Второстепенные аллеи и дороги *	3 - 4,5	Интенсивное пешеходное движение (до 300 ч/час). Допускается проезд эксплуатационного транспорта. Соединяют второстепенные входы и парковые объекты между собой.	Трассируются по живописным местам, могут иметь криволинейные очертания. Покрытие: твердое (плитка, асфальтобетон), щебеночное, обработанное вяжущими. Обрезка ветвей на высоту 2,0 - 2,5 м. Садовый борт, бордюры из цветов и трав, водоотводные лотки или др.
Дополнительные пешеходные дороги	1,5 - 2,5	Пешеходное движение малой интенсивности. Проезд транспорта не допускается. Подводят к отдельным парковым сооружениям.	Свободная трассировка, каждый поворот оправдан и зафиксирован объектом, сооружением, группой или одиночными насаждениями. Продольный уклон допускается 80 промилле. Покрытие: плитка, грунтовое улучшенное
Тропы	0,75 - 1,0	Дополнительная прогулочная сеть с естественным характером ландшафта.	Трассируется по крутым склонам, через чаши, овраги, ручьи. Покрытие: грунтовое естественное.
Велосипедные дорожки	1,5 - 2,25	Велосипедные прогулки	Трассирование замкнутое (кольцевое, петельное, восьмерочное). Рекомендуется пункт техобслуживания. Покрытие твердое. Обрезка ветвей на высоту 2,5 м.

Дороги для конной езды	4,0 - 6,0	Прогулки верхом, в экипажах, санях. Допускается проезд эксплуатационного транспорта.	Наибольшие продольные уклоны до 60 промилле. Обрезка ветвей на высоту 4 м. Покрытие: грунтовое улучшенное.
Автомобильная дорога (парквей)	4,5 - 7,0	Автомобильные прогулки и проезд внутрипаркового транспорта. Допускается проезд эксплуатационного транспорта	Трассируется по периферии лесопарка в стороне от пешеходных коммуникаций. Наибольший продольный уклон 70 промилле, макс. скорость - 40 км/час. Радиусы закруглений - не менее 15 м. Покрытие: асфальтобетон, щебеночное, гравийное, обработка вяжущими, бордюрный камень.
Примечания: 1. В ширину пешеходных аллей включаются зоны пешеходного движения, разграничительные зеленые полосы, водоотводные лотки и площадки для установки скамеек. Устройство разграничительных зеленых полос необходимо при ширине более 6 м. 2. На типах аллей и дорог, помеченных знаком "*", допускается катание на роликовых досках, коньках, самокатах, помимо специально оборудованных территорий. 3. Автомобильные дороги следует предусматривать в лесопарках с размером территории более 100 га.			

Таблица 2. Организация площадок парка

В кв. метрах

Парковые площади и площадки	Назначение	Элементы благоустройства	Размеры	Мин. норма на посетителя
Основные площадки	Центры парковой планировки, размещаются на пересечении аллей, у входной части парка, перед сооружениями	Бассейны, фонтаны, скульптура, партерная зелень, цветники, парадное и декоративное освещение. Покрытие: плиточное мощение, бортовой камень	С учетом пропускной способности отходящих от входа аллей	1,5
Площади массовых мероприятий	Проведение концертов, праздников, большие размеры. Формируется в виде лугового пространства или площади регулярного очертания. Связь	Осветительное оборудование (фонари, прожекторы). Посадки - по периметру. Покрытие: газонное, твердое (плитка), комбинированное	1200 - 5000	1,0 - 2,5

	по главной аллее			
Площадки отдыха, лужайки	В различных частях парка. Виды площадок: - регулярной планировки с регулярным озеленением; - регулярн. планировки с обрамлением свободными группами растений; - свободной планировки с обрамлением свободными группами растений	Везде: освещение, беседки, перголы, трельяжи, скамьи, урны. Декоративное оформление в центре (цветник, фонтан, скульптура, вазон). Покрытие: мощение плиткой, бортовой камень, бордюры из цветов и трав. На площадках-лужайках - газон	20 - 200	5 - 20
Танцевальные площадки, сооружения	Размещаются рядом с главными или второстепенными аллеями	Освещение, ограждение, скамьи, урны. Покрытие: специальное	150 - 500	2,0
Игровые площадки для детей: - до 3 лет - 4 - 6 лет - 7 - 14 лет	Малоподвижные индивидуальные, подвижные коллективные игры. Размещение вдоль второстепенных аллей	Игровое, физкультурно-оздоровительное оборудование, освещение, скамьи, урны. Покрытие: песчаное, фунтовое улучшенное, газон	 10 - 100 120 - 300 500 - 2000	 3,0 5,0 10,0
Игровые комплексы для детей до 14 лет	Подвижные коллективные игры		1200 - 1700	15,0
Спортивно-игровые для детей и подростков 10 - 17 лет, для взрослых	Различные подвижные игры и развлечения, в т.ч. велодромы, скалодромы, мини-рампы, катание на роликовых коньках и пр.	Специальное оборудование и благоустройство, рассчитанное на конкретное спортивно-игровое использование	150 - 7000	10,0
Предпарковые площади с автостоянкой	У входов в парк, у мест пересечения подъездов к парку с городским транспортом	Покрытие: асфальтобетонное, плиточное, плитки и соты, утопленные в газон, оборудованы бортовым камнем	Определяются транспортными требованиями и графиком движения транспорта	

Таблица 3.

Площади и пропускная способность парковых сооружений и площадок

Наименование объектов и сооружений	Пропускная способность одного	Норма площади в кв. м на одно

	места или объекта (человек в день)	место или один объект
1	2	3
Аттракцион крупный <*> Малый <*>	250 100	800 10
Бассейн для плавания: открытый <*>	50 x 5	25 x 10 50 x 100
Игротека <*>	100	20
Площадка для хорового пения	6,0	1,0
Площадка (терраса, зал) для танцев	4,0	1,5
Открытый театр	1,0	1,0
Летний кинотеатр (без фойе)	5,0	1,2
Летний цирк	2,0	1,5
Выставочный павильон	5,0	10,0
Открытый лекторий	3,0	0,5
Павильон для чтения и тихих игр	6,0	3,0
Кафе	6,0	2,5
Торговый киоск	50,0	6,0
Киоск-библиотека	50,0	60
Касса <*>	120,0 (в 1 час)	2,0
Туалет	20,0 (в 1 час)	1,2
Беседки для отдыха	10,0	2,0
Водно-лыжная станция	6,0	4,0
Физкультурно-тренажерный зал	10,0	3,0
Летняя раздевалка	20,0	2,0
Зимняя раздевалка	10,0	3,0
Летний душ с раздевалками	10,0	1,5
Стоянки для автомобилей <**>	4,0 машины	25,0
Стоянки для велосипедов <**>	12,0 машины	1,0
Биллиардная (1 стол)	6	20
Детский автодром <*>	100	10
Каток <*>	100 x 4	51 x 24
Корт для тенниса (крытый) <*>	4 x 5	30 x 18

Площадка для бадминтона <*>	4 x 5	6,1 x 13,4
Площадка для баскетбола <*>	15 x 4	26 x 14
Площадка для волейбола <*>	18 x 4	19 x 9
Площадка для гимнастики <*>	30 x 5	40 x 26
Площадка для городков <*>	10 x 5	30 x 15
Площадка для дошкольников	6	2
Площадка для массовых игр	6	3
Площадка для наст. тенниса (1 стол)	5 x 4	2,7 x 1,52
Площадка для тенниса <*>	4 x 5	40 x 20
Поле для футбола <*>	24 x 2	90 x 45 96 x 94
Поле для хоккея с шайбой <*>	20 x 2	60 x 30
Спортивное ядро, стадион <*>	20 x 2	96 x 120
Консультационный пункт	5	0,4

<*> Норма площади дана на объект.
<**> Объект расположен за границами территории парка.

Приложение №6

ПРИЕМЫ
БЛАГОУСТРОЙСТВА НА ТЕРРИТОРИЯХ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО НАЗНАЧЕНИЯ

Благоустройство производственных объектов различных отраслей

Отрасли предприятий	Мероприятия защиты окружающей среды	Рекомендуемые приемы благоустройства
Приборостроительная и радиоэлектронная промышленность	Изоляция цехов от подсобных, складских зон и улиц; защита территории от пыли и других вредностей, а также от перегрева солнцем.	Максимальное применение газонного покрытия, твердые покрытия только из твердых непылящих материалов. Устройство водоемов, фонтанов и поливочного водопровода. Плотные посадки защитных полос из массивов и групп. Рядовые посадки вдоль основных подходов. Недопустимы растения, засоряющие среду пыльцой, семенами, волосками, пухом. Рекомендуемые: фруктовые деревья, цветники, розарии.
Текстильная промышленность	Изоляция отделочных цехов; создание комфортных условий	Размещение площадок отдыха вне зоны влияния отделочных цехов. Озеленение вокруг отделочных

	отдыха и передвижения по территории; шумозащита	цехов, обеспечивающее хорошую аэрацию. Широкое применение цветников, фонтанов, декоративной скульптуры, игровых устройств, средств информации. Шумозащита площадок отдыха. Сады на плоских крышах корпусов. Ограничений ассортимента нет: лиственные, хвойные, красивоцветущие кустарники, лианы и др.
Маслосыродельная и молочная промышленность	Изоляция производственных цехов от инженерно-транспортных коммуникаций; защита от пыли	Создание устойчивого газона. Плотные древесно-кустарниковые насаждения занимают до 50% озелененной территории. Укрупненные однопородные группы насаждений "опоясывают" территорию со всех сторон. Ассортимент, обладающий бактерицидными свойствами: дуб красный, рябина обыкновенная, лиственница европейская, ель белая, сербская и др. Покрытия проездов - монолитный бетон, тротуары из бетонных плит.
Хлебопекарная промышленность	Изоляция прилегающей территории населенного пункта от производственного шума; хорошее проветривание территории	Производственная зона окружается живописными растянутыми группами и полосами древесных насаждений (липа, клен, тополь канадский, рябина обыкновенная, лиственница сибирская, ель белая). В предзаводской зоне - одиночные декоративные экземпляры деревьев (ель колючая, сизая, серебристая, клен Шведлера).
Мясокомбинаты	Защита селитебной территории от проникновения запаха; защита от пыли; аэрация территории	Размещение площадок отдыха у административного корпуса, у многолюдных цехов и в местах отпуска готовой продукции. Обыкновенный газон, ажурные древесно-кустарниковые посадки. Ассортимент, обладающий бактерицидными свойствами. Посадки для визуальной изоляции цехов
Строительная промышленность	Снижение шума, скорости ветра и запыленности на территории; изоляция прилегающей территории населенного пункта; оживление монотонной и бесцветной среды	Плотные защитные посадки из больших живописных групп и массивов. Площадки отдыха декорируются яркими цветниками. Активно вводится цвет в застройку, транспортные устройства, малые архитектурные формы и др. элементы благоустройства. Ассортимент: клены, ясени, липы, вязы и т.п.

Приложение №7

ВИДЫ ПОКРЫТИЯ ТРАНСПОРТНЫХ И ПЕШЕХОДНЫХ КОММУНИКАЦИЙ

Таблица 1. Покрытия транспортных коммуникаций

Объект комплексного благоустройства улично-дорожной сети	Материал верхнего слоя покрытия проезжей части	Нормативный документ
Улицы и дороги Магистральные улицы общегородского значения: - с непрерывным движением - с регулируемым движением	Асфальтобетон: - типов А и Б, 1 марки; - щебнемастичный; - литой тип II. Смеси для шероховатых слоев износа. То же	ГОСТ 9128-97 ТУ-5718-001-00011168-2000 ТУ 400-24-158-89 <*> ТУ 57-1841 02804042596-01 То же
Магистральные улицы районного значения	Асфальтобетон типов Б и В, 1 марки	ГОСТ 9128-97
Местного значения:		
- в жилой застройке	Асфальтобетон типов В, Г и Д	ГОСТ 9128-97
в производственной и коммунально-складской зонах	Асфальтобетон типов Б и В	ГОСТ 9128-97
Площади Представительские, приобъектные, общественно-транспортные Транспортных развязок	Асфальтобетон типов Б и В. Пластбетон цветной. Штучные элементы из искусственного или природного камня. Асфальтобетон: - типов А и Б; - щебнемастичный	ГОСТ 9128-97 ТУ 400-24-110-76 ГОСТ 9128-97 ТУ 5718-001-00011168-2000
Искусственные сооружения Мосты, эстакады, путепроводы, тоннели	Асфальтобетон: - тип Б; - щебнемастичный;	ГОСТ 9128-97 ТУ-5718-001 - 00011168-2000 ТУ 400-24-158-89 <*>
	- литой типов I и II. Смеси для шероховатых слоев износа	ТУ 57-1841-02804042596-01

Таблица 2. Покрытия пешеходных коммуникаций

Объект комплексного благоустройства	Материал покрытия:			
	тротуара	пешеходной зоны	дорожки на озелененной территории технической	пандусов

			зоны	
Магистральные улицы общегородского и районного значения	Асфальтобетон типов Г и Д. Штучные элементы из искусственного или природного камня	-	Штучные элементы из искусственного или природного камня. Смеси сыпучих материалов, неукрепленные или укрепленные вяжущим	
Улицы местного значения в жилой застройке	То же	-	-	Асфальтобетон типов В, Г и Д. Цементобетон.
в производственной и коммунально-складской зонах	Асфальтобетон типов Г и Д. Цементобетон	-	-	
Пешеходная улица	Штучные элементы из искусственного или природного камня. Пластбетон цветной	Штучные элементы из искусственного или природного камня. Пластбетон цветной	-	
Площади представительские, приобъектные, общественно-транспортные	Штучные элементы из искусственного или природного камня. Асфальтобетон типов Г и Д. Пластбетон цветной.	Штучные элементы из искусственного или природного камня. Асфальтобетон типов Г и Д. Пластбетон цветной.		
транспортных развязок	Штучные элементы из искусственного или природного камня. Асфальтобетон типов Г и Д.			
Пешеходные переходы наземные,		То же, что и на проезжей части или Штучные элементы из искусственного или природного камня		
подземные и надземные		Асфальтобетон: типов В, Г, Д. Штучные элементы из искусственного или природного камня.		Асфальтобетон типов В, Г, Д
Мосты, эстакады, путепроводы, тоннели	Штучные элементы из искусственного или природного камня. Асфальтобетон	-	-	То же

| | | типов Г и Д. | | | | |

ТР Җир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгының Олы Карауҗа авыл җирлеге башлыгының 2019 елның 11 гыйнварындагы карарына 2 нче кушымта. №1

Гавами тыңлаулар Әзерләү һәм үткәрү буенча оештыру комитеты

№ п/п	Ф.И.О.	Вазифа
1.	Шакиров Марат Госманович	Олы Карауҗа авыл җирлеге башлыгы
2.	Якупова Энҗе Рөстәмовна	Олы Карауҗа авыл җирлеге башкарма комитетының әйдәп баручы белгече
3.	Хөснетдинова Рузия Рафаэловна	Олы Карауҗа авыл җирлегенең 9 нчы округы депутаты